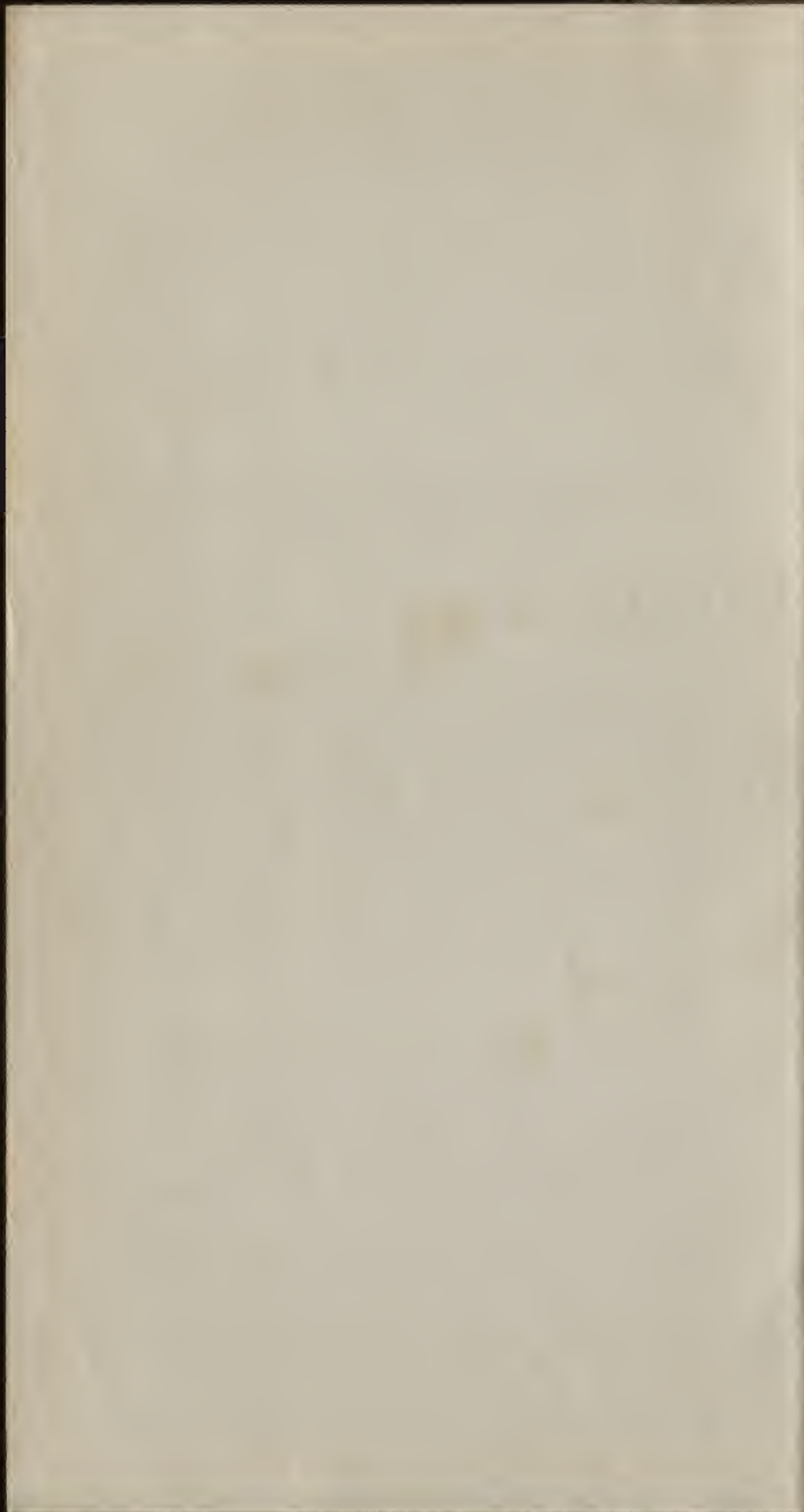

F. V. Blumenthal

SUPPLEMENTUM

CATALOGI

BIBLIOTHECAE PUBLICAE

HARLEMENSIS.

HARLEMI

APUD

JOHANNEM ENSCHEDÉ ET FILIOS.

CIDCCCCLII.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

RESEARCH REPORT

PHYSICS DEPARTMENT

1950

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILL.

Continet hoc Supplementum illorum librorum descriptionem, quorum in Catalogo mentio fieri non potuit, quippe qui bibliothecae accesserunt, jam iis Catalogi partibus typorum ope expressis et absolutis, in quibus, argumenti ratione habitâ, illorum recensio facienda fuisset.

In his praecipuum et amplissimum locum occupat musei *Konigiani* quondam pretiosissima pars, splendidissimum illud donum, quo augustissimi Regis, **GUILIELMI Iⁱ**, venerandi hujus urbis Magistratûs et humanissimorum Instituti *Teyleriani* Curatorum consociata munificentia bibliothecam ditavit.

Comprehendit illud donum fere omnem illam rariorum librorum copiam, quae librorum, seculo XV° impressorum, s. artis typographicae incunabulorum, ut vocantur, et variorum de hac arte ejusque historiâ scriptorum numerum, hîc proditum, constituit.

Hanc rariorum et exquisitorum librorum et libellorum copiam si quis conferat cum illâ ejusdem generis operum et opusculorum, quam Catalogus exhibet, multitudine, fateatur necesse est, bibliothecam hanc nostram, hac saltem in parte, praec aliis plurimis jam ita eminere, ut non indigna habenda sit glorioso Urbis nomine, quae se typographicae matrem, de universo humano genere optime meritam, non amplius infitiando titulo praedicare superbit.

Sed et alia sunt in hoc Supplemento observanda et cum iis, quae in Catalogo notata sunt, conferenda, ut bibliothecae praestantia rite aestimetur et plenius cognoscatur.

Praesertim in historicis magna ejus laus censenda est, si, inspecto et collato utroque indice, animadvertatur, quot et

18
quanta ad augendam scientiam subsidia offerat hujus studii
cûltoribus; quot et quanta possideat scripta gravissimi mo-
menti, summae raritatis, magni pretii et amplioris am-
plitûs, privatis eruditis difficillime comparanda, aut servando incom-
moda, patriae inprimis historiam illustrantia, interioris hujus
scientiae cupidis desideratissima, utilissima, curiosioribus fa-
ctorum et factorum indagatoribus vix carenda.

19
Neque etiam hujus urbis civibus et urbanarum rerum ad-
ministratores ingratam aut inutilem futuram suspicari licet
illam, in utroque indice expositam, scriptorum et scriptiu-
cularum de rebus Harlemensibus congeriem, paucorum anno-
rum spatio, minutissimis, quibus uti licuit, impensis collectam;
cujus adaugendae cura quam maxime commendata sit omni-
bus, qui habeant aliquid, quod huic desit et benevolo movean-
tur animo ad suum tribuendum, ut Harlema bibliotheca sit
instructissima, civitati et emolumento et ornamento.

20
His omnibus accedit, hujus bibliothecae visitandae vel mi-
nus eruditis etiam peculiare quoddam invitamentum, Poëtarum
Belgicorum locuples collectio, a viro optimo ADRIANO VAN
DER WILLIGEN donatione testamentariâ bibliothecae addita,
cujus recensio huic Supplemento, manuscriptis libris exceptis,
non adjecta est, novo additamento condendo reservata. Hu-
jus enim accuratior descriptio, cuius non plane illiterato sine
ullâ difficultate committenda, non tamen sine majori temporis
impendio redigi, ordinari, publico usui adaptari et edi potuit,
quam hujus Supplementi editionem festinandi causa suadebat.

INDEX SUPPLEMENTI.

		pag.
	<i>Codices manuscripti membranei</i> in duodecimo.	1.
	<i>Libri manuscripti chartâ vulgari</i> - folio.....	3.
 - quarto....	12.
I.	<i>Artis typographicae et rei bibliographicae scriptores</i> - folio.....	16.
II. - quarto....	19.
III. - octavo.....	41.
IV.	<i>Artis imprimendi antiquissima documenta.</i>	
	I. <i>Xylographica, sive artis imprimendi tabularis monumenta velustissima, chartâ vulgari</i> - duodecimo.	90.
	II. <i>Typographica, s. artis imprimendi literis mobilibus metallicis fisis prima rudimenta</i> - quarto....	92.
V.	<i>Libri impressi seculo XV°. sine anni notâ</i> - folio.....	95.
VI. - quarto....	98.
 - octavâ et minori formâ.	108.
VII. cum anni notâ..... - folio.....	117.
VIII. - quarto....	131.
IX. - duodecimo.	133.
X.	<i>Libri Theologici</i> - folio.....	145.
XI. - quarto....	145.
XV .	<i>Commentatores in sacram scripturam</i> - octavo....	146.
XV .	<i>Historiae Ecclesiasticae scriptores</i> - folio.....	146.
XIX. - quarto....	147.
XX. - octavo....	148.
XX .	<i>Literatura Orientalis</i> - quarto....	148.
 - octavo....	149.
XX .	<i>Libri Juridici</i> - folio.....	149.
XXIV. - quarto....	152.
XXV. - octavo....	153.

	pag.
XXVII Libri Medici.....	in octavo ... 153.
XXX Libri Physici, Mathematici, cet.....	- quarto ... 159.
XXXI	- octavo ... 160.
XXXII. <i>Historiae Universalis et exterarum gentium scrip-</i> <i>tores</i>	- folio..... 161.
XXXIII	- quarto ... 162.
XXXIV	- octavo ... 164.
XXXV <i>Historiae Patriae scriptores</i>	- folio..... 167.
XXXVI	- quarto ... 172.
XXXVII	- octavo ... 179.
XXXVIII <i>Rerum Harlemensium scriptores</i>	- folio..... 190.
XXXIX	- quarto ... 191.
XL	- octavo ... 194.
XL <i>Geographi et itinerum scriptores</i>	- folio..... 201.
XLIII	- octavo ... 205.
XLIV <i>Antiquarii</i>	- folio..... 208.
XLV	- quarto ... 209.
XLVI	- octavo ... 210.
XLVIII <i>Oratores, Rhetores et Epistolarum scriptores</i>	- quarto ... 213.
XLIX	- octavo ... 213.
LI. <i>Poetae</i>	- quarto ... 214.
LII.	- octavo ... 216.
LIV <i>Grammatici, Critici et Literatores</i>	- quarto ... 217.
LV.	- octavo ... 217.
LVI. <i>Varii argumenti scriptores</i>	- folio..... 222.
LVIII	- quarto ... 222.
LIX	- octavo ... 225.

SUPPLEMENTUM
CATALOGI
BIBLIOTHECAE PUBLICAE
HARLEMENSIS.

CODICES MANUSCRIPTI
MEMBRANEI.

IN DUODECIMO.

SPIEGHEL ONSER BEHOUDENISSE, de gewone onberijmde Nederduitsche vertaling van het berijmde Latijnsche *Speculum humanae salvationis*. Een net, in 1464, op perkament geschreven handschrift, geheel volledig, ongeschonden en wel bewaard, groot 231 bladzijden, zonder teekeningen of afbeeldingen; alleen de eerste bladzijde na de inhoudsopgave is ver-

In 12°.

In 12°.

sierd met eene fraai geteekende, gekleurde en vergulde beginletter en zwierigen rand.

Men vindt aan het einde twee onderschriften van navolgenden inhoud:

I. »Dit boec behoert toe Caijmā Jans van Zierichzee, wonnende met dē Carthusers butē Vtrecht. God si ghelooft »nu en in d'ewicheit. Amen.»

II. »Dit boec is gheejndet in 't jaer ons herē MCCCC en »īīīj en tsestich op te XVI dach in jul.» »Een Ave »Maria voer die Scryver.»

Dit handschrift, uit de letterkundige nalatenschap van den vermaarden schrijver *Over de uitvinding van de Boekdrukkunst*, *JACOBUS KONING*, is van groot belang voor de geschiedenis der Boekdrukkunst, wijl de daarin gevolgde taal en spelling, naauwkeurig vergeleken bij de taal en spelling van de beide eerste drukken der Nederduitsche *Spiegels*, die op goede gronden voor voortbrengsels van *COSTERS* drukpers gehouden worden, een zeer opmerkelijk en onwederlegbaar bewijs opleveren, dat de laatstgenoemde ouder en reeds vele jaren voor 1464 gedrukt moeten zijn; dat zij niet van Vlaamschen of Zuid-Nederlandschen, maar van echt Oud-Noord-Nederlandschen oorsprong zijn en niet van later tijd kunnen wezen, dan van de eerste helft der XVe eeuw. Zie *J. KONING* Verhandeling *Over de uitvinding der Boekdrukkunst*, bl. 67—72, en *Bijdragen tot die Verhandeling*, 1ste st. bl. 1—13. Het boek wordt bewaard op het Raadhuis dezer stad, op de zoogenaamde *Sacristie*, bij de overblijfsels van *COSTERS* drukpers.

LIBRI MANUSCRIPTI CHARTĀ VULGARI.

—•••••

IN FOLIO.

N°. 1.

In F^o.

ATTESTATIËN EN INFORMATIËN VAN DEN HOVE VAN HOLLAND IN DE ZAAK VAN JONKHEER JOHAN VAN DUIVENVOORDE, Baillu, Dijkgraaf en Rentmeester Generaal van den lande van *Voorn*, in de overgave van *Haarlem* door de Spanjaarden gevangen, eerst op het Stadhuis, daarna op de hofstede van den Burgemeester *NICOLAAS VAN DER LAAN*, alwaar de Graaf *VAN BOSSU* gelogeerd was, tot *Schoten* gebracht en eindelijk, nevens de Heeren *LANCELOT VAN BREDERODE*, *ROUSSIGNY* en *SIMON SCHOFEL*, op den 18^{en} Aug. 1573, voor den noen, aldaar onthoofd en in een gedolven kuil begraven.

Dit handschrift, behoord hebbende tot de Verzameling van handschriften van *KORNELIS VAN ALKEMADE* en *VAN DER SCHELLING*, en op de verkooping daarvan in 1848 te Amsterdam gekocht, 328 bladzijden groot, is voor de geschiedenis der belegering en vermeestering van *Haarlem* door de Spanjaards zeer belangrijk. Het behelst de geauthentizeerde copijen der Rechterlijke, voor den Hove van Holland afgelegde getuigenissen en verklaringen in de zaak van *JOHAN VAN DUIVENVOORDE*, Colonel der Haarlemsche schutterij gedurende de belegering en een der dapperste verdedigers der stad, betreffende de wijze van zijne gevangenneming en de behandeling, door de Spanjaards hem aangedaan, tot aan de uitvoering van het wreede, over hem uitgesproken vonnis. Zie *Alg. Konst- en Letterbode* voor 1849, N°. 14.

In F^o.N°. 2.

JACOBUS KONING, BESCHRIJVING VAN DE EERSTE EN MERKWAARDIGSTE VOORTBRENGSELEN DER DRUKPERS, bestaande in Bibliographische, Geschied- en Letterkundige aanteekeningen omtrent Boekdruckers en Boekwerken van het begin der drukkunst tot 1526, toegelicht door bladen en prenten of zeer getrouwe en fraai bewerkte facsimilés van Letters, Bladzijden, Figuren en Platen uit 226 der meestbelangrijke boekwerken, zoo in Nederland als elders gedurende dat tijdperk gedrukt, met een naauwkeurig geschreven Catalogus. Alles door den geleerden Verzamelaar ontworpen, bijeengebragt, gerangschikt, eigenhandig vervaardigd en beschreven, en bestemd voor een voorgenomen zoo veel mogelijk volledig werk over de Geschiedenis van den oorsprong, de uitvinding, verspreiding, verbetering en volmaking der Boekdruckkunst, opgehelderd door prenten, afbeeldingen en afteekeningen. In een portefeuille.

N°. 3.

————— ZINNEBEELDEN, ZINSPREUKEN EN MERKEN VAN OUDE EN VERMAARDE BOEKDRUKKERS EN BOEKVERKOOPERS, BEGINNENDE VAN DE XVe EEUW, bijeenverzameld of gefacsimileerd, op afzonderlijke vellen wit papier opgezet, in eene tijdrekenkundige orde gerangschikt en voor het meeren-deel van breedvoerige aanteekeningen voorzien, bevattende een beknopt berigt, betreffende de Drukkers en Boekverkoopers en de door hen gedrukte of uitgegeven werken, met eenige portretten versierd, met een bijgevoegden catalogus en voorafgegaan door facsimilés der Merken van oude Plaatsnijders uit het werk van *W. YOUNG OTTLEY History of Engraving*

upon Copper. Onuitgegeven handschrift van den geleerden Verzamelaar. In een portefeuille. In F°. N°. 3.

N°. 4.

JACOBUS KONING, NAAMLIJST DER BOEKEN, door **LOURENS JANSZOOM COSTER** en diens nakomelingen of opvolgers gedrukt en van de Boekwerken in de XVe eeuw in de Noordelijke Nederlanden in het licht verschenen.

De drie bovengenoemde stukken N°. 2—4 worden bewaard op het Raadhuis dezer stad, op de zoogenaamde *Sacristie*, bij de overblijfselen van *COSTERS* drukpers.

N°. 5.

HET GEESTELIJK HOUWELIJK uit **SALOMONS Hooglied** in Nederduitsche tooneelwijze gebragt (door een onbekende).

Dit en alle de volgende handschriften, uitgezonderd N°. 1 en 12 in 4°, behooren tot de Nederduitsche dicht- en taalkundige boeken, door den Heer **ADRIAAN VAN DER WILLIGEN** bij uitersten wil aan de bibliotheek vermaakt.

N°. 6.

PIETER MERKMAN DE JONGE (Haarlemsch dichter, tijdgenoot van **SCHERMER** en **LANGENDIJK**), EZOPISCHE FABELN VAN FEDRUS, nevens een Aanhangsel van Fabelen, uit het Latijn in Nederduitsche verzen berijmd. Onuitgegeven handschrift.

Van dezen dichter bestaan in druk: een treurspel *Brutus en zijne Zonen*, Amst. 1725, eene berijmde vertaling van Prof. **ALBERTI**'s Latijnsche Oratie *Over de nuttigheid der Dichtkunst voor Godgeleerden* en verscheiden gedichten in de dichtverzamelingen van dien tijd. Ook bevindt zich op deze bibliotheek een geheele bundel onuitgegeven gedichten van hem, hierna onder de handschriften in 4° te vermelden, waaruit de vorige bezitter **A. VAN DER WILLIGEN** een levensberigt van den dichter heeft opgemaakt en geplaatst in het IIIe deel der *Vruchten van de aloude Haarlemsche Rederijkkamer: de Wijngaardranken*.

In F°.

N° 7.

THOMAS ASSELIJN (Amsterdamsch tooneel-dichter der XVIIe eeuw), *DE DOBBELAAR*, blijspel, onuitgegeven.

Van dezen, vooral in het blijspel, verdienstelijken dichter vindt men een aantal van meer dan 20, in druk uitgegeven, zoo treur- als blijspelen, vermeld in de *Naamrol van Nederduitsche Tooneelspellen* van *J. VAN DER MARCK* en in de Catalogen van *Nederlandsche Tooneelspeldichters* van *P. VAN DER KLOOT* en van *Nederduitsche Tooneelspellen* van *K. VAN TONGERLO*.

N° 8.

ANTHONIE VAN DER HEL, 'T SPEL VAN TROIJEN, gespeelt op de Kamer: *In liefd' bloeiende*. 20 April 1606.

Onder de tooneelspelen in handschrift in fo bij *VAN DER MARCK* en *VAN TONGERLO* vermeld.

N° 9.

EVERT LUIJDEN, LIST ZONDER VOORDEEL, kluchtspel, gespeeld 30 Decr. 1660.

In druk uitgegeven in 4° te Amsterdam, bij *Pieter Timmers*, 1622.

N° 10.

THEODORUS RODENBURGH (Agent van de Republiek van *Hamburg* bij den Prins Kardinaal Infant van Spanje te *Brussel*, kleinzoon van moederszijde van *HENRIK LAURENSZ SPIEGHEL*), *AURELIA*, treur-blijëindendspel, gespeeld door de Rederijkkamer: *In liefd' bloeiende ijver*, op het kasteel van *Nassau*, buiten *Brussel*, 31 Octr. 1631.

Zoo het schijnt, niet in druk uitgegeven, althans niet vermeld op de *Naamrol* van *VAN DER MARCK*, noch op de Catalogen van *VAN DER KLOOT* en *VAN TONGERLO*. Van *RODENBURGH* zouden, zoo men wil, wel bijkans 300 treurspelen, buiten vele bijzondere feeststukjens of divertissemerten in wezen zijn. Zie *BILDERDIJK Over het Treurspel in Nederland vóór J. DE MARRE*, in het *Muzen-album* voor 1849.

2. In ieuw
4. Alhoed

N° 11.

ELIAS HERCKMAN (Amsterdammer, Schrijver van twee dichtstukken, *Der Zeevaart lof* en *Encomium Calvitii* of *Lof der Kaalkoppen*, in 1633 en 1634 in 4° in het licht gegeven), **TYRUS BELEGERINGHE EN ONDERGANGK**, gedagteekend *Amsterdam* anno salutis 1627 idus februarii en opgedragen aan **PIETER CODDE**, konstschilder te *Amsterdam*. Onuitgegeven.

eigen h.

N° 12.

CORNELIS DIRKSEN WITTENOOM (Dichter uit de XVIe eeuw, van wien eenige, niet on aardige, dichtstukjens voorkomen in *Apollo's Harp* en dergelijke verzamelingen), **THIËSTES EN ANTICLÉA**, tragi-comoedie, geschreven te *Amsterdam* 1639. Onuitgegeven.

N° 13.

MARTEN FRANK BESTEBEN, DE BEDROGEN BEDRIEGERS, treurspel, onderteekend 1646. Onuitgegeven.

Er bestaan van dezen dichter nog eenige treurspelen en andere gedichten in handschrift en een in 1646 gedrukt treurspel, *De Vlissingher Geus*. Zie **WITSEN GEYSBEEK** op den naam en de Catalogen van **VAN TONGERLO** en **VAN DER KLOOT**.

N° 14.

PIETER VAN ZEERIJP, DE EERZUCHTIGE WRAAK, treurspel, gedagteekend 1647, onder de tooneelstukken in f° handschrift bij **VAN TONGERLO** vermeld.

Er bestaan van denzelfden dichter 2 treurspelen in druk, *Arfleura en Brusanges*, *Amst.* 1646, en *De dood van Brutus en Cassius*, *Amst.* 1653.

N° 15.

ABRAHAM KEMP (Schrijver eener *Beschrijving van Gorinehem*, zijne geboorteplaats, in 1626 door

In F°.

N° 15. zijn zoon *H. KEMP* uitgegeven en van 5 tooneelspe-
len, van 1623 tot 1665 in 4° in het licht verschenen
en in de *Naamrol van VAN DER MARCK* opgeteld),
IK KEN JE NIET, kluchtspel, berijmd in 1654, zoo
het schijnt, niet in druk.

Een klucht onder denzelfden titel van *JAN BARRA*, in 1664
in 4° gedrukt, wordt in de Verzameling van *VAN DER
MARCK* vermeld.

N° 16.

LODEWIJK MEIJER (Regent van den Am-
sterdamschen schouwburg en schrijver van den be-
kenden *Woordenschat*), *MATHILDA OF DE VERLOOFDE
KONINGSBRUID*, treurspel, bij *VAN DER MARCK* op-
gegeven als in 1668 in 4° in druk uitgegeven. Zoo
het schijnt eigenhandig klad des dichters.

N° 17.

JACOB CLEYBURGH (tooneeldichter in het
begin der XVIIIe eeuw, van wien op de *Naamrol* van
VAN DER MARCK 13 gedrukte tooneelstukken in 8°
worden opgenoemd), *DE RAMPZALIGE GUNSTELING*,
treurspel, opgedragen aan des dichters zuster, *J. C.
A. E. CLEYBURGH*.

Dit handschrift wordt op den Catalogus van *VAN TONGERLO*
onder de *Comediën in M. S.*, die nooit in druk zijn uitgegeven,
vermeld.

N° 18.

YSBRAND VINCENT (lid van het Amster-
damsche Kunstgenootschap: *Nil volentibus arduum*),
SEMIRAMIS, treurspel, gemaakt 1669, en *DORILÉA*,
herderspel, op den Haagschen schouwburg vertoond
in 1670, beiden onuitgegeven en in den *Catalogus*
van *VAN TONGERLO* onder de tooneelstukken in
hand-schrift vermeld.

Er bestaan van dezen dichter 4 blijspelen in druk.

N°. 19.

YSBRAND VINCENT, DE SPRINGENDE DOKTER, kluchtspel, of **PIETER ELZEVIER'S** *Springende Dokter*, uitgegeven in 1666, op nieuw vermaakt, en vertoond op den schouwburg te *Amsterdam* 11 Julij 1689. Niet in druk.

N°. 20.

ADRIAAN PEIJS, DE DOCHTER KAPITEIN OF MIJN HEER DE WITT, blijspel, 1695, onder de *Comediën in M. S.*, die nooit in druk zijn uitgegeven, op den *Catalogus* van **VAN TONGERLO** opgeteekend.

Van denzelfden dichter vindt men op dien *Catalogus* 15 en in de *Naamrol* van **VAN DER MARCK** 13 tooneelstukken in druk opgenoemd.

N°. 21.

WILLEM VAN DER HOEVEN, DE INGEBEELDE DOODE MINNAARS, uit het Spaansch, onder de tooneelstukken in handschrift in f^o op de *Naamrol* van **VAN DER MARCK** vermeld, waarschijnlijk van die *Verzameling* afkomstig en nooit in druk uitgegeven.

Van denzelfden dichter worden op die *Naamrol* 10 gedrukte tooneelstukken opgenoemd.

N°. 22.

KORNELIS ELZEVIER, AMADIS EN ORIANA OF PROEF VAN STANDVASTIGE LIEFDE, treurspel, naar het Engelsch van **J. J. HEIDEGGER**, op de *Naamrol* van **VAN DER MARCK** onder de tooneelspeelen in handschrift in f^o vermeld.

Over dezen verdienstelijken dichter van het begin der XVIIIe eeuw, van wien men ook eene dichtmatige vertaling heeft van **POPE's** *Essai on Man*, zie **WITSEN GEYSBEEK**.

N°. 23.

A. KOSTER, REGNERUS, PRINS VAN ZWEDEN,

In F°.
N°. 23. treurspel, waarschijnlijk onuitgegeven stuk van een
onbekend dichter.

N°. 24.

A. B. AGRONOMI (van elders niet bekend),
HERACLIUS, treurspel, onuitgegeven.

N°. 25.

NICOLAAS WILLEM OP DEN HOOFF (Am-
sterdamsch Geneesheer, overleden 8 October 1765),
HET SLAVEN EILAND, blijspel naar het Fransch.

N°. 26.

DE
FRANSCHMAN IN HOLLAND, blijspel, naar het Fransch
van *DE BOISSY*.

N°. 27.

DE
PUPILLE OF DE LIEFDE ONTZIET GEEN JAREN, blij-
spel, naar het Fransch van *FAGAN*.

N°. 28.

DE
ONVERWACHTE WEDERKOMST, blijspel, naar het
Fransch van *REGNARD*.

N°. 29.

DE
HAGENAAR IN NOORD-HOLLAND, blijspel, gevolgd
naar den *Franschman in Londen*, van *DE BOISSY*.

N°. 30.

DE
HOVAARDIGE SCHOONHEID OF HET BEDURVEN KINDJE,
blijspel, naar het Fransch van *P. N. DES TOUCHES*.

N°. 31.

DE
MENEGMEN OF DE GELIJKE TWEELING-GEBROEDERS,

blijspel, naar het Fransch van *J. F. REGNARD*, of ^{In F°.} N° 31.
diens omwerking van de *Menaechmi* van *PLAUTUS*.

N° 32.

NICOLAAS WILLEM OP DEN HOOFF, WAT
NIEUWS, met zang en dans, naar het Fransch *La*
Nouveauté, van *LE GRAND*.

N° 33.

DE
MILDDADIGE MINNAAR, blijspel naar het Fransch.

N° 34.

DE
MINNAAR DICHTER EN KNECHT, blijspel naar het
Fransch.

N° 35.

DE
BABELAAR, blijspel naar het Fransch.

N° 36.

DE
GEWAANDE TOONEELSPELERS, blijspel, naar het
Fransch *l'Impromptu de Campagne*, van *P. POISSON*.

Alle deze 12 uit het Fransch in Nederduitsch dichtmaat over-
gebragte tooneelstukken zijn niet in het licht gegeven. Van
denzelfden dichter, die veel werkte voor den Amsterdamschen
schouwburg, staan nog 22, mede meestal uit het Fransch
vertaalde en in druk uitgegeven tooneelstukken vermeld op
de *Naamrol van Nederduitsche Tooneelspellen* van *VAN DER*
MARCK.

N° 37.

DE 'T SAMENSWERINGE VAN GATILINA, treurspel,
1647 (geteekend: *Beraamt ten beste*).

N° 38.

DE GETROUWE SLAAF, treurspel, geteekend 's Gra-
venhage 18 April 1682.

In F°.

N° 39.

AGRIPPINA, treurspel, 1688.

N° 40.

DE HOOGMOEDIGE VERNEDERDE EN WEDER VERHEVEN GROESUS, KONING VAN LYDIE, zangspel.

N° 41.

ALONZO, Hertog van Savoye, blijspel.

N° 42.

DE VERANDERING DOOR LIEFDE, blijspel.

N° 43.

LUYLEKKERLAND, kluchtspel.

N° 44.

FILIPPIJN MEID, kluchtspel.

I N Q U A R T O.

In Q°.

N° 1.

JACOBUS KONING, BESCHRIJVING VAN MEER DAN 150 DER ZELDZAAMSTE EN MERKWAARDIGSTE BOEKWERKEN, in de XVe, XVIe en XVIIe eeuw in de Nederlanden gedrukt, in 4° en 8°.

Bij de overblijfsels van *COSTERS* drukpers, in de *Sacristie* op het Raadhuis dezer stad.

N° 2.

Formâ quartá oblongá.

ANDRIES DUIJRCANT, DEN GOEDEN STRIJT OFTE CHRISTELIJKEN KAMP en andere gedichten van verscheiden, inzonderheid geestelijken inhoud, de meeste van 1624 tot 1629 gedagteekend. Zeer fraai en kunstig geschreven, met teekeningen.

Men vindt van dezen dichter op *VAN DER MARCK'S Naamrol 4* uitgegeven tooneelstukken in 4° vermeld.

N° 3.

HERMAN VERBEECK, POËZY, in 2 deelen, vroeger in het bezit van Mr. J. VAN DER MARCK en op de *Naamrol* van diens *Nederduitsche Tooneel-spellen* in M. S. vermeld, behelzende:

1^e deel, *Zanggodin* of geestelijke en wereldsche liederen, *Memo-riaal* of *Levensreis*, van 's mans geboorte 28 Nov. 1621 tot 1 April 1673, in 5 afd. en *Bijdichten*, *Hollandsche Malligheid in 't vanden* (bezoeken) *van vrouwen in 't kin-derbed*, 1654, *Gelegenheidsgedichten*, *Tooneel der ver-andering dezer wereld*, 1667, *Meditatie op de 7 woorden aan 't kruis* en *Lofzangen*.

2^e deel, *Bruidegom des bloeds*, of *Passie van J. Chr.*, tragedie 1663, *Laurentius en Agrippina*, of regtvaardige straf, treur-blijëindendspel, 1676, *Nigro en Prudentia*, in 2 tooneelstukken, *Mignanel en Gavose*, of standvastige liefde, treurspel, 1675, en *Onnozele verhindernis in schijn van behulpzaamheid*, 1646.

N° 4.

DIEDERIK BUYSERO (geboren te *Vlissingen* omstreeks 1640, overleden 1721, Secretaris en Raad van *Vlissingen* en Raad wegens Zeeland ter admira-liteit van de Maas), 'T ZEEMONSTER BEVOCHTEN EN OVERWONNEN, blijspel, DE BEDROGEN PLEITZAK OF het gestoorde Baal; blijspel, DE GROOTE EN DOOR-LUCHTIGE BELIZARIUS, treurspel, bijeen te zamen gevoegd uit dat van C. D. GRIK en W. D. GEEST, EN DE RIDDERS VAN 'T VERNUFT, blijspel.

Alle deze tooneelstukken zijn onuitgegeven. Bij DE LA RUE, in zijn *Geletterd Zeeland*, vindt men 12 in druk uit-gegeven tooneelstukken van dezen dichter opgenoemd.

N° 5.

VLAAMSCHE TOONEELSPLEN, als: *Jephtias*, door haren *Jephte geslagtofferd*, treurspel, en *Mopsus*, of

In Q°.

N°. 5.

de dronke Smit, klugtspel, vertoond 1752; *De standvastigheid van Magdalena en Ludovicus*, treurspel, en *De twee broeders Schippers*, kluchtig blijspel, vertoond 1750; *Joannes in de Wildernis*, tooneelspel, vertoond 1749; alle vertoond in het school der Jezuiten te *Mechelen*. — Voorts *Joas Koning van Juda*, blijëindend treurspel, en *Lubbert Lubbertse*, blijspel, vertoond 1755 op het theater der studenten van de Paters Jezuiten te *Maastricht*, en *De Ridder van St. Jan landende in Frankrijk*, treurspel.

N°. 6.

CONSTANT EN ELIZE of de gelukkige verandering over de onteerde Maagd, voorgevallen binnen Leiden. Treurig nachtspel, onder de zinspreuk:

» 't Komt zelden overeen
Twee honden aan één been.''

N°. 7.

DE HEDENDAAGSCHE SPEELTOONEELEN IN HAAR MISBRUIK OMGEWORPEN met Goddelijke en menschelijke Wetten, Getuigenissen der Oude soo Kerkenleeraars, als Dichters, Redenaars en andere, Levendige Voorbeelden en Krachtige Redenen. Groot 152 bladzijden.

N°. 8.

JACOBUS VAN ZANTEN (Geneesheer en Leeraar bij de Doopsgezinden te *Haarlem*, gebⁿ te *Leiden* 1658, overl. 1750), 'T PARADIJS VERLOREN, uit het Engelsch van *JOHN MILTON* in rijmelooze maat vertaald. Oorspronkelijk handschrift, waarnaar de gedrukte uitgaaf bij *Geertruyd van Kessel*; te *Haarlem*, in 1728 is geschied.

In Q°.

N° 9.

JACOBUS VAN ZANTEN, ONDERZOEK OF EN IN HOE VERRE EENE EENVOUWIGE DOOLING IN 'T STUK VAN DEN GODSDIENST STRAFBAAR IS, benevens eene Verdediging van hetzelfde tegen de Tegenwerpingen en Beschuldigingen van den Bisschop van Oxfort, uit het Engelsch van **ARTHUR ASLEY SYKES**, Rector van *Rawley*, in *Essex*. Oorspronkelijk handschrift, waarnaar de gedrukte uitgaaf bij *Wilhelmus van Kessel*, te *Haarlem*, in 1727 is vervaardigd.

N° 10.

Uittreksels uit het Fransch in het Nederduitsch vertaald uit de *Memoires littéraires de la Grande Bretagne* en *Bibliothèque Angloise* betreffende DEN NATUURLIJKEN GODSDIENST, benevens vele andere vertalingen uit oude Latijnsche en nieuwe Engelsche, Fransche en andere schrijvers, in rijm en onrijm, Brieven en kleine Opstellen van verschillenden aard.

N° 11.

PIETER MERKMAN DE JONGE, VERZAMELING VAN LOSSE ONUITGEGEVEN GEDICHTEN, eigenhandig van den dichter geschreven, zoo in klad als in het net, benevens brieven van en aan hem, in portefeuilles. Zie de aantekening op N° 6 in fo, bl. 5.

N° 12.

GEORGE SMITH^x (Capitein en Commissaris in dienst van de kroon van Engeland), DE REIZENDE GELEERDE, aanwijzende, hoe men Bibliotheken, Muntkabinetten, Antiquiteiten- en Beeldenzalen, Naturalien- en Kunstkamers met nut en voordeel zien kunne. 1764.

x De bezuch
vervaardig
van valje
onderfchrij
drukwerkes
zie onder ander
konst- en letter
werken van 22 n
1839. bl. 36.

ARTIS TYPOGRAPHICAE
ET
REI BIBLIOGRAPHICAE
SCRIPTORES.

Quorum maxima pars e KONINGII haereditate literaria,
huic Bibliothecae accessit augustissimi Regis Guilielmi I,
hujus urbis Magistratûs et Instituti Teyleriani Curatorum
liberalitate.

I N F O L I O.

In F^o.

N°. 1.

ABRAHAM DE VRIES, ECLAIRCISSEMENTS SUR
L'HISTOIRE DE L'IMPRIMERIE, contenant: I. Lettre
à *A. D. SCHINKEL*, ou Reponse à la Notice de *J.*
M. GUICHARD sur le *Speculum humanae salvationis*;
II. Dissertation sur le nom de *COSTER* et sur sa pré-
tendue charge de *Sacristain*; III. Recherches faites
à l'occasion de la quatrième fête séculaire à *Harlem*
en 1823, traduit du Hollandais par *J. J. F. NOORD-*
ZIEK. *La Haye*, imprimerie de *A. D. Schinkel*,
1843. Edition in fo, tirée à 8 exemplaires. Chef
d'oeuvre d'impression.

Don de l'imprimeur-éditeur, le savant bibliographe *SCHIN-*
KEL.

N°. 2.

ARGUMENTS DES ALLE-
MANDS EN FAVEUR DE LEUR PRÉTENTION À L'IN-
VENTION DE L'IMPRIMERIE, ou Examen critique de

l'ouvrage de *A. E. UMBREIT*, *die Erfindung der Buchdruckerkunst*, traduit du Hollandais par *J. J. F. NOORDZIEK*. *La Haye*, imprimerie de *A. D. Schinkel*, 1845. Edition de la même beauté, magnificence et rareté, que la précédente.

In F^o.
N°. 2.

Don du même imprimeur-éditeur. Ces deux livres sont déposés chez les Documents de l'Histoire et de la Presse de LAURENT/JEAN COSTER, à l'Hotel de ville de Harlem.

1/2 fils de

N°. 3.

THOMAS GARZONUS (Canonicus von *Lateran*, geboren zu *Bagna-Cavallo*, in *Romagna*, 1549, gest. 1589), *PIAZZA UNIVERSALE*, das ist Allgemeine Schawplatz, oder Markt und Zusammenkunfft aller Professionen, Künsten, Geschäften, Händeln und Handtwercken in der gantzen Welt, wann, und von wemste erfunden, zugenommen, verbessert &c. Aus dem Italiänischen verteutsch und mit Marginalien und Registern gezieret. *Franckfurt am Mayn*, in Verlegung *Lucac Jennisii*, 1626.

N°. 4.

ANTOINE DU VERDIER, Seigneur de *Vauprivas* (né à *Montbrison* 1544, Conseiller du Roi, Contrôleur-Général de *Lyon*, decédé 1600), *BIBLIOTHÈQUE FRANÇOISE*, ou Catalogue de tous ceux, qui ont escrit ou traduit en François, leurs oeuvres imprimés et non imprimés, les choses notables d'icelles &c. et des livres dont les auteurs sont incertains, à *Lyon*, par *Barthelemy Honorat*, 1585.

N°. 5.

FRANCISCI SWEERTII (*Antverpiensis*, nati 1567, mortui 1629), *ATHENAE BELGICAE*, s. Nomenclator Scriptorum inferioris Germaniae, qui dis-

In F°.

N° 5.

ciplinas Philologicas, Theologicas, Juridicas, Medicas et Musicas illustrarunt. Acc. ejusdem succincta XVII Provinciarum nec non praecipuarum orbis Bibliothecarum et Academiarum descriptio. *Antverpiae*, apud *Guilielmum a Tungris*, 1628.

N° 6.

terugegebracht
naar vakk
van Ge.
boekdrukk.
Weker.
terugegebracht
naar vakk
boekdrukkunst

CATALOGUS LIBRORUM BIBLIOTHECAE UNIVERSITATIS, QUAE GRONINGAE EST, secundum seriem literarum alphabethi, curante *JOÄNNE RUDOLPHO VAN EERDE*. *Groningae*, apud *J. Oomkens*, 1833.

N° 7.

CATALOGUS LIBRORUM BIBLIOTHECAE UNIVERSITATIS, QUAE GRONINGAE EST. Pars altera. Curante *PETRO VAN LIMBURG BROUWER*. *Groningae*, apud *J. Oomkens*, 1841. *Pars tertia 1851*.

N° 8.

CATALOGUS BIBLIOTHECAE RHENO-TRAJECTINAE, curante *PHILIPPO GÜLIELMO VAN HEUSDE*. *Trajecti ad Rhenum*, apud *Joännem Altheer*, 1835.

2 vol.

N° 9.

terugegebracht
naar vakk
boekdrukk.
kunst

SUPPLEMENTUM CATALOGI BIBLIOTHECAE RHENO-TRAJECTINAE, curante *ANTONIO VAN GOUDOEVER*. *Trajecti ad Rhenum*, apud *L. E. Bosch et Filium*, 1845.

N° 10.

CATALOGUS BIBLIOTHECAE UNIVERSITATIS FRANCOFURTANAE, edente *JOHANNE CHRISTOPHORO BECMANNO*. *Francofurti ad Viadrum*, impensis *Jeremiae Schrey et Joh. Christoph. Hartmann*, literis *Christophori Zeitleri*, 1706.

I N Q U A R T O.

In Q^o.N°. 1.

THOMAS ASTLE (Keeper of the Records in the Tower of London), THE ORIGIN AND PROGRESS OF WRITING as well Hieroglyphic as elementary illustrated by engravings taken from marbles, manuscripts and charters ancient and modern, also some account of *the Origin and progress of printing*. London, printed for the author, 1784.

N°. 2.

WILLIAM YOUNG OTTLEY, AN INQUIRY INTO THE ORIGIN OF EARLY HISTORY OF ENGRAVING UPON COPPER AND IN WOOD, with an account of engravers and their works, from the invention of Chalcography by *MASO FINIGUERRA* to the time of *MARC ANTONIO REIMONDI*. London, printed by *John and Arthur Arch*, 1818. 2 vol., with curious cuts.

N°. 3.

JOHANN GOTTLOB IMMANUEL BREITKOPF, UEBER DEN URSPRUNG DER SPIELKARTEN, DIE EINFÜHRUNG DES LINNENPAPIERES UND DEN ANFANG DER HOLZSCHNEIDEKUNST IN EUROPA, mit 14 Kupfertafeln. Leipzig, bey *J. G. M. Breitkopf*, 1784.

N°. 4.

FREDÉRIC-AUGUSTE-FERDINAND DE REIFFENBERG, LA PLUS-ANCIENNE GRAVURE AVEC UNE DATE. Bruxelles, 1845. Avec un facsimilé.

C. D. B., QUELQUES MOTS SUR LA GRAVURE AVEC MILLÉSIME DE 1418, avec 7 planches. Bruxelles, à la librairie ancienne et moderne de *A. van Dale*, 1846.

In Q°.

N° 5.

M. J. A. L., OPINION D'UN BIBLIOPHILE SUR L'ESTAMPE DE 1418, avec 3 facsimilés. *Bruxelles*, société des beaux-arts, *Gerart A. de Wasme*, 1846.

N° 6.

1. *BERNARDUS A MALLINKROT* (Decanus *Monasteriensis*), DE ORTU ET PROGRESSU ARTIS TYPOGRAPHICAE. *Coloniae Agrippinae*, apud *Joannem Kinchium*, 1640.

2. _____ DE NATURÂ ET USU LITERARUM s. de primis loquendi scribendique elementis. *Monasterii Westphaliae*, typis *Bernardi Raasfelt*, 1638.

N° 7.

JACOBI MENTELII (*Castro-Theodoricensis* [Chateau-Thierry]), DE VERÂ TYPOGRAPHIAE ORIGINE Paraenesis ad *BERNARDUM A MALINCROT*, in quâ probare conatur, artem typographicam inventam fuisse *Argentorati* a proävo suo *JOÄNNE MENTELIO*. *Parisiis*, ex off. *Roberti Ballard*, 1650.

N° 8.

KAREL FALKENSTEIN (Oberbibliothekar der Königlichen Sächsischen Bibliothek zu *Dresden*), GESCHICHTE DER BUCHDRUCKERKUNST IN IHRER ENTSTEHUNG UND AUSBILDUNG, mit in Holz und Metall geschnittener Facsimilés der seltenste Holztafel-drucke, Nachbildungen von Typen alter berühmter Officinen und Proben von Kunstdrucke nach den neuesten Erfindungen. *Leipzig*, Verlag und Druck von *B. G. Teubner*, 1840.

N° 9.

JOHANN DAVID WERTHERN (Hof-Buch-

drucker in *Jena*), WARHAFFTIGE NACHRICHTEN DER ^{In Q^o.}
 BUCHDRUCKERKUNST, vom Ursprung und Fortgang ^{N^o. 9.}
 der Buchdruckerijen von 1440 an bis 1721. *Franc-*
furth und Leipzig, bei *Johann Felix Bielken*, 1721.

N°. 10.

HENRIK GOCKINGA, UITVINDING DER BOEK-
 DRUKKUNST, getrokken uit het Latijnsche werk van
 G. MEERMAN, met eene voorrede en aanteekenin-
 gen; waar achter:

JACOB VISSER, NAAMLIJST VAN BOEKEN, IN
 DE 17 NEDERLANDSCHE PROVINCIEËN GEDURENDE DE
 XVe EEUW GEDRUKT, met wit papier doorschoten,
 waarop menigvuldige bijvoegsels en vermeerderingen
 van den vermaarden boekenkenner G. J. DE SER-
 VAIS. *Amst.*, bij *Pieter van Damme*, 1767.

N°. 11.

Hetzelfde werk, met talrijke vermeerderingen en
 aanteekeningen op VISSERS NAAMLIJST van den ge-
 leerden schrijver *Over de Geschiedenis der Boekdruk-*
kunst JACOBUS KONING, versierd met de portret-
 ten van P. SCRIVERIUS en D. VOLKERTSZOON
 COORNHERT.

N°. 12.

LAUREGRANS GEVLOCHTEN OM 'T HOOFD VAN LAU-
 RENS KOSTER, eersten uitvinder der. Boekdrukkunst
 binnen *Haarlem*, door Deken en Vinders van het
 Boekdrukkers en Boekverkoopersgild. Te *Haarlem*,
 bij *Mozes van Hulkenroy*, 1726.

WILLEM HESSEN, PARNAS VREUCHDE OVER
 HET DERDE EEUWJAAR VAN DE GEBORTE DER
 DRUKKUNST door LAURENS KOSTER. Te *Haarlem*,
 bij denzelfden, 1731.

In Q^o.N°. 13.

ABRAHAM DE VRIES, BRIEF AAN ADRIAAN DAVID SCHINKEL OVER GUICHARD'S NOTICE SUR LE SPECULUM HUMANAË SALVATIONIS, met 3 Bijlagen, tot staving der naauwkeurigheid van het verhaal van JUNIUS wegens de uitvinding der Boekdrukkunst en tot wederlegging der meening, dat *COSTER Koster* zou geweest zijn. 's *Gravenhage*, ter boekdrukkerij van *A. D. Schinkel*, 1841.

Pracht-exemplaar in 4°, met fraaije randen en vergulde beginletters versierd, hoedanig slechts 3 exemplaren gedrukt zijn.

Geschenk van den vaderlandlievenden uitgever, den heer *SCHINKEL*.

N°. 14.

LÉON DE LA BORDE, DÉBUTS DE L'IMPRIMERIE À MAYENCE ET À BAMBERG, ou description des lettres d'indulgence du Pape *NICOLAS V* pro regno *Cypri*, imprimées en 1454; avec des facsimilés. *Paris*, chez *Teche-ner*, 1840.

Don de l'auteur.

N°. 15.

DÉBUTS DE L'IMPRIMERIE À STRASBOURG, ou Recherches sur les travaux mystérieux de *GUTTENBERG* dans cette ville et sur le procès, qui lui fut intenté en 1439 à cette occasion; avec facsimilés. *Paris*, chez *Teche-ner*, 1840.

Don de l'auteur.

N°. 16.

FACSIMILE MONUMENTI TYPOGRAPHICI JOANNIS GUTENBERGI ANNI 1457, detecti a *GOTHELFO FISCHERO*, Professore et Bibliothecario *Moguntino* in registro, cui adscripta erant haec verba: »*Regis-*

trum Capituli Ecclesiae S. Gangolfi intra muros Moguntiae receptorum et distributorum anno LVII per Joannem Kess vicarium Ecclesiae praedictae."

In Q^o.
N°. 16.

N°. 17.

GUTENBERG ERFINDER DER BUCHDRUCKERKUNST. Eine historische Schizze, mit mehreren Zeichnungen und Facsimilé autographisch ausgeführt von der Zeuglingen der Strasburger Industrie-Schule. *Strasburg*, in der Industrie-Schule, 1840.

N°. 18.

CHRISTIANI GOTTLIEBII SCHWARTZII (Professoris *Aldorfini*), OPUSCULA ACADEMICA VARIJ ARGUMENTI, cum praefatione **THEOPHILI CHRISTOPHORI HARLESII** et tabb. *Norimbergae*, sumtu *Joannis Adami Steinii*, 1793. In quibus 3 Dissertationes, primaria quaedam documenta *de origine typographiae* illustrantes.

N°. 19.

GERHOF STEIGENBERGER, LITERARISCH KRITISCHE ABHANDLUNG UBER DIE ZWO ALLERÄLTESTE GEDRUCKTE DEUTSCHE BIBELN, der *Strazburger* vom Jahre 1466 und der sogenannten Deutschen *Maynzer* vom Jahre 1462, welche in der Kurfürstl. Bibliothek in *München* aufbewahrt werden; mit Anhang und vier Kupfertafeln. *München*, bei *Joseph Zangl*, 1787.

N°. 20.

JOANNES GEORGIUS SCHELHORNII (*Memmingensis* theologus), DE ANTIQUISSIMÁ LATINORUM BIBLIORUM EDITIONE, ceu primo artis typographicae foetu et rariorum librorum phoenice. *Ulmae*, apud *J. Frider. Gaum*, 1760.

In Q^o.N°. 21.

PLACIDUS SPRENGER (Benedictiner und Bibliothekar der Abtey *Banz*), AELTESTE BUCHDRUCKERGESCHICHTE VON BAMBERG, wo diese Kunst, neben *Mainz*, vor allen übrigen Städten Deutschlands zuerst getrieben worden. *Nürnberg*, in der *Grattennauerischen* Buchhandlung, 1800.

Man findet in diesem:

1. *Kurze Geschichte von Ursprung und Fortpflanzung der Buchdruckerkunst*, in dem die alte Meinung als hatte sich diese zuerst von *Mainz* aus in andere Städte Deutschlands verbreitet, durch *Bamberg* widerlegt wird.
2. *Geschichte der Buchdruckerkunst zu Bamberg bis 1528*.
3. *Annalen der älteste und ällern Buchdruckergeschichte Bamberg's, von Anfange bis 1534*.

N°. 22.

ARMAND GASTON CAMUS (né à *Paris* 1740, décédé 1804), NOTICE D'UN LIVRE IMPRIMÉ À BAMBERG EN 1462 (savoir: *Les quatre histoires de JOSEPH, de DANIEL, de JUDITH, d'ESTHER*). *Paris*, chez *Baudouin*, imprimeur de l'Institut National, an 7 (1799), avec fig.

N°. 23.

G. C. MEZGER (Königlich Professor und Bibliothekar), AUGSBURGS ÄLTESTE DRUCKDENKMALE UND FORMSCHNEIDERARBEITEN, welche in der Vereinigten Königl. Kreis- und Stadt-Bibliothek daselbst aufbewahrt werden, nebst eine kurze Geschichte des Bucherdruckes und Buchhandels in *Augsburg*, mit 37 Abdrucken von Original-Holzschnitten aus den XV und XVI Jahrhunderte. *Augsburg*, Verlag von *Johan Peter Himmer*, 1840.

N° 24.

GEORG WILHELM ZAPP (Churfürstl. Mainzischen Geheimenrath), AUGSBURGS BUCHDRUCKERGESCHICHTE, nebst den Jahrbüchern derselben vom 1468 bis auf 1510, mit literarischen Anmerkungen. *Augsburg*, bey *Conrad Heinrich Stage*, 1788—1791. 2 Th. 1 Band, mit Kupfertafeln.

N° 25.

GEORG WOLFGANG PANZER, AELTESTE BUCHDRUCKERGESCHICHTE NÜRNBERGS, oder Verzeichnis aller von Erfindung der Buchdruckerkunst bis 1500 in *Nürnberg* gedruckten Bücher, mit literarischen Anmerkungen. *Nürnberg*, in der *Grattenauerischen* Buchhandlung, 1789.

N° 26.

AUSFUHR-
LICHE BESCHREIBUNG DER ÄLTESTEN AUGSPURGI-
SCHEN AUSGABE DER BIBEL, mit literarischen An-
merkungen. *Nürnberg*, bei *George Peter Monath*,
1780.

N° 27.

ANNALEN
DER ALTERN DEUTSCHEN LITTERATUR, oder Be-
schreibung der Bücher, von Erfindung der Buch-
druckerkunst bis 1526 in Deutscher Sprache ge-
druckt. *Nürnberg*, 2 band., I bey *Ernst Christoph*
Grattenauer, 1788, II bey *Leonhard Sixtus Lechner*,
mit *Susätze an der Annalen*, *Leipzig*, bey *Christian*
Adolph Hempel, 1802.

N° 28.

IMMANUËL STOCKMEYER und **BALTHA-
SAR REBER**, BEITRÄGE ZUR BASLER BUCHDRUC-

In Q°.

N° 28. KERGESCHICHTE, herausgegeben von der historischen Gesellschaft zu *Basel*. *Basel*, Druck und Verlag der *Schweighauserischen* Buchhandlung, 1840; mit holzschnitten Figg.

N° 29.

KONRATH DIETERICH HASZLER (Professor am Gymnasium zu *Ulm*), DIE BUCHDRUCKERGESCHICHTE ULMS, mit neuen Beiträgen zur Culturgeschichte, dem Facsimile eines der ältesten Drucke und artistischen Beilagen, besonders zur Geschichte der Holzschnidekunst. *Ulm*, Verlag der *Stettinischen* Buchhandlung, 1840.

N° 30.

CONYERS MIDDLETON (Principal Librarian of the University of *Cambridge*, the author of *The life of CICERO*), ORIGIN OF PRINTING IN ENGLAND, that it was first introduced and practised by *WILLIAM CAXTON*, at *Westminster*, and not by a foreign Printer at *Oxford*. *Cambridge*, printed for *W. Thurlbourn*, 1735.

N° 31.

MICHAËL DENIS (Ersten Custos der Kaiserl. Königl. Hofbibliothec), WIENS BUCHDRUCKERGESCHICHTE bis 1560. *Wien*, bey *Christian Friedrich Weppler*, 1782.

N° 32.

————— MERKWÜRDIGKEITEN DER
K. K. GAZELLISCHEN ÖFFENTLICHEN BIBLIOTHEC
AM THERESIANO. *Wien*, verlegt von *Augustin Bernardi*, 1780.

N°. 33.

MICHAËL DENIS, EINLEITUNG IN DIE BÜCHERKUNDE. Zweite, verbesserte Ausgabe. *Wien*, bey *Johann Thomas Edlen von Trattnern*, 1795. 2 th. 1 band.

N°. 34.

J. M. LAPPENBERG, GESCHICHTE DER BUCHDRUCKERKUNST IN HAMBURG, mit Nachrichten von Hamburgischen Buchdrucker und Druckwercke, von anfang bis zum 1600; mit holzschnitten Figg. *Hamburg*, Druck und Verlag von *Johann August Meisner*, 1840.

N°. 35.

GUSTAV SCHWETSCHKE, BUCHDRUCKERGESCHICHTE DER STADT HALLE, mit einem Anhang 1° Ehrenrettung des Sachsischen *Merseburg*, als des Druckorts »*Marsipolis*» und »*Merszborg*» von 1473, als der ältesten norddeutschen Druckstätte; 2° Supplementarisches zu *Hain*, *Ebert*, *Schaab* und *Wetter*; mit 2 tafeln Abbildungen. *Halle*, *Gebauersche* Buchdruckerei, 1840.

N°. 36.

OPUSCULORUM TYPOGRAPHICORUM COLLECTIO.
1 vol., sc.:

1. **CHRISTIANI KNAUTHEN**, ANNALES TYPOGRAPHICI LUSATIAE SUPÉRIORIS, oder Geschichte der *Ober-Lausitzschen* Buchdruckeryen. *Lauban*, gedruckt und verlegt von *Nicolao Schillen*, 1740.

2. ————— HISTORISCHER ABRISZ VON DEM ANFANG UND WACHSTHUM DER GELEHRSANKEIT IN OBER-LAUSITZ, und wie die *Ober-Lausitzschen* Buchdruckeryen derselben gedienet. *Leipzig*, bey *Siegmund Ehrenfried Richtern*, 1740.

3. **JOANNES DANIEL HOFFMANN**, DE TYPOGRAPHIIS EARUMQUE INITIIS ET INCREMENTIS IN REGNO POLONIAE

In Q^o.
N°. 36.

ET MAGNO DUCATU *LITHUANIAE*, cum obs. *Dantisci*,
apud *Geörgium Marcum Knochium*, 1740.

4. *SEBASTIANI JACOBI JUNGENDRES*, DISQUISITIO
IN NOTAS CHARACTERISTICAS LIBRORUM, A TYPOGRAPHIAE
INCUNABULO AD AN^{um} 1500 IMPRESSORUM. *Noribergae*, li-
teris *Laurentii Bilingii*, 1740.
5. *JOACHIMUS ERNESTUS BERGERUS*, DE LIBRIS
RARIORIBUS HORUMQUE NOTIS DIAGNOSTICIS. Acc. SCRIP-
TORUM MARCHIAE *BRANDENBURGICAE* DELINEATIO.
Berolini, impensis *Christoph. Gottlieb. Nicolai*, 1729.
6. *HEINRICH GOTTLIEB TITZ*, DE INCLITO LIBRO PO-
ËTICO *THEVERDANCK* cum triplici clave *MELCHIORIS*
PFINTZINGII, *SEBASTIANI FRANCKII* et *MAT-*
THAEI SCHULTESII. *Altdorfii*, literis *Jod. Guil. Koh-*
lesii, 1737.
7. *JOHANNES LEXELIUS JOH. FILIUS*, DE CAUSSIS
RARITATIS LIBRORUM. *Holmiae*, typis *Grefingianis*, 1743.
8. *JOANNES GEORGIUS SCHELHORNII*, DE ANTI-
QUISSINÂ LATINORUM BIBLIORUM EDITIONE, ceu primo ar-
tis typographicae foetu. *Ulmae*, apud *Jo. Frider. Gaum*,
1760.

N°. 37.

S. VÖGELIN, CHRISTOPH FROSCHAUER, erster
berühmter Buchdrucker in *Zurich*, nach seinem Le-
ben und Wirken, nebst Aufsätzen und Briefen von
ihm und an ihm. *Zurich*, bei *J. J. Ulrich*, 1840.

N°. 38.

JOHANNIS HENRICI SCHRÖDER (Aca-
demiae *Upsaliensis* Bibliothecarii) INCUNABULA AR-
TIS TYPOGRAPHICAE IN SUECIÂ. *Upsaliae*, typis
typographi Academiæ, 1842.

N°. 39.

CHRISTOPH GOTLOB GRUNDIG, *GOTT-*
FRIED AUGUST KÜCHENMEISTER, *JO-*
HANN FRIEDRICH ROST und *CHRISTIAN*

THEODOR KÜCHENMEISTER, NACHRICHTEN VON BÜCHERFESTEN, bey Amtsjubelfeste von **AUGUST THEODOR KÜCHENMEISTER**, Pastoris senioris zu *Dorfhayn* und *Klingenberg*. *Freyberg*, gedruckt mit *Barthelischen* Schriften, 1773.

N° 40.

GEPRIESENES ANDENKEN VON ERFINDUNG DER BUCHDRUCKEREY, wie solches in *Leipzig*, beym Schluß des dritten Jahrhunderts, von den gesammten Buchdruckern daselbst gefeyert worden. In den Buchdruckeryen in *Leipzig*, 1740.

Man findet in diesem unter andern:

Historische Nachricht von den dritten Buchdrucker-Jubilaeo in *Leipzig*.

Auszüge aus den Predigten, am Johannistage vor der Jubelfeyer in *Leipzig* und *Grimma* gehalten von *SALOMON DEY-LING*, *CHRISTIAN MEISZEN*, *ROMANUS TELLER*, *CAREL FRIEDRICH PETZOLDT* und *JOHANN PAUL RAM*.

Nachricht, wie das Andencken der a° 1440 geschehenes Erfindung der Buchdruckerkunst in 1740 in der Klosterkirche zu *Grimma* feyerlich begangen worden.

FRIDERICI MENZII, seculares artis typographicae ludos indicentis Oratio.

JOHANN CHRISTIAN GOTTSCHED, Lob und Gedachtniszrede auf die Erfindung der Buchdruckerkunst.

JOANNIS AUGUSTI ERNESTI, Prolusio Oratiunculis 4 contrariis contra *Chalcographiam* et pro eadem in scholâ *Thomanâ* habitis praemissa.

JOHANN FRIEDRICH MAYN, Rede zur Vertheidigung der Buchdruckerkunst.

N° 41.

EPHRAÏM GOTTLÖB EICHSFELDEN, RELATION VOM WITTEMBERGISCHEN BUCHDRUCKER-JUBILAEO 1740, nebst einer Historischen Nachricht

In Q°. N°. 41. vom allen Wittenbergischen Buchdruckern sint Erfindung der Buchdruckerkunst, sonderlich zur seit der Reformation. *Wittenberg*, bei den Verfasser, 1740.

In diesem findet man, ausser etlichen Jubelreden und Festliedern, ein Gedicht von *JOHANN FRIEDRICH NEUNHOFER* über das *Gottliche in der Buchdruckerkunst*.

N°. 42.

JOHANN EPHRAÏM SCHEIBEL (Rector des Gymnasium und Prof. der Mathem. zu *Breslau*), GESCHICHTE DER SEIT 300 JAHREN IN *BRESLAU* BEFINDLICHEN STADTBUCHDRUCKEREY, mit die Bildnissen von *JOHANN FUSTH*, *PETER SCHÖFFER*, *ANDREAS WINKLER* und *GEORGE BAUMANN der Jüngere*, und erläuternden colorirten Kupferplatten. *Breslau*, gedruckt und verlegt bei *Grass* und *Barth*, 1804.

N°. 43.

STEPHANI ALEXANDRI WÜRDTWEIN (Episcopi *Heliopolensis*, Suffraganei *Wormatiensis*), BIBLIOTHECA MOGUNTINA, libris seculo XV° *Moguntiae* impressis instructa cum additâ inventae typographiae historiâ. *Augustae Vindelicorum*, impensis *Christophori Friderici Bûrglen*, 1787.

N°. 44.

BIBLIOTHECA BIBLIOTHECARUM, oder Versuch einer nach und nach vollständigen algemeinen Bibliothec von allerhand alten und neuen ausclesenen Büchern, auch von M. S., Urkunden, u. z. w., mit drey registern, auctorum, rerum und typographorum von an 1450 bisz 1570. *Norimbergae*, apud *Joh. Mich. Seitz* et *Christoph. Conr. Zell*, 1738 und 1739. 4 Th. 1 band.

N°. 45.In Q^o.

NICOLO FRANCESCO HAYM (*Romanus, Archaeologus numarius Londinensis*), BIBLIOTHECA ITALIANA e sia Noticia de libri rari nella lingua Italiana, annessori tutto il libro dell' *Eloquenza Italiana* di GIUSTO FONTANINI. In Venezia, per Michel Antonio Panza, 1741.

N°. 46.

BERNARDI GOTTHELFFII STRUVII (*Vinariensis, GEORGII ADAMI STRUVII filii, Icti, Bibliographi et Historici Jenensis*), BIBLIOTHECA LIBRORUM RARIORUM. Jenae, sumptibus Jo. Fel. Bielckii, 1719. 2 thecae in 1 vol.

N°. 47.

Collectio Opusculorum de BIBLIOTHECIS. 2 voll.

Quorum 1° continentur:

1. **JOANNIS CHRISTOPHORI KRÜSIKE**, VINDEMIARUM LITTERARIARUM SPECIMEN de re librariâ univcrse et de Collectionibus Maderianis et Schmidianis augendis. Acc. Descriptio rei Bibliothecariae et de Bibliothecâ PAULI GEORGII KRÜSIKE, patris. Hamburgi, impensis J. W. Fichweileri et C. Brandii, Operis Transoldianis, 1727, cum chartâ intermediâ et annotationibus M. S.
2. **JOANNIS DAVIDIS KOELERI**, Sylloge scriptorum DE BENE ORDINANDâ ET ORNANDâ BIBLIOTHECâ, Francofurti, apud Joannem Stein, 1728, sc.: I. **JOANNIS GARNERII** Systema Bibliothecae Collegii Parisiensis societatis Jesu; II. **FREDERIC ROSTGAARD**, Methode pour dresser le Catalogue d'une Bibliothèque selon les matières; III. **JUSTI FONTANINI**, Dispositio Catalogi Bibliothecae Josephi Renati Imperialis, Cardinalis; IV. **DANIËL GUILIELMUS MOLLERUS**, de Technophysiotameis s. rerum artificialium et naturalium promptuariis.
3. **CHRISTIANI WILHELMI LOESCHERI**, DE BIBLIOTHECIS ERUDITORUM SENTENTIAE. Vitembergae, ex formis Christiani Schrödteri, 1696.

In Q^o.
N°. 47.

4. **DANIEL GUILIELMUS MOLLERUS** (Bibliothecae *Altorfianae* Bibliothecarius), DE BIBLIOTHECÂ. *Altorfi*, typis *Jodoci Wilhelmi Kohlesii*, 1700.
5. **JOANNES GEORGIUS ZIHN**, DE BIBLIOTHECIS. *Lipsiae*, literis *Johannis Georgii*, 1678.
6. **CHRISTOPHORUS GOTHOFREDUS BARTHIUS**, DE IMAGINIBUS VETERUM IN BIBLIOTHECIS vel alibi positis. *Halae Magdeburgicae*, typis *Christophori Andreae Zeitleri*, 1702.
7. **GEORGIUS ENGELBRECHT JUNIOR**, DE JURE BIBLIOTHECARUM. *Helmstadii*, typis *Georgii Wolffgangi Hammii*, 1702.
8. **ARNOLDUS DIEDERICUS ENGELBRECHT**, DE EREMITARUM VETERUM BIBLIOTHECIS. *Helmstadii*, typis *G. W. Hammii*, 1701.
9. **RUDOLPHUS ANTONIUS FABRICIUS**, DE TRANSPOSITIONE BIBLIOTHECARUM MEMORABILI, inprimis bibliothecae Ducalis *Wolfenbutelensis* in novum uedificium. *Helmstadii*, typis *Pauli Dieterici Schnorrii*, 1724.
10. **JOACHIMI ERNESTI BERGERI, MATURINI FEYSSIÈRE LA CROZE** et **JOHANNIS CHRISTOPHORI BECMANI**, Epistolae DE SCRIBENDÂ HISTORIÂ BIBLIOTHECAE REGIAE BEROLINENSIS. Acc. **CHRISTOPHORUS HENDREICH**, DE EJUSDEM BIBLIOTHECAE INCUNABULIS. *Berolini*, typis *Ambrosii Haude*, 1725.
11. **JOANNES JUSTUS VON EINEM**, I. DE ORIGINE FATIS ET INCREMENTIS BIBLIOTHECAE COENOBII BERGENSIS propter *Magdeburgum*. Acc. *Delinatio novae editionis Chronici Bergensis* et Supplementum ad *J. C. KRUSIKE* de bibliothecis et libris; II. DE CHRISTI NATI TEMPORE. *Magdeburgi* et *Lipsiae*, impensis *B. Christoph. Seidelii* viduae et *G. E. Scheidhaueri*, 1732.
12. **AUGUSTUS EYERUS**, DE BIBLIOTHECIS DRESDENSIBUS tum publicis tum privatis praecipuis. *Dresdae*, typis *Stoesseliano-aulicis*, 1731.
13. **CHRISTIAN JUNCKER**, VON DER ÖFFENTLICHEN BIBLIOTHEQUE DES GYMNASII ZU EISENACH und VON EINIGEN IN DEN SÄCHSISCHEN LANDEn BEFINDLICHEN ÖFFENTLICHEN BIBLIOTHEQUEN. *Eisenach*, mit *Michaël Urban Hofbücher-Schriften*, 1709.

14. *GEORGIUS FRIDERICUS NEUMANNUS*, DE BIBLIOTHECÂ HALENSI. *Halae Magdeburgicae*, apud *Jo. Grunertum*, 1710. In Q°.
N°. 47.
15. *JOANNES ERNESTUS HAUSMANN*, DE BIBLIOTHECIS HANOVERANIS PUBLICIS. *Hanoverae*, litteris *Holweinii*, 1724 et 1725. 2 part.
16. *SEBASTIANUS KORTHOLTUS*, DE BIBLIOTHECÂ ACADEMIAE KILONIENSIS. *Kilonii*, litteris *Bartholdi Reutheri*, 1705.
17. *GOTTFRIDUS CHRISTIANUS GOETZIUS*, DE BIBLIOTHECÂ LIPSIENSI MOX APERIENDÂ. *Lipsiae*, 1711.
18. *JOANNES LUDOLPHUS BUNEMANN*, DE BIBLIOTHECIS MINDENSIBUS ANTIQUIS ET NOVIS. *Mindae*, litteris *Johannis Detleffsii*, 1719.
19. *LEO ALLATIUS CHIUS*, DE BIBLIOTHECÂ PALATINÂ ROMAN TRANSPORTANDÂ, ex Italico in Latinum vertit *MICHAËL FRIDERICUS QUADÉ*. *Gryphiswaldiae*, typis *Georg. Henr. Adolphi*, 1708.
20. *TOBIAS ECKHARD*, VON DEN ÖFFENTLICHEN BIBLIOTHECQUEN ZU QUEDLINBURG. *Quedlinburg*, bey *Joh. Georg Sieverten*, 1715.
21. *PETRI JAENICHII*, NOTITIA BIBLIOTHECAE THORUNENSIS. Acc. Oratio in laudem *GODOFREDI KRIVESII*. *Jenae*, sumtu *Joh. Philippi Haasii*, 1723.
22. *CHRISTOPHORUS COLERUS*, DE BIBLIOTHECÂ MARIO-MAGDALENÆÂ, usibus publicis dedicatâ a° 1644. *Vra-tislaviae*, apud *Johannem Georg Steck*, 1699.
23. *HERMANNUS CONRINGIUS*, DE BIBLIOTHECÂ AUGUSTÂ IN ARCE WOLFENBUTTELENSI et de omni re bibliothecariâ, curâ *JOHANN. HERMANNI H. F. CONRINGII*. *Helmstadii*, typis et sumptibus *Georg. Wolfgangi Hammii*, 1684.

2° Volumine continentur:

1. *CAROLI CHRISTIANI HIRSCHII*, LIBRORUM AB A° 1501 USQUE AD 1550 TYPIS EXSCRIPTORUM BIBLIOTHECAE NORIMBERGICAE MILLENARIUS II. *Norimbergae*, prelo *Joannis Josephi Fleischmanni*, 1748.
2. *HENRICI FUIREN*, BIBLIOTHECA MEDICA, Bibliothecae *Hafniensi* legata, descripta a fratre *THOMA FUIREN*. *Hafniae*, typis viduae *Petri Hakii*, 1659.

In Q^o.
N°. 47.

3. **JOACHIMUS FELLERUS**, DE BIBLIOTHECÂ ACADEMIAE LIPSIENSIS PAULINÂ cum duplici ejusdem bibliothecae Catalogo, altero MSS. membranaceorum, altero MSS. chartaceorum. *Lipsiae*, sumtibus *Christoph. Enoch Buchtae*, 1676.
4. **JOHANNES SIGISMUNDUS SUSCHKY**, DE NUMIIS AECYPTIACIS in Bibliothecâ *Lipsiensi*, cum fig. *Lipsiae*, literis *Christiani Scholvinii*, 1694.
5. **JUSTUS CHRISTOPHORUS BÖHMER**, IN MEMORIAM *GEORGII ENGELBRECHT*, Juris in Academia *Helmstadiensi* Professoris, defuncti 1705. *Helmstadii*, typis *G. W. Hammii*, 1705.
6. **CHRISTIAN SCHÖTTGEN**, HISTORIE DER FRANCKFURTISCHEN SCHUL-BIBLIOTHEC und Abschieds-Rede. *Franckfurt an der Oder*, bey *Thomas Schwartz*, 1719.
7. **JOANNIS JACOBI MOSERI**, BIBLIOTHECA MSS. maxime anecdotorum et historicorum. *Norimbergae*, in off. *Hoffmanniand*, 1722.
8. **TOBIAE ECKHARDI**, CODICES MSS. QUEDLINBURGENSES. Acc. var. lect. e cod. perant. *Sulpitii Severi* de vitâ *S. Martini* itemque Inscriptiones in Cellâ et Basilicâ *S. Martini*, ejus dicta de trinitate, 3 Epist. de transitu ejus, vita *S. Briccii* et 3 Epist. LUTHERI et MELANCHTHONIS. *Quedlinburgi*, impensis *Joannis Georgii Sieverti*, 1723.
9. **CHRISTIANUS GOTTLIEB BUDER** (Bibliothecarius Bibliothecae Academicæ *Jenensis*), DE BIBLIOTHECIS PUBLICUM AD USUM LEGATIS. *Jenae*, litteris *Ritterianis*, 1723.
10. **SAMUËL WENCESLAUS KROLL**, DE BIBLIOTHECÂ SILESIORUM OLSNENSIS. *Lipsiae*, literis *Joan. Christiani Langenhemii*, 1735.
11. **FRIDERICUS CHRISTIANUS KIRCHHOF**, DE COD. Bibliothecae Academicæ *Hafniensis* membranaceo OPERUM ADAMI BREMENSIS. *Kiliae*, litteris *Godofr. Bartschii*, 1746.
12. **HENRICI SCHOLTZ**, Specimen Bibliothecae Arabicae DE TYPOGRAPHIS ARABICIS. *Hamburgi*, litteris *Phil. Ludov. Stromeri*, 1741.
13. **JACOBI BURCKHARDI**, HISTORIA BIBLIOTHECAE AUGUSTAE WOLFFENBUTTELENSIS, libris 2; quorum I^{us} de Bibliothecae fundatore, Saxoniae duce *Augusto*, mortuo 1666; II^{us} de ipsâ Bibliothecâ. *Lipsiae*, typis *Breitkopfianis*, 1744.

14. *JOHANNIS MICHAËLIS FRANCHII*, CATALOGI BIBLIOTHECAE COMITIS HENRICI A BUNAU SPECIMEN. In Q°. N°. 47.
Lipsiae, typis Jo. Gottl. Inman. Breitkopf, 1748.
15. *JOHANN ARNOLD BALLENSTEDT*, DIE NOTWENDIGKEIT UND VORTHEILE EINER SCHUL-BIBLIOTHEK. *Helmstadt*, bey Paul Dieterich Schnorrn, 1751.

N°. 48.

1. *JOACHIMI JOANNIS MADERI* (*Hanoverani*, Historiae Professoris *Helmstadii*, nati 1626, mortui 1680), Collectio commentationum DE BIBLIOTHECIS ATQUE ARCHIVIS, curâ *JOANNIS ANDREAE SCHMIDTII*. *Helmstadii*, typis ac sumtibus *Georgii Wolfgangi Hammii*, 1702.

Continentur hac commentatiunculae :

J. J. MADERI, de scriptis et Bibliothecis antediluvianis.

<i>JUSTI LIPSII</i> ,	}	de Bibliothecis.
<i>FULVII URSINI</i> ,		
<i>GUIDONIS PANCIROLLI</i> ,		
<i>BARTHOLOMAEI CASSANAEI</i> , <i>FRANCISCI PATRICII</i> ,		

MICHAËLIS NEANDRI, de Bibliothecis deperditis ac noviter instructis.

JACOBI PHILIPPI TOMASINI, de Bibliothecis MS.tis, imprimis Patavinis et Venetis.

LAURENTII PIGNORII, de Servis quorundam rei librariae adhibitis.

EDMUNDI FIGRELI, de Statuis doctorum in veterum bibliothecis.

BALTHASARIS BONIFACII, de Archivis.

<i>FRANCISCI SCHOTTI</i> ,	}	de Bibliothecâ Vaticanâ.
<i>ONUPHRII PANVINI</i> ,		
<i>ANTONII CICARELLAE</i> ,		

BALTHASARIS CORDERII, de Bibliothecâ Scorialensi.

ALEXANDRI BARVOETII, Catalogus MSS.torum Graecorum illius bibliothecae.

In Q°.
N° 48.

JOHANNIS ALEXANDRI BRASSICANI, de Bibliothecis, inprimis Regiâ Budensi.

*J. J. MADERI et
HERMANNI CONRINGII, } de Bibliothecâ Augustâ
Wolfenbüttelensi.*

**2. JOANNIS ANDREAE SCHMIDTII COL-
LECTIONI MADERIANAE DE BIBLIOTHECIS NOVA AC-
CESSIO. Ibidem, typis et sumtibus iisdem, 1703.**

Continentur hac accessione sequentia :

RICHARDI DE BURI, Philobiblion.

GABRIEL NAUDAEUS, de instituendâ Bibliothecâ.

*THEOPHILUS SPIZELIUS, de Bibliothecarum nov.-anti-
quarum exstructione MS.torum theologicorum pretio et
usu et Indicum necessitate.*

*CHRISTOPHORUS HEIDMANUS, de Bibliothecâ Julii
Brunsvicensi.*

*HERMANNI VON DER HARDT, Memorabilia Rudolpheae
novae Helmstadiensis Bibliothecae.*

CASPARUS SAGITTARIUS, de Bibliothecâ Jenensi.

JULII PFLUGK, de Bibliothecae Budensis fatis.

**3. ————— COL-
LECTIONI MADERIANAE DE BIBLIOTHECIS ACCESSIO
ALTERA. Ibidem, typis iisdem, 1705.**

Continentur :

JOANNIS LOMEIËRI, de Bibliothecis liber.

*BURCARDI GOTTHELFII STRUVII, Historia et me-
morabilia Bibliothecae Jenensis.*

*HENRICI PIPPINGII, Arcana Bibliothecae Thomanae
Lipsiensis sacra.*

**4. ARNOLDI DIEDERICI ENGELBRECHT
DE BIBLIOTHECIS EREMITARUM VETERUM dissertatio,
defensa sub praesidio J. A. SCHMIDTII. Ibid. ty-
pis iisdem, 1705.**

**5. GEORGII ENGELBRECHTI JUNIO-
RIS DE JURE BIBLIOTHECARUM diss., defensa a
D. W. BERCKELMANNO. Ibid. typis iisdem, 1702.**

6. **POLYCARPUS LYSERUS**, DE FREDE-
In Q°.
N°. 48.
RICI AUGUSTI CAUTIONIBUS CIRCA BIBLIOTHECAS.
Vitembergae Saxonum, prelo Creusigiano, 1713.

7. **JONAS CONRADUS SCHRANMIUS**,
 DE SCRIPTORIBUS BIBLIOTHECARUM THEOLOGICA-
 RUM. *Helmstadii, typis G. W. Hammii, 1710.*

8. **TOBIAS ECKHARD**, Kurtze Nachricht von
 DEN ÖFFENTLICHEN BIBLIOTHEQUEN ZU QUEDLIN-
 BURG. *Quedlinburg, bey Joh. Georg. Sieverten, 1715.*

9. **JOANNIS HENRICI VON SEELEN**,
 LUTHERUS DE SCHOLIS OPTIME MERITUS. ACC. LU-
 THERI consilium de bibliothecis in gratiam schola-
 rum erigendis cum annot. *Flensburgi, sumtu Bal-
 thasaris Ottonis Bosseckii, typis Christophori Vö-
 gelii, 1716.*

N°. 49.

KURZE BESCHREIBUNG DER HANDSCHRIFTEN IN
 DER STADTBIBLIOTHEK VON REGENBURG. 1 Theil,
 welcher die auf Pergament geschriebenen enthaelt.
 Ohne Jahr, Druckort und Name von Drucker.

N°. 50.

JOHANNIS PAULLI ROEDERI, CATALO-
 GUS LIBRORUM SEculo XV° NORIMBERGAE IMPRES-
 SORUM. *Norimbergae, typis Arnoldinis, 1742.*

CAROLI CHRISTIANI HIRSCHII, MILLE-
 NARIUS I—IV librorum, ab anno 1° usque ad an-
 num Lum seculi XVIi typis exscriptorum *Norimber-
 gae, ex librariâ quâdam supellectile, privatis sump-
 tibus in communem usum collectâ, ad supplendos
 Annalium typographicorum labores. Norimbergae,
 prelo et sumptibus Felseckerorum, 1746—1749.*

In Q^o.N°. 51.

JOANNIS DAVIDIS KOELERI Sylloge aliquot Scriptorum DE BENE ORDINANDÂ ET ORNANDÂ BIBLIOTHECÂ. *Francofurti*, apud *Joännem Stein*, 1728.

Continet haec Sylloge, sequentia opuscula:

JOÄNNIS GARNERII, *Systema Bibliothecae Collegii Parisiensis Societatis Jesu*.

FRÉDÉRIC ROSTGAARD, *Projet d'une nouvelle methode pour dresser le catalogue d'une bibliothèque*.

JUSTI FONTANINI, *Dispositio Catalogi Bibliothecae JOSEPHI RENATI IMPERIALIS secundum scientiarum, facultatum, artium et rerum classes*.

DANIËLIS GUILIELMI MOLLERI, *Commentatio de Technophysiotaneis*.

JOÄNNIS JACOBI MOSERI, *Bibliotheca Manuscriptorum maxime Anecdotorum eorumque Historicorum*.

N°. 52.

VALERII ANDREAE, *Dessellii Brabantini* (Professoris linguae Hebraeae in Academia *Lovaniensi*, nati 1588, mortui 1656), BIBLIOTHECA BELGICA s. de Belgis, vitâ scriptisque claris, cum praemissâ topographicâ *Belgii* descriptione. *Lovanii*, typis *Jacobi Zegers*, 1643.

N°. 53.

JOÄNNIS FRANCISCI FOPPENS (Professoris Theologiae in Academia *Lovaniensi*, nati *Bruxellis* 1689, mortui *Lovanii* 1761), BIBLIOTHECA BELGICA, s. virorum in *Belgio* vitâ scriptisque illustrium catalogus librorumque nomenclatura. *Bruxellis*, per *Petrum Foppens*, 1739. Cum eff. 2 vol.

N°. 54.

ANTONII TEISSERII, CATALOGUS AUGTORUM, QUI LIBRORUM CATALOGOS, VIRORUM LITE-

RATORUM ELOGIA, CET. CONFECERUNT, cum *APPENDICE*, quae in exemplari, pag. 35 Catalogi memorato, deest et dicti operis alteram partem non minoris voluminis et momenti conficit. *Genevae*, apud *Samuëlem de Tournes*, 1686. In Q°.
N°. 54.

N°. 55.

ADRIAAN PARS (Predikant te *Katwijk*, Schrijver der *Katwijksche en Rijnsburgsche Oudheden*), INDEX BATAVICUS, of Naamrol van de Batavise en Hollandse schrijvers, van *Julius Cesar* af tot dese tijden toe; met koperen afbeeldsels. Te *Leiden*, bij *Abraham de Swart*, 1701.

N°. 56.

HENNINGI WITTE (Eloquentiae et Historiae Professoris *Rigensis*), DIARIUM BIOGRAPHICUM PRAECIPUORUM SCRIPTORUM SEculi XVIIi; eorumque in variis linguis librorum recensio. *Gedani*, sumptibus *Martini Hallervordii*, typis *Davidis Friderici Rhetii*, 1688.

N°. 57.

ISAAK LE LONG, BOEKZAAL DER NEDERDUITSCHÉ BIJBELS, of Geschiedenis van de overzetting der Heilige Schriften in het Nederduitsch, met berigt van meer dan 100 oude Handschriften van Bijbels en Bijbelsche boeken des O. en N. T. vóór de uitvinding der Drukkunst en van meer dan 1000 verschillende drukken der Heilige Schriften in 't Nederduitsch, met pl. en port. *Amst.*, bij *Hendrik Vie-root*, 1732; met talrijke en belangrijke schriftelijke aantekeningen en register van *JACOBUS KONING*.

N°. 58.

JOHANNES VAN ABCOUDE, NAAMREGIS-

In Q°.

N° 58.

TER DER BEKENDSTE NEDERDUITSCH E BOEKEN, die van 1600 tot 1761 zijn uitgekomen, met de prijzen bij de uitgaaf; verbeterd en vermeerderd tot 1787 door *REINIER ARRENBURG*. Te *Rotterdam*, bij *Gerard Abraham Arrenberg*, 1788.

N° 59.

DAVID CLEMENT, BIBLIOTHÈQUE CURIEUSE HISTORIQUE ET CRITIQUE, 9 vol. dont I—V à *Gottingen* chez *Jean Guillaume Schmid*, 1750—1754 et VI—IX à *Leipzig*, dans la librairie de *Jean Fred. Gleditsch*, 1756—1760.

N° 60.

PIERRE ANTOINE BOLANGARO CREVENNA (né à *Milan*, Marchand à *Amsterdam*, décédé à *Rome*, 1792), CATALOGUE RAISONNÉ DE SA COLLECTION DES LIVRES. *Amsterdam*, aux frais de l'auteur du catalogue et possesseur de la bibliothèque. 6 tom. 5 vol.

N° 61.

JOHANN HEINRICH MEIJER, JOURNAL FÜR BUCHDRUCKERKUNST, SCHRIFTGIESSEREI UND DIE VERWANDTEN FACHER. *Braunschweig* bei *J. H. Meijer*, 1834, bis jetzt, und werd beigehalten mit *Holzschnitten* und *Schriftproben*.

N° 62.

C. A. SPIN, DRUKPROEF met onderscheidene lettersoorten uit zijne drukkerij. *Amst.* 1825.

N° 63.

BESCHRIJVING DER LETTERGIETERIJ, met pl. *Amst.*, bij de *Wed. K. van Tongerlo en Zoon*.

N°. 64.In Q^o.

JOHANNIS GOTLOBI IMMANUËLIS BREITKOPFII, EXEMPLUM TYPOGRAPHIAE SINICAE, figuris characterum e typis mobilibus compositum. *Lipsiae*, e typographeo auctoris, 1789.

IN OCTAVO.

N°. 1.In 8°.

HENRICUS WIARDA, VAN DE EERSTE UITVINDINGEN EN UITVINDERS VAN DE VOORNAAMSTE, ZOO OUDE ALS NIEUWERE, KONSTEN EN WETENSCHAPPEN. *Amst.*, bij *Pieter Aldeweerd*, 1733.

N°. 2.

GESCHIEDKUNDIG WOORDENBOEK DER UITVINDINGEN in al de deelen der Wetenschappen en Kunsten, van de vroegste tot op de tegenwoordige tijden. 1e deel, A — E. 's *Hertogenbosch*, bij *J. J. Arkesteijn*, 1826.

Een niet verder vervolgd werk.

N°. 3.

A. VAN ZUTPHEN, NEDERLANDSCHE UITVINDINGEN, ONTDEKKINGEN ENZ. *Dordrecht*, bij *Blussé* en *van Braam*, 1818. 2 stukjes.

N°. 4.

Mr. **SAMUËL IPERUSZOOM WISELIUS**, OVER DE HOOGHE OUDHEID VAN HET LETTERSCHRIFT, bijzonder ter wederlegging van de stelsels van *HEYNE* en *WOLF* omtrent den oorsprong der *Homerische* gedichten de *Ilias* en *Odysee*. *Amst.*, 1810.

In 8°.

N° 5.

GEORG FRIEDRICH WEHRS, VOM PAPIER und den vor der Erfindung desselben üblich gewesenen Schreibmassen. Gedruckt und verlegt von *Joachim Rudolph Bartsch*, Hanover, 1788.

N° 6.

HENRI-JEAN JANSEN (né à la Haye en 1741, mort à Paris en 1812, Bibliothécaire du Prince de Bénévent [*Talleyrand*]), Essai sur l'ORIGINE DE LA GRAVURE EN BOIS ET EN TAILLE-DOUCE et sur la connoissance des Estampes des XVe et XVIe siècles; sur l'origine des Cartes à jouer et des Cartes géographiques; sur l'origine du Papier de coton et de lin; sur la Calligraphie, depuis les plus anciens temps jusqu'à nos jours; sur les Miniatures des anciens manuscrits; sur les Filigranes des papiers des XIVe, XVe et XVIe siècles, et sur l'origine et le premier usage des Signatures et des Chiffres dans l'art de la typographie. Paris, chez *F. Schoell*, 1808. 2 vol.

N° 7.

I. D. F. SOTZMANN, ÄLTESTE GESCHICHTE DER XYLOGRAPHIE UND DER DRUCKKUNST überhaupt, besonders in der Anwendung auf den Bildruck. Leipzig, bei *F. A. Brockhaus*, 1837.

N° 8.

CARL HEINRICH VON HEINECKEN, NACHRICHTEN VON KUNSTLERN UND KUNST-SACHEN; mit Kupfern. Leipzig, in Verlag bei *Johann Paul Krausz*, 1768 & 1769. 2 Th.

N° 9.

FRIEDRICH NICOLAI, NACHRICHT VON DEN BAUMEISTERN, BILDHAUERN, KUPFERSTECHERN, MA-

LERN, STUKKATUREN UND ANDERN KÜNSTLERN VON DREYZEHNTEN JAHRHUNDERTE BIS JETZT IN UND UM BERLIN und deren Kunstwerke. *Berlin*, 1786. In 8°. N° 9.

N° 10.

(l'Abbé *BAVEREL* et *MALPEZ*), Notice sur LES GRAVEURS, QUI ONT LAISSÉ DES ÉTAMPES MARQUÉS de Monogrammes, Chifres, Rébus, Lettres initiales &c., avec une description de leur plus beaux ouvrages et des Planches en taille-douce, contenant toutes les marques, dont ils se sont servis. A *Besancon*, de l'imprimerie de *Taulin-Dessirier*, 1807 & 1808. 2 tom., 1 vol. avec des tables.

N° 11.

WILHELM VON LÜDEMANN, GESCHICHTE DER KUPFERSTECKKUNST und der damit verwandten Künste, Holzschneide- und Steindruckkunst. *Dresden*, *P. G. Hilschersche* Buchhandlung, 1828.

N° 12.

SCULPTURA HISTORICO-TECHNICA, OF THE HISTORY AND ART OF ENGRAVING, Etching and Scraping on Copper, an Idea of a Fine Collection of Painters, the Repertorium of various Marks and Cyphers, to which is added Chronological and Historical Series of the Engravers and Painters from the Eleventh Century, extracted from *BALDINUCCI*, *FLORENT LE COMTE*, *FAIRTHORNE*, the *Abecedario Pittorico* and other Authors with Copperplates. *London*, printed for *J. Marks*, 1770.

N° 13.

CHRISTOPHE THEOPHILE DE MURR, BIBLIOTHÈQUE DE PEINTURE, DE SCULPTURE ET DE

In 8°.
 N°. 13. GRAVURE. *Francfort*, chez *Jean Philip Krauss*, 1770.
 2 vol.

N°. 14.

CHRISTOPHE THEOPHILE DE MURR,
 DE PAPYRIS S. VOLUMINIBUS GRAECIS HERCULANEN-
 SIBUS. Acc. *NICOLAI IGNARRAE* Explicatio lamel-
 lae aeneae Exsecrationis, prope *Petiliam* repertae et
 specimen scripturae Graecae cursivae, sec. II° vel
 III°. *Argentorati*, typis *F. G. Levrault*, 1804.

N°. 15.

PIERRE-FRANÇOIS BASAN, DICTIONNAIRE
 DES GRAVEURS, anciens et modernes, depuis l'origi-
 ne de la Gravure; ornée d'estampes. *Paris*, chez
 l'auteur, 1789. 2 vol.

N°. 16.

JEAN-FRÉDÉRIC CHRIST (Professeur dans
 l'Université de *Leipsick*, mort 1756), DICTIONNAI-
 RE DES MONOGRAMMES, CHIFFRES, LETTRES INITI-
 ALES, LOGOGYPHES, RÉBUS &c., sur lesquels les
 plus célèbres Peintres, Graveurs et Dessinateurs ont
 dessiné leur Noms; traduit de l'Allemand; augmen-
 té de Supplémens. *Paris*, chez *Guillyn*, 1762.

N°. 17.

GEORGE RATHGEBER (Directeur van het
 Hertoglijk Saksische Muntkabinet te Gotha), BEREDE-
 NEERDE GESCHIEDENIS DER NEDERLANDSCHE SCHIL-
 DER-, HOUTSNIJ- EN GRAVEERKUNST; uit het Hoog-
 duitsch vertaald en met aantekeningen verrijkt door
 A. VAN LEE. *Amst.*, bij *M. H. Binger*, 1814.

In de aantekeningen vindt men bl. 355 tot 380 een ver-
 toog van den vertaler *ter handhaving van Haarlems regt op*
de eer van de uitvinding der Boekdrukkunst.

N°. 18.

Mr. **GERRIT VAN LENNEP** en **JACOBUS KONING**, OVER DEN HOUTEN DRUKVORM, gemeenlijk gehouden voor een werk van **LOURENS JANSZON COSTER**. Uit den *Letterbode*, te *Haarlem*, bij *A. Loosjes Pz.*, 1809.

Waarin: 1°. Berigt wegens den verkoop van dien houten drukvorm.

2°. *G. VAN LENNEP*, Aanmerkingen over dien drukvorm.

3°. *J. KONING* aan *G. VAN LENNEP*, over die Aanmerkingen.

4°. *G. VAN LENNEP*, Wederlegging van laatstgemelde geschrift van *J. KONING*.

5°. *J. KONING*, Beantwoording dier Wederlegging.

N°. 19.

JOSEPH DE GHESQUIÈRE de *Raemsdonck* (Abbé, Jesuite Bollandiste), REFLEXIONS SUR DEUX PIÈCES RELATIVES À L'HISTOIRE DE L'IMPRIMERIE. A *Nivelles*, chez *Emanuel H. J. Plon*, 1780.

N°. 20.

JAN FRANS WILLEMS, BERIGTEN WEGENS DE BOEKPRINTERS VAN ANTWERPEN ten jare 1442, enz. *Gent*, boek- en steendrukkerij van *F. en G. Gyselynck*, 1844.

N°. 21.

MATTHAEUS JUDEX (unus scriptorum *Centuriarum Magdeburgensium*, Theologiae Professor *Jenensis*), DE TYPOGRAPHIAE INVENTIONE ET DE PRAELORUM LEGITIMÂ INSPECTIONE. *Coppenhagi*, typis *Johannis Zimmermân*, 1566.

N°. 22.

WILHELM ERNST TENTZELN, VON ER-FINDUNG DER BUCH-DRUCKERKUNST IN DEUTSCH-

In 8°.
Nº. 22. LAND, bei Gelegenheit ihres anscheinenden fünfften Jubel-Jahrs. *Gotha*, verlegt *Jacob Mevius*, 1700.

WILHELM ERNST TENTZELN, DER JÜDEN, RÖMER UND CHRISTEN JUBEL-FREUDE, oder Nachricht von dem Ursprunge, Unterscheid und Solennitäten der bey denen alten *Jüden*, *Heydnischen Römeren* und heutigen *Christen* gewöhnliche Jubel-Feste; mit einem Anhang von denen Obrigkeiten, Gerichten, Processen und Policey der jetzigen Stadt *Rom*. *Gotha*, bey *Jacob Mevius*, 1700.

Nº. 23.

CHRISTIAN LUDWIG HOFFMANN, PÊLE MÊLE, bestehend in einem Historisch-Philologischen Discours von *Erfindung der Buchdruckerkunst*, derselben *Fortgang und Aufnahme*, *Fürtrefflichkeit und Würde*, *Nutzen und Nothwendigkeit*, nebst einem Bericht, wie in *Lippstadt* und *Mengeringhausen* eine Buchdruckerofficin aufgerichtet, im Stande erhalten und verbessert worden, mit Anmerk- und Erläuterungen, bey Gelegenheit des Jubilaei Typographici. *Lippstadt* und *Mengeringhausen*, in der *Meyerischen* und *Konertschen* Buchdruckerey, 1740.

Nº. 24.

WILHELM JEREMIAS JACOB CLESSEN, DRITTES JUBEL-FEST DER BUCHDRUCKERKUNST, oder *Erfindung*, *Ausbreitung* und *Verbesserung*, *Nutzen*, *Lob*, *Fürtrefflichkeit*, *Gebrauch* und *Misbrauch* derselber Kunst, sammt einer Vorrede von *GEORG CUNRAD RIEGERS*. *Gotha*, bey *Johann Andreas Reyher*, 1740.

Nº. 25.

CHRISTIAN FRIEDRICH GESZNER, DIE

BUCHDRUCKERKUNST UND SCHRIFTGIESZEREY, mit ihren Schriften, Formaten und allen dazu gehörigen Instrumenten abgebildet und beschrieben, nebst einer Erzählung vom URSPRUNG UND FORTGANG DER BUCHDRUCKERKUNST, von den vornehmsten Buchdruckern in *Leipzig* und andern Orten Teutschlandes; mit einer Vorrede von *JOHANN ERHARD KAPF*, mit Kupfern. *Leipzig*, bey *C. F. Geszner*, 1740.

In 8°.
N°. 25.

D. H. H., DER BEY BUCHDRUCKEREY WOHL UNTERWIESENE CORRECTOR, und Erinnerung für diejenigen, welche ihre Schriften ausgeben lassen. *Francfurth* und *Leipzig*, bey *C. F. Geszner*, 1739.

JOHANN HERMANN (Pastor zu *Köben*), EHRENGEDICHTE AUF DIE EDLE FREYE KUNST-BUCHDRUCKEREY, deren Ursprung, Fortgang und Nutzbarkeit. *Frankfurt* und *Leipzig*, 1739.

N°. 26.

PIERRE SIMON FOURNIER LE JEUNE (Graveur et Fondateur de caractères d'imprimerie), SUR L'ORIGINE ET LES PROGRES DE L'ART DE GRAVER EN BOIS, pour éclaircir l'histoire de l'imprimerie et prouver que *Guttenberg n'en est pas l'inventeur*. A *Paris*, de l'imprimerie de *J. Barbou*, 1758.

DE L'ORIGINE ET DES PRODUCTIONS DE L'IMPRIMERIE PRIMITIVE EN TAILLE DE BOIS. A *Paris*, chez le même, 1759.

OBSERVATIONS SUR L'OUVRAGE intitulé: VINDICIAE TYPOGRAPHICAE (de *J. D. SCHÖPFLIN*). A *Paris*, 1760.

pen

In 8°.
N° 26.

(**CHARLES FRÉDÉRIC BAER**, Ministre Protestant à *Strasbourg*), LETTRE SUR L'ORIGINE DE L'IMPRIMERIE, ou Réponse aux Observations de **FOURNIER le jeune** sur l'ouvrage susdit de **SCHÖPFLIN**. A *Strasbourg*, 1761.

P. S. FOURNIER LE JEUNE, REMARQUES SUR L'OUVRAGE PRÉCÉDENT. A *Paris*, chez *J. Barbou*, 1761.

N° 27.

MANUEL TYPOGRAPHIQUE, utile aux gens de lettres et à ceux, qui exercent les différentes parties de l'art de l'imprimerie. A *Paris*, imprimé par l'auteur; 1764—1766. 2 vol.

N° 28.

FRANÇOIS J. FOURNIER, DICTIONNAIRE DE BIBLIOGRAPHIE, contenant plus de 17000 articles de livres rares, estimés &c., avec les prix auxquels ils ont été portés dans les ventes les plus fameuses; suivie du Catalogue des éditions *cum notis variorum, ad usum Delphini*, des **ALDES**, des **ELZEVIRES**, **BASKERVILLE** &c. A *Paris*, de l'imprimerie de *Fournier frères*, 1805.

N° 29.

GERARDI MEERMAN, CONSPECTUS ORIGINUM TYPOGRAPHICARUM MOX EDENDARUM, in usum amicorum typis descriptus, 1761.

N° 30.

FRANCISCI XAVERII LAIRE (*Sequano-Burgundi*, S. Theologiae Lectoris in familiâ *Minimorum*), SPECIMEN HISTORICUM TYPOGRAPHICAE ROMANAE XVI saeculi. *Romae*, 1778, sumptibus *Venantii Monaldini*.

In 8°.

N° 31.

THE ORIGIN OF PRINTING, in 2 essays: I. The substance of *MIDDLETON's* Dissertation on the Origin of Printing in *England*; II. *MEERMANS* Account of the Invention of the Art at *Harleim*, and its Progress to *Mentz*; with Remarks and an Appendix. 2 ed. *London*, printed for *W. Bowyer* and *J. Nichols*, 1776.

N° 32.

CHARLES KNIGHT, WILLIAM CAXTON, THE FIRST ENGLISH PRINTER. *London*, *Ch. Knight and Comp.*, 1844. With illustrations, engraved on wood.

N° 33.

ERHARD CHRISTOPH BAUR, NACHRICHTEN VON DER ERSTEN DRACHISCHEN BUCHDRUCKEREY IN SPEYER und denen in dem XV^{ten} Seculo dasselbst gedruckten merkwürdigen Büchern, wie auch dem ersten *Speyrischen* Neuen Testament. *Speyer*, verlegt *Joh. Heinrich Zeuner*, 1764.

N° 34.

GEORG WILHELM ZAPF (Churfürstlich Mainzischer Geheimrath), AELTESTE BUCHDRUCKERGESCHICHTE VON MAINZ, von derselben Erfindung bis auf das Jahr 1499; mit Anmerkungen. *Ulm*, in der *Wohlerschen* Buchhandlung, 1790.

N° 35.

JÉRÉMIE JACQUES OBERLIN (Bibliothécaire de l'école centrale du *Bas-Rhin*), ESSAI D'ANNALES DE LA VIE DE *JEAN GUTENBERG*. *Strasbourg*, chez *Levrault*, 1801.

N° 36.

JULES PORTHMANN, ÉLOGE HISTORIQUE

In 8°.
 N°. 36. DE L'IMPRIMERIE. Seconde édition. *Paris*, chez
Porthmann, 1810.

N°. 37.

PIERRE LAMBINET (Abbé de l'ordre de
 Prémontré, né à *Tourne*, près de *Mezières*, en
 1742, décédé en 1813), ORIGINE DE L'IMPRIMERIE,
 d'après les titres authentiques, l'opinion de *DAU-*
NOU et celle de *VAN PRAET*, suivie des Etablis-
 semens de cet art dans la Belgique et de l'histoire
 de la Stéréotypie; ornée de calques, de portraits et
 d'écussons. *Paris*, de l'imprimerie *Mame frères*,
 1810. 2 vol.

N°. 38.

JOHANN FRIEDRICH LICHTENBER-
GER (Professor am Straszburgischen Gymnasium),
 GESCHICHTE DER ERFINDUNG DER BUCHDRUCKER-
 KUNST, zur Ehrenrettung *Straszburgs*; mit einen
 Vorberichte von *JOHAN GODFRIED SCHWEIG-*
HAEUSER, Professor an der Straszburgischen Aca-
 demie, nebst *GUTENBERGS* Brustbild und 6 Ab-
 drücken von original Holztafeln. *Straszburg*, Ver-
 lag von *J. H. Heitz*, 1825.

N°. 39.

FRIEDRICH ADOLF EBERT, UEBERLIEFE-
 RUNGEN ZUR GESCHICHTE, LITERATUR UND KUNST
 DER VOR- UND MITWELT. *Dresden*, in der *Wal-*
therschen Buchhandlung, 1826. Ersten Bandes, 3
 Stücke.

Enthaltent:

Typographische Neuigkeiten.

Blicke in die Manuscripten-Cabinette der Herzoglichen Biblio-
 thek zu *Wolfenbüttel*. Erster Besuch, die *Altfranzösischen*
 Handschriften.

Nachrichten aus Italienischen Bibliotheken.

In 8°.
Nº. 39.

Blicke in die Manuscripten-Cabinette der Herzoglichen Bibliothek zu *Wolfenbüttel*. Zweiter Besuch, die *Altdeutschen* poetischen Handschriften.

Zwischenwort über die streitige Erfindung der Buchdruckerkunst.

Xylographische Denkmale der Herzogl. Bibliothek zu *Wolfenbüttel*.

Ein merkwürdiges *Missale*.

Die Buchdruckerkunst in *Portugal* in funfzehnten Jahrhundert, von D. LUDWIG HAIN.

Nº. 40.

FRIEDRICH ADOLF EBERT, GESCHICHTE UND BESCHREIBUNG DER KÖNIGLICHEN ÖFFENTLICHEN BIBLIOTHEK ZU DRESDEN. *Leipzig*, bei *F. A. Brockhaus*, 1822.

Nº. 41.

JOHANN BENJAMIN HUNN, NACHRICHT WIE DAS JUBILAEUM WEGEN DER VOR DREY HUNDERT JAHREN ERFUNDENEN BUCHDRUCKERKUNST, IN GOTHA 11 JULIJ 1740 CELEBRIRET WORDEN. *Gotha*, gedruckt mit *Reyherischen* Schrifften, 1742.

Enthaltent:

Extracten aus den Fest-Predigten.

JOANNIS HENRICI STUSS, Commentatio de Natalitiis artium, speciatim artis typographicae, in qua literarum inventio *JOSEPHO* patriarchae adscribitur, de typographiae origine dubitatur.

HENRICI BLUMENBACHII, Oratio secularis artis typographicae panegyrica.

JOHANN FRIEDRICH RUKOPFS gebundene Jubelrede.

Gedächtnis-schriften und Lobdichte.

Lebensbeschreibung *ANDREAE REYHERS*, Rectoris Gymnasii, ersten Stiffers der Buchdruckerey in *Gotha*.

In 8°.

N°. 42.

J. KONRAD DAHL (Domkapitular zu Mainz),
DIE BUCHDRUCKERKUNST ERFUNDEN VON JOHANN GUTENBERG, VERBESSERT UND ZUR VOLKOMMENHEIT GEBRACHT DURCH PETER SCHÖFFER VON GERNESHEIM, mit dem Bildnisse *PETER SCHÖFFERS*. Mainz, 1832, bei *Johann Wirth*.

N°. 43.

J. WETTER, KRITISCHE GESCHICHTE DER ERFINDUNG DER BUCHDRUCKERKUNST DURCH JOHANN GUTENBERG ZU MAINZ, mit Tafeln und Facsimilés in 4°. Mainz, 1836, bey *Joh. Wirth*.

N°. 44.

MAXIMILIAAN LANGENSCHWARZ, DIE GUTENBERG-SCHWÄRMEREI UNSRER TAGE, oder Zehn Fragen als Beweis dasz *JOHANN GUTENBERG NICHT* Erfinder der Buchdruckerkunst war. Leipzig, 1841, verlag von *Heinrich Franke*.

(*A. DE VRIES*) BERIGT EN BEOORDEELING VAN DIT WERKJE, uit den *Letterbode*. Haarlem, 1841.

N°. 45.

M. LANGENSCHWARZ, DE VERGODING VAN GUTENBERG IN ONZE DAGEN, of tien vragen, tot bewijs dat *JOHANN GUTENBERG* NIET de uitvinder der Boekdrukkunst is geweest, uit het Hoogduitsch vertaald en met aanteekeningen voorzien door *G. VAN ENST KONING*. Te Groningen, bij *J. Oomkens*, 1842.

N°. 46.

CHARLES WINARICKY, JEAN GUTENBERG NÉ EN 1412 À KUTTENBERG EN BOHÈME, INVENTEUR DE L'IMPRIMERIE À MAYENCE EN 1450, traduit du

Manuscrit Allemand par *JEAN DE CARRO*, Docteur ^{In 8°.}
 en medicine à *Carlsbad*. *Bruxelles*, imprimerie de ^{N°. 46.}
D. Raes chez *A. van Dale*, 1847.

N°. 47.

DIRK GROEBE, BESCHRIJVING VAN EEN NIEUW-
 LINGS ONTDEKT EXEMPLAAR VAN DE BIBLIA PAUPE-
 RUM EN DE ARS MORIENDI, met eenige aanmerkin-
 gen, inzonderheid betreffende het verhaal van *AT-
 KYNS*, wegens den oorsprong der Boekdrukkunst in
Engeland uit *Haarlem*, met het facsimilé van een der
 houtsneëprenten van de *Biblia pauperum*. *Amst.*, bij
D. Groebe, 1839.

(*A. DE VRIES*) VERSLAG EN BEOORDEELING VAN
 BOVENGENOEMD STUK, waarin de stelling van den
 schrijver wederlegd wordt.

N°. 48.

(*HARTMAN VON OWE*, mittelhochdeutscher
 Dichter des XIIe Jahrhunderts), DER RITTER VON
STAUFFENBERG, ein altdeutsches Gedicht, herausge-
 geben nach der Handschrift der öffentlichen Biblio-
 thek zu *Straszburg*, nebst Bemerkungen zur Geschich-
 te, Literatur und Archaeologie der Mittelalters auch
 mit Beziehung auf mehrere andere Handschriften der
 Bibliothek zu *Straszburg*, vorzüglich des *Spiegels
 menschlichen Heils* von *CHRISTIAN MORIZ ENGEL-
 HARDT*, mit 25 lithographischen Platten. *Strasz-
 burg*, bey *P. H. Dannbach*, 1823.

In de uitvoerige inleiding voor dit Oud-duitsche Ridderge-
 dicht wordt door den uitgever in het breede gehandeld over nog
 twee andere oude handschriften, in hetzelfde boekdeel der
Straatsburgsche boekerij voorkomende, en achter het hand-
 schrift van dien Ridderroman gebonden. Het eene daarvan,
 eene berijmde Oud-Duitsche vertaling behelzende van het ver-

In 8°.
N°. 48.

maarde Latijnsche werk: *Speculum humanae salvationis*, door zekeren *HEINRICH VON LAUFFENBERG*, Priester te *Freyburg*, in 1437 vervaardigd, voorzien met soortgelijke teekeningen als de houtsneëprenten van de, aan *COSTERS* drukpers toegeschreven, Nederduitsche en Latijnsche uitgaven van den *Spiegel*, wordt inzonderheid in die inleiding zeer omstandig beschreven, vooral met betrekking tot de teekeningen, die met genoemde houtsneëprenten op de naauwkeurigste wijze vergeleken worden. Het doel dier vergelijking is, om, op grond van de bewering van *C. H. HEINECKEN*, dat de houtsneëprenten in oude drukwerken veelal nabootsingen zijn van teekeningen in de oude handschriften dier werken, zulk eene overeenkomst te zoeken en aantewijzen tusschen de houtsneëprenten van die, aan *COSTER* toegekende, *Spiegels* en de teekeningen van dit *Straatsburgsche* handschrift, als tot het vermoeden zou kunnen leiden, dat de eerstgenoemde gehouden zouden moeten worden voor nabootsingen van de laatste en alzoo later vervaardigd en niet van Nederlandschen, maar van Duitschen oorsprong zouden zijn. Doch juist die vergelijking levert de sterksprekende en onloochenbare bewijzen op van zoo groot een verschil tusschen die teekeningen en die houtsneëprenten, zoo in de afbeelding der voorgestelde voorwerpen, als in het kenmerkende van de teekeningswijze, dat daaruit blijkt, dat althans de laatste onmogelijk navolgingen van de eerste kunnen zijn; maar integendeel de eerste de onmiskenbaarste kentekenen vertoonen van onnaauwkeurige navolgingen te zijn van de laatste; daar de eerste gebrekkiger en in lateren smaak, de laatste veel zorgvuldiger in ouderen trant zijn bewerkt; terwijl de eerste op het allerkennelijkst de blijken dragen van het werk te zijn van een Duitschen, de laatste die van een Nederlandschen kunstenaar. Maar daarenboven wijst ook de uitdrukkelijke aantekening bij de afbeelding van den dichter der berijmde Deutsche vertaling wel den tijd aan, waarop deze zijn rijmwerk heeft gedicht; maar de tijd, wanneer dit handschrift is geschreven en de teekeningen daarvan zijn vervaardigd, is te egenemaal onbekend en moet ontwijfelbaar veel later gesteld worden, dan die der vervaardiging van de prenten van den *Spiegel*, die door alle deskundigen, zelfs door een *HEINECKEN*, erkend worden voor kunstvoortbrengselen van het eerste begin der XVe eeuw.

Wanneer men dus de bewering van *HEINECKEN* ook als algemeen waar aanneemt en zelfs met betrekking tot de houtsneëprenten van de oude gedrukte, aan *COSTER* toegeschre-

ven, Nederduitse en Latijnsche uitgaven van den SPIEGEL N°. 48. wil laten gelden, volgt daaruit nog niet anders, dan dat die houtsneëprenten, ofschoon geene navolgingen zijnde van de teekeningen van dat *Straatburgsche* handschrift van LAUFFENBERGS berijmde Duitsche vertaling, echter niettemin zeer wel navolgingen zouden kunnen zijn van de teekeningen van een overoud handschrift van den oorspronkelijken Latijnschen SPIEGEL, die in lateren tijd ook mede door den teekenaar van het *Straatsburgsche* handschrift op zijne wijze met eenige verandering zijn nagevolgd.

N°. 49.

Verzameling van stukjens betreffende DE GESCHIEDENIS DER UITVINDING VAN DE BOEKDRUKKUNST, in 2 banden.

waarin :

1^e deel. *JEAN DES ROCHES* (Secretaris van de Koninklijke Academie der Wetenschappen te *Brussel*), NIEUW ONDERZOEK NAAR DEN OORSPRONG DER BOEKDRUKKUNST, ten betooge, dat die veel vroeger, dan men gewoonlijk aanneemt, moet gesteld worden en aan *Braband* toebehoort; uit het Fransch. *Amst.* 1777.

JOSEPH DE GHESQUIÈRE, REFLEXIONS SUR DEUX PIÈCES RELATIVES À L'HISTOIRE DE L'IMPRIMERIE, pour réfuter l'opinion susdite de *J. DES ROCHES*. A *Nivelles*, chez *Emanuël H. J. Plom*, 1780.

JOSEPH VAN ERTBORN, Geschiedkundige aantekening aangaande HET s^t. LUCAS GILDE EN DE REDERIJKKAMERS VAN DEN OLIJFTAK, DE VIOLIEREN EN DE GOUDSBLOM TE ANTWERPEN. *Antw.*, bij *H. P. van der Hey*, 1806.

J. F. WILLEMS, Bericht wegens DE ANTWERPSCHE DOEKPRENTERS DER XVe EEUW EN DEN DRUKKER VAN HET BREVIARIUM TORNACENSE, met een facsimile.

J. KONING, Bedenkingen over *J. F. WILLEMS* bovengemeld BERICHT. Uit den *Vriend des Vaderlands*, 1828.

J. F. WILLEMS, Bijdrage tot de GESCHIEDENIS DER BOEKDRUKKUNST TE ANTWERPEN, ter beantwoording van *J. KONINGS* bovengemelde DEBENKINGEN. Mede uit hetzelfde tijdschrift, 1828.

In 8°.

N° 49.

(*CH. FR. BAER*), Lettre SUR L'ORIGINE DE L'IMPRIMERIE en réponse aux observations de *P. S. FOURNIER LE JEUNE*, sur les VINDICIAE TYPOGRAPHICAE de *J. D. SCHÖPFLIN*. *Strasbourg*, 1761.

J. J. OBERLIN, ESSAI D'ANNALES DE LA VIE DE *J. GUTENBERG*. *Strasbourg*, chez *Levrault*, 1801.

P. C. F. DAUNOU, ANALYSE DES OPINIONS SUR L'ORIGINE DE L'IMPRIMERIE. *Paris*, chez *Renaud et Baudouin*, 1802.

M. VOGT und *J. WEITZEL*, RHEINISCHES ARCHIV. 13^e Band, drittes und viertes Haft. Worin:

KONRAD DAHL, PETER SCHÖFFER von Gernsheim, *Miterfinder der Buchdruckerkunst*, mit einer kurze Geschichte der Erfindung jener Kunste. *Wiesbaden*, bei *Ludwig Schellenberg*, 1814.

IIe deel. *JEAN CHRISTOPHORE ARETIN*, OVER DEN OORSPRONG EN VOORTCANG DER BOEKDRUKKUNST. *Amst.* 1810.

Mr. WILLEM CORNELIS ACKERSDIJCK, IETS OVER HET NAGESLACHT VAN DEN MENTZISCHEN BOEKDRUKKER *PETRUS SCHÖFFER*, naar 's *Hertogenbosch* verhuisd en daar uitgestorven. *Amst.* 1817.

G. F. WEHRS, OVER DE ZELFSTANDIGHEDEN, WAAROP MEN VÓOR DE UITVINDING DER BOEKDRUKKUNST SCHREEF. *Amst.*

BULLETIN LITTÉRAIRE ET TYPOGRAPHIQUE, 3e année N° 2, dans le quel se trouve l'annonce et le jugement de l'ouvrage de *W. H. J. VAN WESTREENEN* SUR L'INVENTION DE L'IMPRIMERIE, ORIGINNAIRE EN HOLLANDE, CORRIGÉE À STRASBOURG ET PERFECTIONNÉE À MAYENCE. *A la Haye*, 1810.

(*Mr. G. VAN LENNEP*,) Verslag en beoordeeling van de Verhandeling van *W. H. J. VAN WESTREENEN*, OVER DE UITVINDING DER DRUKKUNST, IN HOLLAND UITGEDACHT, TE STRAATSBURG VERBETERD, TE MENTS VOLTOOID. Uit den *Schouwburg van in- en uitlandsche letterkunde*. IVe d. 3e st. 1810.

Afdruk eener STEREOTYPE PLAAT VAN DEN FOLIO BIJ-

BEL, in het midden der XVIIe eeuw gedrukt bij *Luchtmans*, te *Leiden*, 1828.

In 8°.
N°. 49.

Iets over den STEENDRUK OF DE LITHOGRAPHIE, met een plaat.

W. H. J. VAN WESTREENEN, VOORTGANG DER BOEKDRUKKUNST IN NEDERLAND in de XVe, en hare verdere volmaking in de XVIe en XVIIe eeuw. 's *Gravenhage*, bij de *Gebroeders van Cleef*, 1829.

J. KONING, Beantwoording der Aanmerkingen van *Mr. G. VAN LENNEP* OVER DEN HOUTEN DRUKVORM AAN *L. J. COSTER* toegeschreven. Uit den *Letterbode*, *Haarl.* 1809.

————— Beantwoording van het nader geschrift van *Mr. G. VAN LENNEP* OVER DIEN HOUTEN DRUKVORM. Mede uit den *Letterbode*.

Mr. J. SCHELTENA en *J. KONING*, Vier Brieven OVER DE LAATSTE TEGENSpraak VAN HET RECHT VAN HAARLEM OP DE UITVINDING DER DRUKKUNST. *Haarlem*, bij de *Wed. A. Loosjes Pz.*, 1823.

BESCHRIJVING DER BOEKEN, DOOR *L. J. COSTER* TE HAARLEM GEDRUKT en van merkwaardigheden, hem betreffende, op het IVe Eeuwfeest der drukkunst ten toon gesteld; met het Bijvoegsel. *Haarl.* 1823.

PIERRE LAMBINET, Annonce de l'ouvrage: RECHERCHES HISTORIQUES, LITTÉRAIRES ET CRITIQUES SUR L'IMPRIMERIE ET SUR SES PREMIERS ÉTABLISSEMENTS DANS LA BELGIQUE. *Bruxelles*, 1795.

CHARLES VAN HULTHEM, Programme de la Leçon de Bibliographie et d'histoire littéraire dans l'école centrale du Département de l'Escaut. A *Gand*, chez *P. F. de Goesin Verhaeghe*, 1800.

Verslag van eene tweede vermeerderde uitgaaf van *FOURNIER'S DICTIONNAIRE PORTATIVE DE BIBLIOGRAPHIE*. *Paris*, 1809.

Verslag en beoordeeling van het werk van *H. J. JANSEN*: ANALYSE DES OUVRAGES DE *G. MEERMAN* SUR L'INVENTION DE L'IMPRIMERIE ET DE *VISSER* NOTICE CHRONOLOGIQUE DES LIVRES IMPRIMÉS AVANT 1501 DANS LES PAYS-BAS.

1e/2

In 8°.

N°. 49.

JOHANN BAPTIST FERNHART, ÜBER DAS DASEYN, DIE KENNZEICHEN UND DAS ALTER DER VON *GUTTENBERG* UND *FAUST* IN MAINZ GEDRUCKTEN LATEINISCHEN BIBEL, UND ÜBER DIE EPOCHEN DER VERBREITUNG DER BUCHDRUCKERKUNST UND DER SCHRIFTGIESEREREY.

DE LOF DER BOEKDRUKKUNST, door *HOLLANDUS*.
Dichtstuk.

MERCIER DE SAINT-LÉGER, NOTICE DE 2 ANCIENS CATALOGUES DES ÉDITIONS D'*ALDE MANUCE* et de 2 autres pièces intéressantes imprimées par cet artiste.
Paris, 1790.

N°. 50.

SAMENSpraak IN HET RIJK DER DOODEN TUSSEN *LAURENS JANSZ. KOSTER*, eersten uitvinder der Boekdrukkunst, *LUCIUS ANNAEUS SENECA*, Roomsch wijsgeer, Leermeester van Keizer Nero, en *JOHANNES HUS*, eersten Hervormer der kerke, OVER DE UITVINDING DER BOEKDRUKKUNST, gevoegd in de Nieuwe Afdeeling van het Tijdschrift: *Maandelijksche Berichten uit de andere waereld of de sprekende dooden*, 37^e samenkomst, VIIe deel, 1^e stuk, uitgegeven te *Amsterdam*, bij *Jac. Hoffman* en *P. Meijer*, 1758.

Dit allereeldzaamst stukje, waarvan welligt geen ander exemplaar, buiten dit en 't welk de Heer *SCHINKEL* in 's Hage bezit, meer bestaat, althans bekend is, dat op geen catalogus van eenige openbare bibliotheek vermeld wordt, en waarvan bij geen der latere schrijvers over de drukkunst, zelfs niet in het werk van *MEERMAN*, schoon slechts 6 jaar later in het licht verschenen, eenig gewag wordt gemaakt, is zeer merkwaardig. Men vindt daarin alle de bewijzen voor *Haarlems* aanspraak op de eer der uitvinding, als mede die ter wederlegging van de aanmatiging der Duitschers, welke de toenmalige stand des wetenschappelijken onderzoeks opleverde, kort en duidelijk ontvouwd. *COSTER* wordt daarin voorgesteld, als de geschiedenis zijner uitvinding aan zijne beide medeafgestorvenen verhalende, en ter wederlegging van hunne tegenbedenkingen, de bewijzen

In 8°.

aanvoerende voor de waarheid van zijn verhaal; waarna *HUS*, N°. 50. de beweringen van *GUTTENBERG* daartegen vermeldt en poogt te verdedigen; waarop dan *SENECA*, als onpartijdig regter, beider bewijsvoering aangehoord en overwogen hebben-de, het pleit ten voordeele van *COSTER* beslist. Het stukje is vervat in 86 bladzijden in klein 8°, en voorzien van een titel-plaatje, waarop *COSTER* is afgebeeld, met een lauerkrans om het hoofd en de letter A in de hand, zittende in een boomrijk landschap, tegen *SENECA* en *HUS*, die voor hem staan, het woord voerende. Het boekje bevat wel niets, van elders onbekends; maar levert toch een zeer opmerkelijk en sprekend bewijs op, dat de belangstelling in het geschilstuk in vroegere dagen veel grooter moet geweest zijn, dan gemeenlijk vermoed wordt en van sommigen beweerd is; dat er althans, in zeer oude tijden desgelijks meerdere, nu geheel onbekende en verloren geraakte soortgelijke kleine stukjens, waarin van de druk-kunst, als te *Haarlem* uitgevonden, gewaagd werd, in ons vaderland kunnen bestaan hebben, en dat alzoo de verzekering van oude, zelfs buitenlandsche, schrijvers vóór *JUNIUS*, als een *GUICHARDINI* en *BRAUNIUS*, die als bewijsgrond voor de waarheid van hun bericht, wegens de uitvinding van de boekdrukkunst, als te *Haarlem* geschied, zich uitdrukkelijk op het getuigenis van zulke, nu onbekende, oude; over *Haarlem* handelende, schriften en gedenkboekjens beroepen, alle geloof verdient.

Het boekje is aan de stads-bibliotheek geschonken door den geleerden Dr. *J. G. OTTEMA*, Praeceptor aan het stads-gymnasium te *Leeuwarden*.

N°. 51.

PETRI SCHELTEMA, DIATRIBE IN HADRIANI JUNII VITAM, ingenium, familiam, et merita literaria. *Amstelodami*, apud *M. H. Schonekat*, 1836. Cum effigie JUNII.

N°. 52.

Mr. *GERARD VAN LENNEP*, BESCHRIJVING VAN HET HANDSCHRIFT DER BATAVIA VAN *JUNIUS*, op de Koninklijke Bibliotheek te 's *Gravenhage* berustende; uit de nagelaten papieren van *G. VAN LEN-*

In 8°.

N°. 52. *NEP*, uitgegeven door *A. D. SCHINKEL*. 's *Gravenhage*, ter boekdrukkerij van den uitgever, 1840.

Uit dit stukje blijkt, dat het verhaal van *JUNIUS*, wegens de uitvinding van de Boekdrukkunst door *COSTER* te *Haarlem*, reeds op dien tijd, toen de afgewerkte *Batavia* aan de Staten van *Holland* was ingeleverd, in het begin van 1570, even zoo was beschreven, als het in de uitgaaf van 1533 gevonden wordt; dat derhalve het gezegde verhaal in 1567 door *JUNIUS* is opgesteld en dus *COSTER* juist 123 jaren te voren, (dat is, in 1439, gelijk in dat verhaal gezegd wordt) nog te *Haarlem* woonde en toen aldaar zijn leven eindigde; gelijk ook uit de kerkelijke registers der in dat jaar in de *St. Bavo kerk* begravenen wordt bevestigd.

N°. 53.

Mr. *JACOBUS SCHELTEMA*, DE GELOOFWAARDIGHEID VAN *ADRIANUS JUNIUS* GEHANDHAAFD, ten opzichte van zijne berigten aangaande de uitvinding en beoefening der Boekdrukkunst te *Haarlem*. *Utrecht*, bij *Terveen en Zoon*, 1834.

Geschenk van den schrijver.

N°. 54.

LEVEN VAN *LAURENS JANSZ. KOSTER*, *Haarlemmer*, eersten vinder der Drukkunst. Uit de *Levensbeschrijvingen van beroemde mannen*. IIe st. N°. 6. *Amst.* bij *Adriaan Wor* en de Erve *Onder de Linden*, 1730, met het portret van *COSTER*.

N°. 55.

Mr. *JACOBUS SCHELTEMA*, LEVENSSCHETS VAN *LOURENS JANSZON COSTER*. *Utrecht*, 1834.

Geschenk van den schrijver.

N°. 56.

DER GEIST *JOHANN GENSFLEISCHS*, GENANNT *GUTENBERG*, AN *Dr. C. A. SCHAAB* und den Ausschuss zur Errichtung

des Denkmals zu seiner Ehre zu Mainz. *Utrecht*, N°. 56.
bei Robert Natan, 1835.

N°. 57.

Mr. **JACOBUS SCHELTEMA**, BERIGT AAN-
GAANDE HET STUK VAN Dr. G. C. BRAUN, Profes-
sor te Ments, getiteld: *Narede op SCHELTEMA's Na-
rede*, over de contrasten tusschen de eeuwfeesten te
Haarlem in 1823 en te *Ments* in 1836; na het over-
lijden des schrijvers uitgegeven door C. A. BERGSMAN.
Utrecht, bij J. G. van Terveen en Zoon, 1836.

N°. 58.

BERICHT EN BE-
OORDEELING VAN HET WERK VAN Mr. C. A. SCHAAB,
getiteld: *de Geschiedenis van de uitvinding der Boek-
drukkunst door JOHANN GENSFLEISCH*, genaamd
GUTENBERG, te Mentz. *Utrecht*, bij J. G. van Ter-
veen en Zoon, 1832.

Geschenk van den schrijver.

N°. 59.

BERICHT UND
BEURTHEILUNG VON C. A. SCHAAB'S GESCHICHTE
DER ERFINDUNG DER BUCHDRUCKERKUNST durch JO-
HANN GENSFLEISCH, genannt GUTENBERG, zu
Mainz; aus dem Holländischen, verbessert und ver-
mehrt von den verfasser. *Amst.* bei C. G. Sulpke, 1833.

N°. 60.

GESCHIED- EN
LETTERKUNDIG MENGELWERK. V^e deel, 3^e st. Te
Utrecht, bij J. G. van Terveen en Zoon, 1834.

waarin onder anderen:

Over het werk van BARTHOLOMEUS DEN ENGELSCHE-
MAN: *de Propriëteiten der dingen*, gedrukt te *Haarlem*, 1485.

In 8°.
N°. 60.

Toevoegsels aan de Hoogduitsche vertaling van het *Berigt en de Beoordeeling van het werk van Mr. C. A. SCHAAAB*.

Over het verschil tusschen *C. DAHL* en *C. A. SCHAAAB* aangaande de verdiensten van *PETER SCHÖFFER*, jegens de Boekdrukkunst en over de geschriften deswege tusschen *C. A. SCHAAAB* en *P. H. KÜLB* gewisseld.

Berigt aangaande eene merkwaardige recensie van het werk van *C. A. SCHAAAB* in de *Ienaïsche Allgemeine Litteratur-Zeitung*.

Over de werkjes van den Hoogleeraar *FRIEDRICH LEHNE* en derzelver gevolgen.

Levensschets van *LOURENS JANSZOOON COSTER*.

Aanhangsel over het gebeurde tusschen 1439 en 1478 in betrekking tot de oudste drukkerij in *Haarlem*.

Narede over de noodzakelijkheid, om vooral de oudste schrijvers over de Geschiedenis der drukkerij te raadplegen.

Geschonken door den schrijver.

N°. 61.

Mr. JACOBUS SCHELTEMA, GESCHIED- EN LETTERKUNDIG MENGELWERK, VIe deel, Ie st. *Utrecht, bij van Terveen en Zoon, 1834.*

waarin onder anderen :

De geloofwaardigheid van *A. JUNIUS* gehandhaafd.

Berigt aangaande der *Bien* boek en de *Dialogen der Creaturen*, gedrukt in 1488.

Berigt aangaande 5 boekjes in 1673 en 1674 in *Engeland* gedrukt en uitgegeven.

Iets over den *Donaat*, in klein 4° te *Ments* met *Haarlemmer* letters gedrukt.

Iets over de 128 jaren in het verhaal van *JUNIUS* of over de geloofwaardigheid van berigten uit de tweede hand, zelfs bij nog langer tijdverloop.

Nalezingen op de *Levensschets* van *LOURENS JANSZOOON COSTER*.

Geschonken door den schrijver.

N° 62.

J. M. GUICHARD, NOTICE SUR LE SPECULUM HUMANAE SALVATIONIS. *Paris*, chez *Techener*, 1840.

N° 63.

A. DE VRIES, ECLAIRCISSEMENS SUR L'HISTOIRE DE L'IMPRIMERIE, contenant: I. une Réponse à la Notice de Mr. **GUICHARD** sur le *Speculum*, II. une Dissertation sur le nom de *COSTER*, et sur sa prétendue charge de Sacristain et III. Recherches faites à l'occasion de la quatrième fête séculaire à *Harlem* en 1823; traduit du Hollandais par **J. J. F. NOORDZIEK**. A la *Haije*, imprimerie de **A. D. Schinkel**, 1843.

Don de l'éditeur.

N° 64.

AUGUST ERNST UMBREIT, DIE ERFINDUNG DER BUCHDRUCKERKUNST. Kritische Abhandlungen zur orientirung auf dem jetzigen Standpunkte der Forschung. *Leipzig*, verlag von *Wilhelm Engelmann*, 1843.

N° 65.

A. DE VRIES, BEWIJZEN DER DUITSCHERS VOOR HUNNE AANSPRAAK OP DE UITVINDING DER BOEKDRUKKUNST, of Beoordeeling van het werk van **A. E. UMBREIT**: *die Erfindung der Buchdruckerkunst*. 's *Gravenhage*, ter Boekdrukkerij van **A. D. Schinkel**, 1844.

Geschonken door den schrijver.

N° 66.

ARGUMENS DES ALLEMANDS EN FAVEUR DE LEUR PRÉTENTION À L'INVENTION DE L'IM-

In 8°.

N° 66. PRIMERIE, ou examen critique de l'ouvrage de *A. E. UMBREIT: die Erfindung der Buchdruckerkunst*, traduit du Hollandais par *J. J. F. NOORDZIEK*, faisant suite à l'ouvrage précédent. *La Haye*, imprimerie de *A. D. Schinkel*, 1845.

Don de l'auteur.

N° 67.

A. VAN LEE, HAARLEMS REGT OP DE EER VAN DE UITVINDING DER BOEKDRUKKUNST GEHANDHAAFD, of Beknopt overzicht van den stand der zaken, na het onderzoek van *A. DE VRIES* en de toelichtingen van *A. D. SCHINKEL* en *J. J. F. NOORDZIEK*, *Amst.*, bij *M. H. Binger*, 1843.

Geschonken door den Schrijver

N° 68.

J. J. F. NOORDZIEK, HET GESCHILSTUK BETREFFENDE DE UITVINDING DER BOEKDRUKKUNST, geschiedkundig uiteengezet. *Haarlem*, bij *A. C. Kruseman*, 1848.

N° 69.

J. J. DOEDES, LOURENS JANSZOOM COSTER, JOHANN GUTENBERG en PETRUS SCHÖFFER, of Verslag der schriften over de uitvinding der Boekdrukkunst van *A. DE VRIES* en *J. J. F. NOORDZIEK*. *Amst.*, 1849.

Geschonken door den Bibliothecaris.

N° 70.

WILLEM HENDRIK JACOB VAN WESTREENEN, IETS OVER DE AFBEELDING VAN *LAURENS JANSZ. KOSTER*. 's *Gravenhage*, bij de Gebroeders van *Cleef*, 1847.

(*A. DE VRIES*), BEWIJZEN VOOR DE ECHTHEID

EN GELIJKENIS DER OUDE AFBEELDINGEN VAN *COSTER*, ter wederlegging van het *Iets* van *W. H. J. VAN WESTREENEN*. *Haarlem*, bij *A. C. Kruseman*, 1847. In 8°. No. 70.

W. H. J. VAN WESTREENEN, DE ZOOGENAAMDE BEWIJZEN VOOR DE ECHTHEID EN GELIJKENIS DER OUDE AFBEELDINGEN VAN *KOSTER* WEDERLEGD. 's *Gravenhage*, bij de Gebroeders van *Cleef*, 1848.

Geschonken door *A. DE VRIES*.

No. 71.

(*A. DE VRIES*), LOTGEVALLEN VAN *COSTERS* WONING. *Haarlem*, bij *A. C. Kruseman*, 1851.

Geschonken door den schrijver.

No. 72.

ADRIAAN DAVID SCHINKEL, BESCHRIJVING VAN TWEE PRACHTEXEMPLAREN DER 8 FOLIO AFDRUKKEN VAN DE, IN HET FRANSCH UITGEGEVEN, WERKEN VAN *A. DE VRIES* OVER DE UITVINDING DER BOEKDRUKKUNST, met fraaije teekeningen van *A. H. BAKKER KORFF*. 's *Hage*, 1848.

Geschonken door *A. DE VRIES*.

No. 73.

TWEETAL BIJDRAGEN BETREKKELIJK DE BOEKDRUKKUNST, waarvan in de 1ste wordt betoogd, dat met van hout gesneden afzonderlijke letters boekwerken kunnen gedrukt worden, en in de 2de wordt gehandeld over drie, op de Koninklijke Bibliotheek in 's *Hage* nieuw ontdekte, fragmenten van een *Donatus*. 's *Gravenhage*, ter drukkerij van den schrijver. 1844.

Geschenk van den schrijver.

In 8°.

Nº. 74.

P. J. V. DUSSEAU, DE BOEKDRUKKUNST EN DERZELVER UITVINDER **LAURENS JANSZ. KOSTER**, met pl. *Amst. bij M. Westerman en Zoon, 1839.*

Nº. 75.

HELLER und **ROHM**, (Buchdruckern in *Frankfurt am Main*,) DIE DREI TAGE DER ERHÜLLUNGSFEIER DES **GUTENBERG**-MONUMENTS am 14, 15 und 16 August. 1837, mit Vorwort, vollständigen Festreden und Anhang. *Frankfurt, bei Carl Körner, 1837.*

Nº. 76.

GEDENKBUCH AN DIE FESTLICHEN TAGE DER INAUGURATION DES **GUTENBERG**-DENKMALS ZU MAINZ am 13, 14, 15 und 16 August 1837, nebst einer Lebensbeschreibung **GUTENBERGS**, mit lithographische Abbildungen. *Mainz, bei F. Kupferberg, 1837.*

Nº. 77.

J. WETTER, Beantwortung der Frage: IN WELCHEM JAHRE IST DIE BUCHDRUCKERKUNST ERFUNDEN WORDEN? und wann ist das Säcularfest der Erfindung zu feiern? *Mainz, bei Johann Wirth, 1837.*

Nº. 78.

J. C. ST. SCHMALTZ, DAS JUBILAEUM DER BUCHDRUCKERKUNST IM JAHRE 1840, nebst geschichtlichen Nachrichten über die Jubelfeiern in 1540, 1640 und 1740. *Quedlinborg und Leipzig, Druck und Verlag von Gottfr. Basse, 1840.*

Nº. 79.

L. E. MEIJER, DIE BUCHDRUCKERKUNST IN *Augsburg* bei ihrem Entstehen. Denkschrift zur Feier

des vierten Säcular-Festes der Erfindung *GUTTENBERGS*. *Augsburg*, bei *J. C. Wirth* und *Karl Kollmann*, 1840. In 8°.
Nº. 79.

Nº. 80.

LUDWIG FLATHE, DIE VIERTE SÄCULARFEIER DER ERFINDUNG *GUTENBERGS* IN DRESDEN UND LEIPZIG, ein Gedenkbuch für Gegenwart und Zukunft mit einer Abbildung des *GUTENBERGS*-Monuments in Mainz, und einigen Xylographischen Beilagen. *Leipzig*, Druck und Verlag von *B. G. Teubner*, 1740.

Nº. 81.

F. A. PISCHON, KURZE GESCHICHTE DER ERFINDUNG DER BUCHDRUCKERKUNST, und ihres segnenreichen Einflusses, Einladung zur vierhundertjährigen Gedächtnisfeier *GUTENBERGS* und der Buchdruckerkunst, mit einer Steindrucktafel. *Berlin*, bei *C. A. Wolff*, 1840.

Nº. 82.

FRIEDRICH CHRISTIAN AUGUST HASSE, KURZE GESCHICHTE DER LEIPZIGER BUCHDRUCKERKUNST, im Verlaufe ihres vierten Jahrhunderts, Einladungsschrift der Universität *Leipzig* zu der bei der vierten Säcularfeier der Buchdruckerkunst von ihr veranstalteten Feierlichkeit, aus dem Lateinischen übersetzt, nebst einigen Xylographischen Beilagen. *Leipzig*, Verlag und Druck von *B. G. Teubner*, 1840.

Nº. 83.

THURINGISCH-ERFURTER GEDENKBUCH der vierten Säcular-Jubelfeier der Erfindung der Buchdruckerkunst zu *Erfurt*, am 26 und 27 Juli 1840, mit den

In 8°.

Nº. 83. Portrait *GUTENBERGS* und 20 Kunstbeilagen. *Erfurt*, bei *Ludwig Hilsenberg*, 1840.

Enthaltent:

G. W. DENNHARDT, *Geschichte der Buchdruckerkunst.*

T. W. BENICKEN, *Statistische Uebersicht von Erfurt in 1840.*

LUDWIG HILSENBERG, *Vermächtniss an die Urenkel, 1940.*

LUDWIG BECHSTEIN, *die Sagen des Singerberges.*

Gedichten von verschiedenen Verfassern, u. z. w.

Nº. 84.

G. C. F. LISCH, Grosz-Herzoglich-Meklenburgischen Archivar, GESCHICHTE DER BUCHDRUCKERKUNST IN MEKLENBURG bis zum Jahre 1540, mit einem Anhang über die Niederdeutsche Bearbeitung des *REINEKE VOSZ*, mit einer Steindrucktafel. *Schwerin*, in der Hofdruckerei, 1839.

Nº. 85.

I. A. PANGKOFER und *J. R. SCHNEEGRAF*, GESCHICHTE DER BUCHDRUCKERKUNST IN REGENSBURG, mit 2 lithographirten Tafeln. *Regensburg*, 1840, Verlag von *G. Joseph Manz*.

Nº. 86.

ZUM GEDÄCHTNISZ DER VIERTEN SACULARFEIER DER ERFINDUNG DER BUCHDRUCKERKUNST ZU HEIDELBERG, am 24 Jun. 1840.

Enthaltent:

Program der Feier, Rede von *Dr. CULLMANN*, Predigt von *J. J. SABEL*, Historische Nachrichten von den Buchdruckereien und Buchhandlungen in *Heidelberg* von Erfindung der Buchdruckerkunst bis auf unsre Zeiten und Gesänge bei dem Festmahle. *Heidelberg*, Universitäts Buchhandlung von *Karl Winter*, 1840.

N° 87.

ESSAI PHILOGOIQUE SUR LES COMMENCEMENS DE LA TYPOGRAPHIE A METZ et sur les imprimeurs de cette ville. Metz, C. H. Dosquet, imprimeur-editeur, 1828.

N° 88.

JOHANN WILHELM SCHAEFER, Historischer Bericht von der ERFINDUNG, VERBREITUNG, UND VERVOLLKOMMUNG DER BUCHDRUCKERKUNST, eine Festgabe zur diesjährigen vierten Säcularfeier. Bremen, Druck und Verlag von Carl Schünemann, 1840.

N° 89.

WILLEM HENDRIK JACOB VAN WESTREENEN VAN TIELLANDT, Verslag der nasporingen omtrent DE OORSPRONKELIJKE UITVINDING EN HET VROEGSTE GEBRUIK DER STEREOTYPISCHE DRUKWIJZE, gedaan op uitnoodiging van het Gouvernement, in 't Nederduitsch en Fransch. 's Gravenhage, ter algemeene landsdrukkerij, 1833.

Geschenk van den schrijver.

N° 90.

ETIENNE HENRY JOSUÉ DU PUY DE MONTBRUN, RECHERCHES BIBLIOGRAPHIQUES sur quelques impressions Néerlandaises du XVme et du XVIme siècle, avec planches Xylographiques. Leide, chez S. et J. Luchtmans, 1836.

Don de l'auteur.

N° 91.

GOTTHOLF FISCHER, BESCHREIBUNG EINIGER TYPOGRAPHISCHEN SELTENHEITEN, nebst Beiträgen zur *Erfindungsgeschichte der Buchdruckerkunst*. 6 Lieferungen oder Theilen, mit Kupfern und Schrifplatte. Mainz, auf Kosten des Verfassers und in Nürnberg, bey Joh. Leonh. Sixt. Lechner, 1800.

In 8°.

N° 92.

Neumann BIBLIOGRAPHISCHE ZELDZAAMHEDEN. 's Hertogenbosch, ter boekdrukkerij van *H. Palier en Zoon*, 1818.

N° 93.

JOSEPH MERKEL, Königlich *Baijerische* Hofbibliothekar, KRITISCHES VERZEICHNISS HÖCHST SELTENER INCUNABELN UND ALTER DRUCKE, welche in der Königlichen Baijerischen Hofbibliothek in *Afschaffenburg* aufbewahrt werden, nebst Bemerkungen auf einem von *WILHELM REINSE* hintergelassenen Manuscripte. *Afschaffenburg*, Verlag von *Theodor Pergay*, gedruckt bei *Streng und Schneider*, in *Frankfort am Main*, 1832.

N° 94.

CATALOGI BIBLIOTHECAE GEORGII WOLFGANGI PANZERI PARS I^a, in quâ inprimis recensentur artis typographicae rudimenta et libri, sec. XV° et primâ sec. XVIⁱ parte impressi. *Norimbergae*, 1806.

N° 95.

CORNELII A BEUGHEM (*Embricensis*, Bibliopola et Senator in *Cliviae* Ducatu), INCUNABULA TYPOGRAPHICAE, s. Catalogus librorum, ab inventione typographiae ad aum 1500 in quâvis linguâ editorum, cum notis historicis, chronologicis et criticis. *Amst.*, apud *Joännem Wolters*, 1688.

N° 96.

BIBLIOGRAPHIA MEDICA ET PHYSICA, s. Conspectus catalogi librorum Medicorum, Chymicorum, Anatomicorum, Chirurgicorum, Botanicorum et Physicorum, qui ab a^o 1651

ad aum 1681 in linguâ Orientali, Graecâ, Latinâ, ^{In 8°.}
Gallicâ, Hispanicâ, Italicâ, Anglicâ, Germanicâ et ^{N° 96.}
Belgicâ typis prodierunt. *Amst.*, apud *Janssonio-
Waesbergios*, 1681.

N° 97.

CORNELII A BEUGHEM, BIBLIOGRAPHIA
HISTORICA, CHRONOLOGICA ET GEOGRAPHICA, s.
Catalogus librorum Historicorum, Chronologicorum
Geographicorum; tam sacrorum, quam profanorum,
Généalogicorum, Heraldicorum, Antiquariorum, Nu-
mariorum, Bibliothecariorum, ab a° 1651 ad aum 1685
in variis linguis editorum. Acc. MUSAEUM BEUGHE-
MIANUM, s. Notitia Iconum Heroum, Imperantium, Li-
teratorum et Artificum, ex antiquis Marmoribus, Nu-
mismatibus, Gemmis aliisque subsidiis Chalcographi-
cis, tam veris, quam fictis. *Amst.*, apud eosdem,
1685.

N° 98.

BIBLIOGRAPHIA
MATHEMATICA ET ARTIFICIOSA NOVISSIMA, s. Cata-
logus librorum Mathematicorum, sc: Arithmeticorum,
Geometricorum, Astronomicorum, Geographicorum,
Opticorum, Harmonicorum et Mechanicorum, in variis
linguis ab a° 1651 ad aum 1686 editorum. Acc. Cos-
mographia, s. *Atlantis BLAVIANI* et *JANSSONIANI*
brevis conspectus. *Amst.*, apud eosdem, 1688.

N° 99.

APPARATUS AD
HISTORIAM LIBRARIAM NOVISSIMAM, Conspectus Ius,
s. Bibliographia Critico-curiosa, id est dispositio har-
monica Scriptorum Operumque in contentis in Actis
et Ephemeridibus Universae ferme Europae. Ibidem,
apud eosdem, 1689.

In 8°.

N° 100.

CORNELII A BEUGHEM, APPARATUS AD HISTORIAM LITERARIAM NOVISSIMAM, Conspectus II^{us}, Acc. Disquisitio harmonica Auctorum et Operum, in utroque Conspectu recensitorum. Ibidem, apud eosdem, 1694.

N° 101.

LA FRANCE SCAVANTE, id est, Gallia Erudita, Critica et Experimentalis novissima, s. Manuductio ad cognitionem Experimentorum, Observationum, aliarumque rerum, notatu dignarum in Ephemeridibus Eruditorum hujus regni, ab a^o 1665 ad aum 1683. Ibidem, apud eosdem, 1683.

N° 102.

DE SAINJORE (RICHARD SIMON), BIBLIOTHÈQUE CRITIQUE, ou Recueil de pièces critiques, la plus part pas imprimées ou tres rares. *Amst.*, chez *Jean Louis de Lormes*, 1708—1710. 4 vol.

N° 103.

JACOBI LE LONG (Parisini, Congregationis Oratorii Sacerdotis, Bibliothecae domûs Parisiensis Praefecti), BIBLIOTHECA SACRA, s. syllabus omnium fermè S. Scripturae editionum ac versionum, notis historicis et criticis illustratus, adjunctis praestantissimis codd. MSS. *Parisiis*, apud *Andream Pralard*, 1709. 2 vol.

N° 104.

CATALOGUS LIBRORUM PLURIMUM RARISSIMORUM in omnibus facultatibus et scientiis ac linguis bibliothecae *J. LE LONG*, divenditorum *Amstelaedami* 17 Aug. et seqq. 1744. *Amst.* ap. *Salomonem Schouten* cum pretiis, 1744. *Zeldzaam*

Nº. 105.

J. C. H. et *J. P. R.*, INDEX LIBRORUM SEculo XV° IMPRESSORUM, quos possidet *Altorfsi CHRISTIANUS GOTLIEB SCHWARZIUS*. *Norimbergae*, apud *Julium Arnoldum Engelbrecht*, 1727.

Nº. 106.

JOHANNIS VOGT, Pastoris Ecclesiae Cathedralis *Bremensis*, CATALOGUS HISTORICO-CRITIGUS LIBRORUM RARIORUM. Editio, cum auctoris, tum aliorum annotationibus locupletata; accurante *JANO LIBRARIO*. *Hamburgi*, sumptibus *Christiani Heroldi*, 1738.

Nº. 107.

————— CATALOGUS HISTORICO-CRITIGUS LIBROBUM RARIORUM, curis quartis recognitus et copiosâ accessione bibliophilorûm Germanorum adauctus. *Hamburgi*, sumptibus *Christiani Heroldi*, 1753.

Nº. 108.

AUGUSTI BEIJERI (*Bertholdsornâ-Freibergensis Saxonis*, Ecclesiastis *Zorbigâ Dresanensis*), MEMORIAE HISTORICO-CRITICAE LIBRORUM RARIORUM. Acc. Notae ad *JO. BURCH. MENKENII Charletaneriam Eruditorum*. *Dresdae*, apud *Fridericum Hekel*, 1734.

DANIËLIS GERDESII, (*Bremensis*, Theologiae in academiâ *Groningânâ* Professoris), FLORILEGIUM HISTORICO-CRITIGUM LIBRORUM RARIORUM, in quo multa, scitu jucunda, historiam literariam et reformationem ecclesiasticam illustrantia. *Groningae*, apud *Hajonem Spandaw* et *G. Wilh. Rump*, 1747, editio secunda auctior et emendatior.

In 8°.

N° 109.

DANIËLIS GERDESII, FLORILEGIUM HISTORICO-CRITICUM LIBRORUM RARIORUM. *Groningae*, apud *H. Spandaw*, 1740, editio prima.

N° 110.

FLORILEGIUM HISTORICO-CRITICUM LIBRORUM RARIORUM. *Groningae* et *Bremae*, apud *H. Spandaw* et *G. W. Rump*, 1763, editio tertia.

N° 111.

JOHANNIS JACOBI BAUR, BIBLIOTHECA LIBRORUM RARIORUM UNIVERSALIS. *Nurnberg*, bey *Martin Jacob Bauer*, 1770—1772. 4 Th.

N° 112.

BIBLIOTHECAE LIBRORUM RARIORUM UNIVERSALIS SUPPLEMENTA. *Nurnberg*, bey *M. J. Bauer*, 1774—1791. 3 Th.

N° 113.

ABRAHAM FERWERDA, ALGEMEENE NAAMLIJST VAN BOEKEN met de prijzen, 1^e deels, 3^e stuk, met het Aanhangsel van ZELDZAAM VOORKOMENDE NEDERDUITSCHER BOEKEN. *Leeuwarden*, bij *A. Ferwerda* en *G. Trestling* (1773).

N° 114.

REGISTER VAN ALLE RARE EN ZELDZAAM VOORKOMENDE LATIJSCHER BOEKEN in folio, in de XVe eeuw gedrukt, met en zonder prijzen. Ter zelfder plaats, tijd en drukkerij als het voorgaande.

N° 115.

FRIEDRICH GOTTHILF FREITAG, NACH-

RICHTEN VON SELTNER UND MERKWÜRDIGEN BÜCHERN. *Gotha*, bey *Carl Wilhelm Ettinger*, 1776.

N° 116.

FRANÇOIS DE LOS-RIOS, BIBLIOGRAPHIE INSTRUCTIVE, ou Notice de quelques livres rares, avec des notes historiques pour connoître et distinguer les différentes éditions. A *Lyon*, chez l'auteur, 1777.

N° 117.

AUGUST FRIEDERICH PFEIFFER (Universitäts-Bibliothekar zu *Erlang*), BEYTRÄGE ZUR KENTNISZ ÄLTER BUCHER UND HANDSCHRIFTEN. *Hof*, in der *Vierlingschen* Buchhandlung, 1784—1786. 3 Stücke.

N° 118.

ANDRÉ CHARLES CAILLEAU (Imprimeur libraire, né à *Paris* 1731, mort en 1798), DICTIONNAIRE BIBLIOGRAPHIQUE, HISTORIQUE ET CRITIQUE des livres rares avec leur valeur, avec des notes pour la connaissance des éditions originales, suivi d'un essai de Bibliographie. A *Paris*, chez *Cailleau et fils*, 1791. 3 vol.

N° 119.

PAUL HUPFAUER (Dechant der Regulirten Churstiftes *Beuerberg*), DRUCKSTÜCKE AUS DEM XV JAHRHUNDERTE, welche sich in der Bibliothek des nämlichen Chorstiftes befinden, mit Holzschnitten. *Augsburg*, bey *Conrad Heinrich Stage*, 1794.

N° 120.

THOMAS FROGNAL DIBDIN, DESCRIPTIVE CATALOGUE OF THE BOOKS, PRINTED IN THE FIFTEENTH CENTURY, lately forming pars of the library

In 8°.
N° 120.

of the Duke di *CASSANO SERRA*, and now the property of *GEORGE JOHN* Earl *SPENCER*, with a general index of authors of editions, contained in the present volume and in the *Bibliotheca Spenceriana* and *Aedes Althorpianae*. London, printed by *William Nicol*, 1823.

N° 121.

FRANS XAVIER STÖGER, ZWEI DE ÄLTES-
TEN DEUTSCHEN DRUKDENKMÄLER, beschrieben und
in neuen Abdruck mitgetheilt mit vier Abbildungen.
München, 1833, bei *George Jaquet*.

N° 122.

CHRISTIAN FRIEDRICH HARLES (Pro-
fessor der Medicin zu *Bonn*), DIE LITERATUR ER-
STEN HUNDERT JAHRE NACH DER ERFINDUNG DER
TYPOGRAPHIA, mit besonderer Rücksicht auf klassi-
sche Philologie, Geschichte und Chronick, Erd- und
Länder-kunde, Reisen, Naturgeschichte, Medicin und
ihre Zweige, Dichtkunst, und Romantik; ein Beitrag
zur Geschichte dieser Wissenschaften in Mittelalter
und seinem Uebergange zur neuern Zeit. *Leipzig*,
Test'sche Verlagbuchhandlung, 1840.

N° 123.

NOTICE SUR DEUX ANCIENS ROMANS, INTITULÉS
LES CHRONIQUES DE GARGANTUA, ou l'on examine les
rapports entre ces deux ouvrages et le *Gargantua* de
RABELAIS et si la première de ces chroniques n'est
pas aussi de l'auteur du *Pantagruel*, par l'auteur
des *Nouvelles recherches bibliographiques*. *Paris*, chez
Silvestre, 1834.

N° 124.

CATALOGUS CODICUM MSSTORUM BIBLIOTHECAE

UFFENBACHIANAE, id est *ZACHARIAE CONRADI AB UFFENBACH*, senatoris *Moeno-Francofurtani*, nati 1683, mortui 1734. *Francofurti ad Moenum*, typis *Balthasaris Diehlii*, 1747. In 8°. N°. 124.

N°. 125.

JEREMIAS DAVID REUSZ, BESCHREIBUNG EINIGER HANDSCHRIFTEN AUS DER UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK ZU TUBINGEN, nebst Anzeige der verschiedene Lesarten. *Tubingen*, in Verlag der *Heerbrandtischen* Buchhandlung, 1778.

————— BESCHREIBUNG MERKWÜRDIGER BÜCHER AUS DER UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK VON TUBINGEN VON 1468—1477 und zweyer Hebräischen Fragmente. *Tubingen*, bey *Jacob Friederich Heerbrandt*, 1780.

N°. 126.

PAUL JACOB BRUNS (Professor und Bibliothekar in *Helmstadt*), BEITRÄGE ZUR KRITISCHEN BEARBEITUNG UNBENÜTZTER ALTER HANDSCHRIFTEN, DRUCKE UND URKUNDE. *Branschweig*, in Verlage bei *Karl Reichard*, 1802 und 1803, 3 Stuck.

JOHANN CHRISTOPH ADELUNG, UEBER DIE GESCHICHTE DER DEUTSCHEN SPRACHE, UEBER DEUTSCHE MUNDARTEN, UND DEUTSCHE SPRACHLEHRE. *Leipzig*, Verlags *Joh. Gottl. Immanuël Breitkopff*, 1781.

N°. 127.

H. R. DUTHILLOEUL, BIBLIOGRAPHIE DOUAISIENNE, ou Catalogue historique et raisonnée des livres imprimés a *Douai*, depuis 1563 jusqu'à nos jours, avec des notes bibliographiques et littéraires. *Douai*, de l'imprimerie d'*Adam d'Aubers*, 1842.

In 8°.

N°. 128.

EMILE NÈVE, APPENDICE À LA BIBLIOGRAPHIE DOUAISIENNE DE *MR. DUTHILLOEUL*. *Bruxelles*, chez *J. M. Heberlé* 1850 et *C. H. DE CHÈNE-DOLLE*, NOUVEL APPENDICE à la même Bibliographie. Même lieu, chez le même, 1851.

N°. 129.

JACOBI FRIDERICI REIMMANNI, BIBLIOTHECA ACROËMATICA, THEOLOGICA, JURIDICA, MEDICA, PHILOSOPHICA, HISTORICA, et PHILOLOGICA, s. recensio codicum MSSorum Graecorum, Hebraïcorum, Syriacorum, Arabicorum, Turcicorum, Armenicorum, Aethiopicorum, Mexicanorum, Sinensium cet. Bibliothecae Caesariae *Vindobonensis*, olim a *PETRO LAMBECCIO* et *DANIËLE NESSELIO* congesta, in epitomen redacta. Acc. Dissertatio praefliminaris de *LAMBECCII* et *NESSELII* voluminibus. *Hanoverae*, sumptibus *Nicolai Foersteri*, 1712.

N°. 130.

BURCARDI GOTTHELFII STRUVII, (*Vinariensis*, Bibliothecae Academiae *Jenensis* Bibliothecarii, nati 1671, mortui 1738), BIBLIOTHECA HISTORICA SELECTA, emendata et locupletata a *CHRISTIANO GOTTLIEB BUDER*, juris et historiarum Professore *Jenensi*. *Jenae*, sumtibus *Christ. Henr. Cunonis*, 1740, 2 vol.

N°. 131.

BIBLIOTHECA PHILOSOPHICA, emendata, continuata atque aucta a *LUDOVICO MARTINO KAHLIO*, *Magdeburgensi*, Juris et historiae Professore *Gotttingensi*. *Gotttingae*, impensis *van den Hoeck* et *Cunonis*, 1740, 2 vol.

N° 132.

BURCARDI GOTTHELFI STRUVII, INTRODUCTIO IN NOTITIAM REI LITTERARIAE ET USUM BIBLIOTHEGARUM cum notis auctoris, **COLERI**, **LIENTHALI**, **KOECHERI**, aliorumque, curâ **JOHANNIS CHRISTIANI FISCHERI**. *Francofurti*, apud *Henricum Ludovicum Broenner*, 1754.

N° 133.

JOANNIS ANTONII BUMALDI (vero nomine **OFIDII MONTALBANI**, *Bononiensis*, Professoris logicae in academiâ patriâ, nati 1602, mortui 1672) **MINERVALIA BONONIENSIA**, s. Bibliotheca *Bononiensis*, id est, catalogus scriptorum *Bononiensium*. *Bononiae*, typis haeredis *Victoris Benatii*, 1641.

N° 134.

WILHELM ENGELMANN, BIBLIOTHECA SCRIPTORUM CLASSICORUM GRAECORUM ET LATINORUM eorumque versionum et commentariorum, in Germaniâ editorum inde ab a° 1700 usque ad aum 1846. *Trajecti ad Rhenum*, apud *Kemink et filium*, 1847.

N° 135.

CHRISTOPHORI SANDII (*Regiomontani*, nati 1644, mortui *Amstelædami* 1680) BIBLIOTHECA ANTITRINITARIORUM. Acc. alia scripta, quae compendium historiae ecclesiasticae Unitariorum s. Socianorum exhibent. *Freistadii (Amstelædami)* apud *Johannem Aconium*, 1684.

TRACTATUS DE ORIGINE ANIMAE. *Cosmopoli (Amstelædami)* apud *Liberium Pacificum*, 1671.

In 8°.

N° 136.

ADRIANI CATTENBURG (s. theologiae Professoris inter Remonstrantes) BIBLIOTHECA SCRIPTORUM REMONSTRANTIUM. Acc. Specimen controversiarum inter Remonstrantes et *SOCINUM* ejusque asseclas. *Amst.*, apud *Balthasarem Lakeman*, 1728.

JOÄNNIS FRANCISCI BUDDI (theologiae Professoris *Jenensis*) NOTITIA DISSERTATIONUM aliorumque scriptorum, a se aut suis auspiciis usque ad annum 1728 editorum. *Jenae*, apud *Ernestum Claudium Bailliar*, 1728.

JACOBI FRIDERICI REIMMANNI, DIATRIBE ANTICRITICA AD REFELLENDEM *JACOBI CAMP-TONIS* DE SUÄ ATHEISMI HISTORIÄ JUDICIUM. Acc. Auctarium historico-criticum *de variis linguae Latinae fatis* ejusque novissimis instauratoribus. *Huldessii*, 1726.

JOHANNES JUSTUS VON EINEM, (Ecclesiae *Osterweddingensis* in Ducatu *Magdeburgico* Pastoris) DE *JOHANNIS CLERICI* AUDACIÄ HYPERCRITICÄ IN SACRIS. ACC. **POLYCARPUS LEYSE-RUS** DE *ESDRAE EDZARDI* METHODO TRADENDI LINGUAM HEBRAEAM. *Hamburgi*, 1668.

E. S., Epistola gratulatoria ad *SIGISMUNDUM JACOBUM APINUM*, Professorium munus *Brunsvigae* capescentem, *de doctorum virorum imagines colligendi studio*. *Brunsvigae*, apud *L. Schroeder*, 1730.

J. C. H. et *J. P. R.*, Index librorum, seculo XV° impressorum, bibliothecae *CHRISTIANI GOTLIBII SCHWARZII*. *Norimbergae*, apud *Julium Arnoldum Engelbrecht* in off. *Endterianä*, 1727.

N° 137.

P. C. VAN DER MEERSCH (Conservateur des Archives de la *Flandre Orientale*), RECHERCHES SUR LA VIE ET LES TRAVAUX DE QUELQUES IMPRIMEURS BELGES, établis à l'étranger pendant les XVe et XVIe siècles. *Gand*, Imprimerie de *Léonard Hebelynck*, 1844—1850, 7 livr.

1. GERARDUS DE LISA DE FLANDRIA à *Treviso*, *Vicence*, *Venise*, *Friuli* et *Udine*, 1471—1499.
2. ANTONIUS MATHIAS, d'*Anvers* à *Mondovi* en *Piémont*, 1472—1473.
3. ARNOLDUS DE BRUXELLÁ, à *Naples*, 1472—1477.
4. PIERRE DE KEYSERE, à *Paris*, 1473—1479.
5. HENRICUS NAARDEN, 1472.
6. PAUL LEENEN, du pays de *Liège* à *Rome*, 1474—1476.
7. JEAN DE TOURNAY à *Ferrare*, 1475.
8. MATTHAEUS FLANDER, à *Saragosse*, 1475—1478.
9. NICOLAUS PETRI, de *Harlem* // *Hollandia Almanus* // *de*
à *Padoue* 1476, à *Vicence* 1477.
10. RENAUD de *Nimègue* et THEODORE de *Rhijnsburg*.
à *Venise*, 1478.

N° 138.

EDWARD VAN EVEN (Sous-bibliothécaire de l'université catholique de *Louvain*), NOTICE SUR PIERRE WERRECOREN, IMPRIMEUR À ST. MAERTENSDIJK EN ZÉLANDE en 1478. *Bruzelles*, chez *J. M. Heberlé*, 1851.

N° 139.

G. A. CRAPELET, ROBERT ESTIENNE, IMPRIMEUR ROYAL ET LE ROI FRANÇOIS Ier, nouvelles recherches sur l'état des lettres et de l'imprimerie au XVIe siècle, avec planches. A *Paris*, de l'imprimerie de *Crapelet*, 1839.

In 8°.

N°. 140.

ANTOINE AUGUST RENOUARD, ANNALES DE L'IMPRIMERIE DES ESTIENNE, ou Histoire de la famille des *ESTIENNE* et de ses éditions. Deuxième édition. *Paris*, chez *Jules Renouard* et C°, 1843.

N°. 141.

(*S. BÉRARD*, Maître des requêtes), ESSAI BIBLIOGRAPHIQUE SUR LES ÉDITIONS DES ELZÉVIRS les plus précieuses et les plus recherchées, précédé d'une Notice sur ces Imprimeurs célèbres. A *Paris*, de l'imprimerie de *Firmin Didot*, 1822.

N°. 142.

W. J. C. RAMMELMAN ELSEVIER, UITKOMSTEN VAN EEN ONDERZOEK OMTRENT DE ELSEVIERS, meer bepaaldelijk met opzigt tot derzelver genealogie. *Utrecht*, bij *N. van der Monde*, 1845.

Geschonken door den Bibliothecaris.

N°. 143.

A. DE REUME, RECHERCHES HISTORIQUES, GENEALOGIQUES ET BIBLIOGRAPHIQUES SUR LES ELSEVIERS. *Bruxelles*, imprimerie de la Société typographique Belge, *Ad. Wahlen* et C°, 1847.

N°. 144.

CH. MOTTELEY, APERÇU SUR LES ERREURS DE LA BIBLIOGRAPHIE SPECIALE DES ELZEVIRS et de leur annexes avec quelques découvertes curieuses sur la typographie Hollandaise et Belge du XVIIe siècle. *Bruxelles*, chez *Mayer* et *Flateau*, 1848.

N° 145.

CHARLES PIETERS, ANNALES DE L'IMPRIMERIE ELSEVIRIENNE, ou Histoire de la famille des *Elsevier* et de ses éditions. A *Gand*, chez *C. Annot-Braeckman*, 1851.

N° 146.

PETER DAHLMANN, SCHAUPLATZ DER MASQUIRTEN UND DEMASQUIRTEN GELEHRTEN bey ihrem verdeckten und nunmehr entdeckte Schrifften. *Leipzig*, im Verlag *Johann Ludwig Gleditsch*, 1710.

N° 147.

J. M. QUÉRARD, LES AUTEURS DÉGUISÉS DE LA LITTÉRATURE FRANÇAISE AU XIXe SIÈCLE, pour servir de supplément aux recherches de *A. A. BARBIER* sur *les ouvrages anonymes*. *Paris*, au bureau du Bibliothécaire, imprimerie de *Gustave Gratiot*, 1845.

N° 148.

GUILLAUME FRANÇOIS DE BURE LE JEUNE, BIBLIOGRAPHIE INSTRUCTIVE, ou traité de la connoissance des livres rares et singuliers. *Paris*, chez l'auteur, 1763—1768. 7 vol.

Le	I	vol. contient les livres de Théologie.
—	II	_____ de Jurisprudence.
—	III—V	_____ d'Histoire.
—	VI et VII	_____ des Belles lettres.

N° 149.

SUPPLÉMENT À LA BIBLIOGRAPHIE INSTRUCTIVE, ou Catalogue des livres du Cabinet de feu *LOUIS JEAN GAIGNAT*. *Paris*, chez l'auteur, 1769. 2 vol.

Hetzcel

In-8°.

N° 150.

GUILLAUME DE BURE fils aîné, CATALOGUE DES LIVRES DE LA BIBLIOTHÈQUE, DE FEU **LOUIS CÉSAR LA BAUME LE BLANC**, DUC DE LA VALLIÈRE, (mort 1780). A *Paris*, chez l'éditeur, 1783. 3 vol. avec le portrait du Duc.

N° 151.

JACQUES CHARLES BRUNET, NOUVELLES RECHERCHES BIBLIOGRAPHIQUES, pour servir de supplément au *Manuel du Libraire* et de l'*Amateur de livres*. *Paris*, chez *Silvestre*, 1834. 3 vol.

N° 152.

(**CHARLES SOREL**, *Parisien*), DE LA CONNAISSANCE DES BONS LIVRES, ou examen de plusieurs auteurs. à *Amst.*, chez *Henry et Theodore Boom*, 1672.

N° 153.

L. A. CONSTANTIN, *Manuels-Roret* ou *Bibliothéconomie*, ou Nouveau manuel complet pour l'arrangement, la conservation, et l'administration des Bibliothèques. *Paris*, à la *Librairie Encyclopédique de Roret*, 1841.

N° 154.

C. H. TIMPERLEY, ENCYCLOPAEDIA of Literary and Typographical Anecdote, compiled and condensed from *NICHOLS* Literary Anecdotes and numerous other authorities. *London*, by *Henry G. Bohn*, 1842.

N° 155.

ANTOINE FRANÇOIS DE LANDINE, MÉMOIRES BIBLIOGRAPHIQUES ET LITTÉRAIRES. *Paris*, chez *Renouard*, de l'imprimerie de *Fr. Mistral*, à *Lyon*, sans date.

/// 138

N° 156.

AUGUSTE DE REUME, VARIÉTÉS BIBLIOGRAPHIQUES ET LITTÉRAIRES, avec figg.³ *Bruxelles*, Imprimerie de la Société des beaux arts, 1848.

N° 157.

BULLETIN DU BIBLIOPHILE BELGE, fondé par **T. A. DE REIFFENBERG**, ensuite sous la direction de **CH. DE CHENEDOLLE** avec les collaborateurs **R. CHALON**, **TH. DE JONGE**, **A. B. SCHAYES**, **P. C. SERRURE**, et **P. VAN DER MEERSCH** de *Bruxelles*. publié par **A. van Dale**, **M. Hayer**, **A. Jamar**, **J. M. Heberlé**. 1845—1851. 8 vol.

à présent sous la direction de Aug. Scherpe l'at. bibl. du roi publié par H. van Brussel continuel jusqu'à la fin

N° 158.

HANDBOEK TER BEOEFENING DER BOEKDRUKKUNST IN NEDERLAND, voorafgegaan door eene beknopte geschiedenis dezer kunst. 's *Gravenhage*, bij **P. M. van Cleef Jr.**, 1844.

N° 159.

M. BRUN, MANUEL PRATIQUE ET ABRÉGÉ DE LA TYPOGRAPHIE FRANÇAISE. A *Paris*, chez **Firmin Didot**, père et fils, 1825.

N° 160.

CATALOGUS LIBRORUM BIBLIOTHECAE PUBLICAE UNIVERSITATIS LUGDUNO-BATAVAE, ANNIS 1814—1847, redactus a **JACOBO GEEL**. Lugd. Bat. apud **H. W. Hazenberg** et socios, 1848.

Overzigt van het Nat. museum. N° 160. Genoot. Schap & Werk.

N° 161.

CATALOGUS BIBLIOTHECAE PUBLICAE HARLEMENSIS. *Harlemi*, apud **Johannem Enschedé** et filios, 1848.

In 8°.

N°. 162.

CATALOGUS BIBLIOTHECAE PUBLICAE DAVENTRIENSIS, redactus a P. C. MOLHUYSEN. *Daventriae*, apud *J. de Lange*, 1832.

N°. 163.

REGLEMENT EN CATALOGUS DER STADS-BIBLIOTHEEK VAN ARNHEM. *Arnhem*, bij *Paulus Nijhoff*, 1820.

N°. 164.

*Overgehaalt
naaf nieuw
vak. Genoot.
Schapsverkeer.* CATALOGUS VAN DE BIBLIOTHEEK DER MAATSCHAPPIJ VAN NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE TE LEIDEN, met het alphabetisch Register. *Leiden*, bij *S. en J. Luchtmans*, 1847—1849, 2 deelen. ! 22

N°. 165.

CATALOGUS DER BIBLIOTHEEK VAN TEYLERS STICHTING TE HAARLEM, door *MARTINUS VAN MARUM*. *Haarlem*, bij de *Wed. A. Loosjes Pz.*, 1838.

N°. 166.

Idem. APPENDIX TOT DEN CATALOGUS VAN DE BIBLIOTHEEK VAN TEYLERS STICHTING door *J. A. VAN BEMMELEN*. *Haarlem*, bij de *Erven Loosjes*, 1848.

Beiden geschonken door Directeuren der Stichting.

N°. 167.

GEORGII THEODORISTROBELII, (*Pastoris Woehrdensis*), BIBLIOTHECA MELANCHTHONIANA s. collectio scriptorum *PHILIPPI MELANCHTHONIS*. *Norimbergae*, 1775.

CATALOGUS LIBRORUM, QUI A *GOEZIANIS* HAEREDIBUS DIVENDUNTUR. *Ib.*, typis *Hesselianis*.

N°. 168.

CATALOGUE DES LIVRES DE LA BIBLIOTHÈQUE DE

In 8°.

PIERRE-ANTOINE BOLONGARO CREVENNA. à N° 168.
Amst., chez *D. J. Changuion* et *P. den Hengst*,
 1789. 5 tom. 3 vol.

PRIX DES LIVRES DE LA BIBLIOTHÈQUE DE *P. A. BOLONGARO CREVENNA*, vendus à *Amst.* 15 Juin 1790 et jours suiv.

N° 169.

CATALOGUE DE LA BIBLIOTHÈQUE DE *P. A. BOLONGARO CREVENNA*, vendue 11 nov. 1793 et jours suiv. à *Amst.* chez *D. J. Changuion*, *L. van Hulst* et *P. den Hengst*, 1793.

N° 170.

CATALOGUE DES LIVRES DE LA BIBLIOTHÈQUE DE FEU *GASPAR JOSEPH DE SERVAIS*, homme de vastes connaissances en bibliographie selon *PIERRE LAMBINET*, qui parle avec éloge des livres rares, singuliers et précieux et des premiers tems de l'invention de l'imprimerie, qu'il a vu dans cette bibliothèque. à *Malines*, chez *P. J. Hanicq*, 1808.

N° 171.

CATALOGUS VAN BOEKEN, inzonderheid *Bijbels*, *Testamenten*, *Psalmen* en *Liturgische* boeken, in de XVe en het begin der XVIe eeuw gedrukt, Oude Latijnsche, Nederduitsche en Oostersche Handschriften, eigenhandige Brieven van Vorsten, Staatsmannen, Helden, Geleerden enz. uit de Boekverzameling van *JACOBUS KONING*, bij diens leven (Sept. 1828) verkocht te *Amsterdam*, bij *P. den Hengst en Zoon*, 1828.

CATALOGUS DER LETTERKUNDIGE NALATENSCHAP VAN *JACOBUS KONING*, verkocht in April en October 1832 te *Amsterdam*. *Amst.*, bij *L. van der Vinne* en *G. Lamberts*, 1832, 2 deelen.

Geschenken door de Erfgenamen van Jacc Koning

In 8°.

N° 172.

BIBLIOTHEGA BOSCHIANA, s. Catalogus librorum *HIERONYMI DE BOSCH*, cum praefatione *JANI MELCHIORIS KEMPERI* et effigie *BOSCHII*. *Amst.* apud *P. den Hengst et filium*, 1812.

Donum Bibliothecarii.

N° 173.

BIBLIOTHEGA KEMPERIANA, s. Catalogus librorum *JANI MELCHIORIS KEMPERI*, cum effigie *KEMPERI*. Acc. Catalogus der Verzameling Plaatwerken en Prenten enz. van Jonkheer Mr. *J. M. KEMPER*. *Lug. Bat.*, apud *S. et J. Luchtmansios*, 1825.

Donum Bibliothecarii.

N° 174.

CATALOGUE DE LA BIBLIOTHÈQUE DE SILVESTRE DE SAGY, Professeur de Persan et d'Arabe en collège de France. *Paris*, à l'imprimerie royale, 1842.

N° 175.

JOÄNNES TIDEMAN, BIBLIOGRAPHIE VOOR NEDERLAND, of algemeene naamlijst van nieuw verschenen werken in alle vakken. 's *Gravenhage*, bij *J. en H. van Langenhuisen*, 1850—1851. 1e én 2e Jaargang.

Wordt vervolgd.

N° 176.

G. LIBRI-BAGNANO, DE L'AUTOCRATIE DE LA PRESSE. *La Haye*, chez *A. J. van Weelden*, 1834.

N° 177.

PROEVE VAN DRUKLETTEREN TER LETTERGIETRIJ VAN *JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN*. *Haarlem*, 1841.

Geschenk van de Heeren *ENSCHEDÉ*.

N°. 178.

VERVOLG DER LETTERPROEF VAN JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN. *Haarlem*, 1850.

Geschenk van de Heeren ENSCHEDÉ.

N°. 179.

TWEEDE SOORT DER TITELTREKKEN, gegoten en te bekomen ter lettergieterij van JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN. *Haarlem*, 1850. In 4°. Ten vervolge van die, in het vorige nommer vermeld.

Mede geschonken door de Heeren ENSCHEDÉ.

ARTIS IMPRIMENDI
ANTIQUISSIMA DOCUMENTA.

I.
XYLOGRAPHICA,
SIVE
ARTIS IMPRIMENDI
TABULARIS
MONUMENTA VETUSTISSIMA.
CHARTÀ VULGARI.

IN DUODECIMO.

In 12°.

KORTE MEDITATIËN OVER DE ZEVEN HOOFDZONDEN, namelijk: *Oncuysheit*, *Gulzicheit*, *Hovaerdye*, *Toornicheit*, *Giericheit*, *Tracheit* en *Nidicheit*, gericht aan de Maagd *MARIA*, versierd met gekleurde afbeeldingen van 's Heilands lijden, zonder jaar, plaats of naam van drukker.

Het werkje is vervat in 16 bladzijden, waarvan de eerste, die, slechts aan de eene zijde bedrukt, den titel uitmaakt, in een houtsneëprentje bestaat, waarop is afgebeeld een Geestelijke, die aan een leek vermaningen geeft, omgeven van zeven kleinere vakken, den persoon des Heilands in zeven onderscheiden gedeelten zijns lijdens voorstellende. Van de volgende 14 bladzijden bevat telkens de regter eene verzuchting aan de Maagd *MARIA*, de linker eene afbeelding van een gedeelte van 's Heilands lijden, met eene daaronder geplaatste korte bede, om bewaring tegen eene der genoemde zonden; terwijl de laatste bladzijde, ten besluite van het werkje, eene afbeelding vertoont van de bediening der Mis door den Paus ter vergeving

van alle zonden. De prentjes zijn slordig gekleurd. De letter ^{In 12°.} van den text is gelijk aan het Nederduitsch schrift van de XVe eeuw, de taal die van den Zuid-Nederlandschen tongval.

Het boekje is geheel in hout gesneden, draagt geenerlei merkteeken van de plaats, waar, van het jaar, wanneer, noch van den naam des drukkers, door wien het gedrukt is, evenmin als van den opsteller der Meditatie; maar is ontwijfelbaar van zeer hoogen ouderdom en tot de voortbrengselen behoorende van de drukkunst der XVe eeuw.

In denzelfden band als het *Devoot boexken van den vieren inwendighen Oefeninghen der zielen* en die *Gulden litanye van der passien ons Heren*, hier na te vermelden, alles uit de Bibliotheek van den Heer J. KONING.

II.
TYPOGRAPHICA,
SIVE
ARTIS IMPRIMENDI
LITERIS MOBILIBUS METALLICIS FUSIS
PRIMA RUDIMENTA,

Preli **COSTERIANI** reliquiae,
in Curiae Harlemensis conclavi, Sacristiâ dicto, asservatae.

I N Q U A R T O.

N°. 1.

In Q^o.

N°. 1.

// **DONATI** GRAMMATICAE LATINAE fragmentum, constans 2 foliis pergamenis formae quartae minoris, sive 4 paginis integris, ab utrâque parte impressis, et quidem literis mobilibus metallicis fuis iisdem, quibus et alterum 4 paginarum fragmentum, in Costeriani preli reliquiis asservatum et in Catalogo pag. 83—86 descriptum, excusum est. Neque ullum dubium est, quin haec duo pergamena folia ejusdem editionis 28 linearum sint particula, cujus memoratum alterum fragmentum, eodem modo a bibliopego *Harlemensi* in suum usum adhibita et alligata involucro libelli accepti et expensi Aedilium Ecclesiae Magnae Sancti *Bavonis Harlemi* et quidem anni 1476.

N°. 2.

// **DONATI** fragmentum 2 lamellarum pergamenarum opisthographarum, quarum quaevis ab utrâque parte 10 lineas continet. Literarum forma Hollandica, eadem, quae in ceteris *COSTERI* operibus typographicis cernitur, cum t^o finali. Character, ut videtur, idem,

qui in fragmentis DONATI 30 linearum et editionis *Doctrinalis ALEXANDRI GALLI* cum literâ minori, in Bibliothecâ Regiâ Haganâ servatis, textum constituit. In Q°.
N°. 2.

Emptum est hoc fragmentum in auctione bibliothecae GERARDI VAN LENNEP. Hagae. V°. februarii 1835.

N°. 3.

DONATI fragmentum, constans duabus lamellis pergamenis, ab utrâque parte impressis, quarum prima 2, altera 3 lineas continet; item, ut videtur, particula editionis DONATI 30 linearum, literis similibus iis, quibus in editione *Doctrinalis ALEXANDRI GALLI* cum literâ minori textus excusus est.

Ex haereditate literariâ KONINGII, qui hujus fragmenti mentionem fecit in suo Catalogo pag. 6 n°. 23. 1. Repertum est hoc fragmentum in involucre libri, initio seculi XVIi impressi in Hollandiâ sine anni, loci et typographi notâ, cujus titulus est: *Die ierste Epistel St. Petrus* cet.

N°. 4.

DONATI fragmentum pergamenum opisthographum, ab utrâque parte 14 lineas continens editionis, impressae literis Hollandicis, majoribus, quam antecedentium fragmentorum literae, simillimis iis characteribus, quibus excusus est liber *LUDOVICI DE ROMÂ*, sine anno, loco et typographi nomine, cui titulus *Singularia juris*, antiquissimum artis typographicae monumentum, cujus memorabile et rarissimum exemplar habetur in ditissimâ *Enschedéorum* bibliothecâ.

Ex haereditate literariâ KONINGII, qui hujus fragmenti mentionem facit in suo Catalogo pag. 6 n°. 23. 2, et collato utriusque paginae argumento cum locis parallelis DONATI, a JACOBO DE BREDA circa annum 1480 Daventriae impressi, eandem textûs lectionem in utrâque editione expressum esse animadvertit. /11

In Q°.

N°. 5.

≡ DONATI fragmentum parvulum pergamenum, ab utrâque parte impressum, a bibliopego *Harlemensi* in suum usum ad ligandum librum conversum, constans lamellâ oblongâ exiguae latitudinis, particulâ integrae paginae, in longitudinem excisae, ejusdem editionis DONATI 30 linearum, cujus supra memorata fragmenta sunt particulae.

Ex haereditate literariâ KONINGII, qui hoc fragmentum, in suo Catalogo memoratum (pag. 6 n° 23. 3), detexit in involucre libelli accepti et expensi Aedilium Ecclesiae Sancti *Bavonis* anni 1514.

N°. 6.

≡≡ DONATI fragmenta parvula, pergamena, opisthographa ejusdem generis 8, s. lamellae perexiguae latitudinis, longitudinis integrae paginae formâ quartâ, contortae in funiculos, quibus bibliopegus librorum Ecclesiae *Harlemensis* Sancti *Bavonis* seculo XV° in ligandis libris usus est. Sunt autem haec fragmenta particulae editionis DONATI 27 linearum. Character idem esse videtur, qui in editione *Doctrinalis ALEXANDRI* cum majori caractere.

Ex haereditate literariâ KONINGII, qui et has lamellas, ejusmodi libellos Ecclesiae *Harlemensis*, a *COSTERI* famulo *CORNELIO* ligatos, perscrutando, deprehendit et protulit.

LIBRI IMPRESSI

SECULO XV°.

I.

SINE ANNI NOTÂ.

IN FOLIO.

N°. 1.

In F^o.

ESOPi VITA ET FABULAE, e Graecis Latinae factae per *REMICIUM* (Italum seculo XV°) / Typographiae antiquissimae monumentum illustre, rarissimum, sine anni, loci et typographi notâ, chartâ, testantibus infusis insignibus, *Brabanticâ*, sine pagg. num. et cust., cum fol. sign., literis Goth., plane similibus characteribus sec. XV° in *Belgio* usitatis, lin. long., cum literis initialibus textûs prosaici Vitae et Interpretationum Xylographicis ornatoribus non coloratis, ipsarum fabularum sermone ligato, delineatis colore rubro. /x

AESOPi Vitae, fabulis praefixae, praefixa est auctoris *Phrygii* efflgies Xylographica integri corporis, totam fere paginam occupans. Ipsa Vitae historia 28 figuris illustratur. Post Vitam sequuntur 4 fabularum Aesopicarum libri, 20 fabularum singuli, e Graecâ in Latinam linguam versi a poëtâ Christiano, seculo, ut videtur, XIV° antiquiore, qui in praefationis inscriptione *ROMULUS* nominatur et has fabulas se mittere ait *TYBERINO* filio de civitate *Athicâ*. Sed quis ille *ROMULUS* fuerit ignoratur. Examen de eo, ut et de *REMICIO* instituit *GOTTHOLD EPURAIM LESSING* in libro, cui titulus: *Geschichte der Literatur*, eerster Beytrag, pag. 43—82. /x

His 4 Aesopicarum fabularum libris annectuntur fabulae, quae ejusdem auctoris feruntur *Extravagantes*, 17 Antiquae et 17 Novae, quarum posteriorum translatio prosaïca *REMICIO* editori tribuitur. Has, ita dictas, Aesopicas fabulas excipiunt

In F^o.
N°. 1.

27 *AVIANI* fabulae et his denique adjectae diversorum fabulae prosaïcâ oratione (in quibus nonnullae obscoeni argumenti) ultimam operis partem constituunt.

Quaevis fabula dictione ligatâ comitata est interpretatione prosaïcâ. Singulae fabulae ornatae sunt Xylographicâ, argumentum illustrantè, tabellâ.

In harum tabellarum tribus (sc. Aesopicarum fabularum libri IIIⁱ XI^a et XVII^a et libri IVⁱ IX^a) conspiciuntur insignia urbis *Lovanii*, originem libri e typographeo *Lovaniensi* indicantia et in ejusdem IVⁱ libri V^{ae} fabulae tabellâ expressum est insigne ignoti, ut videtur, typographi, duos malleos, unum supra alterum decussatim jacentes, exhibens.

Liber ligatus est in eodem volumine, quo *Dialogus creaturarum*, de quo mentio fiet in libris, sec. XV° cum anni notâ impressis et quidem a. 1486. Praefixa est volumini viri docti de hac rarioris libri rarissimâ editione dissertatiuncula scripta, e quâ accuratam libri descriptionem et dispositionem retulit *E. H. J. DU PUY DE MONTEBRUN Recherches Bibliographiques sur quelques impressions Néerlandaises du XVe et XVIe siècle*, pag. 9—15. Alterum libri ejusdem editionis exemplar, descriptum a celeberrimo *DIEDINO* memoratur in *Catalogo Bibliothecae Spencerianae* vol. 1 pag. 246. De *REMICIO* vel *RHENUTIO THETTALO* vid. *FREYTAG* in *Apparatu literario* tom. 1 pag. 63 et Cardinalis *A. M. QUIRINI* ad *J. G. SCHELHORNIIUM* Epistola, ibid. tom. III. pag. 785—798. Rei typographicae peritissimus *J. KONING* suspicatur librum prodiisse e typographeo *JOÄNNIS VAN WESPHALEN* v. *KONINGS Letterkundige Nalatenschap*, II° d. pâge. 11. n°. 37.

N°. 2.

V
//50
WERNERI ROLEVINCK (de *Laer*, oppidulo diocesis *Monasteriensis*, monachi *Carthusiensis* domûs *Stae Barbarae* intra moenia *Coloniae Agrippinae*, nati a^o 1425, mortui 1492), *FASCICULUS TEMPORUM*, cronicas complectens ab initio mundi ad aum post Chr. n. 1484, in quo itaque historia, quam auctor ipse tantummodo ad aum 1472 perduxit, ab editore continuata et 12 annorum additamento aucta est; liber sine anni, loci et typographi notâ, lit. Goth., cum

fol. num. et quaternionum sign., sine cust., cum figg. ^{In F°.} N° 2.
xylographicis coloratis.

Desunt pars Indicis, primum folium Prologi et pars folii LIi. Aversa folii, titulo inscripti, pagina ornata est tabulâ xylographicâ coloratâ, imaginem exhibente auctoris, opus suum Imperatori (Friderico III°) offerentis. Videtur liber descriptus esse typis Joannis Pryss, Argentorati a° 1490. In *KONINGRI Haereditatis literariae catalogo* memoratur, tom II. p. 11, n° 40.

N° 3. ~~X~~

(*LUDOLPHUS VAN SAXEN*, Prior van het Carthuizer klooster te *Straatsburg*, in het begin der XIVe eeuw), DAT BOEC VAN JHESUS LEVEN, ghetrocken ende ghetranslateert wten Latijn (vermeld pag. 142, n° 26 van dezen catalogus); zonder jaartal, plaats van druk of naam van drukker, Goth. let., 2 kol., zonder overw., de bladen, ten getale van 321 of 642 bladzijden, genommerd, de vellen get., vol ongekleurde houtsneéprenten, met eene groote hout-sneévoorletter vóór de prologe en kleinere sierlijke houtsneé beginletters vóór de hoofdstukken. Vóór het werk vindt men 2 tafels of registers, de eerste van de capittelen des boeks, de tweede van de Evangeliën der groote feesten en principale Heiligen, die overal gevierd worden en daarna van de Evangeliën van andere Heyligen, Apostelen, Martelaren, Confessoren, Maechden, Commemoracien onser sueter Vrouwen en van den dooden. ✓

Achter de prologe, vóór den aanvang des werks, bevindt zich eene groote houtsneéprent, die de beeldtenis moet voorstellen van den Zaligmaker ten voeten uit, met het opschrift op een geslingerd lint om het hoofd: »Ego sum via, veritas et vita'' en op de tegenovergestelde bladzijde: »Dit is die rechte phisonomie, figure oft die ghedaente ons liefs Herē Jhū Xpi, gelyc als hi wanderde op aertryck.'' Naar de gissing van den Heer *KONING* (*Cat. II. bl. 15, n° 52*), zou deze druk van

In F^o.
N°. 3.

dit, veelvuldige malen uitgegeven, werk in het licht verschenen zijn te *Delft* bij *HENRICK ECKERT VAN HOMBERCH*, omstreeks 1500. Welligt ontbreekt aan het einde van het, anders vrij volledige, boek het blad, dat de opgaaf van jaar en plaats van druk en naam des drukkers bevatte.

I N Q U A R T O.

N°. 1.

V In Q^o.

AELIUS DONATUS, DE OCTO PARTIBUS ORATIONIS.; litt. Goth., lin. long., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign., impressus per *JACOBUM DE BRENDA*, sine anni et loci notâ, ut videtur, *Daventrïae*, circa annum 1480.

Continet libellus 15 folia, quorum primi anterior pagina ornata est tabulâ xylographicâ, supra quam pro titulo simpliciter literis majusculis legitur: *DONATUS*, posterior folii pagina anterioris imitationem s. a dorso reproductam imaginem, pennâ tentatam, exhibet. Reliqua 14 folia s. 28 paginae textum continent, cujus tamen ultimâ pars, integri ceteroquin libelli ultimum folium, deest. Praefixa tabula xylographica imaginem refert viri, togâ doctorali induti, coram Rege, throno insidente, de juventutis ad eruditionem instituendae optimâ ratione et Donatei libelli laudibus disserentis, cujus viri supra caput inflexâ in fasciâ nomen inscriptum est typographi, hoc modo: *JACOB^o DE BRENDA*. Rarissima haec est hujus libelli editio, cujus non alterum exemplar innotescit. Ob frequentissimum opusculi medio aevo in scholis usum, primi seculo XV° typographi prima novae suae artis specimina, hoc libello typis describendo in foliis pergamenis, edere solebant, quorum tamen omnium, multitudine innumerabilem, nil aliud superest, quam pauca minuta fragmenta, magni pretii habita, in vetustissimis vetustissimorum librorum involucris detecta. Pleniorem libelli descriptionem dedit *DU PUY DE MONTEBRUN*, *Recherches bibliographiques*, pag. 1 et seq. Libelli mentio fit in *KONINGII Cat. II. p. 8 n°. 27. 1.*

N°. 2.

V D'YSTORIE VAN SALADINE, gheprendt *T^o audenaerde*, zonder aanwijzing van jaar des druks en naam van

In Q°.
N° 2.

drukker, maar met het boekdrukkersmerk van *Arnold de Keyser*, die in 1480 de drukkunst te *Oudenaarde* oefende, op de laatste bladzijde; met Goth. lett., lang. reg., op elke bladzijde 28 in getal, zonder nom. van bladz. en vervolgteekens, met geteekende vellen en versierde ongekleurde houtsneé beginletters.

Van dit allereeldzaamst boekje bestaat, zoo veel men weet, buiten dit, slechts nog één exemplaar, thans in het bezit van den Hoogleraar *C. P. SERRURE* te *Gend*. Het behelst een middeleeuwsch Riddergedicht in den Vlaamschen tongval, gevolgd naar het Fransch, door een onbekend Nederlandsch dichter, van de XIVe of XVe eeuw, in rijm. Aan dit exemplaar, dat, om volledig te zijn, uit 31 bladen moest bestaan, ontbreekt het VIIe, of de 13^e en 14^e bladzijde, waarvan echter de inhoud in een naauwkeurig afschrift, door de vriendelijkheid van den Heer *SERRURE*, op verzoek van den bibliothecaris, bezorgd, aan het boekje is toegevoegd. Het gedicht bestaat uit coupletten van 8 regels, ten getale van 211^{1/2}. Het handelt over dezelfde middeleeuwsche helden, ten tijde der kruistogten, den Sultan *SALADYN* en den Ridder *HUGO VAN TIBERIE*, en schijnt ook ontleend te zijn uit dezelfde bron, den roman *de la Rose*, als dat dichtstuk van *HENDRIK VAN AKEN*, *Hugo van Tabarie* getiteld, waarvan een gedeelte door *J. F. WILLEMS* is in het licht gegeven in het VIe deel van zijn *Belgisch Museum* bl. 94—104. Het is echter daarvan onderscheiden; maar er mede verward door *F. J. MONE*, in diens *Ubersicht der Niederländischen Volksliteratur*, pag. 89. Zie *WILLEMS*, t. a. pl. IVe d. bl. 102 in de noot. In het reeds meermalen aangehaalde werkje van *DUPUY DE MONTEBUN* vindt men eene breedvoerige beschrijving van dit boekje, vooral wat den druk en den niet zeer bekenden drukker aangaat, met eene lijst van de door dezen uitgegeven drukwerken, over wien ook verdienen nagezien te worden *P. L. VAN DER MEERSCH* *Recherches sur quelques imprimeurs Belges*, livr. 4. p. 121 et suiv. en *A. DE REUME*, *Variétés bibliographiques*, etc. p. 75. Het is op den *Catalogus* van *J. KONING* vermeld, IIe d. p. 9, n° 30.

N° 3.

COPIE VAN DEN PAYSE, dat is, Tractaat en voor-

In Q^o.

N°. 3. waarden van vrede en huwelijksverbindtenis tusschen *LODEWIJK DEN XI^{en}*, Koning van Frankrijk, en *MAXIMILIAAN*, Aartshertog van Oostenrijk, betreffende het voorgenomen huwelijk van des eersten zoon, den Dolphijn (toen 12 jaar oud, naderhand Koning *KAREL DE VIIIe*) en des laatsten dochter *MARGARETA* (toen 3 jaar oud), gesloten te *Atrecht* gheheten *Franchise* (Arras) 24 Decr. 1482; zonder vermelding van tijd of plaats des druks of naam van drukker, Goth. lett., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel.; de kleine eerste letter des boeks omgeven van eene opene ruimte, voor het bijteekenen van eene sierlijke groote bestemd, maar nog oningevuld.

Het boekje schijnt te voren bij een of meer andere stukjes ingebonden te zijn geweest, daar de bladen schriftelijk zijn genummerd en het eerste met 103 begint. Het geheel bevat 41 bladen of 82 bladz. Het stukje is, naar alle waarschijnlijkheid, kort na het sluiten en de afkondiging van het tractaat en dus in het laatst van 1482 of in het begin van 1483 gedrukt, naar de meening van den Heer *DUPUY*, te *Delft* bij *Jacob Jacobszoon van der Meer*. Het begint met eene opgave van de namen en titels van alle de afgezanten der beide mogendheden (hier *Abbassatuers* geheeten), die tot het sluiten van dic vredes- en huwelijksverbindtenis gevolmagtigd, op last van hunne meesters de bekendmaking doen. Men vindt hetzelfde tractaat in het Fransch in het werk van *J. DUMONT Corps universel diplomatique du droit des gens &c.* tom III. part. 11. p. 100—107. Het in dat tractaat bepaalde huwelijk is echter niet tot stand gekomen. *MARGARETA* werd wel, volgens de bepaalde voorwaarde, naar Frankrijk gevoerd en aan het Fransche hof opgevoed; maar de voor haar bestemde gemaal, Koning geworden zijnde, achte in de omstandigheden, waarin hij toen zich bevond, eene echtverbindtenis met *ANNA*, de erfdochter van Bretagne, voordeelijker voor zijn belang en zond de toen dertienjarige *MARGARETA* aan haar vader terug. Zij huwde vervolgens eerst met een Spaanschen Prins en na diens dood met den Hertog van Savoije, na wiens overlijden zij door haar

vader met de Landvoogdijschap over de Nederlanden werd bekleed. Men zie voorts *DUPUY*, t. a. pl. p. 22—25, en *KONING Cat. II. p. 10, n°. 34.*

In Q^o.
N°. 3.

N°. 4.

(*ALPHONSI DE SANCTA MARIA* (Episcopi *Brugensis* seculo XV°), DEFENSORIUM FIDEI CONTRA JUDAEOS, HAERETICOS ET SARRAGENOS Dialogi 7, quorum VII^{us} de *Trinitate et fide catholicâ* in 7 tractatus divisus. Acc. Cardinalis *JOANNIS DE TURRECREMATA* s. *TORQUEMADA*, ordinis Praedicatorum, de *salute animae* argumenta 7 et *CONSTANTINI* Imperatoris et *LIBERII* Papae Dialogus *pro defensione ATHANASII*, *Alexandrini* Episcopi, e Graeco in Latinum translatus ab *AURELIO CASSIODORO*, Senatore *Romano*. Sine ullâ anni, loci et typographi notâ, char. Goth., lin. long., sine pagg. num., cust. et fol. sign., cum lit. initialibus rubro colore adscriptis,

Liber inter antiquissima artis typographicae monumenta referendus, secundum *PANZERUM* impressus *Lovanii*, typis *Joannis de Westphaliâ*, secundum alios *Harlemi* in typographico haeredum *COSTERI*, vel *Ultrajecti* typis *Ketelarii* et *Leemptii* circa a^{um} 1470. *V. VISSERS Naamlijst*, pag. 55. Hujus libri tantummodo 5 vel 6 exemplaria hac in terrâ, ut videtur, natali, exstare testatus est vir, harum rerum peritissimus, *C. S. FLAMENT*, ut legitur in *Catalogo librorum FLAMENTII*, pag. 173, n°. 2 in F^o.

N°. 5.

DIE EPISTELEN DES HILLIGHEN EUSEBII TOT DAMASIIUM BISCOP PORTUENSEM (naderhand Paus *DAMASIIUS* de Iste) EN TOT THEODOSIUM, SENATOER VAN ROME, ALSMEDE VAN *AUGUSTINUS* AAN *CYRILLUS* EN VAN *CYRILLUS* AAN *AUGUSTINUS*, OVER DEN HEILIGEN *HIERONYMUS*, ZIJN LEVEN, DOOD, LOF EN WONDEREN, EN VERSCHIEDEN VERHALEN VAN ANDERE WONDEREN. Goth.

In Q^o.
N°. 5.

lett., 2 kol., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel., sierlijk geteekende vóórletters vóór inleiding en hoofdafdeelingen en roode geteekende beginletters der hoofdstukken.

Er ontbreken aan het werkje, dat 90 bladen of 180 bladzijden bevat, eenige en bepaaldelijk de 2 laatste bladen, waardoor het niet te bepalen valt, waar, wanneer en bij welken drukker het werk gedrukt is. Maar in de stads Bibliotheek van *Deventer* bevindt zich een geheel volledig exemplaar van dit werkje, waaruit blijkt, dat het in 1490 gedrukt is te *Hasselt*. Zie *Cat. biblioth. publ. Dav.* p. 241, n°. 1753, en *DUPUY*, t. a. pl. additions p. 94. Het boek wordt op den *Catalogus* van *KONING* vermeld 2e d. pag. 12, n°. 42. 3.

N°. 6.

✓ DIE SEVEN EXEMPELS OF GESCHIEDENIS DER ZEVEN WIJZEN VAN ROME, gheprent te *Delf* in *Hollant*. Zonder titel, jaartal en naam van drukker, Goth. lett., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel., versierd met gekleurde houtsneéprentjes en met roode verf geteekende beginletters.

Het eerste gedeelte van dit werkje, dat gedeelte der geschiedenis behelzende, 't welk aan de voorstelling der exempels voorafgaat, en in 7 bladen of 14 bladzijden was vervat, ontbreekt; zoodat het geheele boekje, dat uit 88 bladen of 176 bladzijden moest bestaan, niet meer dan 81 van de eerste en 162 van de laatste bevat. De vorige bezitter van het boekje, de Heer *J. KONING*, meende, op grond, zoo het schijnt, van eene geschreven aanteekening van den geleerden *H. HOFFMANN VON FALLERSLEBEN* op het schutblad vóór het stukje, dat dit werkje voor eene vertaling uit het Hoogduitsch gehouden moest worden, zeer verschillende van de vroegere, in 1480, uitgegeven Nederduitsche overzetting van het Latijnsche oorspronkelijke, en de Heer *DUPUY* heeft zich aan het gevoelen van beide zijne voorgangers gehouden (zie *KONING Cat.* II. p. 14. n°. 48 en *DUPUY*, t. a. pl. p. 68 en 69.). Doch, bij eene naauwkeurige vergelijking van den inhoud der beide boekjes, blijkt het ten allerduidelijkst, dat deze uitgaaf niet

anders is, dan een, slechts een weinig in spelling en enkele woorden veranderde en verbeterde, herdruk van dezelfde Nederduitsche vertaling, die volgens *BRUNET* de Hoogduitsche voorafging. Over het werk zelve zal nader gehandeld worden bij de vermelding van het, mede in deze bibliotheek zich bevindende, exemplaar van die eerste uitgaaf, den titelvoerende van *die Historie van die seven wise mannen van Rome*, onder de drukwerken van de XVe eeuw met jaartal in 4° op het jaar 1480. Volgens den Heer *KONING* zou deze latere uitgaaf gedrukt zijn bij *Henrik Eckert van Homberch*.

In Q^o.
N°. 6.

N°. 7.

DIE HYSTORIE VAN DER GOEDER VROUWEN GRISELDIS, die een Spieghele is gheweest van Patientien; gheprent te *Deventer* in den Stichte van *Utrecht*, bi *Jacob van Breda*. Goth. lett., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel. en oningevulde open plaatsen voor de bijteteekene beginletters. Het boekje bestaat slechts uit 10 bladen of 20 bladz.

Het onderwerp, of de geschiedenis, in het boekje verhaald, is ontleend uit het werkje van *PETRARCHA de obedientiâ et fide uxoriâ*. Volgens *DU PUY* (t. a. pl. pag. 80.) zijn de letters, waarmede dit werkje gedrukt is, dezelfde, waarmede de genoemde boekdrukker in 1493 in dezelfde stad gedrukt heeft: *Alle die Epistelen en die Evangelien*, en dit boekje schijnt mede omstreeks dien tijd gedrukt te zijn; althans *JACOB VAN BREDA* heeft, blijkens de bekende, door hem uitgegeven, drukwerken, reeds van 1487 tot 1500 de drukkunst te *Deventer* beoefend. Bij *KONING* wordt het boekje vermeld, *Cat. II. p. 14, n°. 50.*

\ N°. 8.

SINTE KATHERINEN LEGENDE, gheboertē en der bekeeringhe en passye der heyligher maghet; gheprent tot *Antwerpen* by *Govaert Bac*, zonder jaartal; maar ontwijfelbaar vóór het einde der XVe eeuw; want genoemde boekdrukker drukte, volgens *VISSER*, reeds in 1485 te *Antwerpen*. Aan het einde van het boek-

In Q^o.
N°. 8. je op de 72e bladzijde vindt men de houtsneé-afbeeldingen van zijn boekdrukkersmerk en naamcijfer. Het werkje is gedrukt met Goth. lett., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vellen, en heeft geene bijgeteekende beginletters, maar eene houtsneé-afbeelding van St. *CATHARINA* op den titel.

Het werkje is vertaald uit het Latijn van *RAYMOND DE VINEIS* van *Capua*, van de orde der Predikheeren, overleden te *Neurenberg* 1399.

De matrijzen, waarin de letters van dit drukwerk zijn gegoten, zijn nog heden in wezen en bevinden zich in de beroemde lettergieterij der Heeren *ENSCHEDÉ*, die daarvan nog in 1768 gebruik gemaakt hebben, om er letters in te gieten tot het drukken van dat voorbeeld of proefje van oud drukwerk, waarmede de Letterproef, in dat jaar door hen uitgegeven, versierd is. Zie de verdere typographische beschrijving van het boekje bij *DUPUY*, t. a. pl. p. 57—59 en *KONING* *Cat.* II. pag. 13, n°. 46. 3.

N°. 9.

✓ DIE KEURE VAN DEN LANDE VAN ZEELANDT; eerste uitgaaf; *gheprint in die vermaerde coopstadt van Antwerpen in die camer strate bi mi Michiel van Hoochstraten, woenende in die Rape*; zonder jaartal, maar ongetwijfeld gedrukt in 1496. Goth. lett., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overwijzers, met get. vellen en éene groote ongekleurde houtsneé-beginletter.

Het werk of de keur is verdeeld in 5 hoofdstukken, en on-derverdeeld in 185 artikelen, vastgesteld en geteekend door *PHILIPS*, Aarts Hertog van Oostenrijk, Hertog van Bourgondie enz., als Graaf van Holland en Zeeland, 1 April 1495 te *Brussel*, gepubliceerd te *Middelborch* 25 April daaraanvolgende, te *Ziericxzee* den 28^e en te *Reymerswale* den 29^e dier maand. Naar de meening van den geleerden *JONA WILLEMTE WATER*, Predikant te *Vlissingen* en Historieschrijver van *Zeeland*, later Hoogleeraar te *Leiden*, is deze uitgaaf de eerste druk der Zeeuwsche keur. Zie voorts *KONING* *Cat.* II. p. 13 n°. 43, en *DUPUY*, t. a. pl. p. 53.

Nº. 10.

In Qº.

RODOLPHI AGRICOLAE (majoris, vulgo *Rudolf a Groeningen*, nati in villâ *Basloo* non procul a *Groningâ*, aº 1442, mortui aº 1486, *JOHANNIS WESSELI GANSFORTII* discipuli, Professoris munere functi *Heidelbergae*), OPUSCULA, sc.: *Transductio Axiochi PLATONIS de contemnendâ morte e Graeco, Epistolae de congressu Imperatoris FRIDERICI III et CAROLI, Ducis Burgundionum, apud Treviros, Epistola ad JACOBUM BARBIRIANUM, data Coloniae calendis novembris 1492, Hymnus de omnibus Sanctis, Ode ad RUDOLPHUM LANGIUM, Carmen ad CASPARUM, Abbatem montis Sancti Georgii, Hendecasyllabum ad JODOCUM BESSELIUM, Epitaphia 5 PHILIPPO, Brabantiae Duci, Epitaphium MARGERITAE et LUDOVICAE sororibus et Disticha 2, unum in faciem CICERONIS, alterum in facies duorum amantium picturâ expressas. Editio sine ullo anni, loci aut typographi indicio, char. Rom., lin. long., sine pagg. num et cust., cum fol. sign. Literarum initialium delineationi destinata spatia vacua sunt relicta. Continet liber 52 paginas.*

Nº. 11.

PROVERBIA COMMUNIA, Teutonice et Latine; *Delphis* in *Hollandiâ*, sine anni notâ et nomine typographi, litt. Goth. min., long. lin., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign. Titulus ornatus est figurâ xylographicâ, Jesum puerulum, Judaeorum legum peritos et doctores Pharisaeos audientem et interrogantem referente. Literae initiales, quarum delineationi locus vacuus est relictus, non sunt additae.

Libellus constat 24 foliis s. 48 paginis impressis cum textu et 2 figuris xylographicis, illâ, de quâ jam dictum est, tituli lo-

In Q^o.
N°. 11.

co, alterâ ultimo opusculi folio, insignia exhibente urbis *Delphensis* cum emblemate typographi *Henrici Eckert van Homberch*, a quo itaque librum typis expressum esse, dubitari nequit, quippe qui primum varia, 7 saltem cognita, scripta *Antverpiae* edidit, dein autem, seculo XV° ad finem vergente, *Delphos* migravit, ibique suum exercitium typographicum continuavit, ut ex libris, a^o 1498 et 1499 illic ab illo editis, patet; quare et huic libello idem circiter impressionis tempus adsignandum videtur. Egit de hoc opusculo *DU PUY*, l. c. p. 71—74, *KONING* in *Cat.* II. p. 14, n°. 49.

N°. 12.

✓

Libellus anonymi auctoris, cui titulus: **DOMINUS-QUE PARS, CONTINENS REGULAS GRAMMATICALES**, impressus *Leidae*, per *Joännem Severi* (*Jan Zeversen*) circa finem seculi XVI, char. Goth., lin. long., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign., cum 2 tabulis xylographicis, alterâ in titulo, alterâ in fine.

Tabula xylographica in titulo refert pastorem et monachum, circum quorum prioris caput leguntur verba: *ic overdenck, hoe die ihs* (Jesus) *storte ziin bloet*, circum posterioris: *so en segt mi dijn leven goet*; altera tabula, in fine, exhibet leonem, sedentem et tenentem uno pede anteriori clypeum cum insignibus urbis *Leidae*, altero vexillum cum hac inscriptione: *Dieu soit loué de toul.* Appingendae literae initiales non sunt additae. Uberiorem libelli descriptionem dedit *DU PUY*, l. c. p. 77. v. *KONING*, *Cat.* II. p. 8. n°. 27. 2.

✓ N°. 13.

✓

DIE VIJFTHIEN VREESSELIJKE BITTERE TEKENEN, DIE VOERGHAEEN SULLEN DAT STRANGHE GHEMEENE RECHTVAERDIGHE OORDEEL ONS HEREN JHESU CHRISTI; zonder jaar, plaats of naam van drukker, Goth. lett., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overwijzers, met get. vellen, vol houtsneéprenjtjes, met een sierlijke ongekleurde houtsneé vóórletter vóór de inleiding, alsmede vóór den aanvang des werks, doch

overigens oningevulde opene plaatsen voor de bij te ^{In Q°.} No. 13.
teekene beginletters der hoofdstukken.

De houtsneëprentvormen van dit boekje moeten later in handen gekomen zijn van *JAN VAN DOESBORCH* te *Antwerpen*, daar in het werk van dezen, in 1517 te *Antwerpen* gedrukt, getiteld: *de Oorspronck der salicheyt*, in kl. f° dezelfde houtsneëprenten gevonden worden. Zie *KONING*, *Cat. II.* pag. 13, n°. 46. 4. De letter, waarmede het werkje is gedrukt, is, volgens het oordeel van den Heer *DUPUY*, t. a. pl. pag. 79, zeer gelijk aan die, waarmede *HENDRIK DE LETTERSNIJDER* van *Rotterdam* in het laatst der XVe eeuw te *Antwerpen* gedrukt heeft. Er ontbreken een of meer bladen aan het werkje, dat besloten wordt met een dichtstukje over het *Oordeel onzes Heeren*, waarvan een gedeelte gemist wordt. De voorhanden zijnde bladen zijn 28 in getal of 56 bladzijden. Het boekje is gebonden in denzelfden band, als die *Miraculen van onse lieve Vrouwe* en die *Kersten eewe*, hierna te vermelden, en *Sinte Katherinen Legende*, hiervóór bl. 103, n°. 3, vermeld.

N°. 14. X

PASSIONAEL CHRISTI UND ANTI-CHRISTI; zeer merkwaardig en zeldzaam Hoogduitsch boekje, groot 14 bladen of 28 bladzijden, met 26 houtsneëprenten, waarin telkens de eene op de regter bladzijde, het nederig leven van *CHRISTUS* voorstellende, tegenover staat aan die op de linker bladzijde, waarop het hoogmoedig en weelderig leven van den Paus is afgebeeld,

/-V

5813 bl. 106

Dit werkje is nagenoeg van dezelfde oud-
heid als: *Die vijfthien vreeselijcke teekenen*
dat brecht in 1539 onder wt alleertens toorn in
guldem leeuw bij Jan Beventen v. d. r.
welk in de bibliotheek van de Heer. Joh.
w. schied en Louw gevonden wordt. Deze
oude meden konen ook daarin voor.
olgen C. C. Vos de Leeuw vierreijter
van bank. bij J. Rogge 1866 ontbrekt
aan dit werk de laatste bladzijde

In Q^o.
N°. 11.

co, alterâ ultimo opusculi folio, insignia exhibente urbis *Delphensis* cum emblemate typographi *Henrici Eckert van Homberch*, a quo itaque librum typis expressum esse, dubitari nequit, quippe qui primum varia, 7 saltem cognita, scripta *Antverpiae* edidit, dein autem, seculo XV° ad finem vergente, *Delphos* migravit, ibique suum exercitium typographicum continuavit, ut ex libris, a^o 1498 et 1499 illic ab illo editis, patet; quare et huic libello idem circiter impressionis tempus adsignandum videtur. Egit de hoc opusculo *DU PUY*, l. c. p. 71—74, *KONING* in *Cat.* II. p. 14, n°. 49.

N°. 12.

V

Libellus anonymi auctoris, cui titulus: **DOMINUS-QUE PARS, CONTINENS REGULAS GRAMMATICALES**, impressus *Leidae*, per *Joännem Severi* (*Jan Zeversen*) circa finem seculi XVⁱ, char. Goth., lin. long., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign., cum 2 tabulis xylographicis, alterâ in titulo, alterâ in fine.

Tabula xylographica in titulo refert pastorem et monachum, circum quorum prioris caput leguntur verba: *ie overdenc, hoe die ihs* (Jesus) *storte ziin bloet*, circum posterioris: *so en segt mi diin leven goet*; altera tabula, in fine, exhibet leonem, sedentem et tenentem uno pede anteriori clypeum cum insignibus urbis *Leidae*, altero vexillum cum hac inscriptione: *Dieu soit loué de toul*. Appingendae literae initiales non sunt additae. Uberiorem libelli descriptionem dedit *DU PUY*, l. c. p. 77. v. *KONING*, *Cat.* II. p. 8. n°. 27. 2.

overigens oningevulde opene plaatsen voor de bij te ^{In Q°.}
teekene beginletters der hoofdstukken. ^{N° 13.}

De houtsneëprentvormen van dit boekje moeten later in handen gekomen zijn van *JAN VAN DOESBORCH* te *Antwerpen*, daar in het werk van dezen, in 1517 te *Antwerpen* gedrukt, getiteld: *de Oorspronck der salicheyt*, in kl. f° dezelfde houtsneëprenten gevonden worden. Zie *KONING*, *Cat. II.* pag. 13, n°. 46. 4. De letter, waarmede het werkje is gedrukt, is, volgens het oordeel van den Heer *DUPUY*, t. a. pl. pag. 79, zeer gelijk aan die, waarmede *HENDRIK DE LETTERSNIJDER* van *Rotterdam* in het laatst der XVe eeuw te *Antwerpen* gedrukt heeft. Er ontbreken een of meer bladen aan het werkje, dat besloten wordt met een dichtstukje over het *Oordeel onzes Heeren*, waarvan een gedeelte gemist wordt. De voorhanden zijnde bladen zijn 28 in getal of 56 bladzijden. Het boekje is gebonden in denzelfden band, als *die Miraculen van onse lieve Vrouwe* en *die Kersten eewe*, hierna te vermelden, en *Sinte Katherinen Legende*, hiervóór bl. 103, n°. 8, vermeld.

N°. 14. X

PASSIONAEL CHRISTI UND ANTI-CHRISTI; zeer merkwaardig en zeldzaam Hoogduitsch boekje, groot 14 bladen of 28 bladzijden, met 26 houtsneëprenten, waarin telkens de eene op de regter bladzijde, het nederig leven van *CHRISTUS* voorstellende, tegenover staat aan die op de linker bladzijde, waarop het hoogmoedig en weelderig leven van den Paus is afgebeeld, met korte spreuken of bijschriften onder elke prent, zonder jaartal, plaats van druk of naam van drukker, met Hoogduitsche let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw. Aan het eind des boeks leest men:

*Nembt alszo vor gutt,
Es wirt baldt besser werden.*

Volgens den Heer *KONING* zou het boekje, dat buiten twi-
fel van zeer hoogen ouderdom is, omstreeks 1500 in het licht
zijn gegeven. Zie meergenoemden *Cat. II.* p. 15, n°. 54.

van Luther
van Lucas Cranach

þ he L is gedr. te wittenberg
in 1521. Door Joh. Gmundenberg.

/-V

In 12°.

IN OCTAVĀ ET MINORI FORMĀ.

N°. 1.

✓ JHESŪ EŃ DĒ SONĎ(aar) SPREKENDE TE SAMĒ SEER TROESTELICK VĀ ONSER ZIELEN SALICHEIT, getroekē wt den Latine van enē devoten broed(er) van der Kathuyser oerden, ter salicheyt allē Kerstenen menschen; gheprint t' *Antwerpen* bi *Adriaen van Liesveldt*, bi die Meerpoerte; in klein 8°, Goth. let., lang. reg., ongenom. bladz., zonder overw., met get. vellen. Op de eerste bladzijde onder den titel, een houtsneēprentje, Jezus aan het kruis tussehen de moordenaars voorstellende, de eerste letter van den text met roode verf geteekend. Groot 22 bladen of 44 bladzijden.

ADRIAAN VAN LIESVELDT kwam in 1494 in het bezit van de letters en houtsneēprentvormen van *GERARD DE LEEU* en beoefende de drukkunst te *Antwerpen* van 1494 tot 1499. Het boekje zal dus zeker op het einde der XVe eeuw gedrukt zijn. Het is gebonden in één bandje met de vier hier na volgende stukjes.

N°. 2.

✓ SEER MINNELYCKE WOERDEN, DIE ONSE LIEVE HEERE JHESUS HADDE MET SYNE GHEBENEDIDE MOEDER MARIA, VAN PALM SONNENDACH TOTTEN GOEDEN VRYDACH TOE; in klein 8°, gedrukt te *Antwerpen*, (blijkens het wapenschild dier stad, nevens het onderschrift in houtsneē afgebeeld), bij *Rolant van den Dorpe* aen *d'ijserē waghe*; zonder jaartal, Goth. let., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel., groot 15 bladen of 30 bladzijden, met roode geteekende beginletters en twee houtsneēprentjes, waarvan het eene op den titel Jezus voorstelt, het woord voerende tot boetvaardige vrouwen, het

andere aan de achterzijde den Heiland vertoont, de leere der zaligheid ontvouwende aan boetvaardige mannen, kreupelen en blinden.

In 12°.

N° 2.

De boekdrukker *VAN DEN DORPE* beoefende zijne kunst te *Antwerpen* in 1494, volgens *LAMBINET* tom. II. p. 293, en leefde niet meer in 1501. Zie voorts *DU PUI*, t. a. pl. n° 23, p. 66.

N° 3

DIE GHEESTELIKE KINTSCHEYT JHESU GHEMORALISEERET EËN DIE JACHT DER MINNEN TUSSCHEN DIE DEVOTE INNIGHE ZIELE EËN DAT DIERKEN (*animalculum*) JHÛS; in klein 8°, zonder jaartal, plaats of naam van drukker, Goth. let., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel., vóór het 1ste en 3de boek sierlijke houtsneéletter en voorts met roode verf geteckende beginletters en 67 ongekleurde houtsneéprentjes.

Het geheel bestaat uit 102 bladen of 204 bladzijden, maar er ontbreken aan het werkje eenige bladen, het 83e en 84e en de 4 laatste; waarvan de 2 allerlaatste gevonden worden in een ander exemplaar van dezelfde uitgaaf van hetzelfde boekje, mede in deze bibliotheek, hier na te vermelden onder de drukwerken der XVe eeuw met jaartal, op 't jaar 1488; waaruit blijkt, dat dit boekje in het genoemde jaar gedrukt is te *Antwerpen*, bij *Gheraert Leeu*.

Het boekje behelst eene zeer zonderlinge en grof zinnelijke voorstelling van de liefde eens geloovigen Christens tot Jezus en van de zucht en de middelen, om zich met hem te vereenigen. Het is verdeeld in 3 particulen of deelen, waarvan het 1ste in elf capittelen in proza schetst, hoe de devote ziel het kindeke Jezus opvoedt en bewaart tot zijn vollen wasdom, het 2^e in dicht de jacht der ziele beschrijft, om het ontvloden kind met de hondkens harer zinnen en krachten na te jagen en te vangen en het 3^e weder in prosa in 8 capittelen ontvouwt, hoe de ziel het gevonden en gevangen kind met de 7 jonkvrouwen der deugden kruist en aan den boom des levens vastbindt. De Heer *DU PUI* heeft in zijn,

In 12°.

N°. 3.

anders zeer naauwkeurig en verdienstelijk, werkje, bij zijne typographische beschrijving van dit boekje, zich grootelijks vergist, door het ontbreken der laatste bladen niet te bemerken, een afzonderlijk, achter dit boekje gebonden, stukje, in het hierna volgend nommer vermeld, als mede tot dit boekje behoorende te beschouwen, en op grond daarvan dit boekje voor eene tweede uitgaaf van het werk te houden, door eenen anderen *Antwerpschen* boekdrukker, *ADRIAAN VAN LIESVELD*, later in het licht gegeven.

N°. 4.

✓ *DIERICK VAN MUNSTER* (Prediker Guardian van het Minoriten klooster te *Leuven*, overleden in 1515), EEN CORTE OEFENINGE VAN DER PASSIENONS HEEREN JHESU CRISTI; t' *Antwerpē* buitē die camerpoort in dē guldē Eēhorē in prēte ghestelt bij *Adriaen van Liesveldt*, in klein 8°, zonder jaartal, Goth. let., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw.; een klein gebedenboekje van slechts 4 bladen of 8 bladzijden, met 4 houtsneéprentjes, waarvan het 1ste op den titel Jezus aan het kruis, het 2de de afneming van het kruis, het 3de Maria met het kindeke en het 4de aan het einde de uitstorting van den Heiligen geest bij 's kinds onderwijs door zijne moeder en nicht Elizabeth voorstelt.

Het stukje is ongetwijfeld mede in het laatste tienjarig tijdvak der XVe eeuw gedrukt. De schrijver was een zeer beroemd geestelijke, die zich inzonderheid een grooten naam verwierf door zijne grootmoedige menschlievendheid tijdens het woeden der pest in *Brussel* in 1489. Hij was ook schrijver van een vermaard werkje, *de Kerstenspiegel* geheeten. Zijn leven is in 1631 uit een oud handschrift in het licht gegeven door *ARNOLDUS RAISSIUS*, Kanunnik van *St. PIETER* te *Douai*.

N°. 5.

✓ *JACOB VAN MAERLANT* (bijgenaamd *de Vader der Nederduitsche dichtkunst*, geboren in 1225,

In 12°.

overleden in 1300), DAT BOECK VAN DEN HOUTE, N° 5. gheprent t' *Hantwerpen*, by *Henryc van Rotterdamme*, Littersnyder; in klein 8°, zonder jaartal, Goth. let., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel., aan weërszijden van het titelblad een en hetzelfde houtsneëprentje, *JEZUS* aan het kruis met zijne moeder *MARIA* en *JOÄNNES* daarnevens verbeeldende. De eerste regel des gedichts met bijgeteekende roode beginletter.

Een, weinig bekend en allerseldzaamst, boekje van 20 bladen of 40 met text bedrukte bladzijden, buiten den titel. Het behelst eene berijmde oude legende in 780 dichtregels, waaraan hierop bladz. 31 onderaan één ontbreekt, door eene fout in den volgenden, waar gelezen moest worden:

»Die hare cledre al te hant
»Met enen brande ontstac.»

Het dichtstukje, ook onder den titel *de drie Gaerden* of rijsjes bekend, bevat het berijmde verhaal van den wonderbaren oorsprong van het hout des kruises, waaraan Jezus stierf, als genomen van den overouden, uit drie zamengegroeide rijsjes opgewassen, boom, ontsproten uit drie pitjes of zaadkorrels van dien appel des verboden booms, waarvan Adam en Eva gegeten hadden bij hunne overtreding van het goddelijk gebod; zoodat dezelfde vrucht, die de eerste menschen ten val bragt en hun geslacht in het verderf stortte, ook nog tot het werktuig wierd ter hunner redding en behoudenis. Men zie over dit werkje en de daarvan in het licht gegeven verschillende drukken *J. TIDEMAN* in de Inleiding voor de laatste, daarvan door hem bezorgde, uitgave in de *Werken der vereeniging tot bevordering der oude Nederlandsche letterkunde*, 1ste jaargang, 2^e afl. Te regt merkt *DU PUY*, t. a. pl. n° 22, pag. 62, aan, dat uit het bovengemeld onderschrift van dit boekje de geboorteplaats blijkt van dien, niet genoeg opgemerkten, in den eersten tijd na de uitvinding der drukkunst hier te lande gebloeid hebbenden boekdrukker, onder den naam van *Hendrik de Lettersnijder* bekend, die, na eerst van 1480—1490 zijne kunst in *Delft* beoefend te hebben, vervolgens zijne persen naar *Antwerpen* overbragt en aldaar zijn bedrijf voortzette. Het hier vermelde

In 12°.N°. 5.

boekje, volgens *TIDEMAN* de tweede uitgaaf van het werkje, zal dus na 1490 vóór het einde der XVe eeuw gedrukt zijn.

Het zeer merkwaardig bundeltje, waarin dit en de 4 voorge-
melde zeldzame stukjes vervat zijn, is aan de bibliotheek geko-
men uit de verzameling van den Heer *ADRIAAN VAN DER*
WILLIGEN, ten gevolge van diens uiterste wilsbeschikking.

N°. 6.

✓ DIE FIGUREN VĀ DEN SEVĒ KERCKEN VĀ ROMĒ
DAER MEN DIE STACIĒ HOUT VAN DEN AFLATĒ DER
BROEDERSCAP VAN DER PREKER OERDEN VAN HAR-
LEM; gheprent *ter Gou* tot die *Collaciebroeders*; zon-
der jaartal, met Goth. let., lang. reg., zonder nom.
van bladz., overwijzers en get. vel., groot 8 bladen
of 16 bladzijden, met 7 gekleurde houtsneêprentjes,
verbeeldende de 7 kerken van *Rome*, namelijk van
St. Jan ten Lateranen, *St. Peter*, *St. Pauwels*, *St. Lau-
rens*, *onser Vrouwē Majoer*, *St. Sebastiaen*, en *dat*
heilighe cruys, elke met haren Patroon Heilige en
eenig tooneel der lijdensgeschiedenis of eene der 7
zoogenaamde bloedstortingen onzes Heeren.

Het vrome boekje moest dienen vóór godvruchtige leden der
Roomse kerk vóór den tijd der hervorming ter aanwijzing
van 't geen men behoorde te denken, te bidden en te
doen, om aflaat van zonden te verdienen. Het zal, náar alle
waarschijnlijkheid, uitgegeven zijn, wanneer door den Paus
eene algemeene aflaat van zonden voor alle boetvaardigen ver-
krijgbaar was gesteld, ter gelegenheid van een op handen
zijnd jubeljaar. Bij *I. LE LONG* in zijne *Historische beschrij-
ving der Reformatie van Amsterdam* (bl. 465—468) vindt
men den geheelen inhoud van dit boekje woordelijk vermeld
met de tusschengevoegde koperen plaatjes, van dezelfde af-
beeldingen als die der bovengenoemde houtsneêprentjes. Die
opgaaf schijnt echter ontleend te zijn van eenen lateren druk
van hetzelfde werkje in 1525, met hier en daar eenig klein
verschil in de afbeeldingen en een bijgevoegd titelplaatje, een
knielenden monnik, voor het beeld van Maria met het kind Je-
zus op haar schoot, vertoonende. Het hier vermelde boekje

In 12°.

N° 6.

schijnt voor het einde der XVe eeuw gedrukt te zijn. De Collatiebroeders of Fraterheeren te *Gouda*, ook wel naar hunnen schuttheilige, apostel *PAULUS*, *Paulinen* genaamd, hadden hun huis in de Spieringstraat, in 1425 gesticht door *DIRK FLO-RISZON*, Goudsch Pricster; waar men, gelijk de instelling der Broederschap van het Gemeene leven medebragt, met het afschrijven van handschriften gewoon was zich bezig te houden en, al spoedig na de uitvinding van de boekdrukkunst, eene drukkerij oprigtte, die, even gelijk de overige, in den eersten tijd in Holland gevestigde, drukkerijen, hare voortbrengselen eerst langen tijd voor handschriften in omloop bragt, maaar reeds in 1476 openlijk en met naam als haar *drukwerk* in het licht gaf: de Latijnsche leerredenen of *Sermones* van *JACOBUS DE VORAGINE*. Zie *WALVISCH Beschrijving van Gouda*, II. d. bl. 144 en *MARCHAND Histoire de l'origine et des premiers progrès de l'Imprimerie*, p. 62, n° 30, in de noot.

N° 7.

V

BOECXKĒ VOER ENĒ YGELIKĒ KERSTEN MENSCHĒ,
HOE MĒ DĒ BERCH VĀ CALVARIĒ OPCLIMMĒ SAL EN
HELPĒ ŌSEN HERE SŶ SWAER CRUYS DRAGHĒ; zonder
jaartal, plaats en naam van drukker; maar aan het
einde van den text des werks staat de spreuk: » *lof*
» *God van al*,» de gewone zinspreuk, waarmede *Jo-*
annes Severinus (*Jan Zeversen*); boekdrukker te *Lei-*
den, die in het laatst der XVe eeuw aldaar de boek-
drukkunst beoefende, de drukwerken, die hij uitgaf,
kenmerkte. Goth. lett., lange reg., zonder nom. van
bladz. en overw., maar met get. vel., met 14 houtsneé-
prentjes, afbeeldingen van 's Heilands lijden voor-
stellende, en met houtsneévoorletters. Bij *KONING*
vermeld *Cat. II. p. 15, n° 55*, door *DU PUY* be-
schreven t. a. pl. pag. 85.

N° 8.

V

DEVOET MEDITACIE OP DIE PASSIE ŌS HERĒ; EĒ
van plaetsē tot plaetsen die mate geset, daer onse
here voer ōs gelede heeft, m3 figuren eĒ suverlike

In 12°.N°. 8.

oratiē daer op dyenende. Eñ so dic als men dit devotelick leest, so verdiēt men al die aflatē alsoe volcomelic, oft mē alle die heylighe plaetsen binnē Jherusalē lichamelic versochte. Zonder jaartal, plaats en naam van drukker, Goth. let., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel., 32 houtsneēprentjes, tooneelen van 's Heilands lijden voorstellende, en het wapen van Bourgondiē aan het einde, groot in het geheel 32 bladen of 64 bladzijden.

Op de laatste bladzijde leest men: »Ghecorrigeert wt een »boexken, dat *WILLĒ FORSTERMĀ* gedruet heeft bi enē »wisen voirsichtigē notabulē mā meester *HUGO JASSOĒ VAN »WOERDĒ*, daer hē grote profijt eñ devocien toe pordē. Ic de »minste namaels nu verbeteret heb, nae myn cranke vmoghen.»

II. Lof god van al. Z.

Uit die beide letters en de bijgevoegde spreuk blijkt het, dat het boekje gedrukt is door *JAN ZEVEERSEN*, die in het laatst der XVe eeuw de drukkunst te *Leiden* oefende en uit het bovenstaande slōtschrift schijnt men te moeten opmaken, dat deze uitgaaf voor een verbeterden herdruk van eene vroegere uitgaaf van hetzelfde boekje gehouden moet worden, door *HUGO JANSZON VAN WOERDEN*, mede een *Leidsch* boekdrukker, waarschijnlijk de voorganger van *ZEVEERSEN*, in het licht gegeven, die deze zijne uitgaaf, welke ook weder een herdruk was van vroegere, naar den eersten en oorspronkelijken druk bij *WILLEM FORSTERMAN* te *Antwerpen* uitgegeven, had nagezien en verbeterd. Opmerkelijk is het, dat deze laatstgenoemde in hetzelfde huis te *Antwerpen* bij *de Kamerpoort in den gulden Eenhoorn* woonde, als *ADRIAAN VAN LIESVELD*, en wel omstreeks denzelfden tijd; vergelijk *REUME Variétés Bibliographiques et littéraires*, p. 150, en hierboven bl. 110, n°. 4.

N°. 9.

V

STACIEN EN AFLATEN, twee bandjes in 12°, inhoudende:

Ic deel. 1. BRIEF VAN SCHOUT, BURGEMEESTEREN,

SCHEPENEN EN RADEN VAN AMSTERDAM AAN DIE N°. 9.
 VAN HAARLEM, 12 Maart 1501, met kennisgeving,
 dat bij hen *BRIEVEN VAN AFLAAT* ter gelegen-
 heid van het Jubilé, door Paus *ALEXANDER* den
 VIden uitgevaardigd, te bekomen zijn, uit *J. LE
 LONG*, *Historie der Reformatie van Amsterdam*,
 bl. 461—465.

2. DEVOET BOECKKEN VAN HEER BETHLEHEM, Pries-
 ter, die in dat heylighe lant binnē dye stadt vā
 Ihelm (Jeruzalem) menighen tyt gewoent heeft,
 beschrywende alle die heylighe plaetsen, daer ōse
 lieve Here geledē heeft, met oracien, om aflatē te
 verdienē, oft mē selver tē Iherusalē tegewoerdich
 waer; met 28 gekleurde houtsneéprentjes van
 's Heilands lijdensgeschiedenis, te *Delft* in *Hol-
 lant*, by die Vismart, by *Cornelis Henricz*, 1520.
 Goth. let., lange reg., zonder nom. v. bladz. en
 overw., met get. vel., groot 28 bladen of 56 bladz.,
 zie *DU PUY*, t. a. pl. p. 90 et 91, n°. 38.
3. INFORMACIE OM TE VERDIENEN DIE STACIEN ENDE
 OFLATEN DER SEVEN KERCKEN VAN ROMEN, gege-
 ven door Paus *CLEMENS* den VIIe, uit *LE LONG*,
Ref. van Amst. bl. 461—465.
4. DIE FIGURĒ VĀ DE 7 KERCKĒ VĀ ROMĒ, daer mē
 die Stacien hout vā dē aflaten der broederscap van
 der Prekeroorden vā Haerlem; zonder jaartal, in
 den *Haghe* by *Hugo Jansz. (van Woerden)* te *Lei-
 den*, omstreeks 1500. Goth. let., lange reg., zon-
 der nom. v. bladz. en overw., met get. vel., groot
 8 bladen of 16 bladz., met 7 ongekleurde houtsneé-
 prentjes, de 7 kerken van *Rome* verbeeldende, met
 hare beschermheiligen en tooneelen van 's Heilands
 lijdensgeschiedenis, z. *DU PUY*, p. 84 en 85, n°. 33.

In 12°.

- N°. 9. IIe deel. 5. DEVOOT BOECKKE VOOR EĒ YEGELICKEN KERSTENĒ MENSCE, HOE MĒ DEN BARCH VĀ CALVARIEN OP CLIMMĒ SAL EĒ HELPEN ONSEN HEER SYN SWARE CRUCE DRAGEN; gheprent tot *Amsterdam* in die Calverstraet in die jonge Jacobsstege by *Cornelis van Pepinghen*. Goth. let., lang. reg., zonder nom. v. bladz. en overw., met get. vel., met 14 houtsneéprentjes van 's Heilands lijden, en sierlijke houtsneé beginletters, groot 23 bladen of 46 bladz.

cf. n°. 2
p. 113

Het eenige bekende zeer zeldzame werkje van genoemden, zeer weinig bekenden, Amsterdamschen boekdrukker, een der eersten, die aldaar de drukkunst omstreeks het einde der XVe eeuw oefende. Zie *DU PUY* pag. 86 en 87, n°. 35. *KONING* Cat. bl. 10, n°. 56. 4.

6. GULDEN LETANIE VĀ DEN LEVĒ EĒ PASSIE ŌS LIEFS HERĒ IHŪ XPI; zonder jaar, plaats en naam van drukker, Goth. let., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel., één houtsneéprentje, de zinnebeelden van de onderscheiden gedeelten van 's Heilands lijden voorstellende, groot 11 bladen of 22 bladzijden. gedrukt volgens de gissing van *DU PUY*, p. 87 en 88, te *Antwerpen*, bij *Hendrik den Lettersnijder*, omstreeks 1500.

LIBRI IMPRESSI SECULO XV°.

II.

CUM ANNI NOTÁ.

IN FOLIO.

N°. 1.

MCCCCLXXII.

In F^o.

WERNERI ROLEVINCK DE LAER, CRONICA S. FASCICULUS TEMPORUM, omnes antiquorum cronicas complectens, a mundo condito ad sua tempora (1472); Char Goth., lin. long., cum pagg. num., sine cust. et fol. sign., cum figuris xylographicis col. et primá textús literá del. col. et deaur. Desunt 8 priores paginae, tabulam s. indicem continentes. In initio operis aliquot folia, situ affecta, sed, quoad licuit, reparata, aliquam tamen subierunt textús jacturam.

In fine operis haec verba, evidenter post absolutam totius operis impressionem, singulari actione, typis colore rubro tinctis, sunt subjuncta cum addito typographi insigni: »Im-
»pressa est hec *cronica*, quae dicitur *fasciculus temporū*, *Co-*
»*lonie Agrippie*, sicut ab autore suo, quodā *Carthusiensi*, *Co-*
»*lonie* edita est, ac secundū primū exemplar, quod ipse vene-
»rabilis autor ppriis cōscripsit manibus ad finē usq3 deducta p
»me *Arnoldū ther Huernē*, sub annis dñi MCCCCLXXII De
»quo sit Deus bene dictus in secula! amen.”

LI.

Ultimâ libri paginâ, post eorum commemorationem, quae sexto seculi XVⁱ decennio acciderunt, de arte typographicâ fit mentio, his verbis:

» Artifices mirâ celeritate subtiliores solito fiunt, et impres-

In F^o.N°. 1.

»sores librorum multiplicantur in terrâ, ortum suae artis habentes in *Maguntinâ*.»

Manifestum est, his verbis non agi de inventione typographiae, jam multos ante annos repertae, sed de *mirâ celeritate*, quâ ars illa, primum rudior et diu a paucis tenuiter et clanculum tractata, dein *Moguntiae subtilior* reddita, brevi tempore per totam fere Europam propagata est, captâ et direptâ a^o 1462 ab *ADOLPHO NASSAVIO Moguntia* et profugis ejus urbis typographis quaquaversum dispersis, per quos variis in regionibus erecta typographeia mirum in modum *impressores librorum, suae artis ortum in arte Maguntinâ habentes, multiplicarunt in terrâ*.

Observandum praeterea, posteriorem illam hujus annotationis partem non inveniri in editione *VELDENARII Lovaniensi* a^o 1476, neque in vetustissimo *Rolevinckiani Fasciculi* Codice MS. hujus bibliothecae. Hic codex, literis Hollandicis nitidissime scriptus, medium tenet locum in variorum codicum MSS. volumine, quod *RAPHAËL DE MARCATELLIS, PHILIPPI BONI, Burgundiae Ducis filius nothus, Episcopus Rosensis, Abbas Sancti Bavonis apud Gandavum*, a^o. 1484 comparavit et bibliothecae *Johannitarum Harlemensium* dono dedit, e quâ in hanc hujus urbis transiit. Hinc conjicere licet, hanc posteriorem annotationis partem non ipsius esse *ROLEVINCKII* sed editoris additamentum e suo, aut si reverâ ultima illa verba ipsius sint auctoris, ex industriâ fuisse rejecta a Clerico Belgâ in suo apographo et a *VELDENARIO* Batavo in suâ editione, ne, minus accurate intellecta, dubium moverent de verâ artis typographicae patriâ, *Batavâ*, non *Moguntinâ*. Quantâ autem licentiâ typographi Germani, genuini edendorum librorum textûs pro suo arbitrio immutandi usi sint, idem hic *Rolevinckiani Fasciculi* locus in serioribus hujus libri editionibus luculensissimo exemplo demonstrat. Ita *JOHANNES PRYSSIUS* v. c. in suâ *Argentoratensi* editione anni 1488, pro simplici *ROLEVINCKII* annotatione haec magnifica cum grandi verborum pompâ jactabundus substituit: » Librorum impressionis scientia subtilissima, omnibus seculis inaudita, circa haec tempora reperitur in *Maguntia*. Haec est ars artium, scientia scientiarum, per cujus celeritatis exercitationem thesaurus desiderabilis sapientiae et scientiae, quem omnes homines per instinctum naturae, desiderant, quasi de profundis latibularum tenebris prosiliens, mundum, in hoc maligno positum, ditat pariter et illuminat. cet.» Attamen eadem haec in eâ edi-

non inveniri in
 editione
 2661 a. j. 1480
 vide sup. p. 122
 hujus scilicet.

In F^o.

tionem, de quâ supra pag. 96 et seq. dictum est, in illâ *DE VACHII* sine anno et loco, et in aliis verbotenus sunt repetita, et quibus iterum varii seculi XVIⁱ chronicorum compilatores, hauserunt sua nullius pretii testimonia.

N°. 2.

MCCCCLXXIII.

VINCENTII BELLOVACENSIS, (sic dicti a patriâ et coenobio Dominicanorum *Bellovacii*, ubi degerebat), *SPECULI HISTORICALIS*, pars II^a, a libro VIII° ad XVI^{um}, typus antiquissimus, liber formae maximae, Char. rotund., 2 col., sine pagg. num., cust. et fol. sign., cum lit. init. del. et col., sine ullo anni, loci et typographi indicio, deficientibus aliquot in initio libri foliis; sed sine dubio hoc volumen pars est primae et illustrissimae hujus celeberrimi operis editionis *Argentiniensis*, typis *Johannis Mentelini*, 1473.

Editionis *Coloniensis Hermanni Lichtensteinii* anni 1494 exemplar in hac bibliothecâ recensetur in catalogo pag. 150, n°. 44. Integrum *VINCENTII* opus quadruplex *Naturale*, *Doctrinale*, *Morale* et *Històriale*, a *Mentelino* editum, 10 voluminibus formae maximae constat, sed eo sensu integrum vix unum et alterum exemplar exstat.

N°. 3.

MCCCCLXXVI.

JOHANNIS NIJDER, *Suevi*, PRAECEPTORIUM DIVINAE LEGIS, s. expositio Decalogi. Char. Goth., 2 col., sine pagg. num., cust. et sign. fol., cum litt. init. delin. colore rubro. Ad calcem libri legitur:
 » *JOHANNIS NIJDER*, sacrae pagiâe egregii doctoris
 » ordinis *Praedicatorum*, Conventualis Nurebergensis,
 » PRAECEPTORIUM, praeclarissimum opus, quodam
 » dignae admirationis modo, non pennis, ut pristinae

In F^o.

N°. 3. » quidem, sed literis sculptis, artificiali certe conatu,
 » ex aere, remotâ nempe indagine ingeniique diversâ
 » inquietatione, illustre figuratum, accurate denique
 » correctum ac per providum *IEORIUM* (*Georgium*)
 » *HUSNER*, civem urbis famosae *Argentinensis*, com-
 » pletum ac terminatum est, idus februarii anno
 » MCCCCLXXVI.”

Editio rarissima, non memorata a *C. A. DE LA SERNA SANTANDER*, qui ejusdem *Nyderiani* operis editionem *Coloniensem* anni 1472 apud *Johannem Koelhof* perhibet, primum esse librum impressum cum anni notâ, in quo foliorum signatorum usus est factus. Vid. *DE LA SERNA SANTANDER Mémoire sur l'origine et le premier usage des Signatures et des Chifres*, pag. 23—25. Alterum celebratum ejusdem *NYDERI* opus, *Formicarium* dictum, memoratum est in *Catalogo* pag. 113.

N°. 4.MCCCCLXXVIII. V

JACOBUS DE FORAGINE (eigenlijk de *Viragine*, van *Viraggio*, *vicus Virginis*, in het *Genueesche*, van de orde der *Predikheeren*, Aartsbisschop van *Genua*, overleden 1298), *PASSIONAEL* of *GULDEN LEGENDE VAN DE LEVENS DER HEILIGEN*, uit het *Latijnsche* werk *Aurea legenda Sanctorum* of *Historia Lombardica*, *Somer- en Winterstuk*, 2 deelen; gedrukt met *Goth. let.*, 2 col., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel. en sierlijke geteekende en gekleurde beginletters, bij *Gheraert Leeu* te *Gouda* in *Hollant*, 1478.

Van het *Zomerstuk* ontbreekt het 1ste blad van het Register. Voor het overige een zeer volledig, zuiver en fraai exemplaar. Een exemplaar van de *Delftsche* uitgaaf van 1484 is op pag. 138 van den *Catalogus* vermeld, dit *Passionael* bij *KONING*, *Cat. II.* pag. 7. n. 26. Dit werk van *DE FORAGINE* had in de *XIVe*, *XVe* en het begin der *XVIe* eeuw eene zeer groote vermaardheid en een algemeen geëerbiedigd gezag. Het werd

In F^o.
N°. 4.

overal in de kloosters en van alle geestelijken dagelijks gelezen en beoefend, in de meeste nieuwere talen overgezet, ontelbare malen en schier in alle landen gedrukt; maar verloor later zoo zeer dien roem, zelfs bij Roomsche-Catholieke godgeleerden, dat de hoogvereereerswaardige *J. L. VIVES*. den schrijver *een man van een ijzeren mond, een looden hart, en onbedachtzamen geest* noemde, de beroemde *CLAUDIUS ESPENCAEUS* (*d'Espence*) deze zoogenaamde *Gulden legende* met den naam van *ijzeren legende* bestempelde en *G. WALLINUS* dit boek, met toespeling op des schrijvers naam, een *Vorago fabularum*, *een alverzwelgende kolk, een slokop van verdichtselen* heette.

N°. 5.

MCCCCLXXX.

(*JACOBUS DE FORAGINE*) DAS PASSIONAL, V
das ist der heyligen leben, in den Winterteyl. Eerste Hoogduitsche uitgaaf, met vele houtsneéfiguren en sierlijke beginletters, zonder aanwijzing van plaats van uitgaaf of naam van drukker, met Goth. let., lang. reg., met gen. bladz., zonder overw. en get. vel.

Aan het einde des werks vindt men nog 2 bladen, op welke eerste eene groote afbeelding prijkt van de Maagd *MARIA* met een Engel aan elke zijde, die, haar' mantel ophouden en uitbreiden over een aantal personen van allerlei rang, welke door haar met de kroon der heiligheid begiftigd en in den rei der Engelen opgenomen worden. Aan den voet dier afbeelding vindt men het jaartal 1480, 't welk dat van de uitgaaf des boeks schijnt aan te duiden.

N°. 6.

MCCCCLXXX.

(*JAN VELDENAAR*), FASCICULUS TEMPORUM, V
inhoudende die Cronycken van ouden tyden, als van dat die werlt gheschapen is ende van dat *ADAM* ende *EVA* eerst ghemaect worden totter gheboert *XPRISTI* toe, ende voert vā allen *Paeusen* ende *Keyseren*, die na der gheboert *XPRISTI* gheweest hebben tot noch

In F^o.

N°. 6. toe (1472), ende daernaē corttelick beslutende mit die Cronycken der coninghen van *Vrancryck*, van *Enghelant* ende van die hertoghen van *Brabant*, ende van die Biscoppen van *Utrecht* en van die Greven van *Vlaenderen*, van *Hollant*, van *Zeelant*, van *Henegouwen*, van *Ghelre*, van *Cleve*, volmaect (uit het Latijn vertaald en gedrukt) by *Jan Veldenar*, woenende t' *Utrecht* op den dam, 1480. Oud-Hollandsche let., lang. reg., met gen. bladen, zonder overw. en get. vel., met gekleurde houtsneēafbeeldingen, geteekende en gekleurde wapenschilden en sierlijke gekleurde randen om de eerste bladzijde van voorrede en text, en fraaije geteekende beginletters.

Het werk bestaat uit de Nederduitsche vertaling van de op pag. 118 n°. 1 vermelde Latijnsche kronijk van *ROLEVINCK*, gevolgd van de, mede uit het Latijn in het Nederduitsch vertolkte, oude kleine kronijken der bovengenoemde rijken en landschappen. De vermaarde *JAN VELDENAAR*, een onzer oudste Nederlandsche boekdrukkers, was voor zijne eeuw een zeer kundig, en in vele kunsten bedreven man, die, in oude talen ervaren, buiten de drukkunst ook in de teeken-, ets-, graveer-, houtsneē- en lettersnijkunst zeer geoefend was (artis impressoriae magister, cui certa manus insculpendi, celandi, intorculandi, characterisandi, figurandi et effligendi aderat). Hij beoefende de boekdrukkunst waarschijnlijk reeds zeer vroeg, zonder in zijne drukwerken zich te noemen, in zijne geboortestad *Utrecht*; vervolgens ook te *Leuven* en te *Kuilenburg*. In het hier beschreven exemplaar van zijn kronijk vindt men eenige bladen, die aan het drukwerk ontbraken, (de 4 eerste, het 323^e en het laatste) zeer net en kunstig bijgeschreven en bijgeteekend met de daarbij behorende versiersels.

Het bericht wegens de boekdrukkunst in *VELDENAARS* vertaling van *ROLEVINCKS Fasciculus* luidt eenvoudig aldus: »Die constenaers ghemeenlick in allen consten syn in corten tyden seer schielike veel subtylre gheworden, dan si pleghen te wesen. En die boeckprinters worden seer vermenicht in allen landen.» Zie voorts *KONING Cat.* II. bl. 8. n°. 29, en vergelijk het hier vóór gezegde op pag. 118.

N°. 7.

MCCCCLXXX.

OTTO VAN PASSAU (van de orde van St. *FRANCISCUS*, leermeester der Barrevoeter monniken te *Bazel*, in de XIVe eeuw), HET BOECK DES GULDEN THROENS of der 24 Ouden; gedrukt te *Utrecht*, 1480, zonder naam van drukker, met Goth. let., 2 kol., met gen. bladz., zonder overw. en get. vel., met houtsneëprentjes, geteekende en gekleurde beginletters en een groote gekleurde plaat, de Godheid voorstellende op haren troon, omringd van de 24 Ouderlingen, insgelijks op troonen gezeten, volgens het gezigt van *JOÄNNES* in het IVe hoofdstuk der *Openbaring*; welke plaat echter uit eenig ander werk schijnt genomen te zijn en niet eigenlijk tot dit boek te behooren.

Het boek is uit het Latijn vertaald en bevat een zamenstel van zedelessen en spreuken, betreffende 's menschen geestelijke en eeuwige belangen, pligten en uitzigten, voornamelijk uit de Kerkvaders ontleend, die door de 24 Ouden, of met naam genoemde heilige, tot de hemelsche heerlijkheid verheven mannen, ieder op zijne beurt sprekende, worden voorgedragen. Bij *I. LE LONG* in zijne *Boekzaal des Bijbels* vindt men zeer opmerkelijke uittreksels uit dit veelzins stichtelijk en leerzaam boek, die op eene treffende wijze getuigen van een meer verlichten geest en zuiverder godsdienstkennis, dan in de eeuw, waarin hij leefde, heerschte, vooral uitblinkende in den ijver, waarmede hij, als Roomsche geestelijke, zóó lang voor de Hervorming, ter bevordering van ware godsvrucht aandringt op het vlijtig en nadenkend lezen van den Bijbel, en zelfs hen; die het Latijn niet verstaan, ten sterksten aanspoort, om de Bijbelsche schriften in het Duitsch, in de eigen landtaal, gedurig met een leergierig hart te beoefenen.

// de schrijver

N°. 8.

MCCCCLXXXI.

DIE GESTEN OF GHESCHIEDENISSEN VAN ROMEN, zeer

In F^o.

- N°. 8. suverlyck ghemoralizeert; voleynt ter *Goude* in *Holland* by *Gheraert Leeu*, in 't jaer ons heren 1481. Goth. let., 2 kol., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel., 4 bont gekleurde uitvoerige houtsneéplaten en geteekende en gekleurde beginletters.

Aan het exemplaar ontbreken vóór en aan het einde eenige bladen, maar het laatste blad, de opgaaf behelzende van tijd en plaats van druk, naamen merk des drukkers, met het wapen van Gouda en een groot gekleurd wapenschild, is aanwezig. Hetzelfde werk is met dezelfde letters en platen drie jaren later, in 1484, herdrukt door *Pieter van Os* te *Zwol*. Het boek is eene vertaling van het Latijnsche werk, dat ten titel voert: *Gesta Romanorum moralizata*, waarvan de eerste uitgaaf te *Keulen* in 1470 bij *Ulrich Zell* in het licht verscheen; maar de schrijver volgens *DE LA SERNA SANTANDER* onbekend is. *J. H. LEICH*, *Traité sur l'imprimerie de Leipzig*, schrijft het toe aan *PETRUS BERCHORIUS* of *BERTHORIUS* van *Poitou*, Benedictijner monnik, Prior van het klooster van *St. ELISIUS* te *Parijs* in de XIVe eeuw. *F. SWEERS*, *VALERIUS ANDREAS* en *J. F. FOPPENS* daarentegen noemen den drukker, *GERARD LEEU* als den schrijver; doch waarschijnlijk zullen zij aan dezen niet de vervaardiging van het oorspronkelijk Latijnsche werk, maar die van deze Nederduitsche vertaling hebben willen toekennen.

N°. 9.

MCCCCLXXXIV.

- V DER SIELĒ TROEST, ghetoghen wt menighen goeden boeken, als: die *Bibel passionael*, die *Scolastica historia* (van *PETRUS COMESTOR*), dat *Spieghel der historiē* (van *VINCENTIUS* van *Beauvais*), die *Croniken*, dat *Vaderboek* (de Levens der Kerkvaders), den *Vaderen Collacie* (de Legendes der Heiligen) en veel anderen goeden boeken, principaliken van den X geboden Gods met veel schoonre leeren, exempelen, hystorien, legenden en mertelien van den Heylighen en veel suverliker ghebeden en ander gesten;

In F°.

N° 9.

overgezet uten Latijn in Deutsche, volmaect en geeynt in die stat van *Herlem*, 1484, zonder naam van drukker, maar uit het drukkersmerk op de laatste bladzijde blijkt, dat het werk gedrukt is bij *Jacob Bellaert*. Hollandsch-Goth. let., 2 kol., de bladen, ten getale van 118, aan de voorzijde onder de eerste kolom genommerd, de vellen geteekend, met fraai geteekende en gekleurde letter voor het begin des werks en met roode verf geteekende beginletters der hoofdstukken en kleinere afdeelingen.

Het werk is vervat in vragen en antwoorden tusschen een vader en zijn kind, en is verdeeld in 10 hoofdafdeelingen, in ieder van welke naar rang over één der 10 geboden gehandeld wordt met het bijbrengen van allerlei voorbeelden, geschiedenissen, spreuken en alles, wat in de boven opgenoemde en andere boeken »het alredevotelicste is te lezen, en alreghuechlicste is te horē en alrelichtelicste is te verstaen.”

Hetzelfde werk was reeds 8 jaar te voren in 1473, maar, zoo het schijnt, naar eene andere vertaling, in het licht gegeven te *St. Martensdijk* in *Zeeland* door eenen, tot hiertoe schier geheel in vergetelheid geraakten, onzer alleroudste Noord-Nederlandsche boekdrukkers, *PIETER WERRECOREN*, wiens gedachtenis en verdiensten nu eerst onlangs weder in het geheugen geroepen en aan het licht gebracht zijn door *EDWARD VAN EVEN*, onder-bibliothecaris der Hoogeschool van *Leuven* in zijne *Notice sur PIERRE WERRECOREN*, *Bruxelles*, 1851. Over het hier beschreven boek handelt *DUPUY*, t. a. pl. pag. 26—28. Ook *DE REUME Variétés bibliographiques et littéraires* p. 118—120, bij *KONING* vermeld *Cat. II. bl. 11, n° 35*.

N° 10.

MCCCCLXXXV.

DER SIELEN TROEST &Z., geeyndet te *Zwolle* in den Stichte vā *Utrecht* by *Peter vā Os*, wonende te *Zwolle*, in den jare ons Heren 1485; eene volgende uitgaaf van hetzelfde werk, als het voorgaande. Goth. let., 2 kol., zonder overw., de bladen aan de voor-

In F^o.

N°. 10. zijde onder de 2e kolom genommerd, de vellen gemerkt, de eerste letters der hoofdstukken en kleinere afdeelingen overal met roode inkt met netheid geteekend, met 6 houtsneéplaten, waarvan de eerste tot titel dienende, *MOZES* voorstelt op den berg *Sinai* de wet der 10 geboden van God ontvangende, terwijl de kinderen Israëls om het opgerigte beeld van het gouden kalf dansen, welke plaat nog eens in het werk voorkomt.

Deze uitgaaf is veel ruimer gedrukt, dan de voorgaande, en bevat 148 bladen of 296 bladzijden, schoon drie of vier bladen ontbreken aan het einde des boeks vóór de allerlaatste bladzijde, die het gewone slotschrift, het jaar en de plaats des druks en den naam des drukkers vermeldende, bevat, en daaronder het wapen der stad *Zwol*. Op den titel en op den rand van eenige bladzijden bevinden zich eenige schriftelijke aantekeningen en aan het einde des boeks eenige dichtregels van den vermaarden Leidschen boekdrukker en dichter *PIETER VAN DER MEERSCH*, in de XVIIe eeuw een kundig liefhebber en verzamelaar van oude drukwerken.

N°. 11.

MCCCCLXXXVI.

V DIALOGUS CREATURARUM MORALISATUS, omni materie morali, jucundo et edificativo modo applicabilis, *Antverpiae* per *Gerardum Leeu*, anno domini 1486. Char. Goth., lin. long., sine pag. num. et cust., cum fol. sign., literis initialibus xylographicis majoribus non coloratis, minoribus delineatis colore rubro et 123 figuris xylographicis, cuivis dialogo praefixá creaturarum, in fabulá colloquentium, effigie.

Liber, qui in fine dicitur *jucundis fabulis plenus*, est collectio fabularum; e variis, cum veteribus, tum recentioribus, fabularum scriptoribus desumptarum, in quibus diversae res creatae, cum animatae, tum inanimatae, inter se colloquentes indu-

cuntur, cum additis ratrociniis, sentiis et praeceptis moralibus et illustrantibus exemplis ex omni antiquitate, sacris et profanis omnis aevi auctoribus, opus eruditissimum, cujus auctor a *BARBIERIO*, ast nullâ adductâ auctoritate, perhibetur *NICOLAUS PERGAMENUS*, homo, neque *WOLFIO*, neque *SAXIO*, neque *Lexici biographici universalis* concinnatoribus Gallicis cognitus. Sed *SWEERTIUS*, *Antverpiensis* et hunc secuti *VALERIUS ANDREAS* et *FOPPENSIUS*, uterque Belgae, librum scriptum affirmant ab ipso editore *GERARDO LEEU*, qui brevi post etiam Belgicam operis versionem edidit *Goudae*, a^o 1483. Ultima libri pagina exhibet insigne urbis *Antverpiensis* cum aplustribus *Germanici imperii* et *Austriae* in altissimâ turri mediâ et vexillis *Antverpiae* in utrâque minori laterali. Plenior operi descriptionem typographicam dedit *DUPUY* l. c. pag. 36—38 et de ingenio atque argumenti tractandi ratione egit *J. SCHELTEMA*, *Mengelwerk*, vid. VI°. part. 1. pag. 155—157 et 169—184, in *Catalogo KONINGII* memoratur t. II. p. 11. n°. 37.

In eodem volumine, quo *Aesopi vita* et *Fabulae* vid. p. 95.

N°. 12.

MCCCCLXXXVIII.

THOMAS CATIMPRATENSIS (geboren te Lewis bij Brussel 1186, Regulier Kanunnik van de orde van St. *AUGUSTINUS* in de Abdij van *Catimpré* bij *Kamerijk*, naderhand onderprior en voorlezer in het klooster der Dominicanen te *Lewen*, overleden 1263) DER BYËN BOECK, of Ghemeyn guet van der naturen der byën, voleyndet en volmaket totter erē Godes en tot stichtinghe en beteringhe alre goede menschē, by *Peter van Os*, prenter tot *Swolle*, in 't jaer ons Herē, 1488, uit het Latyn vertaald. Goth. let., 2 kol., zonder overw., de bladen onder aan de voorzijde genommerd, de vellen geteekend, met fraai geteekende en gekleurde letters aan het begin der prologe en van de beide boeken, waarin het werk

In F^o.

N°. 12. verdeeld is en met roode verf geteckende letters aan het begin der hoofdstukken en exempels.

Voor het werk vindt men een register van den inhoud der hoofdstukken en het getal der daarbij behoorende exempels en daar achter eene groote gekleurde houtsneëplaat, waarop van boven zijn afgebeeld twee bijenkorven in een landschap vol bloemen, omgeven van vliegende bijen, en van onderen twee door een kolom van een gescheiden vakken, in welker eerste het beeld wordt voorgesteld van de Godheid of den Heiland, omgeven van lichtstralen en houdende in den opgeheven schoot van zijn gewaad een aantal naakte menschen of zielen van gerechtvaardigden, boven welk vak men dit vierregelig versje leest:

- » Gelyc als die biën eendrachtich
- » Dat honich v̄gaderen waerachtich,
- » Also ontfanct God in vrouwen groet
- » Alle die salighe sielen in sinen scoet.”

In het andere vak ziet men de afbeelding van vele afzigtelijke duivels, die eene menigte zielen van veroordeelden, waaronder met kroonen, mijters en helmen op het hoofd, door eene groote keten omslingerd, voortslepen ter helle, en boven dit vak staan de volgende vier regels:

- » Die biën vliegghen tot allen bloemen
- » Gelyc die duvels tottē mēschē comē
- » Ende becoertse alle tot sunden groet,
- » Om te brenghen in die helsche gloet.”

Opmerkelijk is het, dat dit onderste gedeelte der plaat, de Godheid met de zaligen, en de duivels met de veroordeelden voorstellende, volkomen dezelfde houtsneëprent is, die ook in den *Bijbel der armen* gevonden wordt, waaruit dus op het onwedersprekelijkst blijkt, dat dit laatste zoo beroemde en hoogstmerkwaardige voortbrengsel der eerste drukunst in *Holland* t' huis behoort, die houtsneëprent het werk is van een *Hollandsch* houtsneëkunstenaar en, na eerst door den drukker van den *Bijbel der armen* gebruikt te zijn, na den dood van dezen of het uiteenraken van diens drukkerij in handen moet gekomen zijn van *VAN OS*.

Het boek, in twee deelen verdeeld, handelt over de pligten van geestelijken en leken, overheden en onderdauen, opgehel-

derd door vergelijking met de eigenschappen en huishouding der bijen, in het eerste boek over de geestelijken en leken, in het tweede over de overheden en onderdanen. De Nederduitsche vertaler is niet bekend. De titel van het Latijnsche werk is: *Bonum universale de apibus*. In F°. N°. 12.

Zie verder over dit boek *J. SCHELTEMA* *Geschied- en letterkundig mengelwerk*, VIe d. 1ste st. bl. 152—155 en 158—168.

N°. 13.

MCCCCXCI.

MATTHIAS VAN KROKOW (in *Pommeren*, Bisschop van *Worms*, overleden 1410), HET STERFBOECK, of die conste van sterven, uit het Latijn, met 12 groote houtsneëprenten, waarop aan de engelen, menschen en duivels, die daarbij als sprekende worden voorgesteld, *Nederduitsche* woorden uit den mond komen; gheprent tho *Zwolls*, bi *Peter van Os*, in 't jaer 1491. Goth. let., 2 kol., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel. en zeer sierlijke groote hout-sneë beginletters vóór de hoofdstukken en met roode verf geteekende vóór de kleinere afdeelingen.

Het Latijnsche werk draagt den titel: *Ars moriendi*, s. *Tentationes Daemonum*, of *de Tentationibus morientium*. (Zie *Cat.* pag. 71.) Volgens den geleerden *J. KONING* is het boek gedrukt met de letters van *GERARD LEEU* van *Gouda*. Zeer merkwaardig is dit boek voor de geschiedenis der boekdrukkunst, uit hoofde van 9 daarin voorkomende prenten, op het naauwkeurigst overeenkomende met de prenten in de eerste Latijnsche uitgaaf van de *Ars moriendi* in houtsneëplaten; terwijl 2 andere prenten ontwijfelbaar met dezelfde houtsneëvormen zijn gedrukt, als 2 der prenten van den *Spiegel der behoudenis*; waaruit dus ten klaarsten blijkt, dat de houtsneëprentvormen van die beide zoo merkwaardige eerstelingen van de drukkunst in handen van *VAN OS* moeten gekomen zijn en dat alzoo die allereerste voortbrengselen der pas uitgevonden kunst van *Hollandoorspronkelijk*, het werk van eenen *Hollandschen* kunstenaar moeten zijn. Zie *KONING* *Cat.* II. pag. 12, n°. 41. Tot eene proeve van des schrijvers ongerijmde denkbeelden, brengt *I. LE ZONG* in zijne *Historie*

In F^o.N°. 13.

der Reformatie van Amsterdam, bl. 422, de beschrijving bij, in het werk voorkomende, van de afgrijselijkheid der helsche straffen en van de verbazende uitgestrektheid, wonderlijke gelijkmatige verdeeling der hemelsche woningen en het gelijk aantal der in ieder van deze zich bevindende zitplaatsen.

N°. 14.

MCCCCXCV.

LUDOLPHUS VAN SAXEN, LEVEN VAN ONS LIEFS HEREN JHESU CRISTI, anderwerven gheprint, ghecorrigeert ende merckelyck verbeterd, met addicien van scoonen moralen ende gheesteliken leringhen ende devoten meditacien, scoone oracien oft ghebeden in 't eynde van elcken capittel, oec twee tafelen in 't beghin, die ene van den capittelen des boecs ende de andere, om te vindē die ewangelien van dē sondaghē en van dē Heyligen doer alle 't jaer; uit het Latyn, toe *Zwoll* gheprent, by *Peter Os* van *Breda*, mit dieselve litter ende figuren, daer sy t' *Antwerpē* eerst mede gheprent syn geweest, 1495, met het gewone drukkersmerk van *van Os* onder het onderschrift. Goth. let., 2 kol., met gen. bladen en get. vel., zonder overw., met groote fraaije houtsneé beginletter vóór den prologus en met roode verf geteekende vóórletter bij het begin der hoofdstukken, vol houtsneéprenten, waarvan sommige gekleurd, het geheel groot 347 bladen of 694 bladzijden.

De houtsneéprenten van deze uitgaaf stellen wel dezelfde onderwerpen voor, als die der uitgaaf zonder jaartal, boven pag. 97 vermeld, maar zijn daarvan verschillende. De titel en de bladzijde achter den prologus zijn versierd met eene soortgelijke afbeelding van den Zaligmaker, als in die vroeger beschreven uitgaaf, maar met dit opschrift om het hoofd: »*speciosus formā prae filiis hominum.*» Het boek is op den *Catalogus* van *KONING* vermeld, II. bl. 13, n°. 45.

N°. 15.In F^o.

MCCCCXCIX.

LUDOLPHUS VAN SAXEN, BOECK VAN JHE-
 S LEVEN, uit het Latijn, latere uitgaaf van hetzef-
 e werk, als in het vorige nommer is vermeld, toe-
 voll, by *Peter Os* van *Breda*, 1499. Goth. let., 2
 bl., zonder overw., de bladen, ten gelijke getale als
 e der vorige uitgaaf, genommerd, de vellen getee-
 nd, voorts met gelijke houtsneéprenten en begin-
 ters, als in den voormelden druk van 1495.

Deze uitgaaf verschilt niet van de vorige, dan alleen daarin,
 dat de houtsneéprenten, die ook niet overal dezelfde, noch op
 dezelfde plaats gesteld zijn, even als de fraaije houtsneébegin-
 letter vóór den prologus, gekleurd zijn; dat het boek niet dien
 titel heeft met de afbeelding des Zaligmakers, als de vorige uit-
 gaaf en dat onder het onderschrift aan het einde des boeks, in
 plaats van het gewone drukkersmerk van *VAN OS*, gesteld is een
 houtsneéprentje, voorstellende het beeld van de Heilige Maagd,
 staande op de maan, met het kind *JEZUS*, omgeven van licht-
 stralen en sterren, waarvan men een facsimile vindt achter de
 typographische beschrijving van dit boek, bij *DUPUY*, t. a. pl.
 pag. 76. Bij *KONING* is het vermeld *Cat. II. bl. 13, n°. 47.*

I N Q U A R T O.

MCCCCLXXX.

N°. 1.In Q^o.

DIE HISTORIE VĀ DIE SEVĒ WISE MĀNĒ VAN ROMĒ,
 nu nyewelinck in dit voerledē jaer vā LXXIX getrās-
 lateert eñ overgeset wt dē Latine in goedē Duytsche.
 Blijkens deze woorden van den titel dus gedrukt in
 1480, maar zonder opgaaf van plaats en drukker en
 alzoo onzeker, waar en door wien. Goth. lett., lang.
 reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel.,

In Q^o.N°. 1. gekleurde houtsnēprenten en met roode verf geteckende vóórletters.

Het geheels werkje bevat 100 bladen of 200 bladzijden, de laatste of 201ste ontbreekt, maar de inhoud daarvan is bijgeschreven uit boven (pag. 102) vermeld exemplaar van eene latere uitgaaf. Deze eerste is grooter van formaat of papier en van letter, en desgelijks versierd met 15 houtsnēprentjes van gelijke voorstelling, maar grooter van omtrek en met minder kunst bewerkt, doch met bijvoeging der namen van de afgebeelde Wijzen boven hun hoofd. De letters hebben, naar het oordeel van *DUPUY* t. a. pl. p. 93, groote gelijkheid met die, waarvan *GERARD DE LEEU* te Gouda zich bediende bij het drukken van *die Gesten of Gheschiedenissē van Rome*, in f^o. in 1481. Het werk, uit het Latijn van zekeren *JOHANNES*, monnik der Abdy van *Haute-selve*, in de XIIIe eeuw, vertaald, behelst de verdichte geschiedenis van een Romeensch keizer, hier *PONTIAAN* genaamd, die zijn zoon *DIOCLETIAAN*, na het overlijden van diens moeder en zijn huwelijk met eene andere gemalin, aan het onderwijs en de opvoeding van 7 Wijzen toevertrouwt, door wier tusschenkomst die jongē Prins, tot mannelijken ouderdom en aan het hof zijns vaders gekomen, tegen den haat en de valsche beschuldigingen zijner stiefmoeder, wier onkuische aanzoeken hij volstandig had afgewezen, bij zijn vader wordt verdedigd en uit het dreigendst levensgevaar gered. Dit verhaal is, wat de hoofdzaak betreft, met verandering van namen en eenige bijzonderheden, hetzelfde, als de overoude, onder den naam van *Dolopathos*, of de *listig be-laagde*, zeer vermaarde roman, die oorspronkelijk uit het Indiesch, en van daar in het Persiesch, Arabiesch, Hebreeuwsch en andere oostersche talen overgezet, en in lateren tijd in de meeste europesche nagevolgd, in de XIIIe eeuw door zekeren *MICHAËL ANDREOPULUS* uit het Syriesch in het Grieksch overgebracht en onder den naam van *SYNTIPAS* bekend, in 1328 door den beroemden *J. F. BOISSONADE* voor het eerst in het Grieksch in het licht is gegeven te *Parijs*, bij *G. Doyen*; waarin dezelve vertelling van dergelijke stiefmoederlijke listen, ten verderve van den zoon van den Persischen Koning *CYRUS*, door de tusschenkomst van den beroemden wijsgeer en dichter *SYNTIPAS* verijdeld, verhaald wordt. Volgens de inleiding van dien Grieksch roman, zou men een Persiesch geleerde

In Q.
N°. 1.

MUZUS voor den oorspronkelijken auteur van het verdiechtſel te houden hebben; maar het berigt van een Arabieſch ſchrijver wordt geloofwaardiger geacht, dat de oorspronkelijke maker *SENDEBAR*, een der opperſte wijzen van Indie, is geweest, die eene eeuw vóór onze Chriſtelijke jaartelling leefde. Het boekje is eeuwen lang en tot op onze dagen onder de geringere klasse onzer landgenooten, een zeer geliefd leesboek gebleven, en nog in 1819 op nieuw uitgegeven te *Amst.*, bij *B. KOENE*, in 12°, waarvan een exemplaar hier is bijgevoegd om de hoogſt opmerkelijke gelijkheid, de ſpelling alleen uitgezonderd, aan deze overoude vertaling, maar met geheel andere en grovere houtsneëprentjes. De typographiſche beſchrijving vindt men bij *DUPUY* pag. 3 en 9, bij *KONING* is het boekje vermeld *Cat. II. bl. 10, n°. 33. 3.*

In denzelfden band als die *Spiegel der Kersten geloove en Notabel leeringhe, om tot Gode te komen*, beſchreven p. 134, n°. 3 en 4.

N°. 2.

MCCCCLXXXI.

DIE EPISTELN ENDE EWĀGELIEN MITTEN SERMOENEN VAN DEN GHEHELEN JAERE ende oec mede die Propheciën, ghenomen wt der bibelen, volmaectelick ende gherechtelic overgheset wt den Latine in goeden Duutsche. Gheprent in die goede ſtadt van *Utrecht*, bi *Jan Veldener*, 1481, met dezelfde letter, als *Veldenaers* Kronijk van 1480, lang. reg., zonder overw. en get. vellen, met gen. bladen ten getale van 336, of 672 bladzijden, geheel volledig, met gekleurde houtsneë prenten en geteekende en gekleurde beginletters. ✓

Merkwaardig is het, dat in dit ſtuk de twee laaſte houtsneëprenten dezelfde zijn, die in den *Spiegel der behoudenis* van *LOURENS JANSZON COSTER* en in de latere uitgaaf van dat boek door *VELDENAER*, in 1483, voorkomen; waaruit blijkt, dat na *COSTERS* dood of bij den overgang van diens drukkerij aan vreemden, de dubbele houtsneëprentvormen van den *Spiegel* in handen van *VELDENAER* gekomen zijn, die

In Q^o.
N°. 2.

ze in tweeën gezaagd, en alzoo tot opsiering van eenige door hem uitgegeven werken gebruikt heeft. Zie *KONING Cat. II. bl. 9. n°. 31.*

N°. 3.

MCCCCLXXXII.

✓ DEN SPIEGHEL OFTE EEN REGHEL DER KERSTEN GHELOVE OFTE DER KERSTEN EEWĒ (wet); gheprent t' *Antwerpen*, bi *Matthys van der Goes*, 1482 op ten XXIX dach van April. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel., geteekende en gekleurde beginletters en een register vóór het werk.

Het boekje behelst in 19 hoofdstukken eenige lessen, vermaningen en voorschriften voor den geloovigen Christen, om zoo te leven, overeenkomstig de regelen der Kerk en der Heilige Schrift, dat men gerust kan sterven met de welverzekerde hoop van genade en zaligheid; geheel in den geest dier eeuw. Het bevat 61 bladzijden, maar de titel en 2 of 3 bladen, tot het 6^e en 7^e hoofdstuk behoorende, ontbreken. Men houdt dit werkje voor het allereerste voortbrengsel der drukpers van *MATTHYS VAN DER GOES*. Zie *LAMBINET, Origine de l'imprimerie*, tom II. p. 251 et suiv. *KONING, Cat. II. bl. 33. 1.*

N°. 4.

MCCCCLXXXII.

✓ NOTABEL LEERINGHE EËN SPYEGHEL VOOR ALLE DAGHEN DER WEEK, of hoe hem een yghelick Kersten mensche sculdich es te oefenen ende te regeren, om tot Gode te comen eñ hoe dat hi hem alle daghe houden sal van der weeken; gheprent t' *Antwerpen*, bi *Matthys van der Goes*, 1482 op ten XXIX dach van April, dus de druk te gelijk met die van het vorige nommer op denzelfden dag voleindigd. Dezelfde Goth. let. als het vorige, lang. reg., zonder gen.

bladz. en overw., met get. vel. en geteekende en gekleurde beginletters. In Q°.
N°. 4.

Het werkje is een vervolg op het vorige, in denzelfden band gebonden en bevat slechts 8 bladen of 16 bladzijden, vermeld bij *DUPUY*, t. a. pl. p. 21 en 22, en *KONING* bl. 10, n°. 33. 2.

N°. 5.

MCCCCXCI.

DIE PASSIE ENDE DAT LIJDEN ONS HEREN JHESU CHRISTI, mit vele schone figuren, also als die vier Evangelisten en *NYCODEMUS* (in het Evangelie, dat op zijn naam gaat en dat, schoon reeds door Paus *GELASIUS* onder de Apocryphe boeken gerangschikt, echter nog steeds in de middeleeuwen veel gezags had en geloof vond) beschreven hebben; voleyndet te *Swolle*, bij *Peter van Os*, 1491, op ten tiendē dach vā december. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel.; met houtsneē prenten, de voornaamste tooneelen van 's Heilands lijdensgeschiedenis voorstellende, waarvan alleen de eerste, zoowel op de achter- als op de vóorzijde van het titelblad geplaatst, eene zinnebeeldige voorstelling vertoonende van 's Heilands vrijwillige zelfsoffering ter behoudenis van het zondige menschdom, gekleurd is, de 18 overige ongekleurd zijn; terwijl het werk zelve met een sierlijk geteekende en gekleurde beginletter aanvangt en de eerste letters der hoofdstukken met roode verf zijn geteekend.

Het geheele werk bevat 66 bladen of 132 bladzijden. Het is tweemaal met het gewone boekdrukkersmerk van *VAN OS*, zijn wapenschild nevens dat van de stad *Zwol*, hangende aan een boontak, geteekend, aan het einde des boeks en van het 1ste gedeelte. Bij *KONING* vermeld *Cat. II. bl. 12, n°. 42. 1.* Gebonden in denzelfden band als *Die vier Wterste*, vermeld pag. 136, en *die Epistelen des II. Eusebii*, pag. 101.

In Q^o.N°. 6.

MCCCCXCI.

V *DIONYSIUS DE LEEWIS* (ook de *Karthuizer* bijgenaamd, geboren te *Rijchel* in het *Luiksche*, 1394, monnik van het *Karthuizer* klooster te *Roermond*, ook met den bijnaam van *Doctor Ecstaticus*, of de in *verrukking opgetogen leeraar* vereerd, door eene menigte geschriften, volgens sommigen over de 100, zeer vermaard, overleden 1471), DIE VIER WTERSTE, (de Dood, het laatste Oordeel, de Helsche straffen en de Hemelsche gelukzaligheid), uit het Latijn, dat ten titel voert: *Quatuor novissima*, in het nederduitsch vertaald. Voleyndet te *Swolle* in dē stichte vā *Utrecht*, 1491, op onser liever *Vrouwē* avont *Visitatio*, 2 Julij, dus nog vóór het voorgaande nommer gedrukt, mede bij *Peter van Os*, blijkens diens boekdruckersmerk, schoon zonder naam. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel., een fraai geteekende en gekleurde hoofdletter aan het begin der 2e bladzijde, voorts met roode verf geteekende beginletters en 2 gekleurde houtsneéprenten.

De beide eerste gedeelten van dit werkje, over den dood en het laatste oordeel, ontbreken. De twee laatste, voor zoo verre zij in dit exemplaar voorhanden zijn, bevatten te zamen 21 bladen of 42 bladz. Aan het begin van het 4e deel schijnen 2 bladen gemist te worden. Het prentje vóór het 3^e deel vertoont eenige duivels, die de zielen der veroordeelden met geweld drijven in den vuurspuwendenden mond van de gapenpe hel, terwijl een andere duivel boven haar muil gezeten, triumf blaast. Op het prentje vóór het 4^e deel ziet men *PETRUS*, met zijnen sleutel gereed, om de hemelpoort te ontsluiten voor eenige zielen van vromen, die door Engelen worden aangebragt. Dit nommer is achter het vorige in denzelfden band gebonden, als die *Epistelen des Heilighen Eusebii tot Damasium*, vermeld pag. 191. Zie voorts *DUPUY*, t. a. pl. pag. 47 en 48 en *KONING Cat.* II. bl. 12. n°. 42. 2.

N°. 7.In Q^o.

MCCCCXCV.

PETRI HISPANI Tractatus 12, sive SUMMULAE LOGICALES, impressae *Daventriae* per *Jacobum de Bredâ*, 1495. Lit. Goth., lin. long., sine pag. num. et cust., cum fol. sign., cum lit. init. del. colore rubro et figuris xylographicis.

Titulus ornatus est tabulâ xylographicâ, quatuor Evangelistarum allegorica emblemata exhibente. Auctor libri *PETRUS*,

De Quatuor Novis in a N° 6 Quarto p. 136 aan
 Dionysius de Lewis toegeschreven, Zijn niet
 het Memoriale van de Zoon, maar het vers
 waer naer bekend en verspreid Cordiale
 dat langen tijd aan Joock Crooten Gs.
 vanden Meijne, toegekent, door Gerard
 van Hiederhove (Hiederhove, Hinderho.
 vint) een dispensator der Duitsche woorde
 te Utrecht is verwaardigd.
 Hierin komen voor de afdeelingen allen hel en hemel; die
 over dood en verdell ontbreken.

MCCCCXCVII.

DER KERSTEN EEWE, of spiegel en regel des Kerstēgheloofs, gheprint te *Delf* in *Hollant*, 1497, zonder naam van drukker, waarschijnlijk bij *Henrick Eckert van Homberch*. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel. De opengelatenen ruimten voor het bijteekenen van sierlijke vóórletters vóór het begin des boeks en der hoofdstukken, oningevuld.

Dit werkje is hetzelfde, als nommer 3, pag. 134, maar eene latere uitgaaf, veel digter te zamen gedrongen van druk, en bevat, schoon geheel volledig, slechts 22 bladen of 44 bladzij-

In Q^o.N°. 6.

MCCCCXCI.

✓ *DIONYSIUS DE LEEWIS* (ook de *Karthuizer* bijgenaamd, geboren te *Rijchel* in het *Luiksche*, 1394, monnik van het *Karthuizer klooster te Roermond*, ook met den bijnaam van *Doctor Ecstaticus*, of de *in verrukking opgetogen leeraar* vereerd, door eene menigte geschriften, volgens sommigen over de 100, zeer vermaard, overleden 1471), DIE VIER WTERSTE,

zij in dit exemplaar voorhanden zijn, bevatten te zamen 21 bladen of 42 bladz. Aan het begin van het 4^e deel schijnen 2 bladen gemist te worden. Het prentje vóór het 3^e deel vertoont eenige duivels, die de zielen der veroordeelden met geweld drijven in den vuurspuwenden mond van de gapenpe hel, terwijl een andere duivel boven haar muil gezeten, triumf blaast. Op het prentje vóór het 4^e deel ziet men *PETRUS*, met zijnen sleutel gereed, om de hemelpoort te ontsluiten voor eenige zielen van vromen, die door Engelen worden aangebragt. Dit nummer is achter het vorige in denzelfden band gebonden, als die *Epistelen des Heilighen Eusebii tot Damasiuum*, vermeld pag. 101. Zie voorts *DU PUX*, t. a. pl. pag. 47 en 48 en *KONING Cat. II.* bl. 12. n°. 42. 2.

Nº. 7.

In Qº.

MCCCCXCV.

PETRI HISPANI Tractatus 12, sive SUMMULAE LOGICALES, impressae *Daventriae* per *Jacobum de Bredâ*, 1495. Lit. Goth., lin. long., sine pag. num. et cust., cum fol. sign., cum lit. init. del. colore rubro et figuris xylographicis.

Titulus ornatus est tabulâ xylographicâ, quatuor Evangelistarum allegorica emblemata exhibeute. Auctor libri *PETRUS*, *JULIANI* filius, *Hispanus* cognomine, patriâ *Ulyssiponensis*, fuit is, qui, aº 1276 Pontifex Maximus creatus, *JOHANNIS XXI* nomen assumsit, mortuus aº 1277, homo omni scientiarum genere, inprimis medicinâ clarus, et hic 12 *Tractatum* libellus idem illud opusculum videtur, quod *JOHANNES* ille, *COSTERI* famulus, (quem jam novimus, gentilitio nomine *GÄNSFLEISCHIUM*, *GUTENBERGII* propinquum, dein in exercitio typographico socium fuisse,) ope typorum, ex *Harlemensis* magistri typographeo surreptorum, anno 1442 *Moguntiae* descripsit et edidit, primum foetum artis, cujus peritiâ, ipsi a *COSTERO* traditam, *Harlemi* sibi comparaverat, teste *JUNIO* in *Bataviâ*. Agit de hoc opusculo *DUPUY*, l. c. pag. 55 et seq. et *KONING* in *Cat.* II. pag. 13, nº. 44.

Nº. 8.

MCCCCXCVII.

DER KERSTEN EEWVE, of spiegel en reghel des Kerstē gheloefs, gheprint te *Delf* in *Hollant*, 1497, zonder naam van drukker, waarschijnlijk bij *Henrick Eckert van Homberch*. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel. De opengelatenen ruimten voor het bijteekenen van sierlijke vóórletters vóór het begin des boeks en der hoofdstukken, oningevuld.

Dit werkje is hetzelfde, als nommer 3, pag. 134, maar eene latere uitgaaf, veel digter te zamen gedrongen van druk, en bevat, schoon geheel volledig, slechts 22 bladen of 44 bladzij-

In Q^o.N°. 8.

den , waarvan het titelblad ter wederzijden versierd is met een houtsneëprent, een monnik verbeeldende op den predikstoel, ijverig bezig, de in de kerk vergaderde gemeente tot het goede te vermanen. Zie voorts *DUPUY*, t. a. pl. pag. 66—67 en *KONING Cat. II. bl. 13. n°. 46. 2.* In denzelfden band als het volgende.

N°. 9.

MCCCCCIII.

V
DIE MIRAGULEN VAN ONSE LIEVE VROUWE met veel schone exempelen, ghetoghen wt menigherhande boecken auctentyc en gheloeflyc; gheprent tot *Leiden in Hollant, 1503*, bi *Hugo Jansoen van Woerden*. Goth. let., lang, reg., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel. en 2 houtsneëprentjes, het eene achter den titel, *MARIA* met het kind *JEZUS*, omgeven van een stralenkrans, verbeeldende, het ander, aan het einde des boeks, het drukmerk des uitgevers vertoonende, een arend, die twee wapenschilden, hier oningevuld, vasthoudt en daarboven het stedelijk wapen van *Leiden*. Ook de opengelaten plaatsen voor het bijteekenen der beginletters zijn oningevuld.

VI 85
Het geheele werkje bevat 90 bladen of 180 bladzijden en begint aldus: »Maria die waerde moeder ons Heren Jhesu Cris-»ti, die vol is van graciē, alsoe vol, datter niet meer in en »mach, en daerom so wie se roert met innighen ghebeden, »so loept si over, recht als een vol vat, dat geroert wort en »ghevet hem haergracie." Het boekje is vermeld bij *DUPUY*, pag. 88—90 en bij *KONING*, *Cat. II. n°. 46. 1.*

IN DUODECIMO.

N°. 1.

MCCCCLXXXVIII.

In 12°.

V
DIE GHEESTELIKE KINTSCHEYT JHESU GHEMORALISEERET EN DE JACHT DER MINNEN TUSSCHEN DIE

DEVOTE INNIGHE ZIELE EËN DAT DIERKEN IHÛS. In ^{In 12°.}
^{N° 1.} het onderschrift leest men: Tot love des soeten kin-
 dekens Jhesu zoe is dit boecxken voleyndt ende ghe-
 prent tot *Antwerpen*, by *Gheraert Leeu*, in 't jaer ons
 Heeren 1488. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz.
 en overw., met get. vel., 68 gekleurde houtsneé-
 prentjes, vóór het 1ste en 3de boek gekleurde hout-
 sneé vóórletters en voorts met roode verf geteekende
 beginletters.

Dit boekje is buitentwifel niet anders, dan een ander exem-
 plaar van dezelfde uitgaaf van hetzelfde werkje, als het boven-
 beschrevene pag. 109, n° 3, niet een vroeger of eerste druk,
 gelijk de Heer *DU PUY* (t. a. pl. pag. 44—47 en 50—55), ver-
 keerdelijk zich verbeeld heeft, misleid door het in denzelfden
 band, onmiddellijk achter dat boekje, gebonden kleine stukje:
Corte oefeninge van der passien ons Heeren, 't welk hij, bij
 het ontbreken der laatste bladen van dat boekje, als daartoe nog
 behoorende en er het laatste gedeelte van uitmakende, heeft
 aangezien. Het geheele werkje moest, om volledig te zijn, 108
 bladen of 216 bladzijden bevatten. Het op pag. 109 beschreven
 exemplaar heeft niet meer, dan 102 bladen, mist er 6, waar-
 van 4 aan het einde; dit exemplaar heeft er 106, mist er slechts
 2, het 105e en 106e, en bezit met het laatste blad ook het on-
 derschrift van den boekdrukker, dat de opgaaf van diens naam
 en van de plaats en het jaar des druks bevat. Er is dus tus-
 schen dit boekje en het op pag. 109 vermelde geen ander ver-
 schil, dan dat het laatste één houtsneéprentje en 4 blaadjes
 minder, dan dit, bevat, dat in dit de prentjes gekleurd, in het
 ander ongekleurd zijn, dit van het bewijs, waar, wanneer en
 door wien het gedrukt werd, is voorzien, het ander daarvan is
 beroofd. De Heer *KONING* schijnt het gemis der 2 aan dit
 boekje ontbrekende bladen niet opgemerkt te hebben, hij heeft
 het althans niet vermeld bij zijne opgaaf, *Cat. II. bl. 11, n° 39.*

N° 2.

MCCCCXCIV.

DIE GULDEN LETANYE VAN DER PASSIEN ONS HEE-
 REN JHESU XPRISTI, gheprent te *Delf* in *Hollant*, in

In 12°.
N°. 2. 't jaer ons Heeren 1494. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz., overw. en get. vel., met houtsneëprentje en sierlijke houtsneëvóórletter.

Het boekje bevat 16 bladen of 32 bladz., alle omgeven van een met velerlei figuren versierden rand. Het eerste blad vertoont aan beide zijden dezelfde houtsneë afbeelding van het mirakel, waarbij *JEZUS* aan *MARIA MAGDALENA* in een visioen de teekenen zijner 5 wonden vertoonde en haar mededeelde. De naam des drukkers, in het werkje niet vermeld, wordt door den Heer *KONING* gegist *Christiaan Snellaert* te zijn, die ter dier tijd de boekdrukkunst te *Delft* oefende. Een herdruk van het stukje werd uitgegeven te *Leyden* bij *Jan Zeevers*, op die hoeygraft in 1514. Het boekje is gebonden in hetzelfde, op de stads sacristie berustende, bandje, waarin de *Korte meditatie over de 7 hoofdzonden*, hier voren beschreven pag. 90. Het is op den *Catalogus* van *KONING* vermeld bl. 7. n°. 24. 3.

N°. 3

MCCCCXCVI.

S^t. BONAVENTURA (JOÄNNES FIDANZA, de Vader der Mystieke Godgeleerdheid bijgenaamd, Generaal van de orde der Franciscanen), DEVOOT BOEKEN VAN DEN VIERE INWENDIGHEN OEFENINGHEN DER ZIELE, zijnde eene zamenspraak tusschen den mensch en zijne ziele, vertaald uit het Latijnsche werkje, *Soliloquium* getiteld. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel. De opene ruimten voor het bijteekenen der beginletters ongevuld; gedrukt te *Antwerpen*, bij *Adriaen van Liesveldt*, 1496.

Het boekje bevat in het geheel 67 bladen of 124 bladzijden, waarin 6 houtsneëprentjes. Het is voorzien van een Prologus en wordt besloten met een Naschrift van 6 bladzijden, behelzende eene *profitelike leeringhe, om te gecrigen berouwe en vergiffnisse van sonden*. De vertaler erkent, veel van het oorspron-

kelijke achtergelaten en veel uit andere boeken getogen te hebben. Het is gebonden in hetzelfde bandje, als het voorgaande nummer en bij *KONING* vermeld *Cat. II. bl. 7. n°. 24. 2.*

In 12°.
N°. 3.

N°. 4.

MCCCCC.

et primis seculi XVIⁱ annis.

Opusculorum in usum religionis et officiorum in ecclesiis fasciculus, in quo:

1. HORARIUS, s. liber horarum canonicarum, id est, officiorum diurnorum in ecclesiis, vel precum, statim temporibus dicendarum, collectio, continens Horas beatae Mariae, 7 Psalmos poenitentiales, Vigilias 9, Horas de sanctâ cruce, brevem commendationem animarum, cum quibusdam exercitiis Missae, perpulchris orationibus ac suffragiis de dominâ S. Maria et de Sanctis, impressus jam quarto 1509, extra muros *Schoonhovenses* apud *Regulares* in den *Hem*, monasterio, urbi vicino, cuius Canonici, sui templi, ictu fulminis incensi et combusti, restaurandi gratiâ, cum libros describebant, tum etiam typographiam exercebant. Char. Goth., lin. long., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign., 2 iconibus xylographicis et lit. init. eleganter delineatis et coloratis. Inscripta titulo nota indicat, libellum olim fuisse *Capucinatorum Velpensium*.
2. HOROLOGIUM DEVOTIONIS, per *Johannem Landen*, *Coloniae*, *infra sedecim domos commorantem*, sine anno; sed ex hujus *Landeni* typographeo jam anno 1477 prodiit *Praeceptorium NICOLAI DE LYRA*, illumque artem typographicam ad aum 1496 *Colo-*

In 12°.

N°. 4. *niae* exercuisse constat; quare hocce *Horologium* saltem ante exitum seculi XVI editum fuisse statuendum est. Char. Germ. min., lin. long., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign., figg. xylographicis 32 et vacuis, literarum initialium delineationi destinatis, spatiis. Deest primum folium, cum titulo.

3. *NILI*, Episcopi et martyris (vel potius celeberrimi illius *NILI*, qui, discipulus *JOÄNNIS CHRYSOSTOMI*, ex Eparcha *Constantinopolitano* Monachus anachoreta et asceta factus, sub *THEODOSIO* Juniori seculo V^o floruit, post mortem inter Sanctos relatus) SENTENTIAE MORALES, cum additis excerptis ex *JOÄNNIS DAMASCENI* Sermonibus, e Graeco in Latinum versae, *BILIBALDO PIRCHEIMERO*, *Norimbergensi*, interprete, impressae *Argentinae* a^o 1519, sine nomine typographi. Char. Germ. min., lin. long., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign., libellus foliorum 15, paginarum cum textu 27.

4. Sancti *NILI*, die voer langhen jaaren gheleeft heeft in Grieckenland, CHRISTELICKE SENTENTIEN EN GODSALIGE PUNCTEN EN LERINGE, ghe-
translateert wten Grieksche in Latyn ende wten Latyn in Duytsche tael. (Nederduitsche overzetting van het voorgaande nommer). Gevolgd van VERMALEDIJINGEN DER SONDAREN ENDE GEBENEDIJDINGHEN DER RECHTVEERDIGHEN EN CHRISTLICKE LERINGHEN WT DER HYLLIGHER SCHRIFT; gheprent te *Campen* in die Broederstrate bij *Peter Wernerssen*, zonder jaartal, Oud-Hollandsche let., lang. reg., zonder gen. bladz. overw. en get. vel. Aan het einde ontbreekt één of meer blaadjes.

5. (*PETRI BLOMEVENNAE, Leidensis, Carthusiani Coloniensis, defuncti aº 1536*), *VITA SANCTI BRUNONIS, Confessoris, sacri Carthusiensis ordinis initiatoris, in eremo Calabriae defuncti aº 1101; sine anni, loci et typographi notá. Char. Belg. min., lin. long., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign. et icone xylographicá, imaginem BRUNONIS referente in fronte et fine opusculi.*

In 12º.

Nº. 4.

Nº. 5.

STATUTEN VAN WESTVRIESLAND in één bundeltje, vermeld bij *KONING Cat. II. bl. 18 nº. 64*, waarin:

1. STATUTEN EN LANTRECHTĒ VAN DEN LANDEN VĀ WESTVRIESLANT, geordineerd uit naam van der Roemscher conincliker Ryex speciale cōmissie; door *GEORGE, Hertoech tot Sassen, Lantgrave in Dueringhe* ende *Marcgraef tot Myssen*, erfelijk Regent der Vrieslandē; zonder jaar, plaats of naam van drukker. Goth. let., lang. reg., zond. gen. bladz. en overw., met 1 get. vel. en 2 houtsneéprentjes, het 1e op de voorzijde van het titelblad onder den titel, verbeeldende een reizenden bode met een vorstelijken brief of bevelschrift, het andere aan de achterzijde, vertoonende een Vorst op zijn troon, die met zijne Edelen en staatsdienaren over de uit te vaardigen bevelen raadpleegt, naar gissing van *KONING* gedrukt omtrent 1504.
2. STATUTEN ENĒ LANDRECHTE VAN DEN LANDEN VAN WESTVRIESLANT, also si bi die Sassenschē tijden inghestelt waren en dat daer nu nyeuwelyck bi gheordineert is ende derdewerf wel ghecorrigeert en met alle die stedē en grieteman in Westvrieslant, die ghedeelt worden in driën: *Oestergoe, Westergoe* ende die *Seven Wolden*, met alle die dorpen

In 12°.

N°. 5.

en cloesteren , buyten of binnen elke stat eñ grietenye geleghen ; gheprent te *Amsterdamme* aen dye oude side , bi die gulden Eenhooren , bi *Reinier Heinricxsoon* en te coope te *Amsterdam* op die oude brugge bi *Jan Seversson Cruipel* , woonende in die vier *Heemskinderen* . Hollandsche let. , lang. reg. , zonder gen. bladz. en overw. met get. vel. en 2 houtsneéprentjes , het 1ste vóór den titel , verbeeldende een bode , die een bevelschrift overbrengt , het ander aan het einde *JEZUS* , de doden uit de graven oproepende ten cordeel , volgens *KONING* gedrukt omstreeks 1520.

3. DE STATUYTEN ENDE LANTSRECHTEN VAN DEN LANDE VAN WEST-VRIESLANT , neerstich ghecorrigeert nae de copye , ghedruct te *Leeuwaarden* , bij *Isbrant ter Steghe* , volgens gissing van *KONING* omstreeks 1550.

LIBRI THEOLOGICI.

IN FOLIO.

Nº. 1.

In Fº.

JOÄNNIS SINNICII, (CORCAGIENSIS IBERNI, Theologiae in Academia *Lovaniensi* Professoris, defuncti aº 1666) SAUL EXREX, s. de SAULE, primum divinitus sublimato, dein ob violatam religionem principatu vitæque exuto, in typum Regum ac Principum, temeratae religionis reorum, ideoque coelitus animadversorum vel animadvertendorum. *Lovanii*, typis ac sumptibus *Hieronymi Nempaei*, 2 libris 1662 et 1667.

CONFESSIONISTARUM GOLIATHISMUS PROFLIGATUS, s. *Lutheranorum* provocatio, ad monomachiam doctrinalem super Canonibus Synodi *Tridentinae* et articulis Confessionis *Augustanae* cum *Catholicis* ineundam, repulsa. *Ibidem*, typis et sumptibus iisdem, 1667. *Coniunctim 2 vol.*

Donum Bibliothecarii.

IN QUARTO.

Nº. 1.

In Qº.

MARCI MINUCII FELICIS, (natione *Afri*, Causidici *Romae* seculo IIIº), OCTAVIUS, s. Dialogus Christiani et Ethnici *de verâ religione*, cum Prolegomenis **FRANCISCI BALDUINI** et notis ac commentariis **JOÄNNIS à WOWER**, **GEVERHARTI ELMENHORSTII**, **DESIDERII HERALDI**, **NICOLAI RIGALTII** et editoris **JACOBI OUZELII**. Acc. **JULIUS FIRMICUS MATERNUS** ad **CONSTANTIUM** et **CONSTANTEM** Augustos (seculo IVº) DE ERRORE PROFANARUM RELIGIONUM, ex recensione et cum notis **J. à WOWERI**. *Lugd. Bat.* ex off. *Joännis Maire*, 1652.

In Q°.

N° 2.

VERHANDELINGEN VAN TEYLERS GODGELEERD GE-
NOOTSCHAP, rakende den natuurlijken en geopen-
baarden godsdienst, XXXIIe—XXXVe deel, ten ver-
volg van pag. 278, n° 36. *Haarlem*, bij de Erven
François Bohn, 1836—1851.

Deel XXXII van *Pieter van der Willigen*, over het eigenlijke wezen van
het Christendom.

— XXXIII — *J. H. Stoffen*, over de kerkelijke overleve-
ring.

— XXXIV — *Izaäk Jacobus Doedes*, over den tegenwoordigen
stand der tekstkritiek van
het Nieuw Verbond.

XXXV — *Gotthard Victor Lechner*, Unterschied und Einheit zwis-
schen Paulus und den uebri-
gen Aposteln, zwischen Hei-
den-Christen und Juden-
Christen.

Geschonken door Heeren Bestuurders van Teylers Stichting.

COMMENTATORES IN SACRAM SCRIPTURAM.

IN OCTAVO.

In 8°.

*HENRICI FRIDERICI THEODORI FOC-
KENS*, PULCHRA JOBEÏDIS LOCA. *Amstelodami*,
apud *Joännem Muller*, 1844.

HISTORIAE ECCLESIASTICAE SCRIPTORES.

IN FOLIO.

In F°.

REGISTER OP DE KERCKELYCKE HISTORIE VAN JO-
AN UYTENBOGAERT, zonder plaats, jaar of naam van
drukker, behoorende tot n° 36, op pag. 293 van den
Catalogus vermeld.

*Overge-
bracht
naar
Nieuw
Vak:
Gewoot.
Schapswerken.*

IN QUARTO.

In Q°.

LUDOVICI ANTONII MURATORII, Ducis Mutinensis Bibliothecarii, ANECDOTA EX AMBROSIANAEBIBLIOTHECAE CODICIBUS, 4 tom., quorum Ius et II^{us} editi *Mediolani*, typis *Josephi Pandulfi Malatestae*, 1697 et 1698, III^{us} et IV^{us}, *Patavii*, typis seminarii apud *Joannem Manfrè*, 1713, 2 vol.

Continentur:

- Tom. I. *Sti PAULINI*, POËMATA INEDITA, Sc. Natalis XI^{us}, XII^{us} et XIII^{us}, (particulae ineditae carminis, *Natalium* titulo insigniti, quo *MEROPIUS PONCIUS ANICIUS PAULINUS*, Episcopus *Nolanus* seculo IV° miracula, quae quotannis, dienatali *Sti FELICIS*, in hujus sepulcro facta ferebantur, celebravit) et Poëma ultimum in *Ethnicos*, cum notis, 22 dissertationibus de *PAULINO* ejusque vitâ et scriptis et Appendice de antiquo jure *Metropolitae Mediolanensis*.
- Tom. II. *BACHIARI*, sec^o. V^o., APOLOGIA, s. Catholicae fidei formula, — *JOANNIS DE CERMENTATE*, Notarii *Mediolanensis* sec^o. XIV°, *Historia de Gestis sub HENRICO VII°, Imperatore* ab a^o 1307 ad 1313, — Fragmentum Vetustissimum, *Manichaeorum* haeresin damnans, cum disquisitione de *Manichæis*, — Oratio *AENEAE SYLVII* pro auctoritate Pontificis Romani, cum disq. de *AENEAE SYLVII* gestis, vitâ et scriptis, — Formula vetusta *Manumissionis famuli ad sacros ordines promovendi*, — Index Martyrum, quorum corpora *Sti GREGORII* tempore *Romae* quiescebant, cum disq. de *Reliquiis, Sanctuariis, Oleis, miraculorum virtute imbutis, Martyribusque Romanis*, — *Chronica 2 Regum Italiae* a *RODULPHO* ad *CONRADUM I^{um}* cum ann., — Versus vetustissimi in *Bibliotheca Sti ISIDORI Hispalensis*, cum ann., — *Expositio Fidei Catholicae FORTUNATI*, s. symboli *Quicumque*, cum disq. de auctore, — *GUINIFORTI BARZIZII* Orat. in sponsalibus *PHILIPPI BORROMEI* et in nuptiis *JOANNIS AUGUSTINI*, Vicecomitis et *OTTONIS MANDELLI*, cum disq. de *BARZIZIO* et nobilitate gentis *BORROMEAEB*, — Disq. de 4 temporum jejuniis, eorumque ori-

In Q°.

gine et usu et Comment. de Coronâ ferred, quâ Imperatores in *Insubribus* coronari solebant.

Tom. III. *TERTULLIANUS*, de *Oratione* cum notis *GUIDONIS PANCIOROLI* et *L. A. MURATORII*, — *STEPHANARDI DE VICOMERCATO* Poëma *de gestis in civitate Mediolani*, — Anonymus seci IXi *de Computos. Calendario*, — S^{ti} *HILDEBERTI, Cenomanensis Episcopi* sec° XII°, *Epistolae* 5 et *Sermones* 2, cum *Epist. IVONIS CARNOTENSIS*, — *GUIZO*, Abbas *Derthonensis* sec° XIII°, *de corpore et sanguine Christi* et *AENEAE SYLVII* *Orat. coram CALLISTO III° de Compactatis Bohemorum*.

Tom. IV. S^{ti} *MAXIMI, TAUBINATIS Episcopi* sec° V°, *Sermones*, — *Antiphonarium* vetustissimum *Monasterii Benchorensis in Hiberniâ*, — *MANEGALDUS*, *Presbyter* sec° XI°, *contra WOLFELMUM, Coloniensem*, — *Supplementa Historiarum JOÄNNIS DE CERMENTATE et Patriarcharum Aquilejensium vitae a S^{ti} HERMAGORA* sec° 1° ad *NICOLAUM* sec° XIV°.

I N O C T A V O.

In 8°.

N° 1.

CHARLES COQUEREL, HISTOIRE DES ÉGLISES DU DÉSERT chez les Protestants de France depuis la fin du regne de *LOUIS XIV* jusque à la revolution Française. *Paris*, librairie *Ab. Cherbuliez*, 1841, 2 vol.

N° 2.

STEVEN BLAUPOT TEN CATE, GESCHIEDENIS DER DOOPSGEZINDEN in *Holland, Zeeland, Utrecht en Gelderland* van derzelve ontstaan tot op onzen tijd. *Amsterdam*, bij *P. N. van Kampen*, 1847, 2 deelen.

L I T E R A T U R A O R I E N T A L I S.

In Q°.

I N Q U A R T O.

HISTORIA ABBADIDARUM, praemissis scriptorum

Arabum de eâ dynastiâ locis, nunc primum editis, Arabice cum versione Latinâ locorum difficiliorum et annotationibus *RICHARDI PETRI ANNII DOZY. Lugduni Batavorum, apud S. et J. Luchtmans, 1846.*

In Q°.

I N O C T A V O .

OUVRAGES ARABES, Publiés en Arabe par *R. P. A. DOZY*, Professeur d'Histoire à l'université de *Leyde. Leyde, chez S. et J. Luchtmans, 1846—1852, 5 livraisons.*

In 8°.

Contenant :

1. Commentaire Historique sur le Poème d'*IEN-ABDOUN*, par *IEN BADROUN*, publié pour la première fois, précédé d'une introduction et accompagné de notes, d'un glossaire et d'un index des noms propres. 1 vol. livr. 1 et 2.
2. Histoire de l'*Afrique* et de l'*Espagne*, intitulée *Al-Bayano 'l Mogrib* par *IEN-ADHARR* (de *Maroc*) et Fragments de la Chronique d'*ARIE* (de *Cordoue*), le tout publié pour la première fois, précédé d'une introduction et accompagné de notes et d'un glossaire. 2 vol. livr. 3, 4 et 5.
3. Notices sur quelques manuscrits Arabes. 1 vol.

L I B R I J U R I D I C I .

I N F O L I O .

N° 1.

SAMUËLIS PETITI, (*Parisiensis, nati 1594 mortui 1645*) *LEGES ATTICAE, collectae et illustratae, cum animadversionibus JACOBI PALMERII à GRENTEMESNIL, A. M. SALVINI et C. A. DUKERI et notis ac praefatione PETRI WESSELINGII. Lugd. Bat., apud Johannem et Hermannium Verbeek et Abrahamum Kallewier, 1742.*

In F°.

In F^o.N°. 2.

ORDONNANTIËN, STATUTEN, EDICTEN EN PLACCAERTEN VAN DE GRAVEN VAN VLAENDEREN, met marginale aenwijsinghen en volkommen tafel, vergaderd I^e en IIe boek door *JEREMIAS PIERSSSEN*, 2 deelen, uitgegeven te *Gendt* bij *Anna van den Steene* Wed. *Michiel Laurij* 1639, IIIe boek door *JACOB STALINS*, 2 deelen, te *Ghendt* bij de Hoirs van *Jan van den Kerchove*, 1685, IVe boek door *JODOCUS ALPHONSUS VARENBERGH*, 3 deelen, te *Brussel* bij *Georgius Fricx*, 1740, het V^e boek door *PETRUS DE GOESIN* met den generalen Index door *JACOBUS PHILIPPUS DE WULF*, 3 deelen, tot *Gendt*, bij *Petrus de Goesin*, 1763—1766, te zamen 10 deelen.

N°. 3.

PLACCAETEN, ORDONNANCIËN, LANDCHARTRES, BLIJDE-INCOMSTEN, PRIVILEGIËN EN INSTRUCTIËN DER PRINCEN VAN DE NEDERLANDEN AAN DE INGHESETENEN VAN BRABANDT, VLAENDEREN EN ANDERE PROVINCIEËN sedert 1220, in de voorgaende Placcaetboeken niet vermeld, item Interpretatiën op eenige dier Placcaeten, mitsgaders Tractaten en Concordaten met andere Staten, Vorsten en Geestelijken en stijl van procederen in de Raden van *Brabant*, *Mechelen*, *Henegouwe* en *Gelderland*, vergaderd het I^e en IIe deel door *ANTONIUS ANSELMO* en uitgegeven t'*Hantwerpen* bij *Hendrik Aertssens*, 1648, IIIe deel door *JAN BAPTISTE CHRISTIJN*, te *Brussel*, bij *Huybrecht Antoon Velpius*, 1664, IVe deel te *Brussel*, bij *Simon t'Serstevens*, V^e, VIe, VIIe en VIIIe deel, het laatste in 2 stukken, door *JOSEPH MICHIEL WOUTERS* te *Brussel*, bij *Georgius Fricx*, 1738—1767 en nog 2 deelen met de later sedert 1739—1769 uitgege-

ven stukken, bij denzelfden 1768 en 1769, te zamen In F°. No. 3.
10 deelen in 11 banden.

N°. 4.

Mr. **WILLEM VAN LOON** en **HENRIK CANNegieter**, GROOT GELDERS PLACAETBOECK, inhoudende de Placaten en Ordonnantien van Keizer **KAREL**, Koning **PHILIPS**, de Hertogen van *Gelder*, de Graven van *Zutphen*, de Staten des Furstendoms *Gelre* en des Graafschaps *Zutphen* van 1543 tot 1700, alsmede de principaalste Resolutien, rakende politie en justitie, sedert 1577 tot 1700, met een Appendix van oude Land- en Dijkbrieven, overeenkomsten en verbonden en generale Landrechten met een algemeen register en platen, tot het waterrecht behoorende. 3 deelen in één band, waarvan de beide eerste, verzameld en uitgegeven door *VAN LOON* te *Nymegen*, bij *Suerus van Goor*, 1701 en 1703 en het 3e door **CANNegieter**, te *Arnhem*, bij *Hendrik van Goor*, 1740, met de vervolgen in 4°. Zie hierna p. 153, no. 2.

N°. 5.

GEORG FREDERIK THOE SCHWARTZENBERG EN HOHENLANSBERG, Grietman van Menaldumadeel, GROOT PLACAAT- EN CHARTERBOEK VAN VRIESLAND van 696 tot 1604. *Leeuwarden*, bij *Willem Coulon*, 1768—1782. 4 deelen. 1600-4

N°. 6.

Mr. **JOHAN VAN DE WATER**, GROOT PLACAETBOECK DES LANDS EN DER STAD VAN UTRECHT van 1528 tot 1728. *Utrecht*, bij *Jacob van Poolsum*, 1729, 3 deelen.

N°. 7.

Mr. **PIETER HENDRIK VAN DE WALL**,

In F°.

Nº. 7. Burgemeester van Dordrecht, HANDVESTEN, PRIVILEGIËN, VRIJHEDEN, VOORREGTEN, OCTROIJEN EN COSTUMEN, mitsgaders SENTENTIËN, VERBONDEN, OVEREENKOMSTEN en andere voorname handelingen DER STAD DORDRECHT van 1064 tot 1790, met Geschieden Oudheidkundige aanmerkingen. *Dordrecht*, bij *Pieter van Braam*, 1790. 4 deelen.

Nº. 8.

Mr. *HERMANUS NOORDKERK*, Handvesten ofte PRIVILEGIËN, mitsgaders WILLEKEUREN, COSTUMEN, ORDONNANTIËN EN HANDELINGEN DER STAD AMSTERDAM tot 1747, 3 deelen, te *Amst.*, bij *Hendrik van Waesberge* en *Salomon en Petrus Schouten*, 1748, met de beide vervolgen, waarvan het eerste van 1748 tot 1754 te *Amst.*, bij de Wede *Schouten en Zoon*, 1755 en het tweede van 1755 tot 1777, uitgegeven door *JOHAN PIETER FARRET*, te *Amst.*, bij *Petrus Schouten*, 1778, te zamen 5 banden.

Nº. 9.

EGBERT VAN DEN HOOFF, HANDVESTEN, PRIVILEGIËN, WILLEKEUREN ENDE ORDONNANTIËN VAN ENCKHUYSEN, alsmede van *Alkmaar*, *Hoorn*, *Medenblik*, mitsgaders van *Groote-broeck*, *Bovenkarspel*, *Lutjebroeck*, *Hoogh-karspel*, *Westwoudt* en *Blockers*, *Schellinckhout*, *Wijdenesse*, *Hem*, *Venhuisen*, *Sybenkarspel*, *Benninghbroeck* en andere *Westvriesche* en *Drechterlandsche* Voorrechten. t' *Enckhuysen*, bij den verzamelaar en uitgever, 1667.

I N Q U A R T O.

In Q°.

Nº. 1.

JAN BOTTELGIER, (*Jean Bouteiller*), geboren te *Mortaigne* tusschen *Valenciennes* en *Doornik*,

Raadsheer in het hof van *Parijs* onder de regering van *KAREL* den Ven en VI^{en}), *SOMME RUYRAEL*, sprekende van alle rechten, uit het Fransch vertaald, gedrukt te *Antwerpen*, bij *Henric Eckert van Homberch*, 1503. Goth. let., 2 kol., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel., en oningevulde beginletters, met een houtsneéplaat op den titel, den Keizer verbeeldende zittende op zijn troon, omgeven door zijne staatsdienaren en hovelingen en op de laatste bladzijde het wapen van *Antwerpen* en daarboven dat van *Delft*, waaruit blijkt, dat van *Homberch*, schoon reeds in 1496 zich als boekdrukker te *Delft* gevestigd hebbende, echter nog zijne drukkerij te *Antwerpen* lang daarna heeft aan den gang gehouden.

In Q^o.
N°. 1.

N°. 2.

VERVOLGEN OP HET GROOT GELDERS PLACAAT-BOEK VAN *Mr. W. VAN LOON*, te *Arnhem*, bij *Hendrik van Goor*, diens wed. en zoon *Will. Alb. van Goor*, 1741—1794, 4 deelen.

Het 1^e deel bevat de Placaten van 1741 tot 1753.

— 2^e — die van 1754 tot 1769.

— 3^e — die van 1770 tot 1777.

— 4^e — die van 1778 tot 1794.

N°. 3.

Mr. GERRIT LUTTENBERG, Secretaris der stad *Zwol*, REGISTER DER WETTEN EN BESLUITEN BETREKKELIJK HET OPENBAAR BESTUUR IN DE NEDERLANDEN VAN 1796 tot 1839. Te *Zwolle*, bij *H. As. Doijer*, 1840—1843. 5 afl., met het alphabetiesch register, 6 stuks.

I N O C T A V O.

N°. 1.

VERHANDELINGEN VAN HET GENOOTSCHAP: PRO

In 8°.

In 8°.

N°. 1. EXCOLENDO JURE PATRIO, TE GRONINGEN, ter nasporing van de wetten en gesteldheid onzes vaderlands. Groningen, bij *J. Bolt*, *J. Oomkens* en *W. Zuidema*, 1773—1828, 5 deelen.

waarin:

I^e deel. WILLEKEUREN VAN LANGEWOLDT van de XIIIe eeuw.

NICOLAI ENGELHARDI, Sermo praeliminaris.

M. L., over DEN INVLOED VAN ONZE NEDERLANDSCHE TAAL OP ONZE VADERLANDSCHE RECHTSGELEERDHEID.

TJAARD VAN SWANEFELT, over DEN OORSPRONG DER GRONINGER WET, NOPENS DE VERDEELING DER OUDERLIJKE NALATENSCHAP TUSSEN ZOO NS EN DOCHTERS.

SACO HERMAN VAN IDSINGA, Over DE LEZING EN ZIN VAN HET XXIXe ART. VAN HET IIe BOEK VAN HET SELWERDER LANDRECHT.

EPPO IPPIUS, INLEIDING TER VERKLARING VAN HET OMLANDER LANDRECHT.

JACOEBUS D(E) R(HOER), P(rofessor) *G(roninganus)* HET HYEMAAL GEHEGT OVER EENEN DOODSLAG, of Manier van rechtspleging omtrent een verslagene in *Overijssel*.

JOHANNES VAN LIER, Over HET XXXIXe ART. VAN HET IVe BOEK VAN HET DRENSCHE LANDRECHT.

ANTONIUS BRUGMANS, De MONUMENTIS MUTATIONUM, QUAS BELGII FOEDERATI SOLUM PASSUM FUIT.

————— ELOGIUM *NICOLAI ENGELHARDI*.

IIe deel. *DIEDERIK FREDERIK JOAN VAN HALSEMA*, Over DEN STAATEN REGERINGSVORM DER OMMELANDEN TUSSEN DEN EEMS EN DE LAUWERS.

—————
HET ALOUDE OMMELANDER WETBOEK VAN HUNTINGO, in de oude oorspronkelijke Friesche landtaal met voorbericht over taal en zaken.

IIIe deel. *GERARD WILLEM VAN OOSTEN DE BRUYN*, JUS BATAVORUM DE GRADIBUS MATRIMONII, RATIONE SANGUINIS VEL AFFINITATIS PROHIBENTIBUS.

Vergeetachtig naar
 Kien

In 8°.

N°. 1.

JOHANNES JACOBUS VAN HASSELT, Over HET
LAATSTE OORDEEL IN WELUWEN.

*ABRAHAM QUEVELLERIUS VAN SWINDE-
REN*, Over HET CONTRACT VAN BEKLEMMING EN DIENS
OORSPRONG.

VETUS JUS FRISICUM, e cod. membraneo cum praefatione
JACOBI DE RHOER.

JOHAN WILLEM KNOOP, Over HET VIIe EN VIIIe
ART. VAN HET LANDRECHT VAN OVERIJSSSEL.

TILEMANTHIAS WIARDA, DE JURE WARSICO.

HENDRIK LUDOLF WICHERS, Over DE OUDE GRO-
NINGER MUNTEN.

Over HET VOORRECHT VAN SOMMIGE GESLACHTEN IN GRO-
NINGEN, OM HET BROUWERSGILD MET 14 BUTKENS TE
KUNNEN WINNEN.

J. DE RHOER, OUDSTE LAND- EN DIJKRECHT VAN
HUMSTERLAND, met ophelderende aantekeningen.

PRIMUM PLEBISCITUM FIWELGUMANUM of eerste Fywelghe
Landes recht.

IVe deel. *J. DE RHOER*, Onderzoek of DE GERMANEN OUDTIJDS
HALSSTRAFFEN GEOEFEND EN MENSCHEN GEOFFERD
HEBBEN.

G. W. VAN OOSTENDE BRUYN, DE JURE LIBERO-
RUM NATURALIUM IN BELGIO FOEDERATO.

ALBERT JOHAN DE SITTER, Over DE VEENEN,
DERZELVER AANLEG EN INVLOED OP DE VADERLAND-
SCHE RECHTEN.

STATUTA TERRAE FREDEWOLT of Willekoeren van Fre-
dewold, uit een oud HS. en met andere vergeleken.

A. Q. VAN SWINDEREN, LANDRECHT VAN WEDDE
EN WESTERWOLDINGELANDT, in het oorspronkelijk Oud
Friesch met Nederduitsche vertaling en verklaring en
register van verouderde woorden.

J. DE RHOER, PLAATSELIJKE BESCHRIJVING VAN
WESTWOLDINGERLAND EN DE DORPEN BELLINGWOLDE
EN BLYHAM EN WAT TOT DIEN RECHTSTOEL BEHOORT.

HET OUDE LANDRECHT VAN WESTERWOLDE VAN 1470.

Geraadt v. C. haps
 Hak

In 8°.

N° 1.

V° deel. HET STADBOEK VAN GRONINGEN van 1425 met Register en facsimile van het HS.

Brief van Borgemeesteren en Raedt Oelt en Nye en Zworen meente mitter Wysheit in *Gronyngen* van 1492 over DEN COURS VAN HET GEMUNTE GELD.

Renversaal van bovenstaanden brief, door Boumeesters, Hovetlingen van den Gilden en ghemeene Gilden afgegeven.

Brief van Borghemeesteren & z. van *Gronyngen*, TER VERGUNNING DER GILDEN, van 1436.

J. DE RHOER, Aanteekeningen OP HET STADBOEK.

_____ Bijvoegsels op die Aanteekeningen.

_____ Bladwijzer van woorden en zaken in die

Aanteekeningen.

N° 2.

Mr. J. C. VOORDUIN, GESCHIEDENIS EN BEGINSELEN DER NEDERLANDSCHE WETBOEKEN, volgens de beraadslagen, deswege gehouden bij de Tweede Kamer der Staten Generaal, met eene voorrede van Mr. H. M. A. J. VAN ASCH VAN WIJK. *Utrecht*, bij *Robert Nathan*, 1837—1841, 10 deelen, 11 banden.

Bevattende de vijf eerste deelen de Algemeene inleiding en overzicht der geschiedenis van de Nederlandsche wetgeving en het Burgerlijk wetboek.

Deel VI en VII het Wetboek van Strafvordering.

— VIII—X het Wetboek van Koophandel.

N° 3.

ROBERT JOSEPH POTHIER, Raad in de Praesidiale Rechtbank en Hoogleeraar in de Rechten te *Orleans*, OVER HET WISSELRECHT, naar het Fransch door Mr. JOÄNNES VAN DER LINDEN. *Leyden*, bij *A. en J. Honkoop*, 1801.

Geschonken door Mr. G. DE VRIES AZ.

N° 4.

Mr. GERRIT DE VRIES ABRAHAMSZ., DE WETGEVENDE MAGT DER PLAATSSELIJKE BESTUREN,

Wetboeken

7. Deel (Hollandsche Wetboeken)

7. Deel Gronyngen, A. L. Schallens 1863-1876, in twee Stukken.

In 8°.

naar art. 183 der Grondwet. *Haarlem*, bij *A. C. Kru-* N° 4.
seman, 1846.

Geschonken door den schrijver.

N° 5.

DE
PROVINCIALE VERORDENINGEN VAN NOORD-HOL-
LAND, met eene voorrede. *Haarlem*, bij *A. C. Kru-*
seman, 1852.

Geschenk van den schrijver.

N° 6.

Mr. *PIETER MABÉ JUNIOR*, en Mr. *G. DE*
VRIES Az., DE WET OP HET NOTARISAMBT TOEGE-
LICHT. *Haarlem*, bij de Wed. *A. Loosjes Pz.*, 1843.

Geschenk van beide genoemde schrijvers.

N° 7.

Mr. *SIMON VAN LEEUWEN*, NEÉRLANDS
PRACTIJK ENDE OEFFENING DER NOTARIESEN, waarin
verhandeld wordt, wat Notaris, Secretaris, Deurwaar-
der en Gerechtsbode in regtszaken en het stellen en
uitvoeren van Instrumenten, Acten en Gewijsden heb-
ben in acht te nemen. *Amst.*, bij *H. en de Wed.*
D. Boom, 1706.

N° 8.

JACOB DE COEUR, STIJL DER NOTARISSEN, of
Verzameling van Actens, Contracten en Instrumenten
voor de Notariale practijk en Examen der Notarissen,
verbeterd en vermeerderd door *W. VAN EVERSDIJK.*
's Gravenhage, bij *Joannes de Cros & comp.*, 1744.

Met het vorige geschonken door Mr. *G. DE VRIES Az.*

N° 9.

HIERONYMUS DE VRIES, *Hieronymi filius*,

In 8°.

Nº. 7. *de Delictis omissionis. Amstelaedami, typis C. A. Spin, 1831.*

Donum auctoris.

Nº. 10.

GERARDI DE VRIES Abrahami filii, HISTORIA INTRODUCTI IN PROVINCIAS, QUAS DEINCEPS RESPUBLICA BELGII UNITI COMPREHENDIT, JURIS ROMANI. Lugd. Bat., apud S. et J. Luchtmans, 1839.

Donum auctoris.

Nº. 11.

————— Specimen DE FOENORIS NAUTICI CONTRACTU JURE ATTICO. *Harlemi, apud A. C. Kruseman, 1842.*

Donum auctoris.

Nº. 12.

ABRAHAMI DE VRIES, Hieronymi filii, DE COMMERCIO EPISTOLARUM EX JURIS PRINCIPIIS AESTIMATO. Amst., ex off. typographicá C. A. Spin, apud P. N. van Kampen, 1841.

Donum auctoris.

LIBRI MEDICI.

IN OCTAVO.

Nº. 1.

FRANCISCI ZACHARIAE ERMERINS, Medicinae in Academiá Groninganá Professoris, ANECDOTA MEDICA GRAEGA, SC.: THEOPHILUS, Protospatharius et Archiater seculo VIIº, de Pulsibus, — LEONIS, philosophi et medici incertae aetatis, Conspectus medicinae, — incertus auctor de cibis, excerptus e

In 8°.

libro de *Medicinâ* ad *CONSTANTINUM POGONATUM*, N° 1.
 seculo VII°, et *HIPPOCRATIS*, incertae aetatis et patriae, Epistola ad *PTOLEMAEUM* regem de *Hominis fabricâ*, Gr. e codd. MSS. edita cum versione Latinâ et annotationibus. *Lugd. Bat.*, apud *S. et J. Luchtmans*, 1840.

N° 2.

HIPPOCRATIS, Medicorum principis, liber DE VICTÛS RATIONE IN MORBIS ACUTIS, Gr. & L. curâ *F. Z. ERMERINS*. Acc. observationes criticae in *SORANUM*, *Ephesium*, medicum seculo II°, de *Arte obstetriciâ morbisque mulierum*. *Lugd. Bat.*, apud *S. et J. Luchtmans*, 1841.

N° 3.

F. Z. ERMERINS, Oratio DE PERPETUIS MATERIAE ET FORMAE IN VITÂ MOBILITATE ET MOTU, habita IX° octobris 1851. *Groningae*, apud *G. van Boekeren*, 1851.

Donum auctoris.

N° 4.

HENDRIK VAN DER VOORT, Stadschirurgijn te *Haarlem*, WAARNEMINGEN VAN DOOR MIDDEL DER LUCHTPOMP HERSTELDE BEKLEMDE BREUKEN. *Haarlem*, bij *A. C. Kruseman*, 1848.

Geschenk van den schrijver.

LIBRI PHYSICI, MATHEMATICI, cet.

I N Q U A R T O.

N° 1.

In Q°.

WERKEN DOOR DE EERSTE KLASSE VAN HET KONINKLIJK NEDERLANDSCH INSTITUUT VAN WETEN-

In Q°.

N° 1. SCHAPPEN, LETTERKUNDE EN SCHOONE KUNSTEN, afzonderlijk uitgegeven in één band, bevattende:

CORNEILLE RUDOLPHE THEODORE KRAIJENHOFF, *Précis historique des opérations géodésiques et astronomiques faites en Hollande.* à la Haye, de l'imprimerie générale de l'état, 1815.

JACOB FLORIJN, *Over het sommeren en interpoleren van arithmetische seriën.* Amst., bij P. den Hengst en Zoon, 1816.

Verslag der Eerste Klasse aan den Minister van binnenlandse zaken over het *Amsterdamsch geotroojeerd kunstcement.* Amst., bij Pieper en Ipenbuur, 1816.

N° 2.

GERARD KINCKHUYSEN, ALGEBRA, of Stelkunst. Haarlem, bij Passchier van Wesbusch, 1661.

Dit werk werd in der tijd zoo hoog geacht, dat zelfs de groote NEWTON, in zijne *Arithmetica Universalis*, vele vraagstukken geheel op de wijze en bijna met de eigen woorden van KINCKHUYSEN heeft opgelost en dit boek zelfs in het Engelsch vertaalde en in het licht gegeven zou hebben, zoo niet het handschrift bij gelegenheid van een ongelukkigen brand een prooi der vlammen was geworden. Zie COLLOT D'ESCURY *Hollands roem*, VI^{de} d. 1ste st. bl. 93 en J. LOCKHART *Nieuwe oplossing van Cubiekvergelijkingen*, bl. 58. Men vindt in dit werk bl. 68 en volgg. reeds de *oplossing der biquadratische aequatiën* of vergelijkingen van den 4^{en} graad, waarvan men gewoonlijk in Engeland de uitvinding toeschrijft aan THOMAS SIMPSON, Hoogleeraar bij de Koninklijke Militaire Academie te Woolwich, die eerst in 1710, lang na den dood van KINCKHUYSEN, geboren, het werk, waarin hij daarover handelt, in 1755 in het licht gaf.

Geschonken door den Heer Mr. P. ELIAS.

In 8°.

I N O C T A V O.

JEAN LE FRANCO VAN BERKHEY, *Medicinae Doctor te Leiden*, NATUURLIJKE HISTORIE VAN HOLLAND, met afbeeldingen. Te Amst. bij IJntema en Tieboel, 1769—1779, 4 deelen, 10 banden.

HISTORIAE UNIVERSALIS ET EXTERARUM
GENTIUM SCRIPTORES,

I N F O L I O.

N° 1.

DIONIS CASSII, *Coccejani* cognominati in gratiam *COCCEJINERVAE* Imperatoris, cujus amicitia inprimis summis honoribus erat ornatus, patriam *Niceam Bithyni*, HISTORIAE ROMANAE, quae supersunt de 80 integri operis libris, Gr. & Lat. cum annotationibus *HENRICI VALESII*, *JOÄNNIS ALBERTI FABRICII* et *HERMANNI SAMUËLIS REIMARI*, editoris. *Hamburgi*, sumtibus *Christiani Heroldi*, 1750—1752, 2 vol.

N° 2.

JOÄNNIS GEORGII ECCARDI (*Duinga Hano-verani*, nati a° 1674, mortui 1730, primum Historiae Professoris *Helmstadiensis*, dein, ejuratam Lutheranorum formulam, consilarii Episcopalis, Archivarii et Bibliothecarii *Wurtzburgensis*), CORPUS HISTORICUM MEDII Aevi, s. scriptores rerum in orbe universo, praecipue in Germaniam gestarum, maxime a temporibus *CAROLI MAGNI* usque ad finem seculi XVI. *Lipsiae*, apud *Joannem Fredericum Gladitschium*, 1723, 2 vol.

N° 3

MELCHIORIS HAIMINSFELDII GOLDASTI, (*Helvetii*, nati a° 1576, mortui a° 1635), RERUM ALAMANNICARUM SCRIPTORES ALIQUOT VETUSTI, cum glossis rerum ac verborum difficiliorum et vita *GOLDASTI*, cura *HENRICI CHRISTIANI SENCKENBERG*, Jurisconsulti *Francofurtani*, pri-

In F^o.
 N°. 3. mum Professoris *Göttingensis*, mox *Giessensis*, dein *Viënnensis*. *Francofurti* et *Lipsiae*, impensis *Joännis Friderici Fleischeri*, 1750, 3 tom., 1 vol.

Cuique tomo praefixus est in aversâ tituli paginâ scriptorum et monumentorum, in illo contentorum, index.

I N Q U A R T O.

In Q^o. N°. 1.

CAJUS JULIUS CAESAR, DE BELLO GALLICO et CIVILI POMPEJANO. et *AULUS HIRTIUS* de bellis ALEXANDRINO, AFRICANO ET HISPANIENSI cum integris notis *DIONYSII VOSSII*, *JOÄNNIS DAVISII* et *SAMUËLIS CLARKII*, curâ et cum animadversionibus *FRANCISCI OUDENDORPII*. *Lugd. Bat.*, apud *Samuëlem Luchtmans*, 1737.

N°. 2.

VALERII MAXIMI ad *TIBERIUM CAESAREM* FACTORUM DICTORUMQUE MEMORABILIUM libri 9. Cum notis integris *HENRICI LORITI GLAREANI*, *STEPHANI PIGHII*, *JUSTI LIPSII*, *CHRISTOPHORI COLERI* et *JOHANNIS VORSTII* et selectis aliorum. Acc. Emendationes *CASPARIS BARTHII*, *FRANCISCI GUYETI* et *MARQUARDI GUDII*, notae perpetuae *JACOBI PERIZONII* et *ANTONII SCHULTINGII* *Exercitatio de testamentis rescissis*, ex recensione ad MSS. fidem et cum notis *ABRAHAMI TORRENI*. *Leidae*, apud *Samuëlem Luchtmans*, 1726.

N°. 3.

PANEGYRIGI VETERES, (sc. *PLINII* Panegyricus *TRAJANI*, *CLAUDII MAMERTINI*, Paneg. et Genethliacus *MAXIMIANI* et pro *Consulatu* Gratiarum actio *JULIANO* Augusto, *EUMENII* Oratio pro re-

staurandis scholis, Paneg. *CONSTANTINI* Caesaris et In Q°. N°. 3.
 ejusdem Augusti et huic Gratiarum actio *Flaviensium*
 nomine, *NAZARII* Paneg. *CONSTANTINI* Aug. *LATINI PACATI DREPANII* Paneg. *THEODOSII*
 Aug. et incertorum auctorum Paneg. 1. *MAXIMIANI*
 et *CONSTANTINI* Aug., cum, interpretatione et notis
JACOBI LE BAUNE, ad usum Delphini. Acc. Obs.
 criticae in *LATINUM PACATUM CHRISTIANI*
SCHWARZII. Venetiis, apud *Bartholomaeum Java-*
rina, 1728.

N°. 4.

DICTYS CRETENSIS et *DARES PHRY-*
GIUS (supposititii duo, belli Trojani coevi scrip-
 tores, quorum sub nominibus sua sive commenta,
 sive antiquorum Graccorum, quae ferebantur, poë-
 matum versiones ediderunt incogniti quidam senioris
 aevi scriptores Romani), DE BELLO ET EXCIDIO TRO-
 JAE, quorum operum prius inscribitur: *Q. Septimio*
Romano interprete, posterius quasi a *CORNELIO*
NEPOTE e Graeco translatum et *SALLUSTIO CRIS-*
PO dicatum, utrumque illustratum interpretatione et
 notis *ANNAE DACERIAE*. Acc. *JOSEPHI ISCANI*,
 poëtae Angli seculo XIIIo, *de bello Trojano* carmen cum
 notis *SAMUËLIS DRESEMII*, *Dithmarsii*, praefixa
JACOBI PERIZONII de *DICTYE* diss. et *LUDOLPHI*
SMIDS Numismatum et gemmarum, historiam illus-
 trantium, effigies. *Amst.*, apud *Daniëlem Gallet*, 1702.

N°. 5.

JULES DE SAINT-GÉNOIS, Bibliothécaire
 de l'université de *Gand*, INVENTAIRE ANALYTIQUE
 DES CHARTES DES COMTES DE FLANDRE avant l'avène-
 ment des Princes de la maison de *Bourgogne*, précédé
 d'une notice historique sur l'ancienne Trésorerie des

In Q°.

N° 5. chartes de *Rupelmonde* et suivi d'un glossaire, des notes et d'éclaircissements. *Gand*, de l'imprimerie de *van Rijkegem-Hovaerc*, 1843—1846, avec des gravures des sceaux des métiers de *Bruges*.

I N O C T A V O.

In 8°.

N° 1.

ARRIANUS, *Nicomediensis Bithynus*, *EPICETI* discipulus, sub *HADRIANO Cappadociae Praefectus*, DE EXPEDITIONE *ALEXANDRI MAGNI* lib 7 et *INDICA*, Gr. & L., ex interpretatione *BONAVENTURAE VULCANII* et cum animadversionibus *NICOLAI BLANCARDI*. *Amst.*, apud *Joännem Janssonium Waesberge*, 1688.

N° 2.

CAJI VELLEJI PATERCULI, Quae supersunt ex *HISTORIAE ROMANAE* voluminibus 2, cum integris animadversionibus doctorum, curante *DAVIDE RUHNKENIO*. *Lugd. Bat.*, apud *Samuëlem et Joännem Luchtmansios*, 1779, 2 tom. 1 vol.

N° 3.

JOHANN FRIEDRICH BOEHMER, *JOHANNES VICTORIENSIS* UND ANDERE GESCHICHTQUELLEN DEUTSCHLANDS in vierzehnten Jahrhundert. *Stuttgart*, *J. G. Cotta'scher Verlag*, 1843.

Enthaltend :

Monachi Fürstenfeldensis Chronica de gestis principum 1273—1326.

NICOLAI Botrontinensis Episcopi de HENRICI VII. Imp. itinere Italico. 1310—1313.

Chronicon de Ducibus Bavariae. 1311—1372.

Vita Ludovici IVi Imp. 1312—1372.

Der Streit zu Mühldorf. 1322.

Notae historicae *Veronenses*. 1325—1327.

In 8°.

N° 3.

ALBERTINI MUSSATI, Patavini, *LUDOVICUS Bavarus*.
1327—1329.

Der Hofslag zu *Coblenz*. 1338.

Briefe *LUDWIGS* des *Baiern*. 1315—1327.

Vita *CAROLI IV* Imp. ab ipso conscripta. 1316—1346.

JOHANNIS Victoriensis (Abbatis monasterii S^ti *VICTORIS*
apud *Klagenfurtum*) *Historia* ab a° 1211—1343.

MICHAËLIS DE LEONE, *Herbipolensis*, Annotata historica.
1079—135A.

LEOPOLDI DE BEBENBURG, Episcopi *Bambergensis* dicta-
men de modernis cursibus et defectibus imperii *Romani*. 1341.

N° 4.

N. G. VAN KAMPEN, PROEVE EENER GESCHIE-
DENIS DER KRUISTOGTEN naar het Oosten, tot op de
herovering van *Ptolemaïs* in 1291. *Haarlem*, bij de
Erven *F. Bohn*, 1824—1826, met pl. 4 deelen.

N° 5.

PROSPER BRUGIÈRE, HISTOIRE DES DUCS
DE BOURGOGNE de la maison de *Valois*, avec remar-
ques de *FRÉDÉRIC-AUGUSTE-FERDINAND DE*
REIFFENBERG. *Bruxelles*, chez *J. M. la Crosse*,
1837, 10 vol.

De Baran
le
avec des planch

N° 6.

LOUIS-DIEUDONNÉ-JOSEPH DE WEZ,
HISTOIRE GÉNÉRALE DE LA BELGIQUE. *Bruxelles*,
chez *H. Tarlier*, 1826—1828, 7 vol.

N° 7.

JULES VAN PRAET, HISTOIRE DE LA FLAN-
DRE depuis le Comte *GUI DE DAMPIERRE*, jusqu'
aux Ducs de *Bourgogne*, 1280—1383. *Bruxelles*, chez
H. Tarlier, 1828, 2 vol.

In 8°.

N°. 8.

JAN FOKKE, GESCHIEDENIS VAN DE ACHTTIENDE EEUW, met pl. *Haarlem*, bij *François Bohn*, 1801—1806, 6 deelen.

N°. 9.

CHARLES LACRETELLE, Membre de l'Académie Française, Professeur d'histoire à la faculté des lettres à *Paris*, HISTOIRE DE FRANCE pendant le dix-huitième siècle. *Paris*, chez *Delaunay*, 1830. 6 vol.

N°. 10.

LOUIS ADOLPHE THIERS, né à *Marseille* 16 Avril 1797, HISTOIRE DE LA RÉVOLUTION FRANÇAISE, avec des portraits et planches. 10 vol. *Paris*, chez *Furne et Ce*, 1842.

N°. 11.

P. LANSENS, ALOUDE STAET VAN VLAENDEREN vóór en gedurende het leenroerig bestier, gevolgd van eene etymologische en geschiedkundige beschrijving der steden en parochiën van dat Graafschap. *Brugge*, ter drukkerij van *C. de Moor*, 1841.

N°. 12.

DANIËLIS PAPERROCHII (*Antverpiensis*, Jesuitae seculo XVII°), ANNALES ANTVERPIENSES, ab urbe conditâ ad aum MDCC, editi a *F. H. MERTENS* et *ERN. BUSCHMAN*. *Antverpiae*, e typographiâ *J. E. Buschman*, 1845—1848, 5 tom.

N°. 13.

F. H. MERTENS en **K. L. TORFS**, GESCHIEDENIS VAN ANTWERPEN, van de stichting tot op onze

dagen, uitgegeven door de Rederijkkamer *de Olijftak*, met kaarten en platen. *Antwerpen*, ter drukkerij van *P. van Dieren & ce*, 1845—1851, 7 deelen, met het aanhangsel.

In 8°.
N°. 13.

N°. 14.

RICHARD THOMSON, HISTORICAL ESSAI ON THE MAGNA CHARTA of King *JOHN*, to which are added the Great Charter in Latin and English, the Charters of liberties and confirmations, granted by *HENRY III.* and *EDUARD I.*, the original Charter of the *Forets*, and various authentic instruments, connected with them explanatory notes on their several Privileges; with illustrations, the pages adorned with embellishments of facsimilae of the Charters of Liberties, Tombs, Monumental Effigies, Armorial Ensigns and Seals. *London*, for *John Major* and *Robert Jennings*, 1829.

HISTORIAE PATRIAE SCRIPTORES.

IN FOLIO.

N°. 1.

In F°.

SIMON VAN LEEUWEN, Substituut Griffier van den Hoogen Raad van *Holland*, *Zeeland* en *Westvrieland*, *BATAVIA ILLUSTRATA*, of over den Oorspronk, Voortgank, Zeden, Eere, Staat en Godsdienst van *Oud-Batavië*, mitsgaders van den Adel en de Regering van *Holland*. 's *Gravenhage*, bij *Johan Veelij*, *Johan Tongerlo* en *Jasper Doll*, 1682, 2 deelen in één band.

N°. 2.

G. VAN LOON, ALOUDE HOLLANDSCHE HISTORIE

In F^o.

N°. 2. der Keyzeren, Koningen, Hertogen en Graven sedert de komst der *Batavieren* in het thans genoemde *Holland*, tot de herstelling van 's Graven *FLORENS* den eerstens zoon (*DIRK* den V^e) op het einde der XIe eeuw. 's *Gravenhage*, bij *Pieter de Hondt*, 1734, met kaarten en afbeeldingen van penningen, 2 deelen.

N°. 3.

G. VAN LOON, BESCHRIJVING DER NEDERLANDSCHE HISTORIEPENNINGEN, van de overdragt der heerschappij van *KAREL* den V^e op *FILIPS* den IIIe tot het sluiten van den *Utrechtschen* vrede, 1555—1716. 's *Gravenhage*, bij *Christiaan van Lom* enz., 1723—1731, met afb. der penningen, 4 deelen.

N°. 4.

VERVOLGEN OP VAN LOONS BESCHRIJVING DER NEDERLANDSCHE HISTORIEPENNINGEN, uitgegeven door de Tweede Klasse van het Koninklijk Nederlandsch Instituut. *Amst.*, bij *Piper* en *Ipenbuur*, 1821—1848, 5 stukken, met afb. der penningen.

N°. 5.

G. VAN LOON, HEDENDAAGSCHE PENNINGKUNDE, of over den oorsprong van het geld, over de gedenken legpenningen, de cijferletters, tooverpenningen en noodmunten, en de regels van het vergaderen en schikken van penningen. 's *Gravenhage*, bij *Pieter van Thol*, 1704, met pl.

N°. 6.

FRANS VAN MIERIS, (de ~~Oude~~ *Jongere*, Kunstschilder, geboren te *Leiden*, 1689, overleden 1763), HISTORIE DER NEDERLANDSCHE VORSTEN, uit de *Huizen Beijere*, *Bourgonje* en *Oostenrijk*, van *ALBERT VAN*

In F^o.N°. 6.

BEIJERENS regering tot den dood van *KAREL* den Ve, 1458—1558 opgemaakt uit de geloofwaardigste schrijvers, echtste gedenkstukken en meer dan 1000 historiepenningen. 's *Gravenhage*, bij *Pieter de Hondt*, 1732—1745, met afb. der penningen, 3 deelen.

N°. 7.

LAMBERTUS HORTENSIUS, van *Montfoort*, Rector van de schole te *Naarden*, VAN DEN OPROER DER WEDERDOOPEREN, uit het Latijn overgheset, met eene voorrede aan de Regering van *Amsterdam*, met pl., gedrukt tot *Enchuysen*, bij *Jacob Lenaertsz. Meyn*, 1614.

————— Hetzelfde werk, ter zelfder plaatse bij denzelfden gedrukt in 1624, met eenig gering verschil in de platen.

N°. 8.

MICHAËLIS AITSINGERI [*Eytzinger*], (*Austriaci*, *CAROLI Vⁱ*, *FERDINANDI Iⁱ*, *MAXIMILIANI IIⁱ* et *RUDOLPHI IIⁱ*, *Caesarum*, *Consiliarii aulici*), *LEO BELGICUS* ejusque topographica atque historica descriptio, figuris aeneis *FRANCISCI HOGENBERGII* illustrata, s. rerum, in *Belgio* gestarum ab a^o 1559 ad aum 1587, narratio. *Coloniae*, typis *Gerardi Campensis*, 1588.

AITSINGERUM laudant praeter alios *FRANCISCUS HOGENBERG*, *HENRICUS RANZOVIUS*, *RICHARDUS DINOOTHUS*, *FLORENTIUS AB HAREN*, *JANSENIUS DOCCUMENSIS* et e recēntioribus *CHRISTOPHORUS SAXE* ET *JONA GUILLELMUS TE WATER*, quorum hic testatur, nostrae patriae historicis, si hujus operis notitiam habuissent, non inutilem ejus usum futurum fuisse. Vid. *S. DE WIND* in *Bibliothecā historicorum Neerlandicorum*, pag. 207.

In F^o.N°. 9.

FRANCISCI HAZÆI [*Verhaer*], (*Ultrajectensis*, Theologi pontificii), ANNALES DUCUM, S. PRINCIPUM BRABANTIAE TOTIUSQUE BELGII. 3 tom., 2 vol. cum Principum imaginibus.

I^{us} tomus continet solius Brabantiae res.

II^{us} ——— *Belgii Uniti Principum res gestas.*

III^{us} ——— *Belgii tumultus usque ad inducias, a^o 1609 pactas.*

N°. 10.

ANGELUS GALLUCCIUS, (*Italus Jesuita*, natus *Maceratae*, mortuus *Romae* 1674), DE BELLO BELGICO, ab a^o 1593 ad inducias 12 annorum, a^o 1609 pactas. *Romae*, e typographiâ haeredum *Francisci Corbelletti*, 1671.

N°. 11.

ABRAHAM DE WICQUEFORT (né à *Amsterdam* 1598, Résident du Duc de *Brunswic-Lunebourg-Zell* à *la Haye*, décédé 1682), HISTOIRE DES PROVINCES UNIES DES PAYS-BAS depuis le parfait établissement de cet État par la paix de *Munster*. à *la Haye*, chez *A. Johnson*, 1719—1745, 2 tom., 3 vol.

N°. 12.

PIERRE JEANNIN (Premier Président au Parlement de *Bourgogne*, Ministre d'état de la *France*, Ambassadeur de *HENRI IV* aux États Généraux), NEGOTIATIONS. à *Paris*, chez *Pierre le Petit*, 1756.

N°. 13.

DAGBLADEN VAN HET VERHANDELDE TER VERGADERING DER PROVISIONEELE REPRÆSENTANTEN VAN HET VOLK VAN HOLLAND, van het begin van dat collegie op 26 Jan. 1795 tot deszelfs einde op 2 Maart 1796. 's *Hage*, bij *J. van Cleef*, *B. Scheurleer* en *J. Plaat*, 1795 en 1796, 4 deelen.

N°. 14.In F^o.

AREND VAN SLIGTENHORST, Regtsgeleerde, *GELDERSE GESCHIEDENISSEN* van 't begin tot aan de afzweeringh des Koninck van *Spanjen*, voorafgegaan van de landsbeschrijving van het Vorstendom *Gelder* en het Graafschap *Zutphen*. Te *Arnhem*, bij *Jacob van Biesen*, 1654, met landkaarten.

N°. 15.

ISAÏC COMMELIN (vader van *CASPARUS*, den schrijver van de *Beschrijving van Amsterdam*), *LEVEN EN BEDRIJF VAN FREDERICK HENDRICK*, Prince van *Orangien*, met kaarten. *Amst.*, bij *Jodocus Janssonius*, 1651, 2 deelen/

/in één band.

N°. 16.

CHRISTIANUS SCHOTANUS, (Hoogleeraar in de Godgeleerdheid te *Franeker*), *KERKELIJKE EN WERELDTLYCKE GESCHIEDENISSEN VAN FRIESLAND*, Oost ende West, van de eerste geheuchenis tot 1583. *Franeker*, bij *Jan Boudewijns Willems*, 1658.

//60.

N°. 17.

GERHARD DUMBAR, Secretaris van *Deventer*, overleden 1744, *HET KERKELIJK EN WERELTLIJK DEVENTER*, 2 deelen in één band, gedrukt te *Deventer*, het 1e deel bij *Hendrik Willem van Welbergen*, 1734, het 2e bij *Lucas Leemhorst*, 1788.

N°. 18.

JAN WAGENAAR, *Historicschrijver van Amsterdam*, *AMSTERDAM* in zijne *Opkomst*, *Aanwas*, *Geschiedenissen*, *Voorregten*, *Koophandel*, *Gebouwen*, *Kerkenstaat*, *Scholen*, *Schutterij*, *Gilden* en *Regering* tot op 1740, met het vervolg van 1740 tot

In F°.

Nº. 18. 1787, met pl. *Amst.* bij *Isaak Tirion* enz. 1760—1788, 4 deelen.

Nº. 19.

Mr. **CORNELIS VAN ZOMEREN**, BESCHRIJVINGE DER STAD GORINCHEM EN LANDEN VAN ARKEL en der Geslachten van de Heeren van Arkel. Te *Gorinchem*, bij *Teunis Horneer*, 1755, met pl.

I N Q U A R T O.

Nº. 1.

• **CHRONICON HOLLANDIAE**, sc.: **HUGO GROTIUS** de *Antiquitate reipublicae Batavae*, **JANI DOUSAE**, filii, *Batavia*, **JANI DOUSAE**, patris, *Nordovicis*, *Annalium* libri 7, continuati a filio 3 libris, ab initio ad a^{um} 1120. *Lugd. Bat.*, apud *Joännem Maister*, 1617.

BERNARDI GERBRANDI FURMERII, (historiographi *Frisiae*, nati *Leovardiae* 1542, mortui 1616) **ANNALIUM PHRISICORUM** libri 3. *Franequerae*, typis *Aegidii Radaei*, 1609.

Nº. 2.

ontdekkings
Handl van
Breda
J. P. AREND, ALGEMEENE GESCHIEDENIS DES VADERLANDS, van de vroegste tijden tot op heden, met platen, kaarten en portretten. *Amst.*, bij *J. T. Schleijs*, 1840—1852.

Nº. 3.

ADRIANI KLUIT, (*Antiquitatum et Historiae diplomaticae Professoris Leidensis*, a° 1807 horrendâ illâ XIIⁱ Januarii calamitate, aedium suarum ruïnâ obruti et exstincti), **HISTORIA CRITICA COMITATÛS HOLLANDIAE ET ZEELANDIAE**, ab antiquissimis temporibus ad a^{um} 1322. *Medioburgi*, apud *Petrum Gillissen* et *Isaac de Winter*, 1778—1782, 2 tom., 4 vol.

N° 4.

MATTHAEI VOSSII (Hollandiae atque Zeelandiae Historiographi), ANNALES HOLLANDIAE ZEELANDIAEQUE a **THEODORICO I°** usque ad translatum a **JACOBÁ** in **PHILIPPUM Burgundum** imperium a° 1432. *Amst.*, typis *Henrici Theodori Boom*, 1680.

N° 5.

Mr. **A. M. C. VAN ASCH VAN WIJK**, ARCHIEF VAN KERKELIJKE EN WERELDLIJKE GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND, meer bepaaldelijk van *Utrecht*, ten vervolge van het *Archief voor kerkelijke en wereldlijke Geschiedenissen*, uitgegeven door **J. J. DODT VAN FLENSBURG**. Zie *Cat.* pag. 498, n° 6. *Utrecht*, bij *Kemink en Zoon*, 1850 en 1852, 2 deelen.

N° 6.

PHILIPPUS JACOBUS LAMBACHER (Civitas Vindobonensis secretarius et Bibliothecae Praefectus seculo XVIII), DE IMPERATORIS ALBERTI EXPEDITIONE IN HOLLANDIAM susceptá a° 1300 ad tuenda jura Imperii adversus **JOANNEM DE AVENNES**, *Hannoniae* Comitem. Sumptibus *Emerici Felicis Bader*, bibliopolae *Ratisbonensis*, 1758.

N° 7.

JOHANNIS DE BEKA (Canonici *Ultrajectini* seculo XIV°), CHRONICON, continens res gestas Episcoporum sedis *Ultrajectinae* et Comitum *Hollandiae* a *Christo* nato ad aum 1345, continuatum ad aum 1574 a **SUFFRIDO PETRI**, *Leovardiensi*, cum notis **BERNARDI FURMERII**. *Franequerae*, typis *Romberti Doyema*, 1611.

N° 8.

ROLANDI MIRTEI / (per anagramma veri nomi- / Onatini)

In Q°.

N° 8. nis auctoris *MARTINI ANTONII DEL RIO*, *Antverpiensis*) HISTORIA BELGICA, Commentarius rerum, in *Belgio* gestarum sub Gubernatoribus Comite *MANSFELDIO*, Archiduce *ERNESTO* et belli Duce *PETRO HENRIQUES D'AZEVEDO*, Comite de *Fuentes*. Acc. *JOSEPHI GAMURINI AMBROSII SPINOLAE* victoriae, cum elogiis ejus gentis. *Coloniae*, sumptibus *Joännis Kinckii*, 1611.

N° 9.

JOÄNNIS MEURSII, RERUM BELGICARUM libri 4, in quibus *FERDINANDI ALBANI* sexcennium, belli *Belgici* principium, cum addito libro V°, *Induciarum* historiâ et ejusdem belli fine. *Lugd. Bat.*, apud *Ludovicum Elzevirium*, 1614.

N° 10.

WILHELMI BAUDARTII, (*Deinsiani Flandri*, Pastoris Evangelici Calvinistarum *Zutphanien-sium*, cum *BOGERMANSIO* Veteris Testamenti ex *Hebraeâ* in patriam linguam translatoris), *POLEMOGRAPHIA AURAIICO-BELGICA*, s. *Delineatio ac descriptio* omnium proeliorum, obsidionum, aliarumque rerum memoratu dignarum, durante bello adversus *Hispaniarum* regem in *Belgio* gestarum sub ductu *GUILIELMI* et *MAURITII*, *Auraïcorum* Principum. *Amst.*, apud *Michaëlem Colinium*, 1622, cum figg. tabb. geogr. cet., formâ quartâ oblongâ.

N° 11.

1. *SENTENTIEN*, uitgesproken over *JOHAN VAN OLDENBARNEVELD*, *GILLIS VAN LEDENBERG*, *ROMBOÛT HOOGERBEETS* en *HUGO DE GROOT*, met platen en portretten. 's *Gravenhage*, bij *Hil-lebrant Jacobs*, drukker der Staten, 1619.

In Q°.

2. OORDEEL der *Dordsche Synode* over de 5 *artikelen*, uit het Latijn. Te *Dordrecht*, bij *Isaac Jansen Canin*, 1619. N° 11.
3. ORATIE over het Synode nationaal te *Dordrecht*, mitsgaders deszelfs oordeel over de bekende 5 *hoofdstukken*, door *D. P.*, uit het Latijn overgezet, ghedruet tot *Leyde* voor *Isaac de Beer*, 1619.
4. BELIJDENIS DES GHELOOFS der Ghereformeerde kerken in *Nederlant*, overghesien in de Synode te *Dordrecht*. *Dordrecht*, bij *Fransoys Borsaler*, 1619.
5. PLACCAET van de Staten Generaal der *Vereenighde Nederlanden* tot verbod van het houden van vergaderingen over de 5 *controversse religions poincten*. 's *Gravenhage*, bij *Hillebrant Jacobssz.*, 1619.
6. RESOLUTIE der Staten Generael tegen eenighe geciteerde *Remonstranten*. 's *Gravenhage*, bij *Aerdt Mauris*, 1619.
7. LIGUE bij eenige, meest van heuren dienst verlaten Predikanten, ende de SENTENTIË ter saecke van dien bij den Hove van Hollandt ghewesen en Resolutie der Staten, daarop gevolgt en gheëxecuteert. 's *Gravenhage*, bij *Aerdt Mauris*, 1619.
8. OORDEEL van het Synode van *Dordrecht* over de leer van *CONRADUS VORSTIUS* en Resolutie der Staten, daarop ghevolgt. 's *Gravenhage*, bij *Hillebrant Jacobssz.*, 1619.
9. AFBEELDING van de *Arminiaensche* Uitvaart en Boerepraetje daarover. Julij 1619.

N° 12.

Mr. *JOHAN DE WIT*, BRIEVEN aan en van de Gevolmachtigden van den Staedt der *Vereenighde Ne-*

In Q°.

N° 12. *derlanden in Vranckryck, Engelandt, Sweden, Dene-
marcken, Polen &c.*, beginnende van 1652 tot 1669
includys. 's *Gravenhage*, bij *Hendrik Scheurleer*,
1723—1725, 6 deelen.

N° 13.

*HIERONYMUS VAN BEVERNINCK, WIL-
LEM NIEUWPOORT, PAULUS VAN DE
PERRE* en *ALLARD PIETER JONGESTAL*,
Extraordinaris Ambassadeurs der Staten Generael der
Vereenigde Nederlanden aen de Republyck van *Engel-
landt*, VERBAEL wegens de Vredehandeling met *CROM-
WEL* en de acte van seclusie des Princen van *Oranje*.
's *Gravenhage*, bij *Hendrik Scheurleer*, 1725.

N° 14.

REGISTER OVER de 6 deelen *Brieven* van den Raedt-
Pensionaris *JAN DE WITT* en der Ministers van H. H.
M. bij naburige Vorsten, alsmede over het *Verbael*
van *HIERONYMUS VAN BEVERNINCK*, te *Londen*
gehouden, met een Aehangsel van nog eenige echte
bewijsstukken. 's *Gravenhage*, bij *Hendrik Scheur-
leer*, 1727.

N° 15.

SECRETE RESOLUTIËN van de Staten van *Holland*
en *Westvriesland*, gedurende het Raadpensionaris-
schap van Mr. *JOHAN DE WITT*, beginnende van
1653 en eindigende met 1668. Te *Utrecht*, bij *Wil-
lem van de Water*, 1717, 2 deelen.

N° 16.

RESOLUTIËN VAN CONSIDERATIE van de Staten
van *Holland* ende *Westvriesland*, genomen geduren-
de het Raadpensionarisschap van Mr. *JOHAN DE WITT*
van 2 Augs 1653 tot 19 Decr 1668. Te *Amst.*, bij
Johannes Oosterwijk en *Uytwerf*, 1719.

N° 17.

(*PIETER DE LA COURT* of *VAN DEN HOFEN*), AANWIJSING DER HEILSAME POLITIKE GRONDEN EN MAXIMEN VAN DE REPUBLIKE VAN HOLLAND EN WESTVRIESLAND. Te *Leiden*, bij *Pieter Hakkens*, 1669, met de geschreven resolutie en het placaat der Staten van *Holland* en *Westvriesland* tot het verbieden en ophalen der exemplaren van dit boek en het intrekken van het daaraan verleende octroij, uit hoofde van de, in dat werk voorkomende, voor het toen gevestigd Bestuur aanstootelijke gevoelens en uitdrukkingen.

N° 18.

I. P. J. DUBOIS (Secrétaire privé d'Ambassade du Roi de Pologne, Électeur de Saxe, en Hollande), VIES DES GOUVERNEURS GÉNÉRAUX, avec l'abrégé de l'histoire des établissemens *Hollandois* aux *Indes Orientales*, avec portraits, vignettes et cartes. à la *Haye*, chez *Pierre de Hondt*, 1763.

N° 19.

DAGVERHAAL DER HANDELINGEN VAN DE NATIONALE EN CONSTITUERENDE VERGADERING, REPRESENTERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND, van het begin der eerste, 7 Maart 1796, tot het einde der laatste, 4 Maart 1798. In *den Haag*, ter drukkerij van *van Schelle* en comp. 1796—1798. 9 deelen.

N° 20.

DAGVERHAAL DER HANDELINGEN VAN HET VERTEGENWOORDIGEND EN INTERMEDIAR WETGEVEND LICHAAM DES BATAAFSGHEN VOLKS, van 4 Mei 1798 tot 31 Mei 1799. *Den Haag*, bij *van Schelle* en comp. 1798 en 1799. 4 deelen.

In Q°.

N° 21.

JOHANNES VAN BEVERWIJCK (Geneesheer te *Dordrecht*, geb. 1594, overl. 1647), 'T BEGIN VAN HOLLANT IN DORDRECHT. *Dordrecht*, bij *Jasper Gorisse*, 1640.

N° 22.

JACOB VAN OUDENHOVEN (Predikant der Hervormden in het land van Heusden, overl. 1683), SILVA DUCIS AUCTA ET RENATA of Nieuwe en vermeerderde BESCHRIJVINGE VAN DE STADT VAN 'S HERTOGEN-BOSSCHE, deszelfs begin en voortganck, Geestelycke en Wereldlycke Gestichten, Capittel en Collegiën, Regering, Privilegiën, Bisdom en Bisschoppen. 's *Hertogenbossche*, bij *Jan Scheffers* en *Jacomina van Oudenhoven* Wed. van *Isaäc van Dockum*, 1670.

BESCHRIJVINGE VAN DE MEIJERIJ VAN 'S HERTOGENBOSSCHE, de Baronyen, Heerlykheden, Steden, Casteelen, Vlecken, Dorpen, Canonisynen, Commanderyen, Abdyen, Cloosters en derzeiver Regeeringhe. *Ibid.*, bij dezelfde, 1670.

N° 23.

BESCHRIJVINGE VAN HEUSDEN, met pl. *Amst.*, bij *Jan Hartog*, 1743.

N° 24.

S. LOIS, CRONYCKE OFTE BESCHRIJVINGE VAN ROTTERDAM VAN 1270 tot 1671, met de voornaamste Handvesten en Privilegiën, door de Graven van *Holland* aan die stad gegeven en de authentieke stukken en Contracten, specterende tot de Oudheid, Rechten en Gerechtigheden dier stad. 's *Gravenhage*, bij *Otto* en *Pieter van Thol*, 1746.

N°. 25.

JAN VAN VLIET, (*Haagsch* Regtsgeleerde, meer bekend onder den naam van *JANUS VLITTIUS*, uitgever der *Rei Venaticae Scriptores*, overl. te *Breda* 1666), 'T RECHT VAN SUCCESSIE VOLGENS DE COSTUMEN DER STADT EN LANDE VAN BREDA, met de *BRE-DASCHE CRONYCK* van 603 tot 1647. *Breda*, bij *Johannes Evermans*, 1664.

N°. 26.

JOHAN PICARDT (Predikant en Geneesheer te *Coevorden*), KORTE BESCHRIJVING VAN EENIGE ANTIQUITEITEN DER LANDEN TUSSCHEN DE NOORDZEE, DE IJSSEL, EMSE EN LIPPE, waarbij gevoegd zijn *ANNALES DRENTHIAE* of Gedenkwaardige Geschiedenissen van *Drenthe*, van het begin onzer tijdrekening tot op de uitgaaf des werks, mitsgaders eene korte beschrijving der Stadt, des Casteels en der Heerlijkheid *Coevorden*. *Amst.*, bij *Timon Houthaak*, 1660, met pl.

I N O C T A V O.

N°. 1.

In 8°.

LODEWIJK GERRIT VISSCHER (Hoogleeraar in de Nederlandsche Geschiedenis en Letterkunde te *Utrecht*), BRONNEN EN BOUWSTOFFEN VOOR DE beoefening der algemeene Geschiedenis van het Vaderland. *Utrecht*, bij *L. E. Bosch* en Zoon, 1846.

N°. 2.

Mr. **L. PH. C. VAN DEN BERGH**, GEDENKSTUKKEN TER OPHELDERING DER NEDERLANDSCHE GESCHIEDENIS, opgezameld uit de Archiven te *Rijssel*. *Leiden*, bij *S. en J. Luchtmans*, 1842—1847. 3 deelen.

In 8°.

N° 3.

Mr. *SAMUËL DE WIND*, BIBLIOTHEEK DER NEDERLANDSCHE GESCHIEDSCHRIJVERS, 1^e deel, van de vroegste tijden tot op den *Munsterschen* vrede, 970—1648. Te *Middelburg*, bij de Gebroeders *Abrahamsz.*, 1835.

Tot hiertoe niet verder vervolgd.

N° 4.

HUGONIS GROTTII, PARALLELON RERUMPUBLICARUM liber III^{us}, s. de moribus ingenioque populorum *Atheniensium*, *Romanorum* et *Batavorum*, cum versione Belgicâ et annotationibus *JOHANNIS MEERMANNI* atque adjunctâ dissertatione Belgicâ de *Athenis sub CLEONE*, s. de *ARISTOPHANIS Equitibus*. *Harlemi*, apud *Adrianum Loosjes, Petri filium*, 1801—1803. 4 vol.

N° 5.

FRIDERICI WILHELMI PESTEL (Professoris juris publici et privati in Academia *Leidensi*), COMMENTARII DE REPUBLICÂ BATAVÂ. *Lugd. Bat.*, apud *Luzac et van Damme*, 1782.

N° 6.

COMMENTARII DE REPUBLICÂ BATAVÂ, editio nova et auctior. *Lugd. Bat.*, apud *Luzac et socios*, 1795, 2 vol. 3 part.

N° 7.

A. G. B. SCHAYES (Employé de première classe aux archives générales de la *Belgique*), LES PAYS-BAS AVANT ET DURANT LA DOMINATION ROMAINE, tableau historique, géographique, physique, statistique et archéologique de la *Belgique* et de la *Hollande* depuis

les premiers tems historiques jusqu'au VIme siècle.
Bruzelles, société encyclographique, 1837 et 1838.
 2 vol.

In 8°.
 N° 7.

N° 8.

A. G. B. SCHAYES, DAGBOEK DER GENTSCHER
 COLLATIE, of verhaal der gebeurtenissen te *Gent* en
 elders in *Vlaenderen* voorgevallen, van 1446 tot 1515,
 gevolgd van de KRONIJK VAN VLAENDEREN, 1ste deel.
Gent, bij *L. Hebbelynck*, 1841.

N° 9.

ANTOINE MARIE CERISIER (geb. te *Cha-*
tillon-les Dombes 1749; Secretaris van Ambassade
 van *Frankrijk* in 's *Hage*, naderhand Afgevaardigde
 bij de *Fransche* constituerende vergadering, overl.
 1828), TAFEREEL DER ALGEMEENE GESCHIEDENIS
 VAN DE VEREENIGDE NEDERLANDEN, van de aankomst
 der *Batavieren* tot den dood van Prins *WILLEM*
 den IVe 1751, naar het Fransch minder vertaald,
 dan omgewerkt door *PIETER LOOSJES*, leeraar der
 Doopsgezinden te *Haarlem*. *Utrecht*, bij *B. Wild*,
 1787, 10 deelen.

N° 10.

J. H. JANSSENS (Professeur de Théologie à
Liège), HISTOIRE DES PAYS-BAS, depuis les tems an-
 ciens jusqu'à la création du Royaume des *Pays-Bas*
 en 1815. *Bruzelles*, chez *Riga*, 1840. 3 vol.

N° 11.

WILLEM ANNE VAN SPAEN LA LECQ
 (Lid der Eerste kamer der Staten Generaal, overl. 1827),
 OORDEELKUNDIGE INLEIDING TOT DE HISTORIE VAN
 GELDERLAND. *Utrecht*, bij *B. Wild* en *J. Altheer*,
 1801—1805. 4 deelen.

In 8°.

N°. 12.

Mr. **AART VAN DER GOES** (Advocaat van de Staten 's lants van *Holland*) HOLLAND ONDER DE REGERING VAN KEIZER KAREL DEN V^e, bij de overdragt der *Nederlanden* aan en gedurende het bestuur van zijn zoon Koning **PHILIPS** den IIe, of Verzameling der Notulen &z. van de Staten van *Holland* van ulto Jan. 1524 tot 16 Decr 1560. Te *Amst.*, bij *H. Gartman*, *W. Vermandel* en *J. W. Smit*, 1791. 6 deelen, 8 stukken.

N°. 13.

Mr. **A. M. C. VAN ASCH VAN WIJCK**, PLEGTIGE INTOGT van Keizer **KAREL** den Vijfde te *Utrecht*, in 1540; volgens den *Triumphus Caroli Vⁱ Caesaris* van **CORNELIUS VALERIUS**. *Utrecht*, bij *L. E. Bosch*, 1838, met facsimilés van handteekeningen.

Geschonken door den Bibliothekaris.

N°. 14.

antbr.
Spork.
OTTO VON CORVIN-WIERSBITZKY, DE TACHTIGJARIGE OORLOG DER NEDERLANDERS TEGEN DE SPAANSCH E OVERHEERSCHING, uit het Hoogduitsch, met platen en portretten. Te *Amst.*, bij *M. H. Binger*, 1842 en 1848. 6 deelen. met pl.

N°. 15.

M. GACHARD, Archiviste général du royaume de la *Belgique*, CORRESPONDANCE DE GUILLAUME LE TACITURNE, Prince d'*Orange*, suivie des pièces inédites sur l'assacinat de ce Prince et les récompenses accordées par **PHILIPPE** II. à la famille de **BALTHASAR GÉRARD**. 3 vol. Vol. I, *Bruxelles*, chez *A. van Dale*, 1847. vol. II et III *ibid.*, chez *C. Maquardt*, 1850 et 1851.

N°. 16.

JONA WILLEM TE WATER, HISTORIE VAN HET VERBOND EN DE SMEEKSCHRIFTEN DER NEDERLANDSCHE EDELEN, ter verkrijging van vrijheid in den godsdienst en burgerstaat in 1565—1567. *Middelburg*, bij *Pieter Gillissen*, 1776—1796. 4 deelen.

N°. 17.

Mr. **MAURITS CORNELIS VAN HALL**, HENDRICK, GRAAF VAN BREDERODE, MEDEGRONDLEGGER DER NEDERLANDSCHE VRIJHEID, verdedigd, met pl. *Amst.*, bij *Johannes Muller*, 1844.

N°. 18.

PIETER SCHELTEMA (Archivarius van *Amsterdam* en de provincie *Holland*), HENDRIK VAN BREDERODE te *Amsterdam* in 1567. *Amst.*, bij *G. Portielje*, 1848, met het portret van *BREDERODE*.

N°. 19.

DE GRAAF VAN LEICESTER TE AMSTERDAM in 1586 en 1587. *Amst.*, bij *P. N. van Kampen*, 1851.

N°. 20.

NOTICE HISTORIQUE SUR L'ANCIEN COMTÉ DE HORNES et sur les anciennes Seigneuries de *Weert*, *Wessem*, *Ghoor* et *Kessenich*. *Gand*, imprimerie de *F. et E. Gyselynck*, 1850, avec des planches, portrait et carte.

N°. 21.

Mr. **REINIER WILLEM TADAMA** (Kantonrechter te *Zutphen*), **WILLEM**, GRAAF VAN DEN BERG EN ZIJNE TIJDCGENOOTEN. *Zutphen*, bij *J. W. Thieme*, 1846.

In 8°.

N°. 22.

GILLES DIONYS JACOB SCHOTEL (Predikant te *Chaam*, *Alphen* en *Baarle-Nassau*), FLO-RIS I. EN II. VAN PALLANT, GRAVEN VAN GULEM-BORG, met des eersten portret. Te *Arnhem*, bij *Is. An. Nijhoff*, 1846.

N°. 23.

Mr. **PIETER BONDAM** (Hoogleeraar in de Reg-ten te *Utrecht*), VERZAMELING VAN ONUITGEGEVEN STUKKEN tot opheldering der vaderlandsche geschie-denis van 24 Junij 1576 tot Maart 1578. *Utrecht*, bij *Bartholome Wild*, 1779—1781. 5 deelen.

N°. 24.

E. B. SWALUE, DE DADEN DER ZEEUWEN gedu-rende den opstand tegen *Spanje*. *Amst.*, bij *P. N. van Kampen*, 1846.

N°. 25.

Mr. **HUGO BEIJERMAN**, OLDENBARNEVELD, DE STATEN VAN HOLLAND EN LEYCESTER in 1585 en 1586. Bijdrage tot de kennis der geschiedenis dier tijden. *Deventer*, bij *A. ter Gunne*, 1847.

N°. 26.

MATTHIJS SIEGENBEEK, VERSLAG VAN DE VERHOOREN, DOOR JOHAN VAN OLDENBARNEVELD ondergaan. Te *Haarlem*, bij *A. C. Kruseman*, 1849.

N°. 27.

Mr. **WILLEM DE GROOT** (broeder van *HUGO*), DAGBOEK VAN BROEDERS GEVANGENISSE op *Loeven-stein*, uit echte bescheiden, aangevuld en opgehel-derd door Mr. **HENDRIK VOLLENHOVEN**, met fac-similés. 's *Gravenhage*, bij *A. D. Schinkel*, 1842.

N°. 28.

PAUL CHOART DE BUZANVAL (Ambassadeur de *HENRI IV* en *Hollande*) et **FRANÇOIS D'AERSSSEN** (Agent des *Provinces Unies* en France). LETTRES ET NÉGOTIATIONS, suivies de quelques pièces diplomatiques, concernant les années 1593—1596 et 1602—1606, publiées par *G. G. VREEDE*, Professeur de droit des gens à l'Université de *Utrecht*. à *Leide*, chez *S. et J. Luchtmans*, 1846.

N°. 29.

DUDLEY CARLETON (Ambassadeur de *JACQUES Ier* aux États Généraux), LETTRES, MÉMOIRES ET NÉGOTIATIONS dans le tems de son Ambassade depuis le commencement de 1616 jusqu'à la fin de 1620. à *la Haye* et à *Leide*, chez *Pierre Gosse Junior* et *Elie Luzac fils*, 1759. 3 tom.

N°. 30.

JEAN ANTOINE (DE MESMES) comte **D'AUFAUX** (Ambassadeur Plénipotentiaire du Roi de France à la paix de Nimègue), NÉGOTIATIONS EN HOLLANDE depuis 1679 jusqu'en 1684. à *Paris*, chez *Durand et Pissot*, 1754. 6 tom. 2 vol.

N°. 31.

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN of verhaal der merkwaardigste Geschiedenissen der *Vereenigde Provinciën*, sedert het begin van 1747 tot het einde van 1796. *Amst.*, bij *F. Houttuyn* enz. 1748—1797. 128 banden en 3 deelen Bijvoegsels.

N°. 32.

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAARBOEKEN, 1ste deel voor den jare 1814. 's *Gravenhage*, bij *J. Allart*, 1814.

In 8°.

N° 33.

Mr. *SIMON VAN SLINGELANDT* (Raadpensionaris van *Holland*), STAATKUNDIGE GESCHRIFTEN. *Amst.*, bij *Petrus Schouten*, 1784 en 1785. 4 deelen, 2 banden.

N° 34.

Mr. *HERMAN TOLLIUS* (Hoogleeraar te *Leiden*), STAATKUNDIGE GESCHRIFTEN, betreffende eenige gewigtige gebeurtenissen in de *Vereenigde Nederlanden* in 1786, 1787 en vervolgens. 's *Gravenhage*, bij *Joannes Allart*, 1814—1816. 3 deelen.

N° 35.

Mr. *H. A. VAN DIJK*, REPERTOIRE HISTORIQUE ET CHRONOLOGIQUE DES TRAITÉS, conclus par la *Hollande* depuis 1789 jusqu'à nos jours (1 nov. 1845). *Utrecht*, *Kemink et fils*, 1846.

N° 36.

PETRUS HOFMANNUS PEERLKAMPIUS, DE VITÁ ET MORIBUS RUTGERSI JANI SCHIMMELPENNINGKII. *Hagae Comitum*, apud fratres *van Cleef*, 1848.

N° 37.

Mr. *M. C. VAN HALL*, RUTGER JAN SCHIMMELPENNINGK ALS BATAAFSCH GEZANT OP HET VREDESCONGRES TE AMIENS in 1802, eene Bijdrage tot diens leven en karakter. *Amst.*, bij *J. F. Schleijer*, 1847.

N° 38.

GERRIT Graaf *SCHIMMELPENNINGK*, RUTGER JAN SCHIMMELPENNINGK (Raadpensionaris der Bataafsche Republiek) EN EENIGE GEBEURTENISSEN VAN ZIJN TIJD. 's *Gravenhage*, bij de Gebroeders *van Cleef*, 1845. 2 deelen, met portret en facsimilé.

N°. 39.

NICOLAAS GODFRIED VAN KAMPEN, GESCHIEDENIS DER NEDERLANDERS BUITEN EUROPA, of Verhaal der togten, ontdekkingen, oorlogen, veroveringen en inrigtingen der *Nederlanders* in *Azie*, *Africa*, *America* en *Australie*, van het laatst der XVIe eeuw tot onzen tijd. *Haarlem*, bij de Erven *François Bohn*, 1831—1833. 3 deelen, 4 banden, met pl.

N°. 40.

Mr. **JAN BOSSCHA**, NEËRLANDS HELDENDADEN TE LAND, van de vroegste tijden af tot onze dagen. *Leeuwarden*, bij *G. T. N. Suringar*, 1845—1850. 3 deelen, 6 stukken.

N°. 41.

DECRETEN DER NATIONALE VERGADERING, representerende het volk van *Nederland*, van 1 Maart 1796 tot 20 Jan. 1798. In *den Haag*, ter 's landsdrukkerij 1796—1798. 23 deelen.

N°. 42.

DECRETEN DER CONSTITUERENDE VERGADERING, representerende het *Bataafsche* volk, van 22 Jan. tot 4 Mei 1798. In *den Haag*, ter 's landsdrukkerij, 1798. 4 deelen.

N°. 43.

DECRETEN VAN HET INTERMEDIËR WETGEVEND LICHAAM des *Bataafschen* volks van 13 Junij tot 31 Julij 1798. In *den Haag*, ter 's landsdrukkerij, 1798. 2 deelen.

N°. 44.

BESLUITEN DER EERSTE KAMER VAN HET VERTEGENWOORDIGEND LICHAAM des *Bataafschen* volks van 31 Julij 1798 tot 30 Sept. 1801, met den Blad-

In 8°.

N°. 44. wijzer op de Decreten van de Algemeene Vergadering en op de Besluiten der Eerste Kamer van het Verteegenwoordigend Lichaam van 31 Julij tot 31 Oct. 1798. In *den Haag*, ter 's landsdrukkerij, 1798—1801. 38 deelen, 75 banden.

N°. 45.

REGISTER DER BESLUITEN VAN DE EERSTE KAMER VAN HET VERTEGENWOORDIGEND LICHAAM des *Bataafschen* volks van 4 Mei tot 12 Junij 1798. In *den Haag*, ter 's landsdrukkerij, 1798.

N°. 46.

REGISTER DER DECRETEN VAN DE TWEEDE KAMER EN DER DECRETEN VAN HET VERTEGENWOORDIGEND LICHAAM des *Bataafschen* volks van 4 Mei tot 11 Junij 1798. In *den Haag*, ter 's landsdrukkerij, 1798.

N°. 47.

BESLUITEN VAN DE TWEEDE KAMER EN DECRETEN VAN HET VERTEGENWOORDIGEND LICHAAM des *Bataafschen* volks van 31 Julij 1798 tot 31 Maart 1801. In *den Haag*, ter 's landsdrukkerij, 1798—1801. 32 deelen.

N°. 48.

BLADWIJZER OP DE DECRETEN VAN DE ALGEMEENE VERGADERING EN OP DE BESLUITEN DER TWEEDE KAMER EN DE DECRETEN VAN HET VERTEGENWOORDIGEND LICHAAM des *Bataafschen* volks van 31 Julij 1798 tot 31 Oct. 1799. In *den Haag*; ter 's landsdrukkerij, 1798 en 1799. 5 stukjes.

N°. 49.

ISAÄK ANTONIE NIJHOFF, BIJDRAGEN VOOR VADERLANDSCHE GESCHIEDENIS EN OUDHEID-

20 Junij.

1863. Dood van den Geldersch
geschiedschrijver

Mr. Isaac Anne Nijhoff.

KUNDE. *Arnhem*, bij *J. A. Nijhoff*, 1837—1852. In 8°. N°. 49.
8 deelen.

N°. 50.

Mr. **JOHANNES TIBERIUS BODEL NIJ-
ENHUIS**, TABLE DES MATIÈRES et des lettres dans
le recueil: Archives DE LA MAISON D'ORANGE-NAS-
SAU. Première partie. *Leide*, chez *S. et J. Lucht-*
mans, 1847.

Vervalt.
als
Replikaat.

N°. 51.

N. VAN DER MONDE, TIJDSCHRIFT VOOR GE-
SCHIEDENIS, OUDHEDEN, MERKWAARDIGE BIJZON-
DERHEDEN EN STATISTIEK VAN UTRECHT, met af-
beeldingen. *Utrecht*, bij den schrijver of verzame-
aar, 1835—1843. 9 deelen.

N°. 52.

————— UTRECHT VOORHEEN EN
THANS, of Tijdschrift voor geschiedenis, oudheden
en statistiek van *Utrecht*, met afb. *Utrecht*, bij den-
zelfden, 1844—46. 3 deelen.

N°. 53.

————— GESCHIED- EN OUDHEID-
KUNDIGE BESCHRIJVING VAN UTRECHT, van deszelfs
pleinen, straten, stegen, waterleidingen, wedden,
putten en pompen, met plans en afb. *Utrecht*, bij
denzelfden, 1844—46. 3 deelen.

N°. 54.

P. J. VERMEULEN, Archivarius der Provincie.
Utrecht, TIJDSCHRIFT VOOR OUDHEDEN, STATIS-
TIEK, ZEDEN EN GEWOONTEN, REGT, GENEALOGIE
EN ANDERE DEELEN DER GESCHIEDENIS VAN HET BIS-
DOM, DE PROVINCIE EN DE STAD UTRECHT. *Utrecht*,
bij *Keimink en Zoon*, 1847—1851. 5 deelen, 4 banden.

In 8°.

N°. 55.

JACOB HONIG ISZ. JUNIOR, GESCHIEDENIS DER ZAAANLANDEN, met kaart en platen. *Zaandijk*, *J. Meijnis Tsz.*, 1849. 2 deelen.

N°. 56.

HENDRIK KORNELIS ARKSTEE, NYMEGEN DE OUDE HOOFDSTAD DER BATAVIEREN, in dichtmaat met geschiedkundige aanteekeningen, de ouden dier stad en van het Quartier betreffende, met pl. *Nymegen*, bij *Izaak van Campen*, 1788.

N°. 57.

DIRK BURGER VAN SCHOORL, CHRONIJK VAN MEDENBLIK, met eene beschrijving der wierdijken en merkwaardigste geschiedenissen in *Noord-Holland* en de eilanden van het *Noorder-Quartier*. *Hoorn*, bij *Jacob Duyn*, 1728.

CHRONIJK DER OUDE HEERLIJKHEID VAN SCHAGEN en hare privilegiën en handvesten. Gedrukt als boven.

RERUM HARLEMENSIIUM SCRIPTORES.

IN FOLIO.

In F°.

N°. 1.

VOLLEDIGE VERZAMELING VAN RESOLUTIËN en andere, zoo geschreven als gedrukte, stukken, betreffende het geschil tusschen de Vroedschap van *Haarlem* en Vrouwe Gouvernante *ANNA* over de nominatie tot het verkiezen van Burgemeesters van 1757 tot 1759.

N°. 2.

RESOLUTIE DER STATEN VAN HOLLAND EN WEST-

VRIESLAND van 11 Jan. 1758, betrekkelijk het gepas-
seerde omtrent de geformeerde Nominatie ter electie
van Burgemeesteren van *Haarlem*. In F°.
N° 2.

REQUEST VAN 18 LEDEN DER VROEDSCHAP VAN
HAARLEM, met eene memorie tot hunne justificatie
tegen het berigt van wijlen de Vrouwe Gouvernante
op hun vorig Request, rakende de aanstelling van
SALOMON VAN ECHTEN tot Burgemeester van *Haar-
lem*, met de Resolutie van de Staten van Holland en
Westvriesland op eerstgenoemde Request van 8 Febr.
1759.

HANDELINGEN VAN DE VROEDSCHAP VAN HAAR-
LEM, ten aanzien van de door haar geformeerde no-
minatie tot het eligeren van 4 Burgemeesteren van
14 Sept. 1756 tot 11 Sept. 1758.

RAPPORT nopens den wettigen en noodzakelijken
invloed der Burgerij van *Haarlem* op hare vertegen-
woordigers ter Vergadering van Raden en Vroed-
schappen, met het Concept-reglement op de Regering
van *Haarlem*. *Haarl.*, bij *Joh. Enschedé en Zonen*,
1787.

N° 3.

Verzameling van stukken, zoo geschreven als ge-
drukt, betreffende de INVOERING VAN HET NIEUWE
REGERINGSREGLEMENT DER STAD HAARLEM, bij de
staten van Holland en Westvriesland den 25sten Au-
gustus 1787 goedgekeurd en bekrachtigd, en den 5^{den}
September daaraan volgend plegtig beëdigd, met de
afbeelding van die plegtigheid.

N° 4.

MATTHEUS BROUËRIUS VAN NIDEK,
HET ZEGEPRALEND KENNEMERLAND, beschreven en
vertoond in gezichten der voornaamste lustplaezen,

In F°.

N° 4. adelijke huizen, Dorp- en Stede-gebouwen, naar het leven geteekend en in het koper gebragt door *HENDRIK DE LETH*. *Amst.*, bij *Andries* en *Hendrik de Leth*, zonder jaartal. 2 deelen in één band.

I N Q U A R T O.

In Q°.

N° 1.

Pierre Star
binoc d'An
vars
Corte waerachtighe **BESCHRIJVINGHE VAN ALLE**
GHESCHIEDENISSEN, AANSLAGHEN, STORMEN, SCHERMUTSINGEN ENDE SCHIETEN VOOR DE VROME STADT HAERLEM in *Hollant* gheschiet, midtsgaders hoe en met welke conditiën deselve den alghemeynen Viant Ducque *D'ALBE* ouerghelevert is, oock hoe hy met den soldaten ende burgeren ghehandelt heeft, ende dat tot den XII^{en} septembris a° 1573. Ghedruckt tot *Delft*, 1574. *bij Albert Hendrick*

N° 2.

STEVEN THEUNISZ. VAN DER LUST, (lid der *Haarlemsche* Rederijkkamer de *Wijngaardranken*), HERSTELDE HONGERSDWANGH, of *Haarlems* langh en strenghe Belegeringhe en het overgaen dier stadt door het scherpe swaerd der ellende. Treurspel, gedruckt te *Haerl.*, bij *Kornelis Theunisz. Kat*, 1660.

N° 3.

ACCOORDT EN VERDRACH OP HET OVERLEVEREN VAN DE STAD HAERLEM tusschen den Prince van *Oraingien* met de Staten van *Hollant* ter eenre en **GODEFRIDUS VAN MIERLE**, Bisschop van *Haerlem*, mitsgaders Joncheer **SEBASTIAEN CRAENHALS** Schout, en **GIJSBRECHT VAN NESSE**, Burgemeester der voors. stede ter andere zijde. 22 Jan. 1577, gedruckt te *Delft*.

N°. 4.

'T SOET-RUYCKENT WIT ANGIERTJE of Beantwoording der vraag van de Haarlemsche Rederijkkamer: *de Witte Angieren over de liefde*, beantwoord te *Haarlem*, 30 Junij 1632. *Delft*, bij *Cornelis Blommestejn*, 1633.

N°. 5.

JUSTIFICATIE VAN DE PROCEDUREN BIJ SCHOUT, BURGHERMEESTEREN ENDE REGEERDERS VAN HAARLEM, gehouden in 1617 tegen eenige *overhoorighe ende onrustighe personen* (oproerige contraremonstranten) binnen die stad, midtsgaders eenighe Copiën ende Extracten tot naerder verklaringhe van den inhoud. *Haerlem*, bij *Adriaen Roman*, 1618.

N°. 6.

RESOLUTIE BIJ RAEDEN EN VROETSCHAPPEN VAN HAARLEM, ghenomen op seekere Missive van de Staten van Hollandt ende Westvrieslandt, nopende 't stuck VAN DE TRÈVE of het sluiten van een bestand met *Spanje*. Te *Haarl.*, bij *Adriaan Roman*, 1630.

N°. 7.

ACTEN VAN JUSTIFICATIE VAN DE STEDEN DORDRECHT, HAARLEM, DELFT, AMSTERDAM, HOORN EN MEDENBLYQ overgegeven ter vergadering der Staten van Hollant ende Westvrieslandt *tot decharge van de* (door Prins *WILLEM* den II^{en}) *gesayseerde Heeren en de Regering van Amsterdam*. Tot *Dordrecht*, bij *Jan Jacobs*, 1651.

N°. 8.

PIETER LANGENDIJK, Alle zijne JAARDICHTEN, uitgesproken op de oude Rederijkkamer der Pel-^{op 15 mei} licanisten te *Haarlem*, onder de zinspreuk: *Trouw* ^{1702 92.} *laecht*

In 8°.

N°. 8. *moet blijken*, van 1721 tot 1749 met prentverbeeldingen. *Haarl.*, bij *Willem van Kessel*, *G. van Leeuwen* en *P. van Assendelft*, 1721—1749.

N°. 9.

HAERLEMSE ZANGEN, in muzyk gesteld door *MARPURG*, *AGRICOLA*, *SCHALE*, *NICHELMAN*, *BACH* en andere componisten en in Nederduytse dichtmaet overgebracht door *I. I. D.* In *Haarlem* bij *Izaäk en Johannes Enschedé*, 1761.

N°. 10.

Bundel van Vaderlandsche Gedichten, meestal tot *Haarlem* betrekkelijk en waaronder vele Jaarzangen van de oude *Haarlemsche Rederijkkamer*, de *Wijngaardranken*, onder de zinspreuk: *liefde boven al*. *Haarl.*, 1782—1791.

N°. 11.

ADRIAAN VAN DER WILLIGEN, JAARZANGEN van de Broederschap der aloude Rederijkkamer der *Pellicanisten* te *Haarlem*, onder de zinspreuk: *Trouw moet blijken*, van 1817 tot 1841. Te *Haarl.*, bij *Johannes Enschedé* en Zonen, 1817—1841.

Deze en de beide vorige nummers zijn uit het legaat van den Heer *A. VAN DER WILLIGEN*.

I N O C T A V O.

In 8°.

N°. 1.

Mr. *JACOB LEONARD DE BRUYN KOPS*, STUKKEN DER GRAFELIJKE TIJDEN UIT HET ARCHIEF DER STAD HAARLEM. *Haarl.*, bij *A. C. Kruseman*, 1850.

N°. 2.

D. J. VEEGENS, HAARLEMSCHE VERTELLINGEN

*Montschening
ontleent de
Kamer v. M. A.
v. A. v. d. W.
kousen voort bij
N: 14 bl. 460
Cat. 3. deel.*

UIT DEN OUDEN TIJD, bevattende de Christenzendingen in *Kennemerland*, de Tempeliëren te *Haarlem*, het Ontzet van *Haarlem* in 1426, en het Oproer te *Haarlem* in 1444. *Amst.*, bij *J. F. Schleijs*, 1850.

In 3°.
Nº. 2.

Nº. 3.

HISTORIE EN WAERACHTIG VERHAEL VAN AL, WAT VAN DACH TOT DACH GESCHIED IS IN HAERLEM IN DEN TIJD, ALS DIE STADT VAN DEN HERTOOG VAN *ALBA* BELEGHERT WAS VAN 8 dec. 1572 tot 16 febr. 1573. Ghedruct tot *Delft*, in 't jaer ons Heeren 1573.

Nº. 4.

WILLEM HESSEN, Factor van het Kunstgeenootschap: *In liefde boven al*, BELEGERING VAN HAARLEM, treurspel. *Haarl.*, bij *Izaäk van Hulkenroy*, 1729, met de afbeelding van *KENAU HASSELAAR* op den titel, en *ORESTES EN HERMIONE*, treurspel van denzelfden schrijver. *Haarl.*, bij denzelfden, 1725.

Nº. 5.

JULIANA CORNELIA DE LANOY, (gebooren te *Breda* 1738, overleden te *Geertruidenberg* 18 febr. 1782), DE BELEGERING VAN HAARLEM, treurspel. *Amst.*, bij *Izaäk Duim*, 1770.

Nº. 6.

J. VAN DE CAPELLE (eigenlijk *BOSDIJK*), HET BELEG EN DE VERDEDIGING VAN HAARLEM IN 1572—1573, met platen en kaarten. *Schoonhoven*, bij *S. E. van Nooten*, 1843 en 1844, 3 deelen.

Nº. 7.

————— BELANGRIJKE STUKKEN
VOOR GESCHIED- EN OUDHEIDKUNDE, zijnde Bijlagen
en aantekeningen, betrekkelijk *het Beleg en de Ver-*

In 8°.

N°. 7. *dediging van Haarlem in 1572 en 1573. Schoonhoven, bij S. E. van Nooten, 1844.*

Dit en het vorige geschonken door den schrijver.

N°. 8.

JOÄNNES NOMSZ (geb. 1738, overl. te Amsterdam 1803), *RIPPERDA* of de inneming van Haarlem, treurspel. Amst., bij *Izaäk Duim, 1779.*

N°. 9.

ADRIAAN LOOSJES PIETERSZ., *KENAU HASSELAAR*, of de Heldin van Haarlem, treurspel. Haarl., bij *A. Loosjes Pz., 1808.*

N°. 10.

DE VAANDRIG (PIETER DIRKSZON HASSELAER), of vaderlandsliefde en heldenmoed, een oorspronkelijk verhaal uit den tachtigjarigen oorlog. Haarl., bij *J. B. van Loghem Jr., 1847, met pl.*

Geschenk van den uitgever.

N°. 11.

J. M. SINDERAM, *MARGARETA VAN DER HEIDE*, *Historiesch-Romantiesch tafereel gedurende en na het beleg van Haarlem in 1573.* Amst., bij *H. Molenijzer J.zoon, 1843.*

N°. 12.

1. *Drie t'zamenspracken OVER DEN OP- EN ONDERGANG VAN FLORA, ALSMEDE FLORAES ZOTTEBOLLEN, in dichten en zangen, TROOSTBRIEF AAN ALLE BLOEMISTEN OVER het overlijden van FLORA EN REGISTER DER MEESTGEACHTE HYACINTEN met de prijzen (tijdens den beruchten Tulpenhandel).* Haarl., bij *Johannes Marshoorn op de Markt 1734, met een pl.*
2. *CLARE ONTDECKINGH DER DWAESHEYDT DER*

FLORISTEN in t' samensprekinge tusschen de Bloemen en *FLORA*, met annotatiën. *Haarl.*, bij *J. Marshoorn*, 1734. In 8°. N°. 12.

N°. 13.

REQUESTE EN ARTICULEN VAN DE BURGEREN VAN HAARLEM, benevens het ANTWOORD VAN ZIJNE HOOGHEID, betreffende *eenige voorgestelde veranderingen in de Regering der stad*. *Haarl.*, 1748.

N°. 14.

1. TOETS-STEEEN ter toetsing van de redenen, waarom men Hun Hoogmogenden, Zijne Hoogheid, den Raad van Staten, de Regeringen van *Haarlem* en *Amsterdam*, mitsgaders brave Edelen en Patriotten dezer landen straffeloos heeft kunnen schenden en den Hertog van *BRUNSWIJK* naauwelijks geattakeerd wordt, of aanstonds maatregelen beraamd worden, om zulks te keer te gaan. *Amst.*, bij *Dirk Schuurman* (1778.)
2. MISSIVE VAN WILLEM ANNE VAN L'ESTEVENON VAN BERKENRODE, Drossaard van Breda, voorheen Schepen van Haarlem, over het ontwerp der zoogenaamde Hollandsche Patriotten, om eene tegenrevolutie in de Republiek te bewerken. *Amst.*, bij *Pepelenbos* enz., 1790.
3. PRO EN CONTRA of Vrijmoedige raad aan de inwoners van *Nederland* in 't algemeen en die van *Haarlem* in 't bijzonder, *over de bestaande tweedragt*, benevens het Antwoord. *Naarden*, bij *C. van Tricht Jacobsz.*, 1790.
4. IETS BETREFFENDE DE FINANTIEELE GESTELDHEID VAN DEN BURGERKRIJGSRAAD VAN HAARLEM en der laatstgeëindigde administratie op 19 Jan. 1795. *Haarl.*, bij *C. van der Aa*, 1795.

In 8°.

N°. 15.

1. CONSULTATIE VAN 22 ADVOCATEN VAN HET PARLEMENT VAN PARIJS, betreffende het vonnis van Schepenen van *Haarlem* omtrent het Proces tuschen Regenten van het Roomsch-Katholijke Weesen Armhuis en de Executeurs van het testament van *FRANS VAN DIJK*. *Haarl.*, bij *A. Loosjes Pz.*, 1787.
2. *JOHANNES STAFFORD*, Roomsch Pastoor en Deken van het kapittel van *Haarlem*, Bedenkingen ter opheldering van het Proces voornoemd en wederlegging van bovenstaande consultatie. *Amst.*, bij *T. Crajenschot*, 1787.

N°. 16.

1. KORT VERHAAL VAN DE REVOLUTIE IN HAARLEM OP 19 JAN. 1795, uitgegeven door de leden van de gewezen Revolutionaire club aldaar. *Haarl.*, bij *J. van Walré* en Comp. en *J. Tetmans*, 1795.
2. DANKZEGGING van de commissie der Provisioneele stadsregering binnen *Haarlem* AAN DE BURGERSSEN, DIE DEN VRIJHEIDSBOOM HEBBEN GESCHONKEN OP 6 febr. 1795.

Geschonken door den Bibliothekaris.

N°. 17.

REGLEMENT VAN HET PLAATSELIJK OCTROOI DER GEMEENTE VAN HAARLEM, Departement van de *Zuiderzee*, Arrondissement van *Haarlem*, in het Fransch en Hollandsch, met het daarbij behoorende tarief. *Haarl.*, bij *Joh. Enschedé* en Zonen, 1811.

Geschonken door den Bibliothekaris.

N°. 18.

Volledige Verzameling van stukken, betreffende het

In 8°.

geschil tusschen het *STEDELIJK BESTUUR VAN* N°. 18. *HAARLEM* en de Heeren *ENSCHEDÉ* OVER HET EIGENDOMSREGT DER OPREGTE HAARLEMSCHE GOVRANT, behelzende, behalve de deswege gevoerde Briefwisseling tusschen het eerste en de laatstgenoemden, de daarover ingebragte bedenkingen en adviezen van Mr. *J. J. ENSCHEDÉ*, Mr. *H. W. TYDEMAN*, Mr. *B. DONKER CURTIUS* en Mr. *G. DE VRIES AZ.*, met de, tegen de beide laatste aangevoerde, tegenbedenkingen van Mr. *J. J. ENSCHEDÉ*. *Haarl.*, 1851.

Geschonken door de Heeren *ENSCHEDÉ*.

N°. 19.

Mr. *J. H. VAN DER SCHAAFF*, LEVENSSCHETSEN VAN EENIGE VOORNAME MANNEN, IN HAARLEM GEBOREN, OF ALDAAR IN DEN LAATSTEN TIJD HUNNES LEVENS GEWOOND HEBBENDE, als: *LOURENS JANSZON COSTER*, *JOHAN HOORNBECK*, *JACOB VAN DIJCK*, *HADRIANUS JUNIUS*, *PETRUS SCRIVERIUS*, *DIRK SCHREVELIUS*, *JOHANNES IZAK PONTANUS*, *PHILIP WOUWERMAN*, *ADRIAAN VAN OSTADE*, *FRANS HALS*, *HENDRIK GOLTZIUS*, *JACOB VAN KAMPEN* en *DANIËL KAJANUS*. *Haarl.* bij *J. B. van Loghem*, 1844.

Geschonken door den schrijver.

N°. 20.

A. LOOSJES Pz., HAARLEMS SCHILDERLOF, dichtstuk, bij de uitdeeling der eereprijzen, in de Teekenacademie te *Haarlem* uitgesproken 23 Julij 1788. *Haarl.*, bij *A. Loosjes Pz.*, 1788.

N°. 21.

JAN ADRIAENSZ. LEEGWATER, KORTE BESCHRIJVING VAN DE STAD HAARLEM, alsmede eene

In 8°.

N°. 21. kleyne Beschrijvinge van de steden van *Holland* en *Westvriesland*, mitsgaders een kleyn Chronijkjen, ofte eenige notabele verhalen. *Haarl.*, bij *Wilhelmus van Kessel*, 1706.

JACOB VAN OUDENHOVEN, HAARLEMS WIEG of Historische bedenkingen over eenige oudheden dier stad. *Haarl.*, bij *W. van Kessel*, 1706.

N°. 22.

GEVERS VAN ENDEGEEST, OVER DE DROOGMAKING VAN HET HAARLEMMERMEER. 1ste gedeelte, met 3 kaarten. *Leiden*, bij *S. en J. Luchtmans*, 1843. *2de 11de ged. met 5 kaarten, 1ste Gravenhage bij de gebroeders van Sloof, 1853.*

N°. 23.

A. LOOSJES Pz., HOLLANDS ARCADIA, of Wandelingen in de Ommestrecken van *Haarlem*, met gekleurde platen. *Haarl.*, bij *A. Loosjes Pz.*, 1804.

N°. 24.

PIETER JOHANNES PRINSEN, AARDRIJKSBESCHRIJVING VAN HAARLEM, nagezien en vermeerderd met eene beschrijving van *Haarlems* omstreken door *J. SPAAN*, met een kaart. *Haarl.*, bij de Erven *Loosjes*, 1848.

N°. 25.

J. WOLFF, BESCHRIJVING VAN DE GROOTE OF ST. BAVO KERK TE HAARLEM, en van het alom beroemde orgel aldaar, met pl. *Haarl.*, bij Gebroeders van *Dobben*, 1845.

Geschenk van den schrijver.

N°. 26.

WEGWIJZER voor de inwoners van *Rotterdam*,

In 8°.

Schiedam, Delft en andere plaatsen in de nabijheid N°. 26.
van den Hollandschen Spoorweg door de omstreken
van *Haarlem*, bij het doen van een uitstap naar die
stad op één dag heen en weder. *Haarl.*, bij de Er-
ven *F. Bohn*, 1847, met een kaartje.

N°. 27.

P. A. MANUS, HAARLEM OP DEN 9den NOV. 1849,
tooneelmatige schets in een tafereel, bij de inwijding
van den nieuwen Schouwburg. *Amst.*, bij *M. Westerman*
en Zoon, 1849, en Bericht wegens eene voor-
stelling door liefhebbers op dien schouwburg, ten
behoefte der armen op 11 Febr. 1850.

N°. 28.

BESCHRIJVING VAN HET GROOTE MUZIKKFEEST TE
HAARLEM OP 13, 14 EN 15 JUNIJ 1850, volgens de
Couranten, met den text der bij die gelegenheid ge-
zongen Oratoriën, Cantaten en Psalmen, derzelve
metrische navolging van *J. P. HEYE* en de woorden
van het Oratorium *ELIAS*, in muziek gebragt door
FELIX MENDELSZON BARTOLDI, enz. *Amst.*,
bij *J. H. en G. van Heteren*, 1850, met pl.

N°. 29.

JAARBOEKJE VOOR DE STAD HAARLEM VOOR 1847
en 1848. *Haarl.*, bij *A. C. Kruseman*, 1847 en 1848.
2 stuks.

GEOGRAPHI ET ITINERUM SCRIPTORES.

I N F O L I O.

N°. 1.

In F°.

MARTINI MARTINII, Jesuitae, nati a° 1614,

In F°.

Nº. 1. mortui in urbe regni *Sinensis Hang-Scheou* a° 1662.
 NOVUS ATLAS SINENSIS cum tabb. geographicis. *Amst.*,
 typis *Joännis Blaeu*, 1655.

Donum viri honestissimi *HUBERTI VAN DER VOORT*.

Nº. 2.

ARNOLDUS MONTANUS, DE NIEUWE EN ON-
 BEKENDE WAERELD, of Beschrijving van *America* en
 't *Zuidland*. *Amst.*, bij *Jacob van Meurs*, 1671,
 met pl.

Nº. 3

PHILIPPUS BALDAEUS, Predikant eerst op
Ceylon en naderhand te *Geervliet*, BESCHRIJVING VAN
 MALABAR EN CHOROMANDEL, benevens ontdekking
 en wederlegging der afgoderij der Oost-Indische Hei-
 denen, waarbij gevoegd eene *Malabaarsche* spraak-
 kunst. *Amst.*, bij *Joännes Janssonius van Waesberge*
 en *van Someren*, 1672, met pl.

Nº. 4.

OLEERT DAPPER, (Geneesheer te *Amsterdam*,
 overleden 1690), GEDENKWAARDIGE GESANTSCHAP-
 PEN DER OOST-INDISCHE MAATSCHAPPIJ IN 'T VER-
 EENIGDE NEDERLAND AAN DE KAISAREN VAN JAPAN,
 met afb. *Amst.*, bij *Jacob Meurs*, 1669.

Nº. 5.

————— GEDENKWAARDIG BEDRIJF
 DER NEDERLANDSCHE OOST-INDISCHE MAATSCHAPPIJ
 OP DE KUST EN IN HET KEIZERRIJK VAN TAISING OF
 SINA, behelzende het 2^e Gezantschap aan den Onder-
 koning *SINGLAMONG* en den Veldheer *TAISING LI-
 POU* door *JAN VAN KAMPEN* en *KONSTANTIJN
 NOBEL*, met een Verhaal van het voorgevallene in
 1663 en 1664 op de kust van *Sina*, onder het gezag

van *BALTHASAR BORT*, en het 3^e Gezantschap aan *N° 5.*
KONCHY, Tartaarschen Keizer van *Sina*, onder beleid
 van *PIETER VAN HOORN*, benevens eene Beschrij-
 ving van geheel *Sina*, met pl. *Amst.*, bij *Jacob van*
Meurs, 1670.

N° 6.

OLFERT DAPPER, *ASIA*, of Beschrijving van
 het rijk des *Grooten Mogols*, benevens *Persie*, *Geor-*
gie, *Mingrelie* en andere gebuurgewesten. *Amst.*, bij
 denzelfden, 1672, met pl.

N° 7.

————— *BESCHRIJVING DER AFRI-*
KAANSCH E GEWESTEN, *Egypte*, *Barbarije*, *Lybie*,
Biledulgerid, *Negrosland*, *Guinea*, *Ethiopie* en *Abys-*
sinie. met pl. *Amst.*, bij denzelfden, 1676.

N° 8.

————— *BESCHRIJVING VAN SYRIE*
EN PALESTIJN OF HET HEILIGE LAND, behelzende de
 gewesten van *Fenicie*, *Celesyrie*, *Kommagene*, *Piërie*,
Cyrestika, *Seleucis*, *Kassiotis*, *Chalibonitis*, *Chalcis*,
Abilene, *Apamene*, *Laodicis*, *Palmyrene* enz., bene-
 vens *Perea*, *Galilea*, *Palestina*, *Judea* en *Idumea*,
 met pl. en kaarten. *Amst.*, bij denzelfden, 1677.

N° 9.

————— *BESCHRIJVING VAN ASIE*,
 behelzende de gewesten van *Mesopotamie*, *Babylonie*,
Assyrie, *Anatolie* en *Arabie*, met pl. en kaarten.
Amst., bij denzelfden, 1680.

N° 10.

————— *BESCHRIJVING VAN MOREA*

In F°.

Nº. 10. en de Eilanden onder dezelfs kusten en binnen en buiten de golf van *Venetie*, inzonderheid *Corfu*, *Cephalonia*, *Sant Maura*, *Zanten* enz. met pl. en kaarten. *Amst.*, bij *Wolfgangh*, *Waesbergen*, *Boom*, enz., 1688.

Nº. 11.

OLFERT DAPPER, BESCHRIJVING DER EILANDEN IN DEN ARCHIPEL, bijzonder *Cyprus*, *Rhodus*, *Candie*, *Samos*, *Scio*, *Negroponte*, *Lemnos*, *Paros*, *Delos*, *Patmos* enz. met pl. en kaarten. *Amst.*, bij dezelfden, 1688.

Nº. 12.

JOÄN NIEUWHOF, (Hofmeester des Gezantschaps, naderhand Opperhoofd in *Ceylon*), HET GEZANTSCAP DER NEDERLANDSCHE OOST-INDISCHE COMPAGNIE aan den Grooten Tartaarschen *CHAN*, den Keizer van *China* in 1655 tot 1657, met pl. en kaarten. *Amst.*, bij *Wolfgangh*, *Waesbergen*, enz., 1699.

Nº. 13.

GEDENKWAARDIGE BRASILIAANSE ZEE- EN LANTREIZE, gedaan in 1640 tot 1649, met pl. en kaarten. *Amst.*, bij *Jacob van Meurs*, 1682.

Nº. 14.

FRANÇOIS VALENTIJN, Bedienaar des Goddelijken Woords in *Amboina*, *Banda* enz., OUD EN NIEUW OOSTINDIE, of Neêrlands Mogendheid in die gewesten, en beschrijving derzelve enz., te *Dordrecht* en *Amsterdam*, bij *Joannes van Braam* en *Gerard onder de Linden*, 1724—1726. 5 deelen met kaarten en platen.

I N O C T A V O.

N°. 1.

EBERHARD AUGUST WILHELM ZIMMERMAN, DE AARDE EN HARE BEWONERS, volgens de nieuwste ontdekkingen, uit het Hoogduitsch door **NICOLAAS GODFRIED VAN KAMPEN** en **SYBREN KLAASZES SYBRANDI**. Haarlem, bij *François Bohn*, 1816—1826, met pl. 19 deelen.

N°. 2.

HISTORIE OF TEGENWOORDIGE STAAT VAN ALLE VOLKEREN. Amst. bij *J. Tirion*, *P. Schouten*, *J. de Groot* en *G. Warnars*, 1729—1803. 43 deelen, 44 banden, met kaarten en platen.

namelijk :

- I. **THOMAS SALMON**, (geboortig van *Bedfordshire*, broeder van den beroemden oudheidkundige **NATHANAËL SALMON**), HISTORIE OF TEGENWOORDIGE STAAT VAN ALLE VOLKEREN, uit het Engelsch vertaald en vermeerderd door *M. VAN GOËN*, Med. Doct. Amst., bij *Isaäk Tirion*, 1729—1738. 10 deelen.

bevattende :

- I d. De Keizerrijken *China* en *Japan*, de *Ladrones*, *Filippijnsche* en *Moluksche* Eilanden en *Makassar*, 1729.
- II d. De *Sundasche* Eilanden, inzonderheid *Borneo*, *Java*, *Sumatra* en de Koninkrijken *Siam*, *Kochin-China* en *Tonkin*, 1730.
- III d. De Koninkrijken *Pegu*, *Ava*, *Arrakan*, *Achan*, alsmede het eigenlijk *India* of het rijk van den Grooten *Mogol*, *Malabar*, *Kormandel* en het Eiland *Ceilon*, 1731.
- IV d. *Persie*, *Arabie* en *Asiatiesch Tartarye*, 1732.
- V d. Het *Turksche* rijk in *Asia* en *Afrika*, 1733.
- VI d. Het *Europiesch Turkije* en de *Grieksche Kerk*, alsmede het Koninkrijk *Polen* en het Groot-Hertogdom *Litthauen*, 1731.

In 8°.
N° 2.

- VII d. *Rusland*, *Zweden*, *Denemarken* en *Noorwegen*, de landen onder den *Noordpool* en de *Groenlandsche* visscherij, 1735.
- VIII d. Het *Duitsche* Keizerrijk in 't algemeen en de *Opper-Saxische* en *Neder-Saxische*, *Westphaalsche* en *Neder-Rhijnsche* Kreitsen in 't bijzonder, 1736.
- IX d. Vervolg van het *Duitsche* Keizerrijk, bijzonder de *Opper-Rhijnsche*, *Frankische*, *Zwabische*, *Beijersche* en *Oostenrijksche* Kreitsen, het Koninkrijk *Boheme*, *Moravie*, *Silesie*, *Hongarije*, *Zevenbergen* en de frontierlanden des Keizerrijks, 1737.
- X d. De *Oostenrijksche*, *Fransche* en *Pruisische* Nederlanden, 1738.

II. HEDENDAACSCH E HISTORIE OF TEGENWOORDIGE STAAT DER VEREENIGDE NEDERLANDEN, ter aanvulling van het daaromtrent onvolledige in het voorgenoemde werk. *Amst.*, bij *J. Tirion* enz., 1739—1803. 23 deelen, 24 banden, met kaarten en platen.

- XI d. 1^e d. Beschrijving des lands, der zeden en godsdienst van de inwoners, 's lands Historie, Beschrijving der Generaliteits Kollegiën, der Maatschappijën van Oost- en West-Indiën, der Handwerken, Visscherijen, Koophandel, &z. 1739.
- XII d. 2e d. ————— der Generaliteitslanden, Staats *Brabant*, Land van *Overmaaze*, Staats *Vlaanderen*, Staats *Opper-Gelderland* en de Barrière plaatsen, 1740.
- XIII d. 3e d. ————— van *Gelderland*, 1741.
- XIV—XVIII d.
4e—8e d. ————— van *Holland*, 1742—1749, 5 deelen.
- XIX—XX d.
9e—10e d. ————— van *Zeeland*, 1751—1753, 2 deelen.
- XXI—XXII d.
11e—12e d. ————— van *Utrecht*, 1753—1772, 2 deelen.
- XXIII—XXVI d.
13e—16e d. ————— van *Friesland*, 1785—1789, 4 deelen.
- XXVII—XXIX d.
17e—19e d. ————— van *Overijssel*, 1781—1791, 3 deelen en 4e d. 1e st., 1803, het 2e nog niet in het licht verschenen.
- XXX—XXXI d.
20e—21e d. ————— van Stad en Lande van *Groningen*, 1793 en 1794, 2 deelen.

XXXII d. 22° d. Beschrijving van *Drenthe*, 1792-1795, 2 stuks in N° 2.
één band.

III. Vervolgen op het werk van *SALMON*. *Amst.*, bij *J. Tiron*, enz., 1754-1769, 11 deelen.

Beschrijving van *Groot-Brittannie*, 1754 en 1755, 2 deelen.

———— van *Frankrijk*, 1756 en 1757, 2 deelen.

———— van *Spanje* en *Portugal*, 1759.

———— van *Switserland* en *Italie*, 1760 en 1761, 2 deelen,
waarvan :

1° d. van *Switserland* en Noordelijk *Italie*, namelijk *Sardinie*, de bezittingen van *Oostenrijk*, der Hertogen van *Parma* en *Modena* en van de Republiek *Venetie*.

2° d. van het Middelste en Zuidelijk *Italie*, namelijk *Genua*, *Corsica*, *Luca*, *Toscanen*, den *Pauselijken Staat*, *Napels*, *Sicilie*, *Maltha* en *Minorca*.

———— van *Afrika*, bijzonder van *Barbarije*, *Senegal*, *Guinea*, de *Kaap de Goede Hoop*, de *Kanarische*, *Vlaamsche* en *Fransche Eilanden* en *St. Helena*, 1763.

———— van *America*, 1766-1769, 3 deelen, waarvan :

1° d. behelst de *Historie* der ontdekking, algemeene beschrijving van land- en luchtgesteldheid, aard en zeden der inwoners, en natuurlijke historie, voorts bijzondere beschrijving van *Mexico* of *Nieuw Spanje*, *Nieuw Mexico*, *Californie* en *Nieuw Granada*.

2° d. van *Peru*, *Tucuman*, *Paraguay*, *Chili*, het land van *Magellaan*, de *Eilanden* in de *Zuidzee*, de bezittingen van *Portugal* of *Brazilie* en het land aan de rivier der *Amazonen*, *Guajana*, *Cayenne*, *Suriname*, de *Barbiesjes*, *Essequibo* en *Curacao*.

3° d. van de *West-Indische Eilanden*, namelijk : de *Kleine* of *Caribische*, als *Barbados*, *Martinique*, *Guadeloupe*, *St. Eustatius* enz. en de *Groote*, namelijk : *Cuba*, *Jamaica*, *Porto Rico*, *Hispaniola* of *St. Domingo* en van *Noord-America* in 't algemeen en van *Louisiana* en *Canada* in 't bijzonder.

N° 3.

C. J. TEMMINCK, (Directeur du Musée Royal d'histoire naturelle), COUP-D'OEIL GÉNÉRAL DE LES

In 8°. N° 3. POSSESSIONS NÉERLANDAISES DANS L'INDE ARCHIPÉLAGIQUE. *Leide*, chez *Arnz* et comp, 1846—1849, 3 vol.

A N T I Q U A R I I .

I N F O L I O .

In F°.

N° 1.

MARMORA ARUNDELLIANA SELDENIANA (a *THOMA HOWARTO*, comite *Arundelie*, seculo XVII° ex insulâ *Paro* in *Angliam* transvecta, in Bibliotheca *Oxonien*si servata et a *JOHANNE SELDENO* illustrata) ALIAQUE ACADEMIAE OXONIENSIS. *Londini*, typis *Guilielmi Bowyer*, 1732.

APPENDIX AD MARMORA ACADEMIAE OXONIENSIS. *Londini*, *ibid.*, 1733.

N° 2.

ALEXANDRE LENOIR, MONUMENS DES ARTS LIBERAUX, MÉCANIQUES ET INDUSTRIELS DE LA FRANCE, depuis les Gaulois jusqu'au règne de *FRANCOIS Ier*, avec 45 planches. *Paris*, chez *J. Techner*, 1840.

N° 3.

CHRISTOPHE BUTKENS, (Prieur du Monastère de *St. Sauveur* ordre de *Cisteaux* en *Anvers*), TROPHÉES TANT SACRÉS QUE PROFANES DU DUCHÉ DE BRABANT, avec des figures, gravées en taille douce: à la *Haye*, chez *Chrétien van Lom*, 1724,

2 vol.

N° 4.

SUPPLÉMENT AUX TROPHÉES TANT SACRÉS QUE PROFANES DU DUCHÉ DE BRABANT de *CHR. BUT-*

*Doogelracht
naam nieuw
boek:
Geslacht-
entworp
Kunde.
Idem*

KENS; enrichi de figures. à la Haye, chez Chr. van Lom, 1726, 2 vol. In F°. N°. 4.

N°. 5.

ABRAHAM FERWERDA, ADELIJK EN AAN-
ZIENLIJK WAPENBOEK VAN DE ZEVEN PROVINCIEËN
met gekleurde afbeeldingen. Te Leeuwarden, bij A.
Ferwerda, Gerrit Tresling en Abelus Siccama, 1760—
1781, 2 deelen in 4 banden.

*Geslacht-
en Wapen-
Kunde.*

I N Q U A R T O .

N°. 1.

In Q°.

CHARLES (THÉOPHILE) GUICHARDT
(né à Magdebourg 1713, Capitaine au service des États
Généraux, depuis, ayant adopté le nom de *QUIN-
TUS ICILIUS*, Colonel d'Infanterie au service du Roi
de Prusse *FRÉDÉRIC II*, décédé 1775), MÉMOIRES
MILITAIRES SUR LES GRECS ET LES ROMAINS, avec
une dissertation sur l'attaque et la défense des pla-
ces des Anciens, la traduction d'*ONOSANDER*, et de
la Tactique d'ARRIEN et l'analyse de la campagne
de *JULES CÉSAR* en *Afrique*, avec des planches et
des figures. à la Haye, chez Pierre de Hondt, 1758,
2 tom. 1 vol.

N°. 2.

CONRADI LEEMANS (Musei antiquarii Lug-
duno-Batavi Administratoris), POPYRI GRAEGI MUSEI
ANTIQUARIII PUBLICI LUGDUNO-BATAVI, cum interpre-
tatione Latinâ, annotatione, indice et tabulis. *Lugd.
Bat.*, apud *H. W. Hazenberg* et socios, 1843.

N°. 3.

ANIMADVERSIONES IN
MUSEI ANTIQUARIII LUGDUNO-BATAVI INSCRIPTIO-

In 8°.

N°. 3. NES GRAECAS ET LATINAS. a LEONARDO JOÄNNE FRANCISCO JANSSEN editas, cum tabulâ. *Lugd. Bat.*, apud *H. W. Hazenberg* et socios, 1842.

N°. 4.

Geslacht- en Wapenkunde.
G. L. DE ROCHEMONT en **J. BISSCHOFF**, GESCHIEDKUNDIGE BESCHRIJVING DER OUDERE EN NIEUWERE THANS BESTAANDE RIDDERORDEN, ZOO IN, als buiten *Europa*. *Amst.*, bij *Jacob da Cunha* en comp., 1843, met een atlas van gekleurde afbeeldingen der beschreven Ridderorden.

IN OCTAVO.

In 8°.

N°. 1.

C. LEEMANS, ROMEINSCH E OUDHEDEN TE ROSEM IN DEN ZALT-BOMMELERWAARD, afgebeeld en opgehelderd door 2 kaarten en 16 platen in 4°. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg*, 1842.

N°. 2.

————— ROMEINSCH E OUDHEDEN TE MAAS-TRICHT, met een kaart en platen. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg* en comp., 1843.

N°. 3.

————— BEREDENEERDE BESCHRIJVING DER ASIATISCHE EN AMERICAANSCH E MONUMENTEN VAN HET MUSEUM VAN OUDHEDEN TE LEIDEN. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg* en comp., 1842.

N°. 4.

LEONARDUS JOANNES FREDERICUS JANSSEN, (Conservator bij het Museum van Oudheden te *Leiden*), OUDHEIDKUNDIGE MEDEDEELIN-

GEN, 4 stuks, met gekleurde platen. *Leiden*, bij *S.* ^{In 3°.}
 en *J. Luchtmans*, 1842—1846. ^{N° 4.}

N° 5.

LEONARDUS JOANNES FREDERICUS JANSSEN, NEDERLANDSCH-ROMEINSCH-DACTYLIOTHEEK, of verzameling der gegraveerde steenen van *Romeinsche* afkomst, in het koninkrijk der *Nederlanden* gevonden, met platen en een supplement. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg* en comp., 1844 en 1846, 2 stuks.

N° 6.

DE GRIEKSCHE, ROMEINSCH-EN ETRURISCHE MONUMENTEN VAN HET MUSEUM VAN OUDHEDEN TE LEIDEN, kort beschreven. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg* en comp., 1843.

N° 7.

ALPHABETISCHE NAAMLIJST, behoorende bij de kaart van de, in *Nederland*, *Belgie* en een gedeelte der aangrenzende landen gevonden, *Romeinsche*, *Germaansche* of *Gallische* OUDHEDEN, benevens de *Romeinsche* en andere OUDE WEGEN, begonnen door *CASPAR JACOB CHRISTIAAN REUVENS*, Hoogleeraar in de Oudheidkunde te *Leiden*, en voortgezet en uitgegeven door *CONRADUS LEEMANS* en *LEONARDUS JOANNES FREDERICUS JANSSEN*. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg* en comp., 1845, met genoemde kaart.

N° 8.

Mr. L. PH. C. VAN DEN BERGH, PROEVEN VAN EEN KRITIESCH WOORDENBOEK DER NEDERLANDSCHE MYTHOLOGIE. *Utrecht*, bij *L. E. Bosch* en Zoon, 1846.

In 8°.

N°. 9.

*Nederlandsche
Geschiedenis*
MATTHEUS BROUËRIUS VAN NIDEK en
ISAÏC LE LONG, KABINET VAN NEDERLANDSCHE
EN KLEEFSCHE OUDHEDEN, met 300 platen door **RA-**
DEMAKER, vermeerderd en met platen van latere
meesters verrijkt, door **J. H. REISIG** en **A. B. STRAB-**
RE. *Amst.*, bij **J. A. Craijenschot**, 1792—1803. 8
deelen.

N°. 10.

Tidem.
D. BUDDINGH, OVER HET WESTLAND TER OP-
HELDERING DER LOO-EN, WOERDEN EN HOVEN, be-
nevens de Natuurdienst der Friesen en Batavieren.
Leiden, bij **A. Arnz** en Comp., 1844.

N°. 11.

*Geslacht-
en Wapen-
kunde*
JOUFFROY D'ESCHEVANNES, (Secrétaire
archiviste de la Société orientale de *Paris*), ARMO-
RIAL UNIVERSEL, précédé d'un traité de la science
du Blason et suivi d'un supplément. *Paris*, imprimerie de **L. Curmer** et **Ch. Micolci**, 1844—1848,
avec des planches coloriées et dorées et quantité de
gravures sur bois, 2 vol.

N°. 12.

Tidem.
FELIX DE VIGNE, RECHERCHES HISTORIQUES
SUR LES COSTUMES CIVILS ET MILITAIRES DES GIL-
DES ET DES CORPORATIONS DE MÉTIERS, leurs dra-
peaux, leurs armes, leurs blasons etc. à *Gand*, chez
F. et E. Gijselynek, 1847, avec des planches coloriées.

N°. 13.

*Nederlandsche
Geschiedenis*
M. P. SCHELTEMA, DE IJZEREN KAPEL DER
OUDE OF ST. NICOLAAS KERK TE AMSTERDAM. *Amst.*,
bij **J. D. Sybrandi**, 1848.

In 8°.

N°. 14.

A. J. PLUYM, Hoogleraar in het Seminarium te *Warmond*, *WILLEM VAN HILDEGAERSBERGH VAN DEN SACRAMENTE VAN AMSTERDAM*, met aanteekeningen. Te 's *Gravenhage*, bij *A. P. van Langenhuisen*, 1845.

Geschonken door den Schrijver.

ORATORES, RHETORES ET EPISTOLARUM
SCRIPTORES.

I N Q U A R T O .

In 4°.

THEODORI RIJCKII, JOHANNIS GEORGII GRAEVII, et *NICOLAI HEINSII* ad *ADRIANUM BLIJENBURGUM* et *ADRIANI BLIJENBURGI* ad diversos EPISTOLAE INEDITAE, cum commemoratione meritorum gentis *Blijenburgicae* in patriam literasque et annotationibus *GILLESII DIONYSII JACOBI SCHOTEL*. *Hagae Comitum*, apud *H. G. Noordendorp*, 1843.

I N O C T A V O .

N°. 1.

In 8°.

ISOCRATIS, OPERA, QUAE EXSTANT, OMNIA, Gr., ad optimorum codicum fidem emendata, cum varietate lectionis, animadversionibus criticis, summario et indice, curâ *WILHELMI LANGII*, Bibliothecae Academicae *Halensis* Bibliothecarii, *Halis Saxonum*, in librariâ *Hermerdianâ*, 1803.

N°. 2.

M. TULLII CICERONIS, DE LEGIBUS libri 3, e recensione et cum varietate lectionis atque annota-

In 8°.

N° 2. tione *JOHANNIS BAKII*, literarum Graecarum in Academia *Leidensi* Professoris. *Lugd. Bat.*, apud *S. et J. Luchtmansios*, 1842.

N° 3.

TIMON (LOUIS-MARIE DE LA HAYE DE CORMENIN, né à *Paris* 1788), LIVRE DES ORATEURS, orné, de 16 portraits. Les orateurs, mentionnés et jugés par l'auteur, sont : sous la Constituante *MIRABEAU*, sous la Constitution *DANTON*, sous l'Empire *NAPOLÉON BONAPARTE*, sous la Restauration *MANUËL, DE SERRE, DE VILLÈLE, FOY, DE MARTIGNAC, BENJAMIN CONSTANT, ROYER COLLARD*, depuis la Revolution de 1830, *GARNIER PAGÈS, CASIMIR PÉRIER, DE FITZ-JAMES, SAUZET, LA FAYETTE, MAUGUIN, LAFFITTE, ODILON BARROT, DU PIN, BERRYER, ARAGO, DE LAMARTINE, GUIZOT, THIERS, JAUBERT* et *O'CONNEL*. *Bruzelles*, chez *Riga*, 1843.

P O È T A E.

I N Q U A R T O.

In Q°.

N° 1.

MARCI ANNAEI LUCANI, (*Cordubensis*), *PHARSALIA*, cum commentario *PETRI BURMANNI*. *Leidae*, apud *Conradum Wishoff*, cet., 1740.

N° 2.

DECIMI JUNII JUVENALIS, SATYRAE, cum scholiis Veterum et Commentario variorum et *AULI PERSII FLACCI Satyrae*, ex rec. et cum comm. *ISAËCI CASAUBONI*, curâ *MERICI CASAUBONI*

(ISAËCI filii). *Lugd. Bat.*, apud *Petrum van der* In Q°. N°. 2.
Aa, 1695.

N°. 3.

CLAUDII CLAUDIANI (*Alexandrini* sec. IV°),
 OPERA OMNIA, cum notis integris *MARTINI ANTONII*
DELRII, *STEPHANI CLAVERII* et *THOMAE DEMP-*
STERI, auctoribus *NICOLAI HEINSII*, ineditis
PETRI BURMANNI et editoris *PETRI BURMANNI*
SECUNDI, variantibus lectionibus et **LACTANTII**
Elegiâ de Phoenice, vulgo *CLAUDIANO* adscriptâ.
Amst., ex off. *Schoutenianâ*, 1760.

N°. 4.

POËTA/LATINI, REI VENATICAE SCRIPTORES ET BU- /
 COLIGI ANTIQUI, sc.: **GRATII FALISCI** (aetate 2
OVIDII aequalis) *Cynegeticon* et *Haliuticon*, **MAR-**
CII AURELII OLYMPII NEMESIANI (*Car-*
thaginensis sec^o III°) *Cynegeticon*, *Bucolicon* et *de Au-*
cupio, **TITI CALPURNII** (*Siculi* item sec^o III°)
Elogae Bucolicae et **JOÄNNES CAJUS BRI-**
TANNUS (*Nordvicensis Anglus* sec^o XVI°) *de cani-*
bus Britannicis, cum notis variorum et obs. edito-
 ris *GERARDI KEMPHERI* in 3 priores *CALPURNII*
Elogas. *Lugd. Bat.*, apud *Johannem Arnoldum Lan-*
gerak, 1728.

N°. 5.

DECII MAGNI AUSONII (*Burdigalensis* sec^o
 IV° sub *VALENTINIANO* et *GRATIANO*) OPERA, cum
 interpretatione et notis *JULIANI FLORIDI*, in usum
 Delphini, e recensione *JOÄNNIS BAPTISTAE SOU-*
CHAY et cum hujus emendationibus, animadversio-
 nibus et diss. *de vitâ et scriptis Ausonii*. *Parisiis*,
 typis *Jacobi Guerin*, 1730.

I N O C T A V O.

In 8°.

N° 1.

HESIODI, THEOGONIA, Gr., cum librorum MSS. et veterum editionum lectionibus commentarioque *DAVIDIS JACOBI VAN LENNEP*. *Amst.*, apud *Johannem Muller*, 1843.

N° 2.

———— OPERA ~~ET~~ ^{ET} DIES, Gr., cum librorum MSS. et veterum editionum lectionibus et commentario *D. J. VAN LENNEP*. *Amst.*, apud *J. Muller*, 1847.

N° 3.

EURIPIDIS, PHOENISSAE, Gr., cum Commentario *JACOBI GEEL* et *CAROLI GABRIËLIS COBETII* e Codice *Marciano* et *Vaticano*, scholiis antiquis in *EURIPIDIS* tragoedias, partim ineditis, partim integrioribus. *Lugd. Bat.*, apud *H. W. Hazenberg* et socios, 1846.

N° 4.

PUBLII VIRGILII MARONIS, AENEIS, edita et annotatione illustrata *PETRI HOFMANNI PEERLKAMP*, Professoris Historiae et Antiquitatum in *Academia Leidensi*. *Leidaz*, apud *H. W. Hazenberg*, 1843, 2 tom. 1 vol.

N° 5.

JANI GERARDI FREDERICI ESTRË, mortui 1846, HORATIANA PROSOPOGRAPHIA. *Amst.*, apud *Fridericum Muller*, 1846.

N° 6.

J. J. F. NOORDZIEK, Onderbibliothekaris der koninklijke bibliotheek in 's *Hage*), IETS OVER DE

REDERIKERS. 's *Gravenhage*, bij de Gebroeders In 8°.
Giunta d'Albani, 1843. N° 6.

Geschonken door den Schrijver.

GRAMMATICI, CRITICI ET LITERATORES.

I N Q U A R T O.

In 8°.

AULI GELLII, (*Romani sub ANTONINO PIO*,)
 NOCTES ATTICAE, cum *JOÄNNIS FREDERICI* et *JACOBI GRONOVII* aliorumque notis. *Lugd. Bat.*,
 apud *Cornelium Bontesteyn*, et *Joännem du Vivié*,
 1706.

I N O C T A V O.

N° 1.

In 8°.

WERKEN DER MAATSCHAPPIJ VAN VLAEMSCHE BIBLIOPHI-
 LIEN. *Gent*, bij *J. van der Haeghe-Hulin* en
C. Annoot Braeckman, 1839—1849, 16 stukken.

namelijk :

Iste serie.

WETTEN DER MAATSCHAPPIJ VAN VLAEMSCHE BIBLIOPHI-
 LIEN. *Gent*, ter drukkerij van *J. van der Haeghe-Hulin*, 1839.

1. HET BEKLACH VAN JONCHEER JAN VAN HEMBYSE, dichtstuk der XVIe eeuw, met aantekeningen. *Gent*, ter zelfder drukkerij, 1839. *gebracht*
2. DAGVERHAAL VANDEN OPROER TE ANTWERPEN IN 1659, ter plaatse en drukkerij als voren, 1839. *Neu*
3. KRONIJK VAN VLAENDEREN van 580 tot 1467, gedrukt als voren, 1839 en 1840, 2 deelen.
4. LEVEN VAN SINT AMAND (Patroon der *Nederlanden*, Abt van verscheiden kloosters in *Vlaanderen* in de VIIe eeuw) dichtstuk der XIVe eeuw, met eene voorrede en aantekeningen van *PHILIPPUS BLOMMERT*, register en verklarende woordenlijst. Gedrukt, als voren, 1842 en 1843, 2 deelen. *Pieus*

In 8°.
N° 1.

IIde serie.

1. HET BELEG VAN GENT TEN JARE 965, naar een HS. van *GILLIS DE VOOCHT* (XVIe eeuw), met eene voorrede van *PH. BLOMMAERT*. *Gent*, ter drukkerij van *C. Annoot Braeckman*, 1845.
2. HET KEURBOEK VAN ANTWERPEN. / Ter plaatse en drukkerij, als voren, 1849.
3. DER VROUWEN HEIMELIJKHEID, dichtwerk der XIVe eeuw, gevolgd naar de Latijnsche Verhandeling van *ALBERTUS MAGNUS de Secretis mulierum* uit de XIIIe eeuw, met eene voorrede en verklarende woordenlijst van *PH. BLOMMAERT*. *Gent*, ter drukkerij als voren, 1845.
4. VERHAEL VAN DE REFORMATIE VAN DE ABDIJ VAN MAEGDENDALE, vrouwen klooster te *Audenaerde*, in 1468, naar een oorspronkelijk HS., gedrukt ter plaatse en drukkerij, als voren, 1845.
5. GEWOONTEN, VRIJHEDEN EN PRIVILEGIËN DER STAD SINT TRUIJEN (XIVe eeuw). Ter zelfder plaatse en drukkerij, als voren, 1845.
6. HET SPEL VAN DE VIJF VROEDE ENDE VAN DE VIJF DWAEZE MAEGDEN, rijmschrift, naar een HS. van het begin der XVIe eeuw, met eene voorrede van *J. KETELE* te *Audenaerde*. Ter zelfder plaats en drukkerij als voren, 1846.
7. HET BOEC VAN CATONE, een Dietsch leerdicht, uit het Latijn naar een HS. van het einde der XIIIe eeuw, met het oorspronkelijk Latijn en eene voorrede van *D. J. VAN DER MEERSCH* te *Audenaerde*. Ter zelfder plaats en drukkerij, 1846.
8. POLITIEKE BALLADEN, REFEREINEN, LIEDEREN EN SPOTGEDICHTEN DER XIVe EEUW, naar een gelijktijdig HS. met eene voorrede van *PH. BLOMMAERT*. Ter zelfder plaatse en drukkerij, 1847.
9. OUD-VLAEMSCHE LIEDEREN EN ANDERE GEDICHTEN DER XIVe EN XVe EEUWEN, met eene voorrede van *C*, en de muziek der voornaamste liederen. Ter zelfder plaatse en drukkerij, 1849.

N° 2.

WERKEN, UITGEGEVEN DOOR DE VEREENIGING
TER BEVORDERING DER OUDE NEDERLANDSCHE LET-

de Cozen van de
stad Antwerpen.
1152.

Vak:

Genooot.

Schaps.

Wakerij.

Met.

TERKUNDE. *Leiden*, bij *D. du Mortier* en Zoon, In 8°. No. 2.
1844—1848. 5 jaargangen, 17 stuks.

waarin :

DER LEKEN SPIEGHEL, leerdicht van 1330 van *JAN BOEN-DALE*, gezegd *JAN DE CLERC*, te voren toegekend aan *JAN DECKERS*, met eene inleiding, aantekeningen en woordenlijst van *M. DE VRIES*, 6 stuks.

D' BOEC VAN DEN HOUTE van *JACOB VAN MAERLANT*, met eene inleiding, aantekeningen en woordenlijsten van *J. TIDEMAN*.

ROMAN VAN KAREL DEN GROOTEN EN ZIJNE 12 PAIRS, met eene inleiding, aantekeningen en woordenlijst van *W. J. A. JONCKBLOET* en een Brief van *M. DE VRIES* over dien Roman aan *JONCKBLOET*, 2 st.

DER MINNEN LOEF VAN *DIRC POTTER*, met eene inleiding, aantekeningen en woordenlijst van *P. ZEENDERTZ WZ.*, 4 st.

ROMAN VAN WALEWEIN DOOR *PENNINGEN PIETER VOSTAERT*, met collatie der HSS. en genengde aantekeningen van *W. J. A. JONCKBLOET*, 2 st. met een pl.

LEVEN VAN SINT FRANCISCUS van *JACOB VAN MAERLANT*, uitgegeven door *J. TIDEMAN*, met inleiding, verbeteringen, aantekeningen en woordenlijst, 3 stuk.

No. 3

VERSLAGEN EN BERIGTEN VAN DE VEREENIGING TER BEVORDERING DER OUDE NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE. *Leiden*, bij *D. du Mortier* en Zoon, 1844—1848. 5 jaargangen.

waarin :

I. *J. TIDEMAN*, INLEIDING TOT DE WERKEN DER VEREENIGING.

BERICHT WEGENS DE OUDE NEDERLANDSCHE FRAGMENTEN, gevonden te *Schwerin*, *Güstrow* en *Rostock*.

BERICHT WEGENS OUDE NEDERLANDSCHE HSS. in het *Britsch Museum* te *Londen*.

M. DE VRIES, BERICHT WEGENS EEN FRAGMENT VAN DEN *Rijmbijbel* van *J. VAN MAERLANT*.

ge.
bracht

Brief ontbreekt

naar

Nieuw

Vak.

Ge.

In 8°.

N°. 3.

J. G. DE HOOP SCHEFFER, FRAGMENT VAN EEN GEDICHT over *Vriendschap en Liefde*.

II. **M. DE VRIES**, FRAGMENT EENER NEDERLANDSCHE VERTALING VAN HET REISVERHAAL VAN **JOHANNES DE HESE**.

R. P. A. DOZY, BRIEF AAN **M. DE VRIES**, over Nederlandsche HSS. in het *Britsch Museum te Londen* en de Bibliotheek te *Oxford*.

M. DE VRIES, FRAGMENT VERMOEDELIIK VAN **JANS TEESTIJE**.

III. **W. J. A. JONCKBLOET** en **M. DE VRIES**, OVERZIGT VAN VERSPREIDE MIDDELNEDERLANDSCHE GEDICHTEN, FRAGMENTEN EN LETTERKUNDIGE MEDEDEELINGEN.

M. DE VRIES, BERIGT OMTRENT FRAGMENTEN UIT HET XIIe EN XIIIe BOEK VAN **MAERLANTS Naturen bloeme**.

W. J. A. JONCKBLOET en **M. DE VRIES**, FRAGMENTEN VAN EEN DICHTWERK, betreffende de *Geschiedenis der Apostelen*.

FRAGMENTEN VAN EEN TWEDE HS. van **VELTHEM**.

NOG IETS OVER DEN ROMAN DER *Lorreinen*.

IV. **M. DE VRIES**, die CRACHT DER MANE door **HEYNRIC VAN HOLLANT**.

M. T. A. G. CAMPBELL, FRAGMENT VAN EEN GEDICHT AAN DE **H. MARIA**.

M. DE VRIES, NEDERLANDSCHE HSS. te *Hamburg*, uit een brief van den Archivarius **J. M. LAPPENBERG**.

SPREUKEN uit een Haagsch HS.

J. TIDEMAN, FRAGMENT VAN EEN GEDICHT BETREFFENDE DE ZAMENKOMST VAN KEIZER **FREDERIK III.** MET **KAREL VAN BOURGONDIE** te *Trier* in 1473.

V. **M. T. A. G. CAMPBELL**, FRAGMENT VAN EEN GEDICHT VAN DEN *Vaghevier*, dat Sente **PATRICIUS** vertoghet was.

M. DE VRIES, een KLOOSTERSERMOEN, OORSPRONG VAN DEN DOBBELSTEEN en HIJ IS DOET DIE **CONINCK**.

FRAGMENT EENER OUDE KEUR der stad *Leiden*.

Noot.

Schaps.

Wet.

Kew

N° 4.

MATTHIAS DE VRIES, DE HISTORIÂ POLY-
BII PRAGMATICÂ. *Lugd. Bat.*, apud *H. W. Hazen-*
berg et socios, 1843.

Donum Auctoris.

N° 5.

————— **PIETER CORNELIS-**
ZOON HOOFTS WARENAR, met eene inleiding en aan-
teekeningen. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg* en comp.,
1843.

Mede, gelijk ook de drie volgende nummers, geschonken
door den schrijver.

N° 6.

————— **DE NEDERLANDSCHE**
TAALKUNDE, IN HARE VROEGERE GESCHIEDENIS, TE-
GENWOORDIGEN TOESTAND EN EISCHEN VOOR DE
TOEKOMST. *Haarlem*, bij *A. C. Kruseman*, 1849.

N° 7.

————— **DE HEERSCHAPPIJ**
OVER DE TAAL, HET BEGINSSEL DER WELSPREKEND-
HEID. *Groningen*, bij *S. de Waard*, 1850.

N° 8.

————— **ONTWERP VAN EEN**
NEDERLANDSCH WOORDENBOEK, verslag der commis-
sie, in de vergadering van het derde *Nederlandsch*
letterkundig Congres te *Brussel*, 30 Aug. 1851 voor-
gedragen. *Groningen*, bij *K. de Waard*, 1852.

N° 9.

WILLEM JOSEPH ANDRIES JONCK-
BLOET, Hoogleeraar te *Deventer*, NALEZING OP
HET, door de Tweede Klasse van het Koninklijk Ne-

In 8°.

N° 9. derlandsch Instituut uitgegeven IVe DEEL VAN JACOB VAN MAERLANTS SPIEGEL HISTORIAEL. *Deventer*, bij *J. de Lange*, 1849.

N° 10.

JOOST HIDDE HALBERTSMA, Leeraar der Doopsgezinden te *Deventer*, AANTEKENINGEN OP HET IVe DEEL VAN DEN SPIEGEL HISTORIAEL VAN JACOB VAN MAERLANT. *Deventer*, bij *J. de Lange*, 1851.

VARIJ ARGUMENTI SCRIPTORES.

In F°.

IN FOLIO.

Nieuw v. d. Encyclopedie
Deen.
JOHANNIS JACOBI HOFMANNI, *Basileën-*
sis theologi, LEXICON UNIVERSALE, Historiam, Chronologiam, Geographiam, Regum et Principum Genealogiam, Mythologiam, Antiquitates, Virorum celeberrimum fata et facta, nec non Physiologiam explanans, editio auctior. *Lugd. Bat.*, apud *Jacobum Hackium* cet., 1698, 4 vol.

IN QUARTO.

In Q°.

N° 1.

Nieuw v. d. Griekische en Latijnse Schrijvers.
SCRIPTORUM VETERUM NOVA COLLECTIO, E VATICANIS CODD. edita ab *ANGELO MAJO*, bibliothecae *Vaticanae* Praefecto, Graece cum versione Latinâ, notis et indicibus editoris et codicum tabulis palaeographi-
cis, 2 vol. Ium: *Romae*, in collegio Urbano apud *Burlaeum*, 1825, IIum *ibid.*, typis *Vaticanis*, 1827.

continentur:

I° vol. *EUSEBII Caesariensis* scripta inedita, sc.: *Quaestiones* 20 *Evangelicae* cum supplementis ex ejus 3 de hoc argumento libris, et *Commentarii* in *LUCAM* pars.

APOLINARIS (Presbyteri *Laëdiceni* sec^o. IV°.) *Com-* N°. 1.
mentariorum in *LUCAM* fragmenta.

PHOTII (Patriarchae *Constantinopolitani* sec^o. IX°) in
eundem *Commentarii* specimen.

———— *Amphilochia* s. ad *AMPHILOCHUM*, *Cyzici*
metropolitam, *Sacrorum Sermonum collectio*.

———— *Responsa Canonica* ad *LEONEM*, *Calabriae Ar-*
chiepiscopum.

ANASTASII, Presbyteri *Sinaitae* sec^o. VII°, scripta quae-
dam.

Chronicon brevium ex *EUSEBII* lucubrationibus.

THEODORI, *Antiocheni* Episcopi *Mopsuesteni*, sec^o. IV°
et V^o: *Commentarii* in *AMOSUM*, *ZACHARIAM*, *HAG-*
GAEUM, *JONAM*, *NAHUMUM*, *ABDIAM* et *OSEAM*.

POLYCHRONII, *Apamensis*, Episcopi *Antiocheni* (*THE-*
ODORI Mopsuesteni fratris). *Commentarii* in *DANIËLEM*
pars.

Variorum in *DANIËLEM* *Commentarii*.

ARISTIDIS *Oratio* adversus *DEMOSTHENEM* de *Im-*
munitate.

LEONTII (*Byzantini*), Presbyteri sec^o. VII°, et *JOËN-*
NIS Monachi *Rerum Sacrarum* lib. II: *Index* et ipsius ope-
ris titulus I^{us} *di hominis creatione*.

IIe vol. *Historicorum Graecorum partes novae*, se. :

DIODORI SICULI, *DIONIS CASSII*, *EUNAPII*,
Sardiani sec^o. IV°, *DEXIPPI HERENNII*, *Atheniensium*
Ducis bello Gothico sec^o. III°, *JAMBlichI* senioris, *Ero-*
tici, sec^o. II°, *MENANDRI*, *CPolitani*, *Protectoris*, sec^o.
VI°, *APPIANI ALEXANDRINI*, *DIONYSII HALI-*
CARNASENSIS, *PETRI*, *Officiorum Magistri*, sec^o. VI°,
NICEPHORI BLEMMYDIS, *Monachi* sec^o. XIII°, *EUBU-*
LI, *Platonici*, *scholae Atheniensis rectoris* sec^o. IV° ante
Chr., *JULIANI*, *Laëdicensis Chaldaei* sec^o. II°. post. Chr.,
BASILII Macedonis, *Imperatoris CPolitani* sec^o. IX°,
GERMANI, *Patriarchae CPolitani*, sec^o. VIII°, et *THEO-*
DORI METOCHITAE, *Magni Logothetae*, sec^o. XIV°.

N°. 2.

REI ACCIPITRARIAE SCRIPTORES, acc. liber de

Rein

In Q°.

N° 2. CURÁ CANUM, Gr. et Lat., curá Nicolai Rigaltii. Lutetiae, ex off. Nivellianá, sumtibus Sebastiani Cratich. moisy, 1612.

vak.
Grieksche
en Latijnsche
Schrijver.

continentur libro:

DEMETRIUS CONSTANTINOPOLITANUS et Anonymus auctor de re accipitrariá, Gr., Latine redditi a PETRO GILLIO, - libellus de curá canum ad MICHAELEM PALAEOLOGUM, Gr. cum Latiná versione Andreae AURIFABRI, Vratislaviensis, - Epistola, falso inscripta AQUILAE, SYMMACHI et THEODOTIONIS ad PTOLEMAEUM, Aegypti regem, de re accipitrariá, linguá Catalonicá, - De diversis falconum generibus eorumque infirmitatibus et medicinis secundum eosdem in eádem Epistolá ex incerti auctoris libro de naturá rerum, - JACOBI AUGUSTI THUANI Poëma de re accipitrariá lib. 3 et Somnium, et HIERONYMI FRACASTORII Alcon, s. de canum venaticorum curá carmen.

N° 3.

Overgebracht
naar nieuw
Vol.
Genootschaps
werken.

VERSLAGEN DER OPENBARE VERGADERINGEN VAN DE TWEDE KLASSE VAN HET KONINKLIJK NEDERLANDSCH INSTITUUT,

van	28 Nov. 1816.	Amst., bij Pieper en Ipenbuur,	1817.
---	10 Nov. 1820.	-----	1820.
---	27 Aug. 1822.	-----	1822.
+ ---	29 Nov. 1824.	-----	1827.
---	29 Aug. 1826.	-----	1826.
---	13 Nov. 1828.	-----	1828.
---	1 Sept. 1830.	-----	1830.
---	13 Maart 1835.	-----	1835.

N° 4.

Idem

Mr. JACOBUS VAN HALL, Hoogleeraar in de Rechtsgeleerdheid te Amsterdam, Redevoering over HET DOEL DER INSTELLING VAN HET KONINKLIJK NEDERLANDSCH INSTITUUT EN DE WIJZE, WAAROP DAARAAN DOOR DE LEDEN IS BEANTWOORD, uitge-

sproken bij de viering van het 25jarig bestaan dier instelling op 27 Aug. 1833. *Amst.*, bij *Pieper* en *Ipenbuur*, 1833.

In Q°.
N° 4.

N° 5.

VERHANDELINGEN, UITGEGEVEN DOOR TEYLERS. TWEEDE GENOOTSCHAP, XXIVe—XXVIIe deel, ten

Werge.
bract

Deel XXIV. JACOBUS MOLESCHOT, *Over Liebig's theorie omtrent de wijze, waarop de planten gevoed worden.*

naal
nieu

— XXV. H. SCHLEGEL, *Over de vereischten van natuurkundige afbeeldingen, met pl.*

van.

— XXVI. PIETER OTTO VAN DER CHYS, *Over de munten onzer voormalige Hertogen, Graven, Heeren en Steden.*

Genoot.
Schaps.

I^e deel. *De munten der voormalige Hertogdommen van Brabant en Limburg, van de vroegste tijden tot aan de Pacificatie van Gend, met pl.*

— XXVII. HERMANN GUSTAV MASSE, *üeber die Vereinigung der geistlichen und weltlichen Obergewalt im Roemischen Kirchenstaate.*

Werkz.

Geschonken door Bestuurders van Teylers Stichting.

N° 6.

HISTORISCHE EN LETTERKUNDIGE VERHANDELINGEN VAN DE HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ DER WETENSCHAPPEN TE HAARLEM. 1ste deel, behelzende de met goud bekroonde verhandeling van Mr. **JERONIMO DE BOSCH KEMPER**, OVER DE ARMOEDE IN ONS VADERLAND, HARE OORZAKEN EN DE MIDDELEN TOT HARE VERMINDERING. *Haarlem*, bij de Erven *Loosjes*, 1851, met statistische tabellen.

Overgebracht
naar nieuw
Genoot.
Schaps
Werkz.

IN OCTAVO.

N° 1.

ANDREAS CONRADUS BONN, DE PICTURÀ

Nieuw

In 8°.

N° 1. VETERUM. *Amstelaedami*, apud *Petrum den Hengst*,
1800.

Tak. Schoone Kunstz.

Donum Bibliothecarii.

N° 2.

Kestge. Schiedenis JOÄNNES CONRADUS HACKE, DE BESSA-
RIONIS, CARDINALIS, AETATE, VITÄ, MERITIS ET
SCRIPTIS. *Harlemi*, apud heredes *F. Bohn*, 1840.

Donum Auctoris.

N° 3.

Algemeene Geschiedenis LEVENS VAN GELEERDE EN BEROEMDE MANNEN,
met hedendaagsche sterfgevallen en andere, weten-
schap en letteren betreffende, nieuwigheden. *Amst.*,
bij *Adam Wor* en de Erve *Onder de linden*, 1730—
1733, 6 deelen, met portretten.

Algemeene Geschiedenis

N° 4.

Wijzbegeerte Mr. JERONIMO DE VRIES, HET LEVEN EN DE
GEVOELENS VAN DEN WIJSGEER ANAXAGORAS. *Amst.*,
bij *Jan ten Brink Gz.*, 1806.

Wijzbegeerte

Geschenk van den Schrijver.

N° 5.

————— OVER HET EEN-
VOUDIGE. *Amst.*, 1818.

Idem

N° 6.

————— OVER DEN KUNST-
SCHILDER WOUTER JOÄNNES VAN TROOSTWIJK, overl.
20 Sept. 1810. *Amst.*, 1816. — OVER DEN GEEST VAN
ONZEN LEEFTIJD. *Amst.* 1821. — OVER HET GEBREK
AAN GEMATIGDHEID EN ACHTING JEGENS HET PU-
BLIEK VAN OPENBARE SCHRIJVERS EN SPREKERS.
Amst. 1835. — VERSLAG VAN DEN STAAT DER ARMEN-
SCHOLEN TE AMST. IN 1832. *Amst.*, 1835. — BESCHOU-

Nieuw Bek. Schoone Kunstz.

WING DER TENTOONSTELLING VAN KUNSTWERKEN
 VAN NOG LEVENDE MEESTERS TE AMST. IN 1813.
Amst., 1813. - OVER DE ILIAS VAN HOMERUS, met
 eene vertaling van het Vle boek in Nederduitsch
 DICHT DOOR HERMANNUS GERARDUS OOSTERDIJK.
Amst., 1813, in één band.

In 8°.
 N°. 6.

N°. 7.

Mr. **DAVID JACOBUS VAN LENNEP**, LOF-
 REDE OP JERONIMO DE BOSCH, uit het Latijn vertaald
 door **CORNELIS WILLEM WESTERBAAN**, Leeraar
 der Remonstranten te *Amsterdam*, met aantekening-
 en en bijvoegsels van Mr. **J°. DE VRIES**, den per-
 soon en de familie van **J°. DE BOSCH** betreffende.
Dordrecht, bij *Bluseé en van Braam*, 1820.

*Nederlandsche
 Geschiedenis.*

Geschonken door den Bibliothekaris.

N°. 8.

SAMUËL MULLER en **JERONIMO DE
 VRIES**, HULDE AAN RINSO KOOPMANS, Hoogleeraar
 aan het Seminarium der Doopsgezinden te *Amst.*,
 overl. 5 Sept. 1826. *Amst.*, bij *P. Meijer Warnars*,
 1827.

Leiden

N°. 9.

Stukken bij gelegenheid der viering op 14 JUNI
 1803 VAN HET 25JARIG BESTAAN DER NATIONALE
 NEDERLANDSCHE HUISHOUDELIJKE MAATSCHAPPIJ.
Haarlem, bij *A. Loosjes Pz.*, 1803.

Leiden
*Geen 25 Jaarige
 Werken
 Maatsch. der
 huishouding.*

N°. 10.

JOÄNNES ROEMER, Leeraar der Remonstran-
 ten te *Leiden*, BESCHRIJVING VAN HET VIJFDE HALVE
 EEUWFEEST VAN DE STICHTING DER HOOGHE SCHOOL
 TE LEIDEN, gevierd 8 Febr. 1825 en volgende dagen,
 met pl. *Leiden*, bij *C. C. van der Hoek*, 1825.

Leiden

In 8°.

N° 11.

Nederlandsche Geschiedenis
HENRICI GUILIELMI TYDEMAN, Professoris Juris in Academiâ *Lugduno-Batavâ*, FRAGMENTA SERMONIS, quum Rectoris Magnifici magistratum deponeret, habiti IX° februarii 1846. *Lugd. Bat.*, 1846.

Donum Auctoris.

N° 12.

Nieuw Vak: Onderwijs!
 Verzameling van stukjes over HET MIDDELBAAR ONDERWIJS, als:

1. **PHILALETHES**, GYMNASIËN EN INSTITUTEN. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg & comp.*, 1838.
2. **B.**, INSTITUTEN EN GYMNASIËN. *Leiden*, bij *P. H. van den Heuvel*, 1838.
4. HET GYMNASIUM ALS STEDELIJKE INRICHTING BEOORDEELD. *Leiden*, bij *P. H. van den Heuvel*, 1839.
4. **W(ILLEM) G(ERRIT) B(RILLE)**, de Brochure: HET GYMNASIUM ALS STEDELIJKE INRICHTING BEOORDEELD, BEANTWOORD. *Leiden*, bij *C. C. van der Hoek*, 1839.
5. De schrijver van het *Gymnasium als stedelijke inrigting beoordeeld* AAN DEN HEER *W. G. B.*, TEN ANTWOORD op het voorgaande. *Leiden*, bij *P. H. van den Heuvel*, 1839.

N° 13.

Idem.
 Mr. **JACOBUS VAN LENNEP**, Bedenkingen tegen het Koninklijk besluit van 23 Mei 1845, betrekkelijk HET STAATSEXAMEN VOOR DE BEVOEGDHEID TOT DE HOOGERE SCHOLEN. *Amst.*, bij *P. Meijer Warnars*, 1845.

N° 14.

Idem.
D. VAN LANKEREN MATTHES, OORSPRONG EN VERMOEDELIJKE GEVOLGEN VAN HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 23 MEI 1844 OMTRENT DE TOELATING VAN STUDENTEN TOT DE HOOGESCHOLEN EN ATHENAEA. *Amst.*, bij *P. N. van Kampen*, 1846.

N°. 15.

In 8°.

LEON DE LA BORDE, HISTOIRE DE LA GRAVURE EN MANIÈRE NOIRE. Paris, imprimerie de Jules Didot, l'ainé, 1839.

*Rienau
Dek.
Schoone
kunstz.*

N°. 16.

COLLIN DE PLANCY, DICTIONNAIRE INFERNAL, ou Bibliothèque universelle sur les êtres, les Personnages, les Livres, les Faits et les Choses, qui tiennent aux apparitions, à la magie, au commerce de l'Enfer, aux divinations, aux sciences secrètes, aux grimoires, aux prodiges, aux erreurs et aux préjugés, aux traditions et aux contes populaires, aux superstitions diverses et généralement à toutes les croyances merveilleuses, mystérieuses et surnaturelles. 2e édition réfondue. Paris, à la librairie de P. Mongie aîné, 1825 et 1826, 4 vol. avec des planches.

*Kerkge.
Schiedams.*

N°. 17.

OBSERVATIONS SUR LE COMMERCE DE LA MER NOIRE et des pays, qui la bordent, avec 2 Memoires SUR LE COMMERCE DE SMYRNE ET DE L'ISLE DE CANDIE à Amst., Leide, Rotterd. et Utrecht, chez les libraires associés, 1787.

*Staatshid.
Roudaan de
en
Statistiek.*

Don du Bibliothecaire.

N°. 18.

CAROLINE RUDOLPHI, TAFEREELLEN VAN VROUWELIJKE OPVOEDING, uit het Hoogduitsch vertaald. Haarlem, bij François Bohn, 1807 en 1808, 2 deelen.

Onderwijs

Geschonken door den uitgever.

N°. 19.

JOHN MOORE, MORDAUNT, Levens- en Cha-

Algemeene.

In 8°.

N°. 19. racterschetsen en beschrijving van onderscheidene
 gebruiken in verschillende landen, met een levens-
 berigt van den schrijver, uit het Engelsch vertaald
 door *MATTHIJS VAN GEUNS JANSZ.*, leeraar der
 Doopsgezinden te *Haarlem*. *Haarl.*, bij *A. Loosjes*
Pz., 1803, 3 deelen.

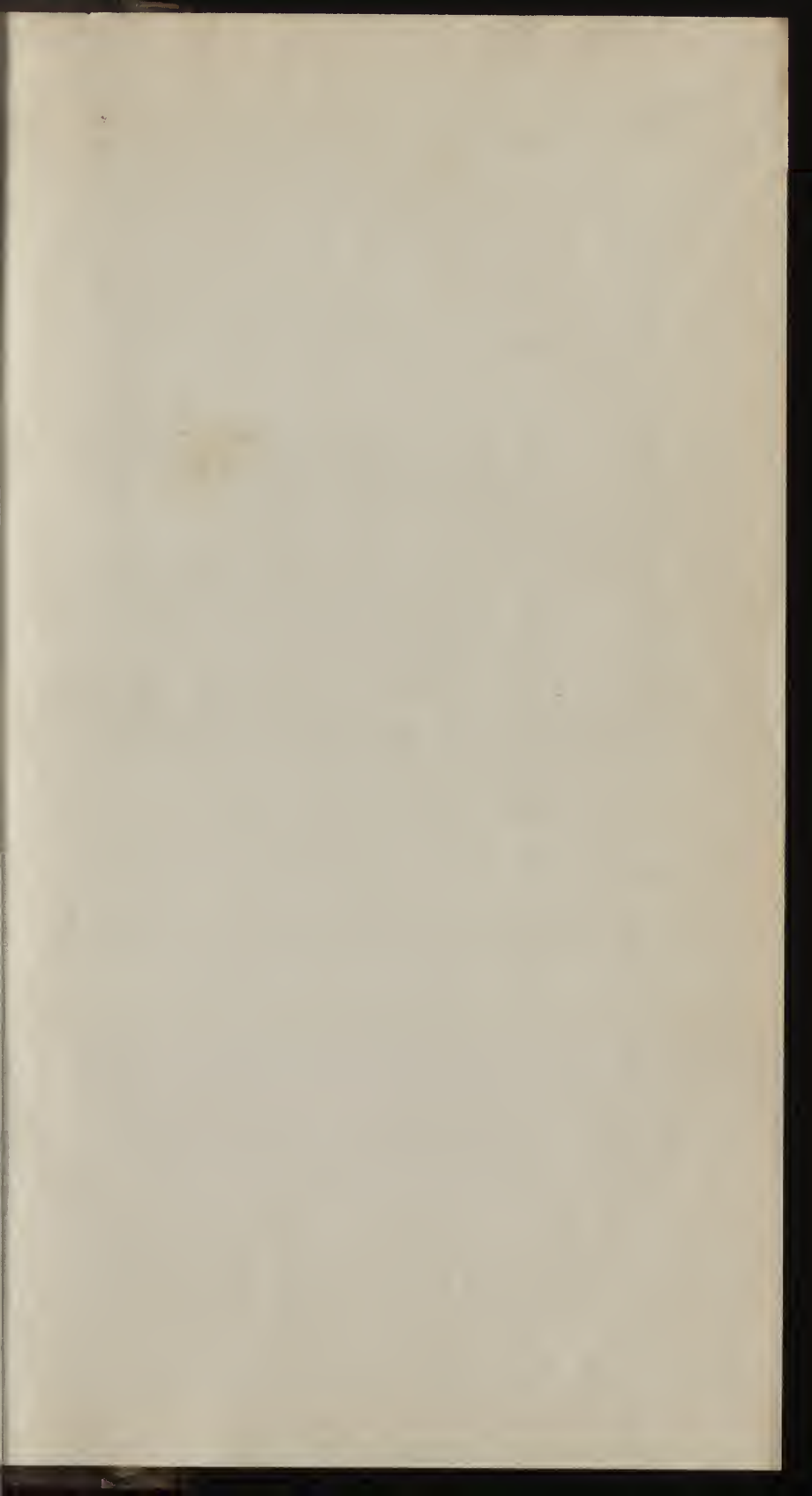
Geschonken door den uitgever.

ERRATA.

- Pag. 17 lin. 8 legitur: *LAURENT JEAN COSTER*, legendum:
LAURENT FILS DE JEAN COSTER.
- 96 — 5 ante ultimam legitur: 1492, legendum: 1502.
- 107 — 19 legitur: *ANTI CHRISTI*, legendum: *ANTI-
CHRISTI.*
- 165 — 17 N. 5. post *BRUGIÈRE* addendum: *DE BARANTE.*
(*Quo titulo magis innotuit auctor, quam gentilitio nomine.*)
- 170 — 1 legitur: *HAZAEI*, legendum: *HARAEI.*
- 173 — ult. post *MIRTEI* addendum: *ONATINI.*

83-89087

GETTY RESEARCH INSTITUTE

3 3125 01360 2111

